

7513.
7513.
4868.

VASILIE ALECSANDRI

~~Inv. A. 56.998.~~

OPERE COMPLETE

B

PARTEA ÎNTEIA

TEATRU

VOLUMUL III.

COMEDIÎ.

(al Operelor complete Vol III.)

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII BUCUREȘTI

2

BUCUREȘCI

Editura Librăriei SOCECŪ & Comp.

7. Calea Mogoșoai 7.

1875

BUCUREȘTI

4868

1047

1961

L

CONTROL 195

B.C.U. Bucuresti

C7513

Biblioteca Centr
B U C U
Cota ..... 4.
Inventar ... 7.

Stabil. Litho-Tipografic: SOCECŪ SANDER & TECLU.
[3990].

pc 27/04

COMEDIÏ

1173

IORGU DE LA SADAGURA

PERSOANE:

ACTORI:

Pitarul Enachi Damiean.	D-nul <i>Greceanu.</i>
Iorgu, nepotul lui Damiean	„ <i>Carageali.</i>
Sulgerul Gângu	„ <i>Idieru.</i>
Comisul Agamemnon Kiulafoglu.	„ <i>Boneiu.</i>
Zoița, femeea lui Kiulafoglu	D-la <i>Marghiola.</i>
Gahița Rosmarinovicî.	D-na <i>Masse.</i>
Baron von Klaine Șwabe	D-nul <i>Teodorini.</i>
Ițic, zaraf	„ <i>Urzică.</i>
Un prieten	„ <i>Nastase.</i>
Iftimi, fecior a lui Damiean.	„ <i>Sterican.</i>

Musicanți, șarlatani, slujitori, prieteni, săteni,
lăutari.

Damiean, de 55 ani; poartă haine largi: antereu, brâu, blană și căciulă brumărie.

Gângu, de 50 ani; poartă asemenea costum ca pitarul Damiean.

Prietenii, de deosebite vârste: sîntu înbrăcați ca boierii provinciali.

Kiulafoglu, de 45 ani; poartă ochelari, cravată albă, giletă galbenă, surtuc lung și fes roș mare pe cap.

Zoița, de 22 ani; este simplu înbrăcată.

Gahița Rosmarinovicî, de 40 ani; poartă toaletă pretențioasă și ridiculă: beretă cu pene, rochie unflată de culore vie și evantaîl. Umerile și brațele ei sîntu gole, obrazul dres cu roș și înpestrîtat cu benghiuri.

Klaine Șwabe, e un neamț sarac de 35 de ani.

IORGU DE LA SADAGURA

SÉŪ

NEPOTU 'I SALBA DRACULUI

COMEDIÉ ÎN TREI ACTE

representată pe teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor români, la anul 1844.

Scenele se petrecă în Moldova. Actul I-ii se petrece la moșica pitarului Enachi Damiean.

ACTUL I.

Teatrul represintă o odaie mobilată după moda veche în provincie: un pat lung în stânga cu perine la pãrete, și mai în fund o sobă; ușa în fund; altă ușa în stânga care dă în odaia pitarului Damiean; o a treia ușa în dreapta, care duce în sala de mâncare, și o ferestă alături.

SCENA I.

Damiean. — (intrând în fund) Să dai dēgrabă curcanii la bucătãrie, să 'i puie 'n frigare... și să spu'i lui Gheorghi bucătãriul ca să mi'rumineascã frumos, cã

'I-oïă da bacșis bun... (vînd în scenă) Ah!.. ȕiua de astăđi este cea mai norocită pentru mine!.. Astăđi vine Iorgul de la Sadagura, unde 'l-am trimes s' nvețe carte!.. De doi ani nu 'l-am v'đut, și c'nd g'ndesc c' poate peste-un ceas am s' 'l string în brațe... par' c' 'm' furnic' ceva pînă inimă... ochii mi se painjinescū... și 'm' vine sughiț... (cu dragoste și șterg'ndu'și ochii) Iorgule! dragul moșului!.. Gugulea moșului!.. c'at necaz o m'ncat el pînă ț'ri străine!.. c'at s'o str'đ'nduit dr'guțul cu înv'ț'tura pînă afeademiile din Sadagura!.. par' c' 'l v'đ ȕi și noapte cu ochii pe carte, nem'ncat, neb'nt și nedorind alt' 'n lume de c'at s' se procopsasc', dup' cum 'm'-'au scris în toate r'vașele... Drag' gugule! bine ȕicea r'posatul dascalul Ieni, Dumneđ'eu s' 'l erte, c'-'ai s'-'g'ung' om mare!.. S' de' Domnul, f'etul me' , s' mi te 'nalț' ca cloc'rliea, și cu tine s' 'ț' înalț' și neamul!.. S' de' Domnul s'-'g'ung' și ispravnic, pentru ca s' faci stare mare!.. Dar' ce st'au c' ca s' vorbesc singur ca un nebun, c'nd am o gr'mad' de treb'?... Astăđi d' mas' mare prietiniilor de buna venire a lui Iorgu... Am porocit s' 'l fac' borș cu g'lușcele, și curechi' cu rață, și m'ămăliguță... c' știu c' 'l pl'cea p'n' a nu s' porni, și le-a fi dorind ca niște zaharicale, dragul moșului!.. Am adus înadins pe Barbul de la Iași, ca s' 'l c'nte: „Frunđă verde...” pentru c' pe-acolo, pînă afeademiile din Sadagura, nu cred s' mai fi auđit c'ntece de-a noastre de cele b'tr'nești... M'car c' și pe-acolo or fi mojicant'... da geaba... n'-'au haz... E' c'nd aud țirlituri de cele nem'fești, im' vine

să 'Ń IeŃ cu toropala... ȪŃ scârŃie, frate, câte două ceasuri la ureche niŃte bazaconiŃ, de nici dracul nu 'Ń înŃelege... Ń'apoŃ ŃicŃ că faci corŃent... mări, ducă-se la nalba cu corŃentu-le cu tot!..

SCENA II.

Damiean, Iftimi.

Iftimi. — (intrând cu sicală pe uŃa din fund) Cucoane Enachi... cucoane Enachii.

Damiean. — Ce este, prostule?

Iftimi. — Cucoane!.. am dat curcanii la bucătărie...

Damiean. — Ń'ăŃ spus bucătariŃului să 'Ń ruminească bine?

Iftimi. — Ba nu...

Damiean. — Ce fel, ba nu?

Iftimi. — D'apoŃ... n'are cu ce să 'Ń ruminească.

Damiean. — Ce ŃicŃ, măŃ?

Iftimi. — După ce n'ăŃ cumpărat rumineală din târg...

Damiean. — EŃi afară, dobitocule... AuŃit-ăŃ ton-tul!.. să ruminească curcanii cu rumineală!

Iftimi. — EŃ; doar' nu sŃnt bucătar...

Damiean. — Hai, lipseŃŃi Ńi du-te de stă la poartă ca să 'mŃ dai de Ńtire când a veni Iorgu.

Iftimi. — Eaca mă duc.

Damiean. — AŃteaptă!.. Fost-ăŃ, după cum 'Ńi-am Ńis, să poŃteŃŃi la masă boŃerii la care te-am trimes?

Iftimi. — Am fost Ńi la boŃeri Ńi la boŃeriŃe...

Damiean. — Nu cumva ai făcut ear' vr' o dobitocie, după obiceiul tău?

Iftimi. — Da cum, Doamne cartă-mă?... am fost pe la toți și le-am spus curată vorbă: M'o poftit boierii să vă poroncesc ca să veniți la masă la d-luî.

Damiean. — Ce fel? să le poroncești?... măi, hoțule, tot pe dos ai să vorbești?

Iftimi. — Ei; ear' m'ai apucat la sucit ca pe-un fus... Dă'mi pace să vorbesc cum pot... ce dracu! dac' ași fi și eu prost ca d-ta, n'ași fi un biet boier.

Damiean. — Ear'?.. bată-te cucul să te bată!.. Hai, du-te de te pune la pândă.

Iftimi. — Mă duc... și cum oîu videa pe cuconașu Iorgu...

Damiean. — S'alergi iute să'mi dai de știre.

Iftimi. — (în parte) Mă duc la crâșmă peste drum, doar' 'l-oîu videa măi degrabă. (ese prin fund.)

SCENA III.

Damiean. — Măi pe dos om n'am vădut de când sânt, și slavă Domnului! sânt de mulțisor. Toate lucrurile le spune și le face anapoda; când îi dic să'mi aducă dulceați, el imi aduce ligheanul de spălat; când îi dic să'mi aducă de spălat, imi aduce cafe. Măi dăunădi il trimet în târg să'mi cumpere de țece parale tabac, și el imi aduce pipăruși roși...

SCENA IV.

Damiean, Gahița (intrând prin fund mănloasă)

Damiean. — Cine vine?.. A!.. Cucoana Gahița Rosmarinovicî!.. Sêrut mâna, cucoană Gahiço.

Gahița. — (dându'sî vânt cu evantașul) *Bonjour mon cher arhon* pitar... Ean spune'mî, *je vous prie*, de unde-ai luat moda sê trimețî mojiciî din ogradă ca sê facê invitațîi in case cinstite?

Damiean. — Ce spuî, cucoană Gahiço?.. argațîi meî aû făcutû vr'o bazaconie la d-ta in casă?.. nu mē 'nebuni!

Gahița. — Nu te face, mē rog, că nu știî...

Damiean. — De știû ceva, sê fiû afurisit!.. Da cum socoțî c'așî da eû voie sê se facê acest fel de lucruri?.. Mē rog, cucoană Gahiță, nu mē socoti un om așa făr' de ispravă, in cât eû însușî sê poroncesc slugilor mele ca sê facê pozne in case străine... Pên' acum, slavă Domnului! pitarîul Enachi Dămiean n'aû dat sēmne de nebulie, și numele lui aû fost tot-de-auna cinstit...

Gahița. — Da cine 'țî vorbește de nebulie și pozne?.. Cine'țî dîce că n'aî reputație bună?..

Damiean. — Apoi dacă am *respunțație* bună, cum o chîemî d-ta... ce dîci că am trimes oamenii din ogradă?..

Gahița. — Da n'aî trimes pe Iftimi sê mē poștească la masă?.. și tocmai pe el 'l-aî găsit mai cu cap pentru ca sê 'mî facê invitație?

Damiean. — Da ce 'țî-aû făcut? pentru numele lui Dumnedëu!.. ce 'î *înghitația* ceea?

Gahița. — Nici invitație nu știi ce însemnează?.. Elei! *mon cher arhon* pitar, tare ești *arieré*.

Damiean. — Ce sînt?.. *rierel?* Mări, ce vorbe sîntu aeste? Ha, ha, ha... Auđi, *înghitație, rierel, bonjur?*.. Auđi parascovenii pocite?.. Nu cumva, soro dragă, s'o mutat țara Moldovii din loc?.. Nu cumva sîntem franțuzi, nemți, jidovi?.. și noi, ca niște proști, ne credem tot Moldoveni!.. Ha, ha, ha, *rierel, înghitație!*..

Gahița. — D-ta riđi, pentru că nu te-ai adăpat de delicateța, de eleganța și de sublimitatea limbei franceze.

Damiean. — Ce se fac?.. Să mă adăp?.. Trebuie să știi, cucoană dragă, că numai vitele s'adapă, dar' oamenii beu... și să mă ferească Dumnezeu de *cateție*, de *ganț* și de *bliblitatea* d-tale!.. Când mi'i sete, eu beu vin de Cotnar și de Odobestii; beu vin de cel moldovenese curat, ear' nu *ganțuri* nici *bliblități*... Așa să știi.

Gahița. — Îi *superflu* să mai *cozarisim* împreună asupra acestui *suget*, pentru că nu ne înțelegem.

Damiean. — *Superflur* sau *nesuperflur*... nu știu... dar' că nu te înțeleg?.. asta 'i adevărat... și mă pot giura pe cei patru-đeci de sfinți părinți, de pricep ceva din toate cimiliturile câte le înșirați d-voastră, iști de vremea nouă, care vă diceți... cum Doamne cartă-mă?.. *civrasilisiti*... Ha!.. *civrasalisiti*; d-voastră, ipochimene alese, căroră vă este rușine a trăi și a grăi ca părinții voștri; d-voastră, oameni procopsiți și mai ales procopsiți, care vă faceți momițele altora, imprumutând de la străini numai cele rele, ne mai putend trăi de

cât cu *bonjur*, cu *blamange* și cu *parle, marle cheschevu*; și căroră în sfârșit vă e rușine să fiți Moldoveni curați, Români get beget. . . (în parte) De 'mî-a veni și Iorgu cu *superflururî*, îl cîomăgesc.

Gahița. — Cucoane Enachi. . . n'am venit în casa d-tale pentru ca să mă ofansarisești. . . și dar te poftesc să 'ți mai ții gura, c'apoî. . .

Damiean. — C'apoî poate mi'î cere duel?.. Atât ar mai trebui. . . să easă și femeile la duel!.. c'apoî s'aū pricopsit de tot biata Moldovă! (cu blîndeță) Ean ascultă-mă, dragă cucoană Gahiță. . . nu te mânia. . . eu te-am vedut mititică cât o șchioapă, ș'am fost bun prietin cu tatăl d-tale și cu bărbatul d-tale, Dumneșeu să'î erte!.. în urmare, mi se poate trece câte le ȕic. În vremea mea, dragă cucoană Gahiță, bătrîniî aveau voie să grăească ce le plăcea, pentru că pe-atunci tot omul cu pîrul alb era cîstit. . . și cred că străiniî nu ne-aū stricatū încă toate obiceiurile cele bune.

Gahița. — Departe de a ni le strica, *arhon* pitar, străiniî ni le-aū adusū în perfecție.

Damiean. — În ce, mă rog?

Gahița. — În gradul civilizației care domnește astădi în Europa.

Damiean. — Unde?..

Gahița. — Aici în provincie nu poți giudeca *reformația* care s'aū introdus în țară; dar' du-te *je vous prie*, în capitalie; du-te de vedî magaziile lui *monsîu* Miculi; du-te de vedî paveoa cea nouă. . .

Damiean. — (în parte) Ba că chîyar! hodoronc-tronc.

Gahița. — Du-te de te întâlnește cu cavalerii de acolo... și să admirezi amabilitatea lor... să 'ți audă ce complimente delicate îți faci; ear' nu cum faceți d-voastră, care vă slujiți de cuvinte groase și diceți fie-cărui lucru pe nume, fără a vă închietarisi de urechile damelor!.. Du-te... intră în saloanele brillante, unde ard sute de *bugii*, ear' nu luminări de seș ca pe-aici... du-te de vezi oglinzile acele mari care îți reflectarisesc tot trupul... canapeliile acele elastice care te saltă cu plăcere, ear' nu scaune de lemn ce 'ți intră în oase... Du-te mai ales de vezi damele acele educarisite, care stau toată ziua la oglindă de 'și împodobesc grațiile figurei și a trupului, ear' nu ca pe la noi, să încargă la bucătărie și la spălătorie, ca să 'și feștească rochia și degetile. Du-te de le vezi toate acele, ș'apoi mi 'i dice dacă influența străinilor ne-au stricat mîntea, sau dacă ne-au *developat-o*.

Damiean. — Vel-Lopată?... Destul!.. Am înțeles. (în parte) Săracă limbă!.. de te-or fi sucind și pe acolo tot așa, apoi te-ai sfințit! ești bună de pus la svîntat în pod... (tare) Cucoană Gahița! ai toate dreptățile, și ești un nătărău!.. te mulțemești cu atîta?

Gahița. — Fie... îți dau *pardon*.

Damiean. — Foarte mulțimesc. (în parte) De 'mî-a veni și Iorgu în doaga ei, îl trimit la Goliea.

SCENA V.

Damiean, Gahița, Gângu (viind din fund.)

Gângu. — (vorbind tare ca un surd) Ei, măi Enachi!.. adevărat că vine astăzi Iorgu de la Sadagura?

Gahița. — (în parte) Carnacsi! că m'au spăriet... *quel manant!*

Gângu. — 'MI-au spus-o aji Iftimi, când o venit să mă poftască... Când ai ști cât îi de veselă Marghioița, fiică-mea, că 'i vine logodnicul?... par' că are argint viu într'insa... Sare pin casă, frate, și gioacă drăgaica ca o nebună!.. Măi, măi, măi!.. Ce 'să fe-tele este!.. cum le pomenești de bărbat, îți sară în cap de bucurie... Marghioița, cât pe ce era să mă gătuie...

Gahița. — (în parte) Of! nu pot să sufăr surdul ista... răcnește par' c'arū fi toți surdī ca densus.

Gângu. — (cătră Gahița) Aud?... bunătatea matale... eū sūnt sănētos... da mata?

Gahița. — Nu te-am întreat cum te afli.

Gângu. — Ești sănătoasă?... imi pare foarte bine... Vedī mata, dragă... sănătatea 'i ca o eapă albă... cum trece dealul, nu se mai vede.

Gahița. — (în parte) Audī vorbe de provincie!

Gângu. — Să te păzești, dragă cucoană Gahița, pen-tru că la vīrsta noastră, cataroile sūntū foarte șugubețe.

Gahița. — (mănioasă) Cine 'ți-au spus d-tale că am cataroi?..

Gângu. — Precum dicit foarte bine... ele de-odată,

nitam nisam, te trântescă alivanta plăcintă 'n groapă...
mai ales la vîrsta noastră.

Damiean. — (în parte, rîdînd) Alta 'î dice, alta 'î rîs-
punde... are haz...

Gahița. — (aproplîndu-se de Gîngu și strigîndu'î tare la ureche)
N'audî, surdule?... ține'ți vorbele 'n gură și nu te obrăz-
nici mai mult...

Gîngu. — Ei!... aud!... ce strigî așa tare?... că
doar' nu 's surd.

Gahița. — (în parte) Îmî vine nu știu ce sî 'î fac...
Quel manant, oh ciel!

Gîngu. — Măi Euachi! ce are Rosmarinovicioaca,
de 'mî dice că mă obrăznicesc?..

Damiean. — (tare) Ce-o năpăstuești și tu de 'î dîci
că pătîmește de cataroi ca babele?

Gîngu. — D'apoi n'o spus-o ea singură mai dini-
oare?... ce dracu, doar' aud bine... nu 's...

Gahița. — Destul, *je vous prie*, cu astfel de vorbe,
c'apoi mă 'nchin cu plecăciune.

Gîngu. — Bine-ai face, bine-ai face, cucoană Ga-
hiço... Ceaîl de soc, după cum dîci, îi tare folositor
pentru cataroi; dar' socot că floarea teîului îi și mai
bună... întrebă, dacă nu mă cređi, pe baba Anghelușa
știi... cea care face dresurî de obraz... o cunoști...

Gahița. — (cuî Damiean) *Mon cher arhon* pitar, se
vede că dorești ca sî es din casa d-tale, de vreme ce
sîuportarisești o astfel de *infamie*. (se pune pe un jîlî în
dreapta, mînioasă.)

Gângu. — (Gahița) Aud?... Grăsimea de găscă îți pare mai bună?

Damiean. — (trăgând de o parte pe Gângu) Tac!, măi Gângule... nu vezi că cucoana Gahița 'i damă de moda nouă, care cu cât îmbetrânește, se socoate mai tânăra?.. Ce dracu 'i vorbești tot de leacuri?

Gângu. — (ridând) Ba dău?... Eaca dracul!.. și poate mai gândește la măritiș?

Damiean. — Mai știi pozna?

Gângu. — (ridând) Da bine, măi Enachi, dacă le-a veni în cap babelor să se mărite... ce-or face fetele?.. de pildă: Marghiolița mea?

Damiean. — Pentru dânsa nu 'i nici o grijă... Știi c'amă hotărîtă amândoi s'o dăm după Iorgu...

Gângu. — Și când giucăm la nuntă?

Damiean. — Într'o săptămână.

Gângu. — *Ișala!*

Gahița. — (în parte) Carnacși! car' m'aū spăriet... par' că 'l-aū umflat Rusaliile.

(Se audă pași la ușa din fund.)

SCENA VI.

Damiean, Gângu, Gahița, prietenii.

Damiean. — Ce s'aude?... vină prietini!... Eată 'i buluc!.. Bine-ați venit, prietini buni, să vă împărtășiți de bucuria mea!.. Astăzi sosește Iorgu, și cred că 'i bea cu toții voiniceste în sănătatea lui.

Un prieten. — Las' pe noi, vere Enachi... dacă 'i

75/3
3157

treaba pe 'nghite-Agachi... Helbet! nu te-omă da noi de rușine.

Gahița. — (în parte) Ean audi'i cum vorbescă!... ș'a-poî maiă aū curaj să critice tinerii noștri!

Prietenul. — Vere Enachi! scos-aî incalte vin de cel din vremea lui Han-Tatar?

Gângu. — (apropiindu-se de el) Aud? Eū sūnt sănētos, slavă Domnului! da d-voastră? cum o mai duceți?

Prietenul. — Ce să ducem, vere Gângule?

Gângu. — O duceți bine?... mă bucur... Videți d-voastră că sănētatea 'i șugubeață!... când îi dicit: „Sus Gahița!“ îi răspunde: Cărc Frangoleo! (toți rîdă, afară de Gahița.)

Gahița. — (în parte) Ear' să leagă surdul de mine... se vede că'l paște pēcatul astăzi.

Damiean. — Da ean poftim, fraților... ce șideți în picioare? că doar' nu vină Turcii... Poflim de șideți în...

Gahița. — (curmându'i vorba) Pe scaune.

(Toți se pună pe divan și pe scaune. Gângu șede în picioare.)

Damiean. — Vere Gângule, da nu ședî?

Gângu. — Ba mi'i foame, dar' oiă maiă aștepta pēn' ce-a veni Iorgu.

Prietenul. — Vere Enachi... Ean mai spune-ne ceva de Iorgu... ce-o mai făcut el pe-acolo, pin țara Neamțului?... ce-o mai invēțat?... trebuie să fie acu plin de az buki ca un stup.

Damiean. — Mai știū eū, fraților, căte-o mai invēțat bietu copil!... El 'mă-aū scris că aū trecut din scoarță 'n scoarță și Miftorloghia și Fisolofica și Mantemadica și

Historia!.. unde să le țin minte câte 'mă-au înșirat pe hârtie?

Prietenul. — Bre! s'a fi făcut dobă de carte, ș'a fi întrecut pe răposatul dascalul Ieni, Dumneșeu s'el erte!

Damiean. — Ce întrecut, vere!.. 'l-o lăsat în urmă, cale de-o poștă.

(S'audă afară pocneto de biciu.)

Prietenul. — Na poștă; când vorbești de lup, lupu'î la ușă. Oare nu cumva îi Iorgu, vere Enachi?..

SCENA VII.

Ceș de'nainte, Iorgu.

Damiean. — (alergând la ușă) Ba 'î el!.. Inima 'mă spune că 'î el... Eată'l!..

Iorgu. — (intră și se aruncă în brațele moșului său) *Mon oncle!*

Damiean. — Vin', gugulea moșului! (îl sêrută ș'apoi caută la el cu dragoste) Ean vedeți'l ce moșpan mare s'o făcut! par' că'î Alecsandru Machedon.

Iorgu. — (în parte) Uf! (tare) *Mon cher oncle*, cât sînt de fericit!..

Damiean. — D'apoi eă, fêtul meă! d'apoi eă!.. Vin' sê te ma' sêrut odată... (plângênd) Când gândeșc că nu 'l-am vêdut doi an' de d'ile!.. Ce vê pare, frașilor?.. așa că'î nostim? așa că'mă samênă mie?

Gângu. — Aud?.. câte ceasur'?

Damiean. — (luând pe Iorgu de mână) Vină sê faci cu-

noștință cu prietiniî mei. D-luî îi slugerîul Gângu, un prietin vechîu a băbacă-tëu. Nu 'ți aducî aminte de el?

Iorgu. — Ha... Ean stă... Nicî de cum.

Damiean. — Da cum dracu 'l-ai și uitat?.. El te-aû purtat în braçe... adă'ți aminte când te giucaî de-a baba-oarba cu Marghîolița, cu fata luî.

Iorgu. — (căutând cu lornionul la Gângu) Ha... acum mă *su-venarisesc*. (aprofundu-se de Gângu) *Mon cher monsîu Gân-gu*, imî pare bine că reinnoesc amicițica cu d-ta.

Gângu. — Așa ș'așa, nicî prea prea, nicî foarte foarte... numai că mi s'aû cam lungitû urechile de foame. (în parte) Ce dracu are de se uită la mine prin geam?.. (tare) Ean ascultă, Iorgușorule, nu cumva ai prins orbul găinilor?

Damiean. — Cu adevărat; Iorgule, ce însemnează stecluța asta care 'ți-o tot bagî în ochî?

Iorgu. — *Mon cher oncle*, cetirea neconțință a uvra-jelor, 'mî-aû cam slăbit puterea rađelor vizuale.

Damiean. — Ce 'ți-aû slăbit, fëtul meu?

Gahîța. — Puterea rađelor vizuale... Aceste cuvinte tehnice, vreaû să đică că 'i-aû slăbit *ochelnica*.

Iorgu. — (în parte) Cine să fie dama asta care mă înțeleghe atât de bine?.. (aprofundu-se de Gahîța) *Madamă*, cu toate că n'am avut *felicitatea* de a'ți fi recomandat, dar' mă folosesc de ocașia aceasta, pentru ca să te rog să mă norocëști cu *declinațica* numeluî d-tale.

Damiean. — (cu mirare, în parte) Ce dracu 'i đice?

Gahîța. — *Monsîu Georges*, *desirul* unuî cavaler amabil ca d-ta nu poate rămânea neimplinit... *par*

consequence, mă grăbesc a'ți *declinarisi* numele meu...
eu mă numesc Gahița de Rosmarinovicî, *votre servante*.

Iorgu. — Eu sînt, *au contraire*, *votre serviteur madamă*, și de doresc ceva, este numai să se prezenteze vr'o ocazie, pentru ca să'ți pot dovedi admirația de care sînt cuprins pentru grațiile persoanei d-tale.

Gahița. — (în parte) Na cavaler!..

Damiean. — (luând pe Gîngu de o parte) Măi Gîngule, înțelegi tu ce limbă vorbește Iorgu cu Gahița?

Gîngu. — Țicî c'a ploua?.. Nu cred... n'am auzit buraticul ađi dimineața.

Prietenul. — (cătră alt prieten) Pare-mi-se, vere Constandine, că și Iorgu s'o nemțit.

Damiean. — (în parte) Oare nu cumva o uítat și Iorgu românește. (tare) Iorgule, Iorgule! ean măi întoarce-te și spre noi... măi spune-ne ceva de la Sadagura... despre călătoria ta...

Iorgu. — *Pardon, mon cher oncle*; n'am vreme acu, că prezentez *omajurile* mele secsului frumos... asta 'i datorica fie-căruí galant om.

Damiean. — Mări, băete, lasă de-oparte *majurile* și sescul și răspunde'mí curat la ceea ce te 'ntreb.

Iorgu. — Apoi ce să'ți spun, *mon cher oncle*?.. Când aú trăit cineva într'un târg civilizat ca Sadagura, și când este silit în urmă a veni într'o țară ticăloasă ca a noastră, contrastul i se pare atât de piramidal, în cât nu poate găsi cuvinte destul de energice, pentru ca să esplice ceea ce simțește în lăuntru.

Gahița. — *Rezon... are rezon, monsîu Georges!*..

Eaca de pildă cū, care am voĭajarisit, și care am fost la Cernăuți... nu pot să mă deprind nici de cum cu Moldova... Of!.. de-ași scăpa mai degrabă de țara asta!

Damiean. — Da bine, mă rog, ce are Moldova de nu vă mai place cum ați călcatu peste graniță?

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. nu mă sili să-ți spun câte are și câte n'are...

Damiean. — Da spune, spune... N'are și ea târguri?.. N'are și ea oameni ca și cele-l-alte țeri? N'are munți, copaci, ape, vite?

Gahița. — Ba are prea multe... prea multe!

Damiean. — Nu te 'ntreb pe d-ta. (lui Iorgu) Spune ce 'i lipsește bieteii Moldove?.. Nu 'sū oamenii bunii și cu frica lui Dumnezeu?.. Nu este grău bun? Nu este vin bun?.. Nu 'i în sfârșit belșug în țară!.. ce vă trebuie mai mult?.. N'am dreptate, vere Gângule?

Gângu. — (căutând la ornle) Aud?.. opt 'ceasuri.

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. Ce'mi pomenesti d-ta de grău, de vin și de vite?.. Aceste materialuri sūntu bune cu adevărat, dar' nu aducū nici o înaintire inteligenții... Ce ne folosește că avem cele trebuincioase pentru hrana trupului, dacă mintea moare de foame?

Prietenul. — (cătră alt prieten) Ean audī, vere Constan-dine, ȳice că mintea moare de foame... (puñesce de ris.)

Iorgu. — Ce 'i o țară fără canaluri, fără comerț, fără industrie, fără drumuri, fără lib...

Gângu. — (strenută tare) Aferim!

Prietenul. — (cătră alt prieten) Audī, vere, ȳice că n'avem drumuri?.. dar' el pe ce-o venit cu poșta?..

Damiean. — Eau ascultă-mă Iorgule... dacă vrei să'mi faci mulțămire, te poftesc... altă dată să nu mă mai amețești cu astfel de fleacuri... Țara Moldovei îi binecuvântată de Dumnezeu! și cine nu știe s'o iubească și s'o prețuiască, nu'î vrednic să'î mănânce pâinea și sarea.

Gângu. — (strenută) Aferim!.. vrei tabac?

Damiean. — (luând o prisă) Foarte mulțămesc. (strenută.)

Toți. — Să'ți fie de bine.

Damiean. — Amin.

(Se audă lăutarii afară.)

Damiean. — Eaca și scripcarii!.. Hai să ne punem la masă.

Toți. — Hai deți, hai deți!

Iorgu. — (dă brațul Gahiței) *Madamă*, fi-voiu destul de *felice* ca să nu'mi *refusarisești* brațul?

Gahița. — Ce se potrivește!.. sunt foarte *flatarisită*...

Iorgu. — Fiind lângă d-ta la masă, mă voiu crede în sinul civilizației din Sadagura.

Gahița. — Nu mai puțin și eu mă voiu *suenarisi* de Cernăuți.

(Lăutarii intră cântând pe ușa din fund, trecu scena și esu pe ușa din dreapta. După ei esu Iorgu și Gahița dându'și brațul, pe urmă esu prietenii, și în sfârșit Damiean și Gângu).

Damiean. — (lui Gângu) Tare 's îngrijit, măi Gângule, despre Iorgu!.. ce socoți și tu?

Gângu. — Dac'a ploua, pun rămășag. (esu amândoi.)

(În tot timpul scenei a 8-a, se audă lăutarii în culisele din dreapta și din timp în timp câte un **Vivat!**)

SCENA VIII.

Iftimi (intră beat pe ușa din fund.)

Pên' acu am ședut la pândă 'n crâșmă, și degeaba... cu toate că m'am și uitat eū într'o părere, doar' 'l-oîū zări... Se vede că cuconășu Iorgu n'are de gând să vie astăzi... Facă cum a vrea... De-a veni, a fi bun venit; ear' de nu, nu. Ean să videm eū pe degite: (numărând pe degete)... n'a veni, a veni, n'a veni, a veni, n'a veni!.. curată socoteală... Mă duc dar ear' la crâșmă să'l pândesc... Moș Niron m'așteaptă c'o sângeapă de pelin... și ce pelin!.. când gândesc, imi vine să cânt: (cântă) „Frunză verde peliniță.“

(Se audă răcnete de Vivat! alături.)

Măi!.. cine chiue în sofragirie?... İra!.. boîeri 'sū la masă... Ean veđi-îi cum chilesc!.. İnghite-Agachi... să te ved... anc'odată... ha... dăi, dăi, dăi. (în parte) Dacă 'sū boîerî, tot măi voînicî de cât noi!.. beū boîerește, cu oca. (uitându-se ear' pe ușa) Cine 'î flăcău cela care nicî nu bea, nicî nu mănâncă?... ce dracu 'î tot șoptește cucoanei Gahiței la ureche?... și 'î place babeî... î place, da... Dec! se scoală flăcău de la masă și vine n'tracocăî?... dos la față, ș'amandea la moș Niron. (esc, alergând pe ușa din fund.)

SCENA IX.

Iorgu. — (intră pe gânduri, având șervetul prins de frac) Uf!.. am scăpat!.. Să mă măi răsulu puçin... Borșul 'mî-aū

înăcrit stomahul; mămăliga mi s'aă prins în gât, și curechiul cel cu rață... (oțerindu-se) brrrrr... de-ași avea un pic de colonie să 'mă mai dreg mirosul... (cu desperare) *Ainsi donc!* Eată viitorimea ce mă așteaptă!.. eată vieța ce mi se pregătește!.. Bucate țărănești cu ceapă și usturoi, pentru plăcerea gurei!.. Miros de curechi murat, pentru plăcerea nasului!.. Scărțituri și răcnete țigănești, pentru plăcerea urechilor!.. și privescerea unor persoane urite, ruginite și necioplite, pentru plăcerea ochilor!.. Eată în ce se 'ncee tot traful ce am să sufăr, pên' la moartea me!.. O! Sadagură, Sadagură?.. Unde sântă mulțemirile ce cuprindă în sinul tău?.. Unde 'să chiflele? Unde 'i berea? Unde 'să cartofele? Unde 'i șnițelul tău cel chesaro-crăesc?.. Dar valțurile tale cele șvăbești?.. Dar soțietatea ta cea plină de grații?.. Vai ș'amar!.. Ce-o să mă fac?.. Imă vine să ieă câmpii, să fug în lume... departe de casa părintească; departe de provincialii acești fără de sentimente și fără ideile veacului meu; departe de toți... și de rude, și de țigani, și de curechi cu rață...

 SCENA X.

Iorgu, Gahița; *maă pe urmă* Damiean.

Gahița. — *Monsiur Georges...*

Iorgu. — (tresărind) *Cucoana Gahița!*

Gahița. — *Ce ai, mon cher monsiur Georges?.. vè-*

gând că te-ai sculat de la masă, am gândit că te-ai apucat vr'o durere la...

Iorgu. — La suflet?.. dar!

Gahița. — Ești cu adevărat *indisposé*?

Iorgu. — Și mă mai întrebî?.. Ah! nu veđi palida mea față?.. nu veđi progresurile durerii pe trăsăturile obrazului?.. nu veđi că, de când am intrat în casa asta, mă usuc, mă topesc din picioare, ca o pansea arsă de vânt.

Gahița. — Ce nu bei o leacă de apă de nintă?

Iorgu. — Apă de nintă!.. Ah!.. nici o bătură nu poate vindeca patimile sufletești și *intelectuale*.

Gahița. — (ostând) Te înțeleg!

Iorgu. — (aproplîndu-se de ea și luând-o de mână) Mă înțelegî?.. A! Slavă domnului! că am găsit în sfârșit un suflet botezat care să mă înțeleagă!

(Damiean cu șervetul legat de gât apare la ușă și ascultă.)

Damiean. — (în parte) De înțeleg ceva să mă ție dracul!.. ean s'ascultăm...

Iorgu. — (cu foc) Simțești ce suferă inima mea aici, în atmosfera asta barbară, unde nu răsbate nici o rađă a civilizației?.. Eă care sînt copilul ei și care 's hrănit cu laptele ei!..

Damiean. — (în parte) Cu a cui lapte?

Iorgu. — Gândește ce efect 'ți-ar pricinui, când 'ți-ar pica peste cap turnul Trisfetitelor... Asemine efect imi pricinuescă toate lucrurile ce mă 'ncungîură... Nimic nu 'mî place, nimic nu mă mulțemește!.. par' că 'mî stă o greutate nemistuitoare la stomach... Nu știu ce să fie? mămăliga, saă altă?.. dar' te rog, scapă-mă

din haosul acesta în care, cu cât merg, mă dau de-a rostogolu mai afund.

Damiean. — (în parte) O 'nebunit!

Gahița. — *Mon cher monsieu Georges!*... eă nu doresc altă de cât să te scap... dar' cum?

Iorgu. — (cu mare foc) Cum?... jărtfindu'mi toate simțirile inimei tale celei pline de poezie, de melodie, și de melanholie!... Dă'mi amorul tău cel de ânger *tutelaire*; căci de mă poate scăpa ceva pe lume, este numai dragostea ta, *vergură* divină și senină!

Damiean. — (în parte) Ce să 'i deă?... Îmi vine mie să 'i dau o palmă.

Gahița. — (în parte) *Ah! quel bonheur!* mă iubește! (tare) *Pudorea* secului meu nu mă cartă ca să răspund îndată dorințelor d-tale, dar'... (coboară ochii.)

Iorgu. — Ah! Gahița!... suflet ceresc și 'naripat!... nu mă *ecrazarisi* cu astfel de vorbe!... Lasă modestia oamenilor de rând; las'o la de-al de Gângu... la persoane ne 'nsuflețite de spiritul veacului, precum sântu provincialii de aici.

Damiean. — (în parte) Așa!...

Iorgu. — Ear' tu, Gahița!... tu care 'ți-ai desvilit mintea ca o conopidă la căldura civilizației; tu care ai făcut voeajuri; tu care ai vădut Cernăuții!... nu te supune la niște cuvinte deșerte, precum modestia și *pudorea*... Mărturisește *ritos* sentimentele inimei tale... spune'mi: *Georges* te iubesc!... precum îți dic eă în patru limbi: Gahița! Gahița! te iubesc! *sas agapo!* *ich liebe ihnen!* *je vous aime!* (cade în genunchi) Ah! fie'ți

milă și mă mângâie de nenorocirea ce-am avut a mă întoarce în țara mea și 'n casa asta!..

Damiean. — (apropiindu-se de Iorgu, tare) Așa, tîlharîule!.. Casa părintească 'i o nenorocire pentru tine?.. Afară să eși, nerușinatule!.. afară, ticălosule... și să nu te mai arăți în ochii mei, că, să n'am parte de bătrânețile mele...

(Prietenii intră, unul cu șervetul la gât altul cu paharul în mână, și încungîtură pe Damiean, cîntînd să 'l liniștească.)

SCENA XI.

Cei de'nainte, prietenii; mai pe urmă Gîngu și Iftimi.

Prietenii. — Ce este?... ce este?..

Damiean. — Auziți, mă rog, fraților?... Dumnealui cuconu Iorgu, nepotul meu, găsește casa moșului său o năpaste pentu dînsul!.. auzit-ați așa lucru?... Eū care m'am strădănit, Dumneșău știe! pentru ca să 'l trimit în școli, cu cheltueli mai pe sus de cît starea mea... Eū care 'l-am dorit și 'l-am plîns doi anî de dîle... Eū care 'l-am așteptat din dî în dî, din ceas în ceas, cu bătaie de inimă... și toate aceste pentru ca să 'l fac om de treabă!.. auziți rîsplătirea ce'mî dă, ticălosul?.. auziți!.. casa moșu-său! casa unde s'aū născut el! casa unde-aū murit maică-sa!.. 'i o nenorocire pentru dînsul!.. Afară, pîn' nu uît de tot că 'i sînt moș.

Iorgu. — (în parte) Îmi vine să mă 'npușc!.. (ese prin fund foarte turburat.)

Gahița. — (în parte) Acu 'î vremea să 'î dovedesc ce este *pasica* amorului... Mă duc să fiu ângerul *tutelaire* a lui *mon cher Georges!* (ese după Iorgu.)

Damiean. — De geaba vreți să mă mângâeți, fraților!.. de-acum toate nădejdele mi s'au stinsă!.. Un nepot am avut, ș'acela... 'l-am pierdut!.. Blăstemat să fie ceasul când 'mă-au venit în gând să 'l trimit peste graniță, la Sadagura!

Gângu. — (intră iute) Cum ai dis, vere Enachi?.. vreți tabac? (îi dă tabacherea.)

Damiean. — (svêrlindu'î tabacherea jos) Du-te la dracu cu tabacu'ți cu tot, surdule.

Gângu. — (în parte) Eaca!.. Se vede că s'o cărhit vèrul Enachi.

Iftimi. — (alergând pe ușa din fund) Cucoane, cucoarne... de când zăresc n'am pândit pe nime.

Damiean. — (furios) Lipsești, prostule, că te ȳe dracul.

Iftimi. — (eșind, fuga) Să te duci duluță!..

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Actul se petrece în casa comisului Kîulafoglu, la Iași.

Teatrul reprezintă o sală nemobilată cu trei uși; una în fund, care duce afară; alta în dreapta, ce dă în odăile lui Iorgu; și o a treia în stânga, care se deschide în apartamentul lui Kîulafoglu. Lângă ușa din fund, un dulap mare cu pendulă și cu o ferestuică sub cadran. Scaune pe 'npregiur.

SCENA I.

Iorgu (intră pe ușa din dreapta, posomorit și pe gânduri.)

De când m'o alungat moșul meu din casa lui, fatalitatea s'aŭ legat de capul meu!.. toate 'mî mergŭ pe dos, și nu 'î ȕi în care sŭ nu am câte-o supŕrare!.. Am alergat aici în Iași, nădeȕduind c'oŭ găsi distracȕii care sŭ 'mî gonească gândurile cele posomorite; în zădar!.. Cine caută distracȕii în capitala noastră, samŕnă cu nebunul ce caută cai morȕi sŭ le scoatŭ potcoavele.. Am cercat de toate, făr' a da de mulȕemire!.. 'Mî-am sdruncinat șelile pin droșce pe paveoa noastră.. cea vŕndută caretașilor!.. făr' a câștiga altă plăcere, de cât o durere în șolduri, care m'aŭ ȕinut la pat vr'o douŕ septŕmăni.. Am alergat ca un iepure pe câmpul Copoului, făr' a căpăta alt ceva de cât o oca de colb în pept, și deplina incredinȕare că locuitorii Iașului aŭ fostŭ și sŕntŭ oamenii cei mai colbăiȕi din toată lumea.. Am fost la balurile măscărite... vreŭ sŭ ȕic, măscuite.. și m'am întors acasă cu ideea, că cei mai mulȕi care 'și punŭ mască, o facŭ pentru că le 'î rușine de obrazele lor!.. În sfŕșit m'am dus la opera nemȕască, la vo-

devilul francez, și la bietul teatru național, sërmanul!.. când moare, când învie... da 'i mai mult răposat!.. Și ce mulțămire am tras din toate aceste pitreckeri a le Iașului?... Nimic!.. (se preumblă puțin pe gânduri) D'apoî creditorii care 'mî stau de strajă la ușa, cum se face diuă... dă!.. par' că eu le-am dis să 'mî facă credit... D'apoî Ițic zaraful căruî sînt dator două sute de galbinî, cu dobîndă de șei-dēcî la sută pe lună!.. și care mă îngrozêște pe tot ceasul c'a da jalbă la Agie... (cu mânie) Dă!.. cine dracul 'mî-aŭ dis mie să mă potrivesc Gabițel!.. Las' că din pricina ei m'aŭ dat moșul meu afară din casă... dar' apoî s'aŭ și legat de mine, nebuna, ca un scaŭ!.. Nu pot să mă desfac de dînsa nici pintr'un chip!.. De șese luni acum de când șede cu mine tot într'o casă... Ce să fac?... Am scris moșului meu să mă erte, și nici nu 'mî-aŭ răspuns... Cum dracul să scap de Ițic și să plătesc chiria odăilor comisului Agamemnon?... (stă pe gânduri) O! ce idee!.. Comisul Kîulafoglu șede tot într'o casă cu mine; (arătând în stînga) eată apartamentul sêu... eată și al meu... (arată în dreapta) Comisul Agamemnon îi, după alte pîcate, și însurat cu o femece frumușică ce nu 'mî pare prea haină... Tot îi fac ceva curte... ean s'o string mai de-aproape... poate că... mai știi ce?... Îubindu-mă cu nevasta, bărbatul negreșit trebuie să 'mî facă credit, și poate că m'a și împrumuta cu bani!.. Bărbații aŭ fostu tot de-a una birnicii amorezaților... Bravo Iorgule! se vede că 'ți-ai ascuțit mintea pe tocila civilizației din Sadagura!.. A!.. cine vine?... De-ar fi cu-

coana Zoîța, femeea comisului! (zărind pe Gahița) A!.. eaca dracul pe uscat!

SCENA II.

Iorgu, Gahița (intrând pe ușa din fund, cu capela pe cap și cu șalul pe umeri.)

Gahița. — Ah! *Georges*, îmi vine leșin de mânie!

Iorgu. — Ce ai?

Gahița. — Pune'ți în gând, *mon adoré*, că m'am dus la Miculi ca să 'mî aleg o coafură verde cu pene roșii, și aflu că au luat-o comisoaea.

Iorgu. — Care comisoae?

Gahița. — Femeea lui Agamemnon Kiulafoglu, gazda noastră.

Iorgu. — Și numai pentru atâta îți vine istecicale?

Gahița. — Numai pentru atâta?.. Ce 'ntrebare 'î asta... Îmi pare curios, *Georges*, să 'mî faci o astfel de 'ntrebare mie, care am jertfit pentru tine și *reputație*, și nume, și...

Iorgu. — Mă rog, nu mă mai ameți cu pomelnicul jertfelor d-tale... le știu și ear' le știu pe de rost... Slavă Domnului! nu 'î ăi în care să nu 'mî aduci aminte; că te-ai legat de capul meu ca boala de om sănătos.

Gahița. — Ce vorbe sîntă aceste?.. Tu, *Georges*... care mă numeaî ângerul tîu *tutelaire*!.. tu care mă numeaî *vergură* lină și senină! tu să 'mî ăici că 'ți-am picat năpaste!.. Ah! cîtă deosebire 'î între tine și între nobilul baron *von Kleine Schwabe*, care...

Iorgu. — Care te slăvea când ai fost la Cernăuți?... știu... 'Mă-ai spus povestea asta de-o mie de ori... o cunosc!.. Îi chîfar degeaba dar să 'mă mai pomenești de el.

Gahița. — Auđi, auđi tiranie!.. nici nu mă lasă acum 'să vorbesc! (plângend) Ah!.. vęd că amoriuł tęd începe a să răci, și că nu 'mă mai rămăne altă, de cât să mor!..

Iorgu. — Nu 'ți mai uda basmaoa degeaba!.. Schimositurile aceste mă stringü de găt!.. În toate ąilele tot țipete și bocete!.. destul, pentru numele lui Dumnezeu!.. că m'am săturat acum.

Gahița. — Te-ai săturat de-a mă videa plângend, om fără suflet ce ești!.. Când tu însuți ești pricina că mi s'au schimbatü ochii în piraie de lacrimi... Vai de mine! cât sânt de nenorocită!.. Eü care 'i-am jertfit toate *palpitațiile* inimii mele! și care 'l-am ridicat în *fantasia* mea pենă la al nouă-spre-đecilea cer!.. Ce *deceptie* crudă! ce deșteptare fiiroasă!.. ce...

Iorgu. — Și cele-l-alte multe... Le știü pe de rost... și de vrei, pot să ți le spun eü insumi... (imitand pe Gahița) Ce desnădęjduire amară! ce lovire cumplită pentru inima mea! ce durere sfășuitoare!.. Toate aceste, soro dragă, süntü bune în Malvina și în Gonzalv de Cordova... ear' pentru mine, toate aceste suspinări mă facü să casc pեն' imi strămut falcile... și cât pentru lacrimile cu care mă stropești necontentit, trebuie să știi că 'mă dau gutunariü.

Gahița. — (cu mănfe) *Infame!*.. cum de îndręznești să mă calci în picioare, pe mine care te-am învăluit în

toate fericirile lămești, și te-am legănat pe sinul meu ca un copil rătăcit în calea vieții?..

Iorgu. — Și aceste le știu... așteaptă... (imitând pe Gahița) Pe mine care te-am legănat și te-am inviat, ca pe-o floare vestejită, la rațele amorului meu!.. și care priveghind ca un ânger binevoitor asupra ta, am depărtat toate furtunile ce ar fi putut să sbuciume coardele inimii tale!.. și cele-l-alte... Vezi, cucoană Gahiță, că le știu toate de-a rëndul, de și nu le-am învățat și eu din romanșurii ca d-ta... În sfârșit însă, vreau să mă talmăcesc curat... Cucoană Gahiță, m'am săturat de toate parascoveniile și de toate farafasticurile d-tale.

Gahița. — Farafascovenii, eă!.. *Oh ciel!*

Iorgu. — Dar; din pricina d-tale am făcut pe moșul meu să mă dee afară din casa lui... Atunci eram un nebun, ș'acum mă căesc... ai înțeles?... De șese luni de zile, de când te-ai legat de mine, m'ai scos din toate mințile și mai adus aici în Iași...

Gahița. — Ingratule!

Iorgu. — Aici, nu numai că m'ai înglodat în datorii pên' în urechi, ba încă m'ai și făcut să'mi lepăd numele tătâni-meu!.. și să ieș pe-al d-tale... Auți poznă!.. să nu mă mai chîem eă Dămiean, ci *de Rosmarinovic!*.. dicendu'mi că Rosmarinovic bate mai bine la urechi.

Gahița. — *Miserable!*

Iorgu. — Și eă, ca un prost, mă potrivesc ei!.. Ce-ar dice moșul meu când ar afla, că 'm'ai schimbat porecla familiei, și că mă alungu datornicii pe uliți?..

Destul, cucoană Gahița!.. foarte'ți mulțămesc de dragoste, și te rog de-acum înainte să'mi dai bună pace.

Gahița. — O! *quel infame!*.. Să'ți dau pace, după ce m'ai comprometerisit?.. Ah! știu eu de ce mă de-părtezi tu acum de la sufletul tău... pentru că iubești pe alta, pe comisoae.

Iorgu. — Ai 'nebunit?

Gahița. — Te-am înțeles eu de mult că 'mi calci într'ălurea... însă bun îi Dumnezeu!.. 'MI-a veni pri-lejul să'mi răsbun... ș'atunci... cerul va fulgera, mările s'or clătina și pământul s'a cutremura! (ese turburată pe ușa din drépta).

Iorgu. — Și dracul te-a lua!

SCENA III.

Iorgu. — Du-te Rusalie pe ceea lume, și să vii înapoi când or eși carașii fripți din Bahluu!.. Mă mir cum de-am putut trăi șese luni de zile cu o dihanie înveninată ca dēnsa?.. Da de-acum, să știu c'oău videa târgul Iașului curat și fără jidanî! mă duc de-aici... fug unde m'or duce picioarele, ca să scap și de Gahița, și de Iași, și de Ițic...

SCENA IV.

Iorgu, Ițic (în fund.)

Ițic. — Par' che vorbeai de mine, chicănașule... poate che ai banî?

Iorgu. — PŃei drace!

Ițic. — Acum o trecut de mult vadeoa sinetului... Cred che mi'Ńi pleti acei două sute de galbinŃi...

Iorgu. — GŃupăne Ițic, nici vorbă nu'Ńi că 'țŃi-oŃŃă plăti, dar'... mai târđiŃ.

Ițic. — Mai tirđiŃ nu pot; trebuie se me refuești indată... destul de chind me porți cu vorbe.

Iorgu. — Dragă gŃupăne Ițic... mai îngădui-mă măcar vr'o două luni.

Ițic. — Două luni?... nici două ceasuri... Pletești indată, saŃu me duc pe Agie? đic đeu!

Iorgu. — Ițicule dragă! nu te mânica; ce dracul! doar' sŃntem prietini.

Ițic. — Nu știŃ nimichi... Frate, frate... brŃnda 'Ń pe bani.

Iorgu. — Ițică, Ițicuțule...

Ițic. — Așa mi se cade mie dache am a face cu birbanți.

Iorgu. — (măniindu-se) Măi tărtane, ce te obrăznicestŃ?... nu te gândești că 'țŃi-oŃŃă smulge percŃuniŃ?

Ițic. — (cam cu frică) PercŃuniŃ? nu me tem... PercŃuniŃ meŃ sintŃ sudiți.

Iorgu. — Ean așteaptă să țŃi'Ń sudițesc eŃ mai bine.

Ițic. — Nu veni, nu, che strig *ghevalt*, đic đeu!... Ce! vreŃ să mi și bați dache nu'mŃi pletești?... Am se te spun pe Conțu.

Iorgu. — Măi tărtane, se vede că te mănăncă chica.

Ițic. — EŃ n'am chichi; eŃ sint ras.

Iorgu. — Bată'î crucea İudî!.. de 'î-ar da mai degrabă afară din țară, să scăpăm de dênșii!..

İtic. — Mie nu'mî pasă, che am banî.

Iorgu. — Du-te dracului cu bani'îi cu tot, Litfă afurisită!..

İtic. — Me duc, dar' se știî che am se mi 'ntorc cu totă Agie, ca se te ridic pe sus.

Iorgu. — (alergând după el) Eaca Litfa că nu ese...

İtic. — (fugând) *Ghevalt!*..

SCENA V.

Iorgu. — İi in stare s'o face târtanul... Cum se scap?.. De m'așî întelni cu cucoana Zoița, poate c'așî indupleca-o să pue pe bărbatu-sëu chizëș... Cine esă din apartamentul comisului Kîulafoglu? (se apropie de ușă și se uită) El îi tocmai, cu femeea lui... Mă duc degrabă să'mî fac toaleta, ș'apoi... vai de capul tëu, *kir* Agamemnon! (ese pe ușa din dreapta.)

SCENA VI.

Kîulafoglu, Zoița, (intrând amândoi pe ușa din stînga.)

Kîulafoglu. — (fără surtuc, cu fes mare și cu ochelari) *Ma psihi nu*, Zoița, nu m'ai inelato... crede *nu* che nu m'ai inelato... *eți na ziso!*

Zoița. — Ei! te cred, te cred... dă'mî pace.

Kîulafoglu. — *Ma ohi eți*. Se me cređi din tot sufletu mataluți.

Zoița. — Și din tot sufletul mataluți, dacă vrei... Te cred... mai mult poștești?... De când amă pusă Iedeș amêndoi, n'am cap să mă odihnesc.

Kiulafoglu. — *Mite ego; ma ce se facem?... Ia-desu'i mare... stii?... Un salo pentru mata daca mi'i insala, ke o chisa de capnos cusuta pentru mine, daca te-oŭ insala ego pe mataluți... Lipon, fiind che mune nadazduesco a me face ispravnicos, elpizo se castigo tot odata si chisaoa pentru sohpeti.*

Zoița. — (cu bucurie) Țe, mâni te faci ispravnic?

Kiulafoglu. — *Oriste?*

Zoița. — Mâni te pună în slujbă?

Kiulafoglu. — *Malista; de mult alergo, psihi mu; omos imprezurerile nu 'mă-au fostu cu favori... Ostoson tora ime siguros.*

Zoița. — Cât îmi pare de bine! îmi vine să te sêrut de bucurie.

Kiulafoglu. — (zimbînd) Saruta, *matia mu*, saruta.

(Zoița voiesce să'l sêrute; Kiulafoglu o opresce.)

Kiulafoglu. — Ba nu, sirata ce esti; vrei să'mi dai o sarutare, s'apoî se diçi Iadesi?... (ridînd) *Acus si-rata! cum vrea se me insele ca se castize to sali... Ma si eŭ palicaris...* nu me prindo asa lesne.

Zoița. — Ha, ha, ha... da fricos mai ești?

Kiulafoglu. — *Ego sinto comisos Agamemnon Kiulafoglu, si am capo nu kefali...* ce diç eŭ?... nu bostani... A! vrei mata numai de chit se porți salo de ispravniçesa? *ma* cu asta fel de *tesmecheriŭ* nu me prindŭ pe mine... Vedŭ... *Zoi mu*, sint necontentit cu

ghindul tot la iadesi, si pentru ca se nu'l uît, am ho-
terito se ñic stiû! de dimineața *eos tin* seara... *Pa-*
radigmatos harin; chind mi aduțe fiçorul dulçeți, eû
ñic stiû!.. chind me 'ntreaba çineva de sint senatos,
ñic stiû!.. de'mi ñiçe çineva: *Arhon* comise, femecea
d-tale... stiû, fraçico, si ear' stiû!

Zoița. — (in parte) Bine, bine.

Kiulafoglu. — *Ma* se lasemu *iadesu* de o parte...
Ean spune'mi, *psihî mu*, a platito chiriea odailor *monsu*
de Rosmarinopulos?

Zoița. — Ba încă nu.

Kiulafoglu. — Çe fel nu?.. *omos* vadeoa a tre-
cut-o de mult, *fos mu*, si eû am trebuința acum de
parale, pentru ca se me fac ispravnicos mai degraba.

Zoița. — Lasă, frate, că 'ți-a plăti; mai îngădue'l
puçintel.

Kiulafoglu. — Pentru *hatiro mataluși* çe n'asî
façe?.. daca vreî, zocu *to piperi*.

(Intră o slugă cu un răvaș.)

Sluga. — Eaca un răvaș pentru d-ta, cucoane Agă-
mennule.

Zoița. — (luând răvașul) De unde sê fie oare?.. na,
dragă, deschide'l.

Kiulafoglu. — (intînd mîna și trîgînd'o iute înapoi) Stiû...
A! sirata! ear' aî vruto se me prindî, *ma* 'ți-am spuso
che sint *palicaris*... (lea răvașul rîdînd) Se videm çine'mî
serie. (citesce):

«Çu frățască dragoste mē închin d-tale *arhon* Agamemnon!»

„Mai întey nu lipsese a cerceta despre întregimea fe-

„ricirei sănătății d-tale, ca aflând că ești după cum do-
 „rese, nu puțin se se bucură sufletul meu; al doilea vei
 „ști că, din mila ceresului împărat, și eu sunt sănătos;
 „al 3-lea te înștiințez că vin la Iași, că se caut pe ne-
 „potul meu Iorgu, care 'mă-aș scris că s'aș pocăit pen-
 „tru cele trecute. Deci, în puterea prieteșugului nostru,
 „am gând să trag la d-ta în gazdă, rămânând al d-tale
 „prea plecată și supusă slugă

Enaki Dămian, pitar.“

Zoița. — Pitariu Enachi Dămian?.. cine'î, dragă?

Kiulafoglu. — Un prietinos vechiu a meu, cu care
 am fuzito peste Pruto, în vremea Turçilor.

Zoița. — Ce fel? ai fugit?.. Par' că 'mă-ai spus
 că te-ai bătut cu dênșii la Sculenî?..

Kiulafoglu. — *Malista psihi mu*, m'am bătut-o,
 ma de departe... Eu sidemu pe çelalalt mal a Prutu-
 lui chind a sosit urdiea turçesca si recneam „*Elate ka-*
kohrononaki diavoli... *Ela* incoaçe, daca ve da ini-
 ma, se ve aretu cù“... *ma* niçî unu n'a îndreznit-o se
 treca Pruto, che pe toți îi façeam *kes*.

Zoița. — (ridând) Auđî voinic?

Kiulafoglu. — *Ma* cum socoți?

Zoița. — Știu că ești din cei care intră 'n doi ca 'n
 doi-spre-dêce și nu'î potú scoate nici douë-dêci și patru.

Kiulafoglu. — Ean lasa saga; *ke* se gatim mai bine
 conacu pentru pitaris Enachi.

Zoița. — Odaea'î gata, nu te 'ngriji.

Kiulafoglu. — Un lucru numai nu înțelego în ra-

vasul ista... ȃce che vine se caute un nepoto a dimi-
sale e s'a pocaitu... e nepot?

Zoia. — Las' ca te'ı talmaci cu pitarıu Enachi.

Kıulafoglu. — A! *natos ke monsu de Rosmari-
nopulos.*

SCENA VII.

Kıulafoglu, Zoia, Iorgu.

Iorgu. — *Bonjur* cucoana Zoia; *bonjur* cucoane
Agamemnon; de mult nu am avut norocire se ve ved.

Kıulafoglu. — *Kalimera sas monsu* de Rosma-
rinovii.

Iorgu. — ımı pare curios se ne intelnim aa de
rar, mai ales ca idem tot intr'o casa.

Kıulafoglu. — *Neski; ma e fae cocona d-tale?*
senatosa'ı?..

Iorgu. — (in parte) Duce-s'ar pe pustii! (tare) ım cam
zaia, dragua!

Zoia. — Zaia?.. ce are?

Iorgu. — A raguit.

Kıulafoglu. — A! *poli me kakofeni!*.. Par' ca
esti gata se esi?.. unde te dui?

Iorgu. — Me duc se ieu o lojie pe desara la tea-
tru naional.

Kıulafoglu. — Ha, ha, ha... la teatro moldove-
nesco!.. Nu 'i e mila se daı parale de zeaba, ca se
vedı niste baeti care nu stiu nii se vorbesca macar...
si se asculti niste piese ca vai de ele?

Iorgu. — Dac'arū gîudeca toŭi ca d-ta, domnule, apoi teatrul naŭional nu s'ar putea intemeea nici odată in ŭară; dar', slavă Domnului! sîntū persoane care ŭtiu sē preŭuească greutăŭile unei scene incepeŭoare ca a noastră; care nu se ruŭinează de a merge sē vadē piese naŭionale, ŭi care in sfērŭit ertând greŭele actorilor, îi incuragează ŭi le dă agiutorul cuviincios... Acele persoane sîntū vrednice de toată lauda, ŭi teatrul naŭional le va fi tot de-auna recunoscētor.

Kiulafoglu. — Stiū che eū nu am curazi ca se mergo se casco patru ęeasurī pentru hatirul patriotismosului.

Iorgu. — Căt pentru d-ta, domnule, teatrul naŭional te lasă 'n pace sē faci ce 'ŭi-a plăcea; cu astă condiŭie insă, ca ŭi d-ta sē'i dai pace ca sē'ŭi urmeze cariera, cum poate, ŭi sē nu'l criticī cu ochii inchiŭi.

Zoiŭa. — (trecēnd intre amēndoi) Lăsaŭi, vē rog, vorba teatrului, cā ear' o sē 'ncepeŭi a vē sfădi.

Kiulafoglu. — Bine diŭi, *psihī mu. Lipon, monsu Rosmarinoviŭi*, ma inchino cu plecaŭune... ma duc si eū se ma imbraco. *Ela Zoiŭa mu.* (ese prin stānga.)

(Iorgu se face cā ese pe uŭa din fund; ŭi cānd vede cā Kiulafoglu a eŭit, se intoarce Iute pe scenă ŭi opresce pe Zoiŭa.)

SCENA VIII.

Iorgu, Zoiŭa.

Iorgu. -- Slavă Domnului! cā mē găsesc in sfērŭit singur cu d-ta, cucoană Zoiŭa...

Zoița. — (voind să easă, în parte) Degrabă 'ți-a fi?..

Iorgu. — Nu fugi ângerașule!.. nu mă lipsi de fericirea ce simt a te videa și a'ți spune cât te iubesc.

Zoița. — Domnule...

Iorgu. — Ah!.. când ai ști câte pățimesc în sufletul meu din ceasul cum te-am zărit! Ți și noapte te visez cu ochii deschiși, și nu pot nici să mănânc, nici să beu, nici să trag ciubuc.

Zoița. — Vai de mine!.. vorbește mai încet că te-aude bărbatu-meu.

Iorgu. — Te iubesc mai pre sus de cât cum iubește un giudecător aurul!.. Pune'ți dar în gând cât te iubesc!..

Zoița. — Adevărat grăești?..

Iorgu. — Să n'am parte de bărbatu-tău, dacă 'ți spun minciună!.. Zoița... Zoița!

Kiulafoglu. — (strigând din culise) Zoița... Zoița.

Zoița. — (lui Iorgu) Fugi, că vine.

Iorgu. — (voind să fugă) M'am dus.

Zoița. — (în parte) Îmi vine-o idee. (lui Iorgu, oprindu'și) Nu pe-acolo.

Iorgu. — Da pe unde?

Zoița. — Ascunde-te aici în ceasornic, pîn' ce-oîu depărta pe bărbatu-meu.

Iorgu. — Cum dracu? în ceasornic?

Zoița. — Dacă mă iubești!

Iorgu. — Te iubesc; dar' ce are-a face dragostea mea cu ceasornicul?

Kiulafoglu. — (asemene) Zoița... Zoița.

Zoița. — Întră degrabă că 'ți-oîă tălmăci eă mai pe urmă...

Iorgu. — Da nu se poate, soro...

Zoița. — 'Ți' frică poate?

Iorgu. — Frică?.. ha, ha, ha! Nu cunoști pe Iorgu.

Zoița. — Ei; apoi ce te mai oprește?

Iorgu. — Ți d'intei că mă iubești, ș'apoi intru și în tartar.

Zoița. — (deschidend ornicul) Te iubesc.

Iorgu. — Încă odată... (intră în ornic).

Zoița. — Te iubesc. (în parte) Am câștigat rêmășagul.

(Agamemnon intră și vede pe Zoița închidend ușa ornicului.)

SCENA IX.

Kiulafoglu, Zoița.

Kiulafoglu. — Zoița, te strigo de un ceaso... *ma* ce fațeaî la țeasornico?

Zoița. — Nu făceam nimică.

Kiulafoglu. — (în parte) S'a tulburato... (tare) Cu ține eraî aițe?

Zoița. — Cu nimine.

Kiulafoglu. — (în parte) Negresit, a ascunso pe țineva ès to țeasornico... *mesa*. (tare) Zoița!.. Zoița, *kitakse* drept la ochi a mele.

(Zoița coboară ochii.)

Kiulafoglu. — (măniindu-se) *Pes mu* drepto, ține 'i în *orologhion*?

Zoița. — Da cine vrei să fie?.. nu'î nime.

Kiulafoglu. — Nime? sirata țe esti!.. vrei si tu se me faci de mascara! Nu auđi che a ștătate țeasornico?

(Iorgu imitează cu limba băterea ornicului.)

Zoița. — Ce fel s'aũ oprit? n'auđi că merge?

Kiulafoglu. — Merze?.. *ma* de țe merze asa iute?

(Iorgu imitează mai rar.)

Zoița. — Se vede că'ți țiue urechile.

Kiulafoglu. — Ean asculta... Acum merze inçet.

(Iorgu imitează iute.)

Kiulafoglu. — Zoița, Zoița, ai ascunso pe çineva acolo... Unde 'î cheia?

Zoița. — Nu 'î la mine.

Kiulafoglu. — (mânios) Da'mi cheia, che m'am aprinso ca un zaratico.

Zoița. — (dându'î cheia) Dacă nu mă cređi, poștim cheia... deschide și veđi... (Kiulafoglu Iea cheia) Iadeș! am căștigat rêmășagul.

Kiulafoglu. — (scăpând cheia jos) *Karnaksi!* m'ai in-salato! (se bate cu pumnul peste cap) Na, na bostani fără *ke-fali!* se perdo eũ remasagu! eũ care mi sinto *palicaris!* Ah, Zoița *mu!* iți çero ertaçune in zenunchi, pentru che am prepuso nevinovația ta, sirata țe esti!

Zoița. — Mai bine hai s'e'mi cumperi șalul.

Kiulafoglu. — Haide *psih* *mu...* haide. (in parte) *Tin patzirisa hiotiki.*

(esũ amendoĩ prin fund.)

SCENA X.

Iorgu, (deschidând ferestulca dulapului.)

Ai vădut diavolul de Zoiță cum 'și-o bătut gîoc de bărbatu-sëu și de mine!.. și toate aceste pentru ce?.. pentru un șal!.. Apoi, pas de nu ți că interesul poartă fesul... Uf! mă innëduș aici... m'am săturat de cea-sornicărie... Cum dracul s' es? (sgâlție ușa) Ușa 'i închisă cu cheia pe din afară... Ar avea haz s' mă lase ca s' mă svîntez aici!.. ba mai bucuos ași fi s' mănânc mere acre, de cât... Par' c'aũ intrat cineva 'n casă... la loc Iorgule. (inchide ferestulca.)

SCENA XI.

Damiean, (intră prin fund.)

Măi, măi, măi!.. ce casă pustie! Nică că ași întelni vr'un suflet botezat!.. În sfîrșit, cată-m' s' în Iași!.. Nepotul meu 'm'ă-aũ scris că s'aũ pocăit, berbantul!.. Audî d-ta, s' fugă din tîrgul nestru la Iași, cu cine?.. cu Rosmarinoviceoaea!.. ce blăstemat!.. Da ce dracul!.. n'a s' vie nimine astăđi s' m' spue dacă comisul Agamemnon îi acasă?.. Ei, Toader, Nastasă, Kirilă.

Iorgu. — (deschidând ferestulca, in parte) Par' c'am audut un glas de rudă.

Damiean. — Vasile, Gavril, Prikoki!.. Tufă, pustii... ca când aũ trecutũ Turcii.

Iorgu. — (asemene) Săracul de mine! moșu-meu!.. de m'a găsi aici, sũnt prăpădit... Numai de nu 'm'ar veni s' strēnut. (strēnută.)

Damiean. — Dec! cine strănută 'n dulap?

(Iorgu măi strănută.)

Damiean. — Ce să fie?.. Ean să videm. (voiesce să deschidă dulapul) Îi închis cu cheia... Hei! cine 'i acolo?

(Iorgu face ca cucoșii.)

Damiean. — Ean auđi'l acu... imi cãntã ca cucoșii... Spune, mãi... cine 'i acolo?

(Iorgu face ca mãșile.)

Damiean. — Știi cã are haz?.. Poate cã 'i vr'un ceasornic cu mojiã... Tocmãi... ha... ha... ha!.. Rãposatul dascalul İeni, Dumneđũ se 'l erte! avea unul care cãnta ca cucul.

(Iorgu face ca cucul.)

Damiean. — Mãi!.. da aista 'i cu mãi multe meș-teșuguri... Cãnd ași gãsi cheia, ca sã vãd cum dracu 'i lucrat in lãuntru. (gãsind cheia jos) Eaca o chee; oare nu cumva 'i de la ceasornic? (deschide) Piei drace!.. Iorgu!.. in ceasornic!.. Ce faci aici, tãlharãile?

Iorgu. — Mẽ... mẽ primblu, moșule.

Damiean. — Așa mi te-ai pocãit, blãstãmatule? Te ascunđi prin dulapurile oamenilor, și cãnti ca cucoșii, și miorlãești ca mãșile, pentru ca sã 'ți bați gloc de mine?

Iorgu. — Moșule...

Damiean. — Sã mẽ facẽ sã cred cã 'i ceasornic cu mojiã! A! hoșule, mẽ faci de mẽ scol de-acasã, eũ om bẽtrãn, și vin la Iași pentru tine! și tu in loc sã te arãți inaintea mea blãnd și supus, te-apuci sã 'mi cãnti cucul? Las' cã te-oũ invãța eũ... Socoți cã te-oũ face clironomul meũ? Pune 'ți pofta 'n cuiũ, dragã... Îi cãnta

tu mult ca cucușii, și 'i miorlăi ca mățile, pěn' ce 'i videa o para de la mine.

Iorgu. — Moșule, ascultă-mă și pe mine...

Damiean. — Lipsești d'inaintea mea... Audī inpușcă 'n lună așa! il trimet in țara nemțască ca să se facē om de treabă, și el învață acolo a'și urī pământul unde s'aū născut.

Iorgu. — Nu'ī adevērat... nu'ī adevērat... Eū imī iubesc Patriea mai mult de cât d-voastră, pentru că știū cum s'o iubesc.

Damiean. — Așa! vrea să dicē, spun și minciunī?... Atāta 'mī-aū mai rēmas, ca să mă faci și minciunos. Trage'mī incalte ș'o bătaie, ca să se mântue comedia... Mē niir ce mă oprește de nu'ți sfărni capul.

Iorgu. — Moșule, ești aspru cu mine... N'am meritat să mă tratezi astfel.

Damiean. — 'Ți-oū da un *tartat* acuși, de nu 'l-ii putea duce.

SCENA XII.

Damiean, Iorgu, Ițic, doi comisari.

Ițic. — (la comisari) Veniți cu mine se'l ridicati.

Iorgu. — (in parte) Eaca și Ițic! ca când dracul 'l-aū adus.

Damiean. — Pe cine cauți, giupâne?

Ițic. — Pe chicănaș Rosmarinovicī.

Damiean. — Care Rosmarinovicī?.. El o murit de mult.

Ițic. — (zărind pe Iorgu) Ba nu; cată'l după d-ta.

Damiean. — Cine? Iorgu?

Itic. — Dumnelui.

Damiean. — (lui Iorgu) Vrea să ȳi-ai schimbat și numele?... ȳi-o fost rușine de numele tătâni-tău?

Iorgu. — Nu crede, moșule...

Itic. — Ba crede, chicone... ȳic ȳeu. Dumnelui chicon Rosmarinovică mi'î dator cu 200 de galbeni, și nu vrea se'mî plitească.

Damiean. — Ȳncă și dator cu 200 de galbină! Da bine, că'î bun de dat la Ocnă.

Itic. — Și dache nu 'mă-a pleti acu indată... am adus poronchi de la Departament ca se'l ridic cu comisari.

Damiean. — Dar, dar, se'l închideți! bine'ți face.

Itic. — Plitești, chicon Rosmarinovică, ori nu?

Iorgu. — Moșule... pentru numele lui Dumneȳeu, scapă-mă de-o necinste ca asta... nu mă lăsa să mă ridic... Gândește că'ți sânt nepot.

Damiean. — Tu, nepot mie? Să ferească Dumneȳeu! Eū mă numesc Dămian, ear' nu Rosmarinovică... Du-te de ȳi găsește moși aiurea.

Iorgu. — Moșule, mă aduci în desnădăjduire.

Damiean. — Ba la agie, dragă... Du-te la inchi-soare, fătul meū; acolo 'î fi mult mai în huzur de cât în dulapul ista, și 'î putea cânta cucul cât ȳi-a plăcea.

Itic. — Nu plitești?... Giupâne comisari, umslati'l.

(Comisariî pună mână pe Iorgu.)

Iorgu. — Piei, tărtane, că te rup bucăți.

Itic. — (fugând de-oparte) *Ghevalt!*... nu lesați.

Iorgu. — (cătră comisari) Nu vë apropietți, guleratilor. că vë sdrobesc săbiile de cap.

(Comisarii volescū s'î ducē; Iorgu se sbuciumă.)

Damiean. — Nu te da *monsșu* baron... Nu te da... odată... sē te vęd... virtos.

Iorgu. — Sē daș samă, moșule, de nenorocirile ce s'or întēpla.

Damiean. — Audițiș, domnișorilor, vi'l daș în samă...

SCENA XIII.

Ceș de'nainte, Gahița, Zoita, Kiulafoglu.

Totți. — Ce vuet? ce este?

Damiean. — *Monsșu* baron Rosmarinovicî se duce la agie... ha, ha, ha.

Totți. — La agie!

Gahița. — La agie!... Ah! (deșină)

Damiean. — Vrea sē cerce dacă temnițele din Iași sântū ca cele din Sadagura.

(Comisarii ducū pe Iorgu)

Kiulafoglu. — *Arhon* pitaris!

Damiean. — *Arhon* comis!

(Se îmbrășișează amēndoi.)

Zoita. — (in parte) Sērmanul Iorgu!

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Actul se petrece la moșia lui Găngu.

Teatrul reprezintă o piață de sat; în stânga o crăsmă cu lași d'înainte; doi stâlpi mari de lemn pentru ecsercițiile acrobatice ale lui Kleine Schwabé; în dreapta un scrânciob; în fund satul.

SCENA I.

Țeranî și țerance (jucând hora.)

Eată hora se pornesce
Sub stejar la rădăcină;
Eată hora se 'nvêrtesce,
Vină, puico vină.

'Mî-am pus florî la pălărie,
'Mî-am pus florî, 'mî-am pus mărgele,
Să cați vesel cu mândrie,
Puicoțu, la ele.

Sunt sătul de birurî grele
Și de plug și de lopată,
De ciocoî, de zapeiele
Și de sapă lată.

Dați copii într'o lovire,
Să vnească 'n fund pămîntul;
Lumea 'ntrégă să se mire
Și Dumneđeș sântul!

SCENA II.

Ceș de'nainte, Iorgu.

(Iorgu intră prin dreapta în costum de vrăjitor, țeranî spărieși fugă în crăsmă, strigând: Eaca dracu, mă! eaca dracu.)

Iorgu. — (cătră țeranî) Nū fugiți, oamenî bunî, că doar'

nu 's Scaraoțchi!.. Când vrea dracul să muncească oamenii, el se face giudecător sau ispravnic... Aă fugitū!.. s'aă dusū!.. Așa fugū toți cei ce mă 'ntelnescū. Eată-mă's în sfârșit și șarlatan... De patru luni de zile alerg acum din sat în sat, și dau reprezentații acrobatiche... Eū, Iorgu Dămian!.. Și ce dracul era să fac? Când m'aă găsit moșul meu în blăstematul cel de ceasornic, și când m'aă daț pe mâna comisarilor, era să 'nebunese; însă m'am smuncit voiniceste din ghiarele ce mă prinseseră de gât; 'mī-am luat călcăile de-a umere, și m'am dus, m'am dus, m'am dus pēn' ce m'am vėđut departe de capitalie, și de Iție, și de agie, și mai ales de stahiea cea de Gahiță. Atunci am intrat într'o crășmă ca să mă odihnesc!.. Când în crășmă, ce să vėd?.. pe *herr von Kleine Schwabe!*.. un neamț ce cunoscușem la Sadagura, și care se ducea la Iași ca să dea reprezentații gimnastice... De-o dată 'mī trăsnește prin cap o idee de cele cornorate... Mă apropiū de neamțul meu și 'i dīc: „Măi, șonțule!.. deschide'ți urechile 'n patru la glasul adevėrului... Tu te duci la Iași ca să arăți locuitorilor luī că știi să te dai de-a tumba, și că poți ridica multe oci de bere și de fer?.. Sėrmane cartoflariule! Nu știi că acolo sūntū acrobați care potū să 'ți fie profesori în meșteșugul paiaților!.. Tu poți, de pildă, ridica 50 sau 80 de ocă de fer; ear' acolo sūntū voinicī care umflă stări întregī! Tu știi să te dai peste cap; ear' acolo sūntū paiați care știū a să da, nu numai ei însuși de-a tumba, dar' a da și pe alții peste cap!.. Nu 'ți cerca norocul în Iași, nefericitele șonț!

că 'Ńi muri de foame... Vin' mai bine cu mine, și haideți amândoi să facem o asociație pentru ca să speculăm nevinovăția provincialilor... Tu te 'Ńi face că 'mă ești rob, și eu te-oîu arăta peste tot locul, ca pe-un sêlbatic din America... Îi videa cât de bine 'Ńi fi priimit sub numele de sêlbatic, într'o epohă ca aceasta mai ales, unde oamenii civilizați sântu socotiți de nebuni! " Neamțul meu se uita la mine ca o broască la soare, și în sfârșit aș priimit... De-atunci, slavă Domnului, ne curge bine laptele 'n păsat!.. Nu 'Ńi sat unde să nu câștigăm câte 50 de ouă și câte 10 puț de găină... Să trăească șarlatanismul!.. El și aurul sântu domnitorii veacului!.. Cine știe dacă prin agiutorul lui, nu voiă agiunge un om însemnat?.. Poate să mă fac vr'un prinț... de Sadagura... (vêdend pe Kleine Schwabe) Eaca și *baron von Kleine Schwabe!*.. Bre!.. posomorit îi!

SCENA III.

Iorgu, Șvabe (intră prin dreapta foarte posomorit.)

Iorgu. — Ce ai, măi neamțule, de 'Ńi-ai sbêrcit sprincenile?

Șvabe. — Am superar la inima. (oștează.)

Iorgu. — Nu cumva te-aș inecat vr'o cartoflă?.. Trage o stacană de bere, că 'Ńi-a trece.

Șvabe. — *O! niks Erdäpfel!*.. 'Mă-am adus aminte de un madam ce am iubit la Cernoviez!

Iorgu. — Ce era? spălătoriță sau bucătăriță?

Șvabe. — *Terteifel! spălătorii!... Nein...* un madam de la *Moldau*.

Iorgu. — Ce spui, șonțule?... de la noi?... Cum o cheama?

Șvabe. — *Gahizen!*

Iorgu. — Gahița Rosmarinovicî poate?

Șvabe. — *Mein Got!*... o cunoști?...

Iorgu. — (in parte) Ha, ha, ha... Aista 'î graful cel vestit despre care 'mî rodea urechile cucoana Gahița? ha, ha, ha...

Șvabe. — (mânos) Ce riđi, domnule?... *Ich bien baron...*

Iorgu. — Nu te bosumfla, șonțule... Ean spune'mî: Gahița te iubea?

Șvabe. — *O ia!*... și cū pe dēns o iubeam mai mult de chit cel mai bun *bier in Oestereich*.

Iorgu. — (in parte) Îmî vine-o idee... (tare) Măi, neamțule, ce-ai dice dacā te-ași insura cu Gahița?

Șvabe. — *Vai mir!* te-ași învăța cūbotăria.

Iorgu. — Ține-o pentru tine... Și du-te-acum de te gătește ca să începem reprezentația!... Mai pe urmă îți făgăduesc să te pun la cale.

Șvabe. — *O! ich danken!* (ese prin drepta.)

SCENA IV.

Iorgu. — Audit-ai gust din partea Gahiței?... Să se drăgostească... cu cine? cu șvabul meu!... Mă miram cū de ce 'î era așa de dragă țara nemțască?...

Ar avea haz să 'î insor... Dar... cu chipul acesta scap pentru tot de-a una de Gahița, cu toate c'am numit-o ânger *tutelaire*... Să te ferească Dumnezeu de ângerî, când se îndrăcesc de 'îi staă năpaste!..

SCENA V.

Iorgu, țeraniî (eșind din crășmă.)

Iorgu. — Veniți oamenii bunî... nu vă temeți... veniți mai aproape, că doar' nu 's privighitor... și cū sînt om pămîntean ca și voi!.. Auziți-âți de vestitul *Cocus Mocus imperator* ce-aă sosit acum din America, aducînd cu dînsul un om sîlbatic?

Țeraniî. — Ba nu, gîpâne.

Iorgu. — Eă sînt acel vestit vrăjitor!.. și știu sê proorocesc tot ce are sê se întempe peste douê sute de anî.

Țeraniî. — Ean auzi pozună și minune!

Iorgu. — Dacă vreți, vê pot spune la fie-care ce-o sê pățască penă mîni... dar' fiind că nu vreți, apoi v'oi arăta omul cel sîlbatic care mînăncă foc și bea smoală clocotită... Haî, duceți-vê de dați de știre stăpînilor voștri și tuturor boierilor vecinî, ca sê alerge degrabă aici, sê vadê minunea minunilor! (în parte) Minciuna minciunilor.

(Căți-va țeraniî esă.)

Iorgu. — Nu uitați insă a le spune ca sê aducê svașpihî fără bortă și galbinî netăleți, pentru ca sê cer-

ce ei însuși cu ce plăcere sêlbaticul mănâncă banii...
 Eă mă duc să mă gătesc; dar' vê înștiințez să nu căs-
 cați gura prea tare de mirare, pentru că sêlbaticul are
 patimă pe gură căscate.

(Ese prin stânga).

SCENA VI.

Câtiva țerani și țerance.

Un țeran. — Ați audită, măi?... ȃice că bea smoală!

Alt țeran. — Mări, las' măi Ioane, nu măi crede...
 Mincîuna nemțască, ca și cea boierească, trece 'n țara un-
 gurească... știți vorba ceea...

Cel d'intêi. — Ba ȃeă, măi știți ce?... Nemții iștiea
 sîntă cu dracu...

Cel d'al doilea. — Poate de-acea îi și ie dracu
 pên' in sfêrșit!..

SCENA VII.

Țeraniți toți, Gângu, Damiean, prietenți

(intră toți prin stânga.)

Damiean. — Ce ȃiceți, măi proștilor, de *Cocus Mo-*
cus și de sêlbatic?... unde 'i? să 'l vêd și cū cum mă-
 nâncă foc și bea smoală clocotită?... aȃți poznă, măi
 Gângule?

Gângu. — Cine? Elenuța?... sêrmăna!... toată ȃiua
 plânge de când aă aflat că 'și-aă perdut pe Iorgu, lo-
 godnicul ei.

Damiean. — Nu 'mă mai pomeni de el, că mă supăr.

Gângu. — Ei; da și tu tea-ai arătat prea aspru... ce dracu!... Iorgu 'i tîner și trebuie să 'i ertăm dacă 'i sburdă inima... Adă'ți aminte ce făceam noi când eramū de vîrsta lui... când beamū vutca în fesuri și 'n papucii cucoanelor...

Damiean. — Foarte bine; dar' pentru ce să mă 'nșele?... de ce să 'și lepede numele tătâni-sëu?... de ce să facă datorii ca un hoier mare?... Auđi!... *monsiu* Rosmarinovică și nu Dămiean!... asta, frate, nu 'i-oău erta-o nici o dată... Cine se rușinează de numele tătâni-sëu, nu merită să fie nici om!... De-aceea 'l-am lăsat și eū pe mâniale comisarilor... doar' i s'a mai liniști sângele ședînd câtă-va vreme la rēcoare.

Gângu — Aud?... să se 'npuște?... măi știi ce?... Ea!... se poate... Tinerilor de astăđi nu le prea suffi 'n borș...

Damiean. — Ce vorbești, sîrdule, de inpușcat?... El!... Iorgu!... Ba să ferească Dumneđeu!... Auđi?... Gugulea moșului!... să'l ferească Dumneđeu!

(Se preumblă turburat.)

Un țeran. — Cucoane Enaki, s'aude-o poștă.

Damiean. — Cine să fie?

Kiulafoglu. — (în culise) *Ma staso* Zoiața, *psih* mu, se vino si eū, țe fuzi asa ıute? ca o caprița?

Damiean. — ıi comisul Agamemnon...

SCENA VIII.

*Ceî de'nainte, Zoița, Kîulafoglu (urmărit de un slujitor
ce 'l ține cîubucul.)*

Kîulafoglu. — E! *natos* si veru Enaki! *Ma* cum de te intilnesco aiçe?

Damiean. — Da d-ta, *arhon* comise, de unde și pînă unde?.. Eaca și cucoana Zoița!.. Sêrut mîmile, cucoană Zoiță.

Kîulafoglu. — *Ego* sinto ispravnicos *telos panton!*.. cu mila lui Dimnețeu m'am facuto ispravnicos la ținutul ațesta; *ke* acum vin de la Iasi ca se mi suî pe scauno ispravniciei!.. Am munat tatareste... Adeca chind đic tatareste, *eți* vine vorba, *dioti* caii de poțta nu mergo niçi ca vintul, niçi ca ghindul, *ma* ca... nu stiî ce... Deziaba suruzii... *dos tu ke dos tu* cu harapnico! dimialor din pas nu ese... din priçina *ke* nu stiî care filosofos a điso: inçet merzi, mai departe azunzi!.. Se vede che ațel filosofos nu se facuse niçi o data ispravnicos... ha, ha, ha!.. *Ma* se nu spuneți, *ma* rogo, che am riso de poțte, pentru che *ma* cam temo de chihai...

Damiean. — N'ai frică, *arhon* comise... La noi ce intră pe-o ureche. ese pe alta.

Kîulafoglu. — Nu de alta, *file*, *ma* fiind che sinto ispravnicos... ințalezi?.. Chind nu eram in sluzba, avem tota voe se racnesco... si racneam chit septe, *dioti* eram patriotis. *Patrida* frate!.. alt cuvint nu'mi esa din gura... *omos tora*... ințalezi!

Damiean. — Da cum nu?.. lupul când vrca sê se apropie de turmă, latră ca câni pîn' ce prinde oașea.

Kiulafoglu. — Sss!.. *sas parakulo*, frate... nu veđi che sinto ispravnicos?.. *ma* se lasemo asta... Spune'mi unde ma gasesco, si cum se façe de te intilnesco aici linga poșta, in mizloco drumului?

Damiean. — Aici sântem la moșia lui Gângu, unde amü venitü de vr'o douë ñile ca sã sãrbãm ñiua Marghiolișii.

Kiulafoglu. — *Pios?*.. Ghingos?

Damiean. — Nu 'l cunoști?.. Eatã 'l.

Kiulafoglu. — (cu un aer de protecție) A!.. *Arhon* Ghingos, mi pare bine, mi pare bine...

Gângu. — Câte fãlcï?.. numai patru sute.

Kiulafoglu. — (lui Damiean, incet) Se vede che are podagra la urechi, *arhon* Ghingos? (ride.)

Damiean. — Norocire pentru dñsul cã n'aude toate dobitociile ce ñicü unii și alții.

Zoița. — Frate, d-ta stai la vorbã și biata cucoana Gahița ne-așteaptã 'n trãsurã.

Kiulafoglu. — Las'o se astepte.

Damiean. — Ce ñicï, cucoanã Zoița?.. Gahița'i cu dumnevoastrã?

Kiulafoglu. — *Neski*, frațico... I cocona Gahița ne-a rugato, chind ne-am pornito de la Iasi, ca s'o luam cu noi, *ke* s'o aduțem inapoï la casa dimisale... *Ma* çe nebuna *kira!*.. A!.. *me sinhorese*... uitasem che 'ți este nepoșica... ha, ha, ha...

Damiean. — Lasã șaga, *arhon* comise, cã mē supër.

Kiulafoglu. — Çe berbanto! Se ne insale, si pe Zoița, si pe mine, si pe d-ta, si pe toți!.. *Ti pushkis!*

Ma pes mu, e aŭ mai facuto cu el?.. 'l-aŭ scoso de la adzie?..

Damiean. — Ba nicŭ n'am gŃndit.

(Se aude in culisa din dreapta trimbite Ńi o dobŃ.)

Kŭlafoglu. — e este asta? nu vine oare vre o urdie de Turŭ?

Damiean. — Nu te teme... Se vede cŃ tot iŃŭ aducŭ aminte de la Sculenŭ?

Kŭlafoglu. — *Katergari!*.. ha, ha, ha.

SCENA IX.

Cel de'nainte, Iorgu Ńi Ţvabe (intrŃ prin dreapta intovŃrŃ-Ńiŭ de doi oameni inbrŃcaŭ ca Ńarlatanŭ, din care unul sunŃ din trimbŭ Ńi cel-l-alt d'intr'o dobŃ. Schwabe este in costum de acrobat.)

Iorgu. — (in parte) Valeŭ?.. moŃu-meŭ aici!.. am pŃŭtit-o...

Kŭlafoglu. — e *kabazliki* asta, *arhon* Enaki?

Damiean. — AŃteaptŃ cŃ 'ŭ videa. (luŭ Iorgu) Domnule, am audŭt cŃ vrei sŃ ne-arŃŭŭ niŃte lucrurŭ de pe ceea lume.

Iorgu. — (in parte) Nu mŃ cunoaŃte... curaj! (tare) Oamenŭ bunŭ! (in parte) Ce dracu! par' cŃ 'Ńŭ-aŭ datŭ cuvŃnt cu toŭŭŭ... Eaca Ńi GŃngu, Ńi Kŭlafoglu, Ńi Zoiŭta... numai Gahiŭa lipseŃte, din norocire. (tare) CreŃtinŭ blagoslovŭŭŭ!..

Damiean. — (in parte) Curios glas!

Iorgu. — (suindu-se pe o laiŭŃ) Oamenŭ bunŭ! boŭerŭ, ŭŃeranŭ, ŭiganŭ, jidanŭ!.. GŃtiŭi-vŃ urechile Ńi ochiŭ, cŃ o s'audŭŭŭŭ Ńi sŃ videŭŭŭ lucrurŭ care n'aŭ vŃduŭtŭ neam de

neamul vostru!.. Eă sânt vestitul *Cocus Mocus imperator*, care-am încungîurat pămîntul ș'am trecut peste nouă mări și peste nouă țeri.

Damiean. — Chîar ca Făt-frumos din poveste.

Iorgu. — Tocmai!.. Eă știu toate descântecele de dragoste și de diochet, și pot prooroci viitorul!.. Am descântat în Iași și în București câteva cucoane de slujenie, și le-aă trecută... Am descântat de dragoste unei babe de 60 de anî, și peste 5 minunte aă vedat viind pe iubitul ei călare pe prăjină... prăjina însă era de aur!.. Am descântat câțiva patrioți de tîlhărușug... (în parte) și tot tîlhari aă rămasă!..

Kiulafoglu. — Bre, bre, bre! ce mără stricată!

Damiean. — Auđi, măi Gângule?

Gângu. — Ce sě fie, franțuz?... ba 'i neamt.

Iorgu. — Am descântat...

Damiean. — N'auđi, domnule, nu știî sě descântî și de lehăit?

Iorgu. — Am descântat și de lehăit pe oare-cine care poartă mincîuni pin casele oamenilor, rěstălmăcind toate lucrurile în rěu, și 'i-aă crescut 70 de pușchinețe pe limbă. Dar' toate aceste nu 'să nimică, oameni bunî!.. știința mea cea mare stă în proorocii.

Damiean. — Lasă, domnule, proorociile măî pe urmă... Arată-ne acu ce-aî sě ne-arăți... Nu ne trece vremea cu vorbe.

Iorgu. — Foarte bine. (arătând pe Schwabe) Vă arăt acum un om sělbatîc din codrii Americi, care-aă venit în not pin Ocean pěn' în Europa... El îi sicîorul împăratului

Ghildiririm Kleaf-kleaf! ș'aă fugit din palatul tătâni-său, pentru ca să vie să facă voiajuri pin Moldova... fiind că auăise că 'i o țară foarte poznașă... adică, o țară unde se facă multe pozne... Acest tănăr și interesant străin are o mare procopsală, căci auă fost crescut în Academia Azbucovniănă, unde p'ntre multe altele auă învătăat a să da de-a tumba, a să acăța pe frânghii, și a ridica miă de ocă de fer în mână...

Damiean. — Frumoasă poveste, dar' mare minciună!

Iorgu. — El se hrănește numai cu jăratie, și bea numai smoală clocotită!.. În țara lui doctorii auă hotărîtă că acest soiă de hrană prelungește vieăța, și că in-puternicește vinele întocmai ca apa rēce. Eată, spre pildă, tănărul Ghildiririm Kleaf-kleaf!.. el auă dobândit o putere atăt de mare... în cât acum poate se iee turnul Trisfetitilor în spinare, și să fugă cu el pěn' la Hirleă...

Damiean. — Își bate gioc de noi șonțul! (tare) Ean așteaptă, domnule... De vreme ce dicită că sēlbaticul mă-năncă foc... să 'i videm și noi... (cătră un țeran) Du-te, măi, în crășmă deșadă un tăciune aprins.

Iorgu. — (în parte) Auă pățit-o neamțul!.. (tare) Îi de prisos să măi aducă foc, pentru că sēlbaticul îi sătul... Ți'i foame americanule?

Șvabe. — *Ia.*

Iorgu. — Auăiți că nu?... nu 'i e foame. Ți'i sete?

Șvabe. — *O ia.*

Iorgu. — Nicăi sete.

Damiean. — Ean să'i spun, măi neamțule... după

cât înțeleg, tu vrei să ne 'nșeli... Orî începe comedia și lasă vorba, orî îți trag o bătaie de cele sfinte.

Iorgu. — (în parte) Ar avea haz să ție un *kaftan*... (tare) De vreme ce 'i treaba pe ciomag... apoi încep îndată. (cătră trîmbițaș și toboșer) Cîntați uvertura.

(Trîmbițașul și doboșerul sună din instrumentele lor.)

Damiean. — Destul, că ne-ați asurdită.

Iorgu. — Se vede că nu vă placă concerturile?... fie!.. tăceți, măi. Acum înalta nobleță și onorabilul public sîntu poștiți a ședeă, căci comedia are să înceapă... Vestite Ghildiririm Kleaf-kleaf!.. *ein, zwei, drei*... marș...

(Schwabe face *Brațele de fer*.)

Iorgu. — Vă rog, domnilor, să însămnați puterea vineilor prin care sêlbaticul se pune în poziție orisontală... Această eeserciție se numește *Brațele de fer*, saū spên-
durătoarea... Cine din d-voastră dorește a se spëndura... este rugat a se grăbi, pentru că o sê trecem la *Rotirea de moarte*.

Damiean. — Ce dicit, măi Gângule?... ai gust sê te spënduri?

Gângu. — Ean nu vorbi de-aste, măi Enaki... Fă'ți cruce mai bine.

(Schwabe face *Rotirea de moarte*.)

Iorgu. — Eată *Rotirea de moarte*!.. Această eeserciție primejdioasă aū atras laudele tuturor capitaliilor din lume, (în parte) pe unde n'amă trecută!.. Bravo, bravo americanule!.. Domnilor, vă poftesc sê bateți în palme. (toți bată în palme.)

(Schwabe face *Piciorul de fer*.)

Iorgu. — Eserciția aceasta este numită *Pictorul de fer...* Toată puterea stă în virful călcăiului... Vestitul Ghildiririm Kleaf-kleaf va ridica deosebite greutateți, precum și un bou de câțiva viței... Nu cumva aveți, domnilor, o asemine vită la îndemână?

Kiulafoglu. — Ha, ha, ha... *isos che socoți, anoite, che purtamu zirezi de boi is to buzunari?*

Iorgu. — În locul bouului, dacă vrei, te poate ridica pe d-ta.

Kiulafoglu. — *Du-te is to diavolo, puski!*

(La finele acestui exercițiu se aude vocea Gahiței.)

Gahița. — (în culise) *Monsiu Agamemnon, monsiu Kiulafoglu.*

Iorgu. — Ce-am auzit? glasul Gahiței!

Damiean. — Îra! Biata cucoana Gahița!... ați uitat-o 'n trăsură... Haideți s'o aducem aici.

(Toți se duc în fund, înaftea Gahiței.)

Iorgu. — (ineet lui Schwabe) Ai auzit ceva, neamțule?

Șvabe. — *Ia!*... am auzit un glas care m'a petruns *in das Herz.*

Iorgu. — Norocul s'apropie de tine, măi șonțule... fugi de te-ascunde.

Șvabe. — *Ich verstehe nicht.*

Iorgu. — Gahița *von Rosmarinovic* vine aici.

Șvabe. — *Mein Got!*

Iorgu. — Fugi degrabă să nu te vadă, că de te-a cunoaște sântem prăpădiți.

Șvabe. — (alergând în crâșmă) *Sapperment! noch ein mahl!... fort...*

SCENA X.

Ceș de'nainte, Gahița (viind din fund.)

Gahița. — Frumoasă politică... *Monsiu* Agamemnon... Bravo!.. vă duceți și mă lăsați în mijlocul drumului, de vă aștept un ceas.

Kiulafoglu. — Nu 'i vina nostra *kera mu*... *Ma* a lui *arhon* Enaki, care ne-a ținuto cu de-asila.

Gahița. — (vădënd pe pitarul Enachi, coboară ochii) Cuconu Enaki!..

Damiean. — Nu'ți cobori ochii, dragă cucoană... cele ce-aũ fostũ s'aũ trecutũ.

Kiulafoglu. — *Omos* bine che aĩ venit si d-ta, cocona Gahița, ca se veđi omul așel selbatico, care face o mulțime de *kabazlikia*.

Gahița. — Ce om selbatic?

Kiulafoglu. — *Ma pu ine*, bre?

Damiean. — Ba că đeũ, unde 'i?.. ce s'o făcut?

Iorgu. — Nu vă îngrijiți de el c'a veni acuși... S'o dus s'eși rãcoreascã gãtul c'o stacanã de smoalã.

Kiulafoglu. — *Lipon*, ște mai sidem aice?... *as pame* si noi, se ne recorimo...

Iorgu. — Mai stați că încă n'am sfãrșit comedia... Acum aũ sã inceapã proorociile... Cine vrea din d-voastrã sã 'i spunã trecutul și viitorul?... Eũ vestitul *Cocus Mocus imperator*, am proorocit de mult cã are sã vic o vreme unde oamenii aũ sã meargã pe brãnci, și slavã Domnului!.. ađi videm mulți culbeci cu fețe de om. Am proorocit ear' cã vëndãtoriĩ aũ sã fie schimbați în

măgari, și Moldovenii în... jidanii!... Am proorocit unui înșurățel că femeea lui...

Kiulafoglu. — (mânos) Cum indreznesti *katergari*, se vorbesti de surăței *me katigoria*?.. Nu știți che și eă sînto surățelos?

Iorgu. — Ba cști sur cum se cade, nu surățel.

Kiulafoglu. — *Ghidi puski*... Mo! sluzitori, umfia la dînsu.

Damiean. — Ean lasă'l, *arhon* comise, să sfêrșască... (aui Iorgu) Dîceai, domnișorule, că știți să spuți toate lucrurile trecute și viitoare?.. Spune'mi dar mie, unde se găsește acum Iorgu, nepotul meu?

Iorgu. — El se află aici în sat.

Damiean. — Mîncîuni spuți, șonțule, că'i la Iași închis la agie... Audei cum le croește!

Iorgu. — Ei; puî rêmășag că eă, vestitul *Cocus Mocus imperator*, iți aduc pe Iorgu aici pên' într'un șfert de ceas?

Damiean. — De la Iași în 15 minunte?.. cale de 5 poști?

Kiulafoglu. — Cu caii de poșta de-acum, ce nu se pote!

Iorgu. — Însă, dacă m'oiu ținea de cuvânt, d-ta s'îl crți pe Iorgu și s'îl plătești toate datoriile...

Damiean. — Ear' de nu?

Iorgu. — Să mă faci chisăliță de bătaie

Gahița. — Mă mir, *mon cher arhon* pitar, cum de stai ca un prost de'l ascultî?... Nu veđi că domnișorul vrea să ne țee în ris cu minunile d-sale?.. D-lui so-coate poate că nici unul din noi n'au făcut voiajurî.

Iorgu. — Știu d'inprotivă, cucoană Gahița, că d-ta ai fost la Cernăuți.

Gahița. — Cine 'ți-o spus-o?

Iorgu. — (apropiindu-se de Gahița, încet) Baronul *von Kleinne Schwabe*.

Gahița. — Oh ciel! îl cunoști?

Iorgu. — Pe cine nu cunosc eu?

Gahița. — Oare... nu 'l-ai putea și pe dânsul aduce de la Cernăuți... tot în 15 minute?

Iorgu. — Și mai degrabă, dacă vrei.

Gahița. — Cum nu? mai virtos, te poftesc.

Damiean. — (căutând la ornic) Domnule, aă trecutū dăce minunte!.. îți mai rămânū încă cincī... dacă 'n vremea asta n'a veni Iorgu... te stropșesc.

Iorgu. — Bunătatea d-tale... Stați pușin sē 'mī fac descânticul. (face semne cabalistice cu bățul) *Cocus Mocus imperator, ein, zvei, drei...* (în parte) Sē vii, Iorgule, sē mē scapi de bătaie, că de nu 'i veni, îi rēu de pelea mea.

Damiean. — Șfertul o trecut!.. Unde 'i Iorgu, șonțule?

Iorgu. — Acuși trebuțe sē vie.

Damiean. — Pe dânsul băeți!.. învățați'l sē 'și mai batē gīoc de creștini.

(Toți se răpedū spre Iorgu.)

Iorgu. — Ho țară! sē 'mī sfērșesc descânticul... *Marș pantalon, ein Cocus, zvei Mocus, drei imperator...* (în parte) Marș și tu Iorgule, că atât îi scăparea tă. (tare) *Marș pantalon...* (fuge iute p'între oameni, de întră în crășmă și închide ușa după el.)

Damiean. — Nu 'l scăpați, flăcăi; stricați ușa, și mi 'l aduceți aici, ca să 'i dau un pantalon pe spinare.

(Căți-va țeranți se încercă să deschidă ușa.)

Kiulafoglu. — (furios) Ați văduto *maskaraliki!* se ne rida un sonți pe toți, si mai ales pe mine care sinto coscoze ispravnicos!.. prindeți'l, moi.

Gahița. — (furioasă) *Infame charlatan!* să mă facă să cred că 'mi aduce pe *Kleine Schwabe!*..

Damiean. — (la țeranți) Da ce dracul!.. nu puteți da gîos o biată ușă?.. Ean să 'mi pun eă umerile... Măi Gângule, vin' de ne-agîtută și tu.

Gângu. — Ce să faci?.. să dai foc casei?.. Da cum, Doamne cartă-mă, să 'mi ardi crășma.

(Ușa se deschide, și de o dată se infățișează Iorgu și *Kleine Schwabe*, schimbați în haine civile. Iorgu merge de pică în genunchi la moșul seă și *Schwabe* d'inaaintea Gahiței.)

Totți. — Ce minune 'i asta?

Damiean. — Iorgu, aici?

Gahița. — *Kleine Schwabe!* oh ciel!

Iorgu. — Ați făgăduit să mă erți, moșule!..

Șvabe. — *Ah! liebe Gahizen!*

Damiean. — Bre, bre, bre!

Kiulafoglu. — Bre, bre, bre! ce boțcarie!

Damiean. — (ridicând pe Iorgu) Par' că nu 'i lucru curat... Da spune-mi, măi băete, cum ai scăpat de la agie?.. cum și când ai venit?

Gângu. — Măi Enaki, crede și nu cerceta... Nu veți că giupănu *Mocus* era dracu pe uscat?..

(Totți își facă cruce, dicend: piei drace.)

Kiulafoglu. — *Fevghe satana... Ma e s'a facuto kir Mocus?*

Un țeran. — (aducnd costumul vrăjitorului din crsm) Eaca, cucoane... numai ielea 'i-o rmas.

Zoia. — (in parte) Pare-mi-se că nici vrăjitorul nu 'i departe.

Kiulafoglu. — *Na scaso an den itan Skara-oki!.. Zoia, Zoia... vin' linga mine, se nu te umfla o diavolos cornoratos.*

Iorgu. — (in parte) Ba că chr!.. scapă de unul i dă peste altul... (tare) Nu vă mai spriei de geaba... Mai bine haidei cu toii s srbm iua ast fericită in care un copil nebun a cstigmat ear' ertciunea i dragostea moșului se... (ctra Gngu) Unde mi' logodnica, cucoane Gngule?

Gngu. — Acasă... caută 'n cri.

Iorgu. — Prietinilor!.. v postesc peste tri ile la nunta me cu duduca Margholia, fiica sulgerului Gngu.

Gngu. — Ura!.. strigai ura, mi!

erani. — Ura!

Gaha. — Tot o dată, domnilor, v postesc i că la nunta me cu d-lu baronul *von Kleine Schwabe*.

Gngu. — ra!

erani. — ra!

Damiean. — Dec!.. da aista de unde-o eit?

Iorgu. — (incet moșului se) 'i-ou spune mai pe urmă...

vabe. — *Liebe Gahizen! du biest meine lieben!*

Gaha. — *Pour toujours?*

Șvabe. — *Tușur!*

Iorgu. — (încet Gahiței) Vrea să ȃdică noi sîntem cît de-acum?

Gahița. — (furioasă) *Monstre!*

Gîngu. — Măi, Enaki!.. știi ce?.. De vreme ce Iorgu tîu s'o îndreptat pe calea adevîrului, hai sî se tragem o horă cu toții.

Damiean. — Mări bine ȃdicî, surdule... Unde 'sî scripcarii?.. Eată'î... Ean ascultați, dancilor... sî 'mî cîntați o horă de cele bîtrînești, cum le plăcea pîrinților noștri.

(Scripcarii cîntă hora. Damiean, Gîngu, Zoița, prietenii și țeranii se prindă la joc.)

Damiean. — Măi, Iorgule!.. da tu nu vii sî jocî? Tot nu 'ți placă obiceiurile noastre?

Iorgu. — Ba acum imî sîntă dragi... Acum știi sî prețuesc bunătățile care ne-aū rîmasă de la strămoși, și sî decă Domnul sî le păstrăm tot de-a una, pentru ca sî rîmînem tot Romîni, și sî ne fie dragă țara noastră!.. (se prinde în horă.)

Toți. — Ura!.. sî trîească Moldova!

(Toți jocă hora, afară de Kîulafoglu care trage cîubuc de o parte, Gahița și Kleine Schwabe jocă valțul înpregîlurul horei.)

Cor final.

Sînt Romîni si tot Romîni
Eū în veci voiū sî rîmîni!
Țera năstră sî trîească
Și 'n veci steoa sî 'i lucească!

(Cortina cade.)

CREDITORII

PERSOANE:

ACTORI:

Alecu Verișanu, actor	D-nul <i>Luchiean.</i>
D-la Aglae, actriță	D-na <i>Masse.</i>
Taki Jävrescu	D-nul <i>Greceanu.</i>
Un croitor francez	„ <i>Poni.</i>
Un cibotar neamț.	„ <i>Teodorini</i>
Un cofetar grec.	„ <i>Mangirov.</i>
Un zaraf jidov.	„ <i>Apostol.</i>
Un tutungiū armean	„ <i>Handoca.</i>
Un droșcar lipovan	„ <i>Ivolschi.</i>
Un fecior	* * *

CREDITORII

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

representată pe teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor români, la anul 1844.

Scena se petrece în Iași.

Teatrul reprezintă o odă cu patru uși: două în fund, din care una duce afară, și alta într'un cabinet; ear' cele-l-alte două, în dreapta și în stânga. O masă în dreapta, pe care sînt două luminări stînc, chibrituri și un bust de ipsos; o canape în stânga și o masă între ușile din fund.

SCENA I.

Alecu. — (ținînd o broșură în mână) Bată 'l cucu rol, că greū îi de 'nvățat!.. și pîn' desară trebuie negreșit să 'l știu, c'apoi dau cîntea pe rușine... Desară 'i beneficiul Aglăiței, și jucăm la teatru o tragedie în 5 acte: *Amorul* și *Eroismul*... Eū am rolul cel mai însemnat! rol de împărat înamorat!.. Am să fiū încoronat, cu hlamidă imbrăcat, și cu sceptru înarmat... numai de n'ași fi șuerat... Bre! de cînd învăț versuri de

ros - m'am făcut și poet!.. Încalte de 'm'ar aduce
 vr'un țelos poezia! de m'ar plăti de creditor!.. de
 m'ar scăpa de-aceste lighioi infricoșate ce m'alungă și
 și noapte cu socotelele încărcate!.. Eū mă mir de ce
 Dumnezeu a zidit trei dihanii în lume?.. muștele, țin-
 țării și creditorii!.. și mă mir încă mai mult, de ce
 oamenii care-aū aflatū chipuri de a se desbăra de muște
 și de țințări, nu caută vr'un mijloc de-a stărpi și cre-
 ditorii de pe fața pământului. Dac'ași fi un împărat, ași
 da poroncă să le frigă ochii la toți... cu toate că și
 fără asta ei ne încarcă tot cu ochii închiși... Înșă
 apropo de împărat, ean să'mi cerc rolul de pe desară.

(Declamă, cetind în broșură.)

«Ce'mi folosesce vîeața, și tronul, și puterea,
 Când, vai! în al meu suflet s'a încălbat durerea?
 Eū sînt puternic, mare; sînt Domn, sînt Împărat!
 Popóarele se 'nchină la glasu'mi adorat.
 Cu un cuvînt din gură'mi... pot să restorn o lume,
 Și, amar mie! tremur... eū, tremur la un nume!
 Dar' acel nume gingaș, sânt, dulce, ángeresc,
 E a fînței blánde pe care o íubesc!

(Întinđend brațele spre figura cea de ipsos.)

O! tu, necunoscută și mult frum'să flóre!
 Tu ce trăesci departe de rađele-ardătóre
 Care 'neunună fruntea eroilor slăbiți!..»

(vorbit) Ce fel? slăbiți?... A! slăviți!.. A dracului
 buche!..

«Care 'neunună fruntea eroilor slăviți;
 Pentr'o singură rađă din ochiți mult íubiți,

CREDITORII

Pentr'o zimbire dulce, ș'o dulce mângâere,
Așî da și tron, și sceptru, și vîeață și putere
Vină! l'a ta poroncă eū voîū sē mē supun,
Eū voîū pe a ta frunte corona sē depun!>

(Pune chîția lui pe capul bustului.)

SCENA II.

Alecu, Aglae (intrând pe ușa din fund.)

Aglae. — Ha, ha, ha... Bravo, bravo! Desară publicul are sē te turtească sub coroane de florî.

Alecu. — Tu ești, Aglăiță?

Aglae. — Eū și cu mine, puîule... Am venit ca sē facem o repetiție împreună.

Alecu. — Bine-ai făcut, pentru că desară are sē se hotărăscă soarta noastră d'inaintea unui public întreg.

Aglae. — Desară aū sē ploae coroane și bucheturî cu răvașe de amor... pline de ah mor!

Alecu. — Ce dîci?... 'Ți-aū aruncat vr'o dată cineva vr'o declarație în obraz?

Aglae. — Ți mai bine în ochî, că ș'acum mē doare cel stîng.

Alecu. — Cum?

Aglae. — Știi, mai dēunădî, cînd am giucat comedia cea în trei acte?... La sfērșitul piesei publicul m'aū chîemat; dar' cînd am eșit, de-o dată nu știū cine s'apucă și 'mî trîntește peste ochî coșcoge buchet, care mai cā nu m'aū chîorit.

Alecu. — Vrea poate să ți'l bage în ochi, pentru ca să vezi răvașul ce era în nuntru.

Aglae. — Așa se vede... căci în adevăr, în pomenitul buchet era o declarație de amor plină de foc... un pirjol întreg.

Alecu. — Și... nu ți-ați fript inima?..

Aglae. — Ba nici măcar nu mî-ați pirlit-o.

Alecu. — Unde ți răvașul?

Aglae. — Eată 'l. (citesce) „Frumoasă Melpomenă!”

Alecu. — Bre! știe și Mitologia.

Aglae. — De vreme ce ți bețrân, cum se nu cunoașcă vechimea? (citesce) „Frumoasă Melpomenă! De când te-am vădut, mă usuc la focul dragostei pentru mata. Peptul meu s'ați prefăcut într'un jărătic ce mă chinu-este peste măsură.”

Alecu. — Sărmanul!

Aglae. — „Scapă-mă că mor!.. Sufletul meu arde... arde mai avan de cât focul cel mare din Sărărie. De vreți să fiți pentru mine ca o tulumă cerească, eu sînt gata a face toate jertfele... toate! pentru mata, scumpa mea Afrodită.”

Alecu. — Trebuie să fie vr'un pojarnic.

Aglae. — Iscălit: *Taki Jăvrescu*. Îl cunoști?

Alecu. — Ba m'ați ferit Dumnedeu! Dar' tu?

Aglae. — Astăzi când am eșit de la repetiție... un soț de provincial, ca de vr'o cincî-dzeci de ani, s'ați apropiet de mine și mî-ați pomenit de buchet și de răvaș.

Alecu. — Tocmai el a fi fost, Jăvrescu.

Aglae. — Tocmai, dar. Pe urmă mî-ați cerut voe.

ca să vie să 'mî facă vizită, și eă 'l-am poftit desară aici; ha, ha, ha...

Alecu. — Cum? La mine?

Aglae. — La tine! 'Î-am spus că șed aici... Cum îți pare, să 'l vedî desară că vine, în vreme ce noi omî fi la teatru!... și 'n locul meă să găscă?..

Alecu. — Păreții golî?

Aglae. — Ba nu. (arătând bustul de ipsos) Eată persoana care 'l-a priimi și căriea va putea spune în toată voca jăromaticul ce 'i arde inimioara... Dar' ean spune'mî, îți știî rolul pe desară?

Alecu. — Mai am încă o scenă de repetat... scena în care te omor.

Aglae. — Hai s'o repetăm împreună.

Alecu. — Hai... însă n'am pumnar, și nu știu cu ce să te îngîunghiî.

Aglae. — Ține evantaîlul meă.

Alecu. — Dar' coronă?

Aglae. — Pune capela mea... (îi așeađă, ridend, capela pe cap) Par' că ești un mușunaki.

Alecu. — (ridend) Ar avea haz să me infăçoșez așa desară pe scenă. Pune-te la locul teă și te fă că ești nevinovată... dacă poți.

Aglae. — Ce fel, dacă pot?... Nu 'mî spuî că ești isteț, să te cred?

Alecu. — Crede și nu cerceta.

Alecu, (viind din fund, declamă.)

«Ascultă-mă, copilă! Un împărat ce ține
A lumii sôrtă 'n mână... acum, tremurând, vine
Să 'nduplece-al tău suflet, să cêrê mila ta!»

Aglae. — (ridând) Vrei pomană? na'ți un fîfirig.

Alecu. — Ean lasă șaga acu, soro...

«Eü te iubesc, copilă. Ah! nu te 'nspăimânta
D'acest cuvânt, vai mie! Numai Dumnezeu pôte
Durerea să măsore și lacrimile tôte,
Ce simte al meu suflet, ce ochi'mi aü vërsat
De când amorul aprig în sinu'mi a intrat!
Dar; te iubesc și sufêr! Nu te 'ndura copilă...
Ești ânger, și ca ânger tu trebuî să ai milă.

Aglae.

Glasul slăvirei tale, mărețe Domnitor,
În inimă 'mă aduce cutremur și fuior,»

Alecu. — Ce fel? fuior?

Aglae. — Vream să dic fior... Mi s'o încălcit limba.

«Eü sînt o biată fată, o tristă orfelină
Crescută prea departe de-a tronului lumină.
Sceptrul nu se cuvine să 'ncaree mâna me,
Și pentru a me frunte corona e prea gre.»

Îe sama să nu 'mî boțști capela.

Alecu.

«Tu mă urêsci pe mine! Ah! altă nu'mi remâne
De cât să caut môrtea...

Aglae.

Nu te urêsc, stăpâne.
Eü îți slăvesc puterea... mă 'nchin în prejma ta.
Cad în genunchi și tremur...

Alecu.

De-a'î vrea a m'asculta,

De-a'î vrea să curm  durerea ce inima 'm  apasă,
 M'a i face e  supusul  i tu imp r teas ;
 Lumea, intréga lume, c nd ei te-a i arăta,
 Uimită, la picioare' i ingenunchet -ar sta.
 Tac  ins ?.. O idee in minte-acum im  vine...
 Or  tu iubesc  pe altul, or  m  ur sc  pe mine!

Aglae (cu spaimă.)

Nu te ur sc, st p ne...

Alecu.

Pe altul dar' iubesc ?

A! in teleg acum de ce tu nu primesc 
 Nic  sceptru, nic  coronă... A! sceptrul  i se pare
 Prea gre ,  i pentru tine corona me prea mare?
 Dar' scii, nenorocito! că pot cu un cuv nt
 Să fac, de viu să intre iubitu' i in morm nt?

Aglae (ingenunchind)

Fii milostiv, st p ne, pentru o biată fată.

Alecu.

Pe cine iubesc ?.. spune!

Aglae.

Nu;

Alecu.

Spune!

Aglae.

Nic  o dată!

(C nt nd.)

De mi' i pune

Pe-un cărbune,

Ibornicul nu ' i-o u spune.

Alecu (f c nd că o injunghie.)

Mor , mor  dar, ticălósă!

Aglae.

Ah!

Adă'mi un scaun să cad moartă. (Alecui aduce un fotoliu).

Pentr' al meu amor

E dulce să 'mi dau viața, e dulce ca să mor!

Parapanghelos... De-acum și să 'mi tragă clopotele...

Am murit! (se face că 'și dă sufletul)

Alecu.

Ce-am făcut? Ce ved? sânge!.. Blestem! ea mórta, mórta!

Și eu 'i-am răpit viața... O! ticălósă sórtă!

Ce furie mult cruntă împins-a brațul meu?

Turbez; inima'mi arde... Mórte, ah, mórte vreú!

(Aceste patru versuri, Alecu le declamă, umblând ca un nebun pe scenă și apropiindu-se de ușa din fund cu evantallul ridicat. Tocmai atunci intră Jidovul zaraf, și găsindu-se față 'n față cu Alecu, se spărie de el și fuge îndărăt, strigând: Ghevalt. Alecu ride.)

Aglae. — (sărind de pe fotoliu) Ce este?

Alecu. — Litfa de zaraf s'aú spăriet de mine ș'aú fugit, par' că 'l-aú umflat năbădaica... ha, ha, ha...

Aglae. — Auđi İuda? Poate că venea să 'ți ceară parale?

Alecu. — D'apoi ce altă?.. Unde face vizită de-geaba vr'un zaraf? Acestuía sînt dator vr'o trei-dēcî de galbinî, cu procent de 500 la sută pe an.

Aglae. — Și ai de gînd să 'i plătești vr'o dată?

Alecu. — Cât se poate mai târđiu... Cu toate aceste însă visita lui mă umple de groază, pentru că 'mi vestește vizitele tuturor creditorilor mei... și 'sú cam multî, slavă Domnului!.. Creditoriî sîntú ca locuste... când vine unul, vinú sute și miî.

Aglae. — De ce 'i primești?

Alecu. — Da unde 'i primesc, mânca'i-ar moliile!.. De câte ori m'am închis în casă, pentru ca să scap de ei... De câte ori am dormit pe ațurea... De câte ori 'i-am dat afară!.. În sfârșit astăzi 'm'au scrisă doi din cei mai colțați, că de nu le-oă plăti au să mă închidă.

Aglae. — Să te 'nchidă?... și tocmai astăzi?... Inaintea beneficiului meu!.. Mai bine închide 'i tu pe dênșii.

Alecu. — Cum nu 'i-ași închide, dac' ași putea?... La Ocnă 'i-ași trimete.

Aglae. — Știi ce?... 'M'au venit în cap o idee minunată.

Alecu. — Care?

Aglae. — Las' pe mine, că te scap eu.

SCENA III.

Alecu, Aglae, croitorul.

Croitorul. — *Bonjour.*

Alecu. — A! *bonjour*, domnule croitor... Ești bine?

Croitorul. — *Très bine, merci.*

Alecu. — Madama 'i sănătoasă?

Croitorul. — *Senatos.*

Alecu. — Dar' copilul d-tale ce mai face?

Croitorul. — Care?... Napoleon?... *Ah! est gaillard!*

Aglae. — (aducând un scaun) Poftim, domnule...

Croitorul. — *Ah!.. Madame...*

Aglae. — Tragă țigare, domnule?

Croitorul. — *Cigare?.. merci.*

Alecu. — Ce mai novitale spună gazetele franceze?

Croitorul. — Noi batutū pe Abdel-Kader.

Alecu. — 'L-așî bătutū?.. Bravo! Dar' 'l-așî scăr-mănatū bine?

Croitorul. — *Ui, bine... schermanat... ha, ha, ha.*

Alecu. — Mă bucur... socot că de-acum s'a ast-
têmpara...

Croitorul. — *Comment?.. para?.. Oh! ui; vrem
para. Eac' nota.*

Aglae. — A! nota?.. prea frumos! Vreî bani?

Croitorul. — Vrem.

Aglae. — Cât e numêrul lor?

Croitorul. — *Comment? de l'or?.. Ah! ui... de l'or.*

Aglae. — Facî calambururî, domnule?

Croitorul. — Ha, ha, ha...

Aglae. — (în parte) Te-oîū face eū acușî de nu'î mai
ride. (tare) Postim de trecî în cabinetul ist din dreapta,
și așteaptă-mă puçin că 'ți aduc banii îndată.

Croitorul. — *Vous, madame?*

Aglae. — Dar; cū sînt vara lui Alecu.

Croitorul. — (cu galanterie) D-ta un vara formos ca
un primavara.

Aglae. — Ce se potrivește... Postim în cabinet.

Croitorul. — Postim. (întră în cabinetul din dreapta. Aglae
închide ușa și iese cheța.)

Aglae. — Na calambur dacā 'ți place, françuzule...
'L-am pus platcā pe unul.

Alecu. — Bravo Aglăiță; ești un ânger.

Aglæ. — Un lucru numai mă cam îngrijește. Tu ai numai trei odăi și creditorii o mulțime. Unde se 'i închidem pe toți?

Alecu. — Totul e să scăpăm de cei mai vajuici, măcar pînă mîni dimineață, pentru ca să nu 'mî facă vr'o șotie înaintea beneficiului tîu.

Aglæ. — De-aceea trebuie să 'i primim pe toți.

Alecu. — Ean să 'i veđi cum o să curgă acum unul după altul ca furnicile.

Aglæ. — Las' că le-amü gătitü noi furnicar bun.

Alecu. — Ha, ha, ha... Cât ești de nebună, Aglä-iță!... İmı vine să te serüt. (o serută.)

SCENA IV.

Alecu, Agläe, cibotarul.

Cibotarul. — (vêđend pe Alecu că serută pe Agläe) *Sapperment, das ist gut!*

Alecu. — Eată și *herr Şnițel von Kaiserlik*, cibotariul care are cinste a să îngriji de picioarele mele.

Cibotarul. — *Ia, ia...* Eü am *das ehre* să încalț pe *herr* graf de doi anı acum, *aber...* parale... *nics...*

Alecu. — Crede, *herr Şnițele*, că prin aceasta ai căștigat mult în opinia mea.

Cibotarul. — Ce folos!.. alt nu cheștigat nimic.

Alecu. — Și asta puçin o socoți *herr Kaiserlik*?

Cibotarul. — *Schr wenig.*

Alecu. — A!.. Şnițele dragă! te socoteam un cü-

botar cu ambiție; dar' vęd că m'am înșelat... Ai obraz de sęftian.

Cibotarul. — De seftian *oder glanz, ist ales einz.* Poftesc plateșt la mine *sechs Paar* cľubot.

Alecu. — Ei bine; 'ți-oľu plăti mai pe urmă, că n'am sę fug.

Cibotarul. — Sę fugi cu *stiefel* a mele? *Gott bewahr!*

Alecu. — Măi neamțule, ie sama cu cine vorbești, c'apoi te trimet la berărie.

Cibotarul. — La berarie?... Am fost acum la berarie.

Alecu. — De-aceea ești cърpit.

Cibotarul. — (măntindu-se) *Ich nicht* papuc, *ich nicht* cherpit; *verstehen si mein herr? ich bien kaiserliche kœniglische stiefel meister.* Sapperment! Platești? ori me duc la Aghenție.

Aglae. — (în parte) S'o inferbântat berea! (tare) Are dreptate, domnul *Șnitel*; de ce'l năcăjești degeaba? Nu te mânia, domnule *Kaiserlik*... nu veđi că Alecu vrea sę te supere? Întră mai bine în cabinetul ist din stân-ga și mă așteaptă acolo vr'un șfert de ceas, c'oľu veni eũ singură sę 'ți plătesc.

Cibotarul. — *A! so? gut, gut.*

Alecu. — (încet Aglăteľ) Ce! vreĩ sę 'l închidĩ și pe dęnsul?

Aglae. — (asemene) Nu cumva vreĩ sę 'l lăsăm ca sę meargę la Aghenție? (cătră cibotar) Poftim, domnule *Șnitel*, că eũ aștept posesorul moșiei mele sę'mi aducę căștľul.

Cibotarul. — *Schr gut.* (întřă în cabinetul din stân-ga. A-glaca închide ușa și Iea cheľa.)

Aglae. — 'L-am pus în calup pe ciubotar.

Alecu. — O! Aglăiță, Aglăiță! Dumne-dău trebuca să te faci împărat, pentru ca să scapi lumea de creditorii... Acum sunt sigur că nu m'or mai opri pînă mîni.

Aglae. — Ba, dău, nu prea... că bate nu știu cine la ușă.

Alecu. — Încă o lighioae bălțată! Spune-î dragă că dorm. (se culcă pe canape.)

SCENA V.

Alecu, Aglae, tutungiul.

Tutungiul. — (închinându-se) Sarut muna la dumneta.

Aglae. — Țist... nu face vuet că doarme boierul... Ce poștești?

Tutungiul. — Puftim la mine plata pe opt oca tutun.

Aglae. — Doarme boierul.

Tutungiul. — Așa, bre! pacate al mef!.. De câte ori vin la mine aici, tot doarme!.. bre!

Aglae. — Îi zaif.

Tutungiul. — Zaif... nu platește; senatos... nu platește! asta belea mare!.. Vine, dău, la mine sa cânta: Frunza verde măr, pâr, valef pacate al mef!

Aglae. — Ei; las' că 'ți-o!ă plăti eă. Treci mai apoi.

Tutungiul. — D-ta?... E! sa fie udaaciu la obraz a d-tale... Sarut muna. (ese.)

Alecu (sculându-se și întinzînd mînilor spre ușă.)

Du-te Agop, alérgă pîn' te-î preface 'n fum,
Și tidva'î în ciubeică, și oasele'î în scrum!

Am scăpat și de arman! slavă ție Doamne! Numai cofetariu 'mă mai rămâne... poate că m'a fi uitat pe astăzi.

SCENA VI.

Alecu, Aglae, cofetarul.

Cofetarul. — Ba nici de cum, *arhonta mu*, cu toate că d-ta m'ai uitat de tot pe mine.

Alecu. — (*Aglăiței*) Nu ți spuneam drept Aglăișo, că creditorii sîntu ca locustele?

Cofetarul. — Ți mai bine că datornicii sîntu ca locustele, pentru că mănîncă la cofeturi de le prăpădescu, și la plată nici gîndescă.

Alecu. — Dar' cine ți-au spus că eu n'am de gînd să ți plătesc?... De unde știi că eu alta nu visez, că altă ambiție n'am de cât să mă cîntuesc de d-ta?

Cofetarul. — Ce folos că nu se mai împlinește visul și ambiția!

Alecu. — S'a împlini, dragă Zahar-Marojună, s'a împlini.

Cofetarul. — Te poftesc, cu toate aceste, să se împlinească acum îndată, c'apoi, după cum ți-am scris ađi dimineața, oă fi silit să întrebuițez mijloace...

Aglae. — A! se poate să te mîni d-ta *kir* Zaharaki?... d-ta care ești omul cel mai dulce din târgul Iașului! și care trăești în dulcetură!

Cofetarul. — D-voastră vă este a ride; mie însă nu. Îmi plătești *arhonta mu*?

Aglae. — Nu te-aprinde *kir* Cofetaki. Gândește că ești un om care lucrezi înghețate, și că nu trebuie să te faci foc... Una cu alta nu merge.

Cofetarul. — Văd că d-voastră vreți să mă luați peste picior. Așa? apoi dar știu eu ce 'mi rămâne de făcut... mă duc.

Aglae. — Așteaptă, sufletul meu, nu te bosumfla, că noi amă șuguită... Alecu vrea să'ți plătească astăzi.

Cofetarul. — Adevărat?

Aglae. — Mai ai vr'o îndoială? El așteaptă pe moșul seii ce are să vie acuși.

Cofetarul. — Și crezi că 'i-a da ceva?

Aglae. — Cum nu?... Unde s'aă întâlnit vr'o dată moș cu nepot, fără ca nepotul să smulgă bani de la moș?

Cofetarul. — *Lipon*, pot să mai aștept?

Aglae. — Dar; așteaptă în odăea cea din fund, pentru ca să nu te vadă moșul.

Cofetarul. — *Pola kala*; am priceput. (intră în odăea din fund. Aglaea închide ușa și Iea cheia.)

Aglae. — 'L-am pus la formă și pe cofetar.

Alecu. — Bravo! Acum suntem scăpați de tot; acum putem merge la teatru. Cât sunt de norocit! Imi vine să joc de bucurie.

Aglae. — Știi că 'i bună idee? Să jucăm pe la nasurile creditorilor.

Alecu. — Hai să tragem un contradanț.

Aglae. — Pune-te în față.

(Alecu și Aglaea se așează ca pentru contradanț.)

SCENA VII.

Alecu, Aglae, droșcarul.

Droșcarul. — Coconaș, platește la mine *dua* galbine pe droșca.

Alecu. — Bine c'a'î venit să ne ducî la teatru. Așteaptă-ne afară.

Droșcarul. — *Harașo.* (esc.)

(Orchestra cântă contradanțul. Alecu și Aglaea jocă.)

Croitorul. — (bătînd la ușa) *Ouvrez!*

Cibotarul. — (asemene) *Machen si auf!*

Cofetarul. — (asemene) *Anikse, bre!*

Aglae. — *Entrez!*

Alecu. — *Herein!*

Croitorul. — (sgâlțîind ușa) *Sacre nom de nom!.. Ouvrez...*

Cibotarul. — (asemene) *Sapperment noch ein mahl!*

Cofetarul. — (asemene) *Kako hrononaki diavole!*

(Alecu și Aglaea se prindă la galop, și trecă jucînd pe d'înaintea tustrelor uși, dicînd: *au revoir Abdel-Kader; gute nacht herr Șnițel; ke is hronus polus Zaharikaki*, și apoi esă pe ușa din fund. Musica încetează și creditorii se liniștesc.)

Croitorul. — *Comment?*

Cibotarul. — *Was?*

Cofetarul. — *Oriste?*

Totî trei. — Se mai așteptam?.. *Bien!— Gut!— Pola-kala!*

(Tăcere și întunec pe scenă.)

SCENA VIII.

Jăvrescu. — Aice'î!.. Eată-mě's in locașul Melpomeni!.. a zinei care m'aũ fărmeecat atât de mult maĩ alaltă-sară la teatru... in cât 'mĩ-am uĩtat și casă, și nevastă, și copii, și tot! (se primblă puçin pe gânduri și se lovesce de canape.) Valeũ!.. Ah, Aglăișo! de când te-am vėđut, toate gândurile mele sũntũ cu tine!.. inima'mĩ bate mereũ ca un clocan, și simt cã departe de ochișorii tēi, vicața este pătată cu negru! (se lovesce de masă) Valeũ!.. Măĩ, cã intuneric ȳ aici!.. Par'cã zăresc niște luminaĩri pe masă... Ean sė videm de n'or fi și chibrituri? (găsinđ cutlea cu chibrituri) Ba sũntũ; cată-le. (aprinđend luminările) Ce fericit om sũnt eũ, Taki Jăvrescu, eũ care, prin deosebite biruinți asupra secsului frumos, am dobĩndit la Hirleũ titlul de leũ paraleũ!.. Nu mi s'aũ intẽmplat. frate, nici o dată sė 'mĩ arunc ochii asupra unei dame. fărã ca s'o farmec prin cãutătura mea... Am auđit cã este o dibanie cu ochi de vasilisc, și cã sũntũ păsėri care amețescũ vrăbiile la care se uĩtă?... Dar' ce aũ a face gângăniile acele pe lângă mine?... De pildă, am vėđut pe Aglăișta și 'mĩ-aũ plăcut. A doua đĩ am intėlnit-o eșinđ de la repetiție... 'ȳ-am aruncat o ochire de cele tătărești, și ea, fărã a ști ce făcea, aũ priimit răyașul ce 'ȳ-am dat! Am rugat-o pe urmă sė'mĩ dee voce ca sė 'ȳ fac visită, și sėrmana copilă, m'aũ poftit fărã doar' și poate, ca sė viũ in astă sară aici... toate aceste din pricina ochilor mei!.. Đeũ, imĩ vine de-acum sė port ochelari, cã 's prea primejdios!.. mẽ tem sė n'am

a da samă pe ceea lume de toate nenorocirile câte-am făcut!.. Cine vine?

(Intră o slugă cu un panier plin de farfurii, pahare, cuțite, sticle, două butilii de Șampanie și deosebite lucruri de mâncare.)

A! tu ești Gheorghî?... Ai adus toate câte 'ți-am poroncit? Bine... Așează masa.

(Feciorul pune două serviciuri pe masa din fund.)

Îmi inchipuesc mulțămirea ce s'a zugrăvi pe chipul Aglăiții când a videa de-o dată o masă împodobită cu zaharicale și mai ales cu două butelci de Șampanie!.. Nu mă îndoesc că recunoștința o va îndupleca-o în favorul meu, mai ales că, după deosebitele însemnări ce-am făcut în vieța mea, am descoperit că, cu cât amorul e mai mare, cu atât și stomahul e mai lacom. (slugă) Ai sfârșit? du-te de-acum.

(Feciorul esc.)

Trebue să mărturisesc că 's un berbant de frunte! (cântă.)

Dar, dar, eă sînt berbant,
Sînt un berbant galant
Și un galant amant...

(Croitorul bate la ușă.)

Dec!.. cine bate la ușa asta? Cine 'i acolo?

(Cibotarul bate la ușă.)

Și dincolo? Par' că ne giucăm de-a Pucea-gaea! (tare)
Cine bate?

(Cofetarul bate la ușă.)

Și colo ear'? Măi, dac'aici par' că'i la teatru! (tare) Ci-
ne 'i acolo?

Croitorul. — *Ouvrez à la fin!*

Cibotarul. — Deschid, *sapperment!*

Cofetarul. — *Anikse pusti!*

Jävrescu. — Cine sunteți voi, bre? (în parte) A dracului casă 'i asta!

Croitorul. —

Cibotarul. —

Cofetarul. —

(furiș!) Stricăm ușa.

Jävrescu. — Știi că 'ncepe a'mi fi frică?... Mai că'mi vine să spăl putina, ș'așa și... (voesce să easă)

(Creditorii strică ușile, intră furiș și se răpedu asupra lui Jävrescu, socotind că 'i Alecu.)

SCENA IX.

Jävrescu, croitorul, cibotarul, cofetarul.

Croitorul. — *A ça animal! vous moquez vous?*

Cibotarul. — *Dumer kerl!*

Cofetarul. — *Kakohrononaki...*

Jävrescu. — (spăriet) Ho țară... ce vreți?

Croitorul. —

Cibotarul. —

Cofetarul. —

(cu mirare) Nu 'i el!

Jävrescu. — Nu 's eü?..

Croitorul. — (primblându-se pe scenă, furios) *C'est une infamie!*

Cibotarul. — (asemene) *Das ist eine schulerei!*

Jävrescu. — (în parte) Ce... dracu 'i-aü apucatü?

Cofetarul. — (trăgându'i pe amândoi de o parte) Nu răc-

niți degeaba... Hai mai bine să ne unim ca să ne răsunăm. D-voastră ați pățitū ca și mine, după cum ved?... r'au închis în loc să vă plătească?

Croitorul. — *Ui, sacre...*

Cibotarul. — *Ia, sapper...*

Cofetarul. — Cu *sacher* și cu *saper* nu faceți nimic. Hai deți cu mine la agie să dăm jalbă, și pe urmă să ne întorcem aici cu comisari ca să venim de hac.

Jăvrescu. — (în parte) Ce-am auzit! să vie cu comisari la Aglăița? (tare) Ean stați, domnilor; spuneți-mi și mie ce-aveți de sunteți așa de tulburați?

Cofetarul. — Ce am? Avem că ne-au închis, în loc să ne plătească datoriile ce are către noi. Da, las' că-i vom arăta noi cum să 'nchidū și datornicii, nu numai creditorii.

Jăvrescu. — (în parte) Aglăița datoare! și creditorii vreū să puie mâna pe dēnsa!.. Asta n'oi suferi nici o dată, de-oi ști că m'oi calici.

Cofetarul. — Mergem, domnilor?

Croitorul. — }
Cibotarul. — } Merj...

Jăvrescu. — Mai îngăduiți puțin. Ca cât aveți să luați cu toții?

Cofetarul. — Ceți pasă d-tale?

Jăvrescu. — Poate că vreū să vă plătesc eu.

Croitorul. — *Vous?*

Cibotarul. — *Sie?* (în parte) *Ehr ist der* posesor!

Cofetarul. — D-ta? (în parte) Aista-i moșu lui Alcu.
(tare) Dacă 'i așa, apoi se schimbă treaba, și de vreme

ce d-ta ai bunătațe să ne despăgubești, ne facem blândi ca niște *provata*.

Jävrescu. — Cât ai să ȳi d-ta?

Cofetarul. — Opt galbină. *Oriste* și socoteala.

Jävrescu. — (luând nota și cetind) Cinci ocă de cofeturi, zaharicale, înghețate. (în parte) Măi, că tare ȳi plac cofeturile. (tare) Poftim, eată opt galbină, dar' ȳi 'să cam sărate cofeturile.

Cibotarul. — *Und ich* am să ȳeu doi-spre-dece galbină.

Jävrescu. — Pe ce?

Cibotarul. — (dându'ȳi nota) Poftim... veđi.

Jävrescu. — (cetind) Șese părechă cıubote noue; căputături... doi-spre-dece galbină. (în parte) Cel fel! Aglăița poartă cıubote? (tare) Nu te 'nșeli, domnule?

Cibotarul. — *Nein, mein herr*. Șese părechă noue și trei căputături.

Jävrescu. — Cum, Doamne cartă-mă, să poarte cıubote?... Măcar!... modele de astăzi suntu așa de poznașe!... bărbații au început a pune corsete; nu ȳi de mirare ca femeile să 'ncalțe cıubote. (tare) Eată, domnule, doi-spre-dece galbină. (cătră croitor) Dar' d-ta?

Croitorul. — Patru-deci *ducats*.

Jävrescu. — Patru-deci de galbină! și pentru ce atâția banı?

Croitorul. — Doi surtuc, 20 *ducats*; trei gilet, 6 *ducats*; 3 pantalon, 7 *ducats*.

Jävrescu. — Pantalonı!...

Croitorul. — Un costum de teatru, 7 *ducats*... total: 40 *ducats*.

Jävrescu. — (in parte) Ha! am înțeles acum. Aceste 'sü strae de teatru. Mă miram și cü... ce dracu! pantalon!.. Cu toate că n'ar fi prea de mirare, giudecând după bărbații care poartă fuste în casele lor.

Croitorul. — Patru-deci *ducats*...

Jävrescu. — Foarte bine; am auđit. Eată'ti bani! (in parte) Ah! Aglăișo, Aglăișo, amoriiu tēu mă ține cam scump! și pot dice că surtucile tale mă stringü urit în spete.

SCENA X.

Cei de'nainte, tutungiul (intră în timp ce Jävrescu plătesce croitorului.)

Tutungiul. — (in parte) Boșer platește la franțuz!.. *artic* la boșer a nostru. (tare) Platești și la mine opt oca tutun... Sa fi udaaciü la obraz...

Jävrescu. — Opt ocă! Ce dracu! Un beșleagă nu trage ciubuc așa de mult. Nă și d-tale, și mergi sănētos. (in parte) Opt ocă! Se vede că și Aglăișta s'au luat după moda de astăđi. Ah! bine dice, nu știü cine, că lumea 'i plină de fumuri!

Creditorii. — (inclinându-se la Jävrescu) *Je vous salue.* — *Ich habe die chre.* — *Filo to heri.* — *Sabansašrosum.*

(Se gătescö sē casă)

Jävrescu. — (in parte) Duceți-vē la dracu! Măi!.. știü că m'am spetit plătind? Da 'ncalte acum sūnt sigur de Aglăișta.

SCENA XI.

Jăvrescu, creditorii, Alecu, Aglae.

(Alecu purtând pe de-asupra hainelor civile o hlamidă de împărat și o coronă pe cap. Aglae în costum de fantasmă. EI țin în mână buchete și corone de flor.)

Alecu. — (intră întâi) Întră Melpomenă minunată, tu care ai câștigat în astă sară aplauzele cu sutele și coronele cu merța.

Aglae. — Toate le împărțesc cu tine, împărățele dragă... Ce ved? Creditorii au scăpat de la gros!

Cofetarul. — Și v'au așteptat înadins ca să vă mulțumească.

(Creditorii se închină.)

Alecu. — Pentru ce? Pentru că v'am pus la răcoare?

Cibotarul. — Ba, pentru che posesorul d-tale ne-au plătit ales.

Jăvrescu. — (în parte) Posesor!

Alecu. — Cine v'au plătit?

Creditorii. — (arătând pe Jăvrescu) D-lui.

Alecu. — Ce-aud? D-lui au plătit datoriile mele?

Jăvrescu. — Datoriile d-tale?

Alecu. — Ah! Domnule, cât sunt de recunoscător! În' să te înbrăçoșez.

Jăvrescu. — Ean stați... Eă am socotit că 'să datoriile Aglăiții; dar' de vreme ce 'să ale altuia, apoi ați'mi banii înapoi.

Creditorii. — (grăbindu-se se casă) *Bonsoir.* — *Gute nacht.* — *Kali spera.*

(Esă lute prin fund.)

Jăvrescu. — Ean stați, domnilor, să ne 'nțelegem, că doar' nu sântem în codrul Hertii... (aleargă după ei până la ușă.)

Alecu. — (incet Aglae) Nu cumva aista 'i Jăvrescu?

Aglae. — Tocmai. (lui Jăvrescu) Ce? vreți, domnule Taki, să 'ți întorcî darul?.. Asta nu 'i galant.

Jăvrescu. — Galant, negalant, nu știu. Eu n'am gust să mă fac bancherul tuturor ștregarilor. (în parte) Mă miram și eu... pantalonii, tîtuțun!..

Alecu. — (apropiindu-se de Jăvrescu și arătându-i ravașul lui) A! mă numești ștregar?.. Ei apoi, ean spune'mi: cunoști ravașul ista?

Jăvrescu. — (în parte) Scrisoarea mea!

Alecu. — Ce-ai dice... dacă, făcînd cu adevărat ca un ștregar, ași trimete ravașul ista cucoanei d-tale?

Jăvrescu. — (în parte) M'aū prins la mână, blăstematul! dă! cine dracu mă punca să scriu?

Alecu. — Hotărăște: să trimet ravașul, ori ba?

Aglae. — Da cum să faci un lucru ca aista unei persoane care te-aū scăpat de datorii!

Jăvrescu. — Ce fel?.. 'l-am scăpat? Ba nici de cum; eu socoteam că 'sū a d-tale, ear' nu a d-sale.

Aglae. — Tot una 'i.

Jăvrescu. — Cum?

Aglae. — Negreșit; pentru că ne cununăm mîni împreună.

Jăvrescu. — Vă cununați? (în parte) Și eu ca un prost îi fac curte și mă calicesc plătind! Știi că 'ncep a crede că 's neghîob?.. Să nu 'ntreb eu a cui sîntu

datoriile! Ce să fac acum? Să 'nghit mai bine gălușca cât e de ferbinte și să tac. (stă pe gânduri.)

Alecu. — (Aglae) Oare ce are de gând să fac?

Aglae. — (incet) Nu te 'ngriji, că ai răvașul lui.

Jăvrescu. — (viind lângă Aglaea) Madmoaselă, de vreme ce vă cununați împreună, apoi te rog să socoți plata datoriilor d-sale ca prezentul ce 'ți fac pentru beneficiul d-tale.

Aglae. — Ah! domnule, meritezî o coronă.

Alecu. — Ce dicit o coronă?.. două coroane.

(Îi pune fie care câte o coronă pe cap.)

Jăvrescu. — (în parte) Ce coroane... Coarne 'mi trebuie, coarne! (tare) Mă duc; dați-mi răvașul și rămâneți sănătoși.

Alecu. — (dându-i răvașul) Poftim. Da cu ce te duci... că 'i glod afară?

Jăvrescu. — Pușin îmi pasă... mă duc...

Alecu. — Da cum să mergi pe gîos? Îe droșca noastră. (strigă la ușa din fund) Ivanușca, Ivanușca.

Droșcarul. — (întrînd) *Seceas*.

Alecu. — Du-l pe dumnealui acasă. (incet) 'L-am însărcinat să 'ți plătească tot ce ai să ieși de la mine.

Droșcarul. — *Hurașo*. (lui Jăvrescu) *No*... mergem, cuconaș. (ese.)

Jăvrescu. — Mergem. (în parte) De mi'ți mai prinde pe la actrițe... să mă bateți la talpe. (ese furios.)

Alecu. — (închinându-se) Cu toată plecătura; mă rog să nu ne dați uitării; ie sama la scări, că 'să cam răpedi.

(Jăvrescu se aude picând pe scări.)

Alecu. — (la ușa din fund) Hodoronc tronc.

Jăvrescu. — (afară) Valeu!

Droșcarul. — Tbrrr.

(Alecu și Aglaea se uită unul la altul și ridă.)

SCENA XII.

Alecu, Aglae.

Aglae. — Ha, ha, ha, ha. Sărmanul cuconul Taki!.. Nu numai că s'aū spetit plătind, ba încă se mai spe-tește și pe scări.

Alecu. — Dumneșeu sē 'y dee sănătate și coaste bune! Așa om de preț nu cred c'aū mai fost, nici c'a mai fi!.. Audī, sē mē scape de creditorī făr' a mē cunoaște? Ce dicit tu Aglăișo?

Aglae. — Dicit că, de și multe comediī în lume se sfērșescū în tragediī, noi amū făcutū tocmăī d'inprotivă, în astă sară; amū începutū prin tragedie ș'amū sfērșitū prin comediē... Un lucru numai ne lipsește.

Alecu. — Ce?

Aglae. — O masă... că mor de foame.

Alecu. — (vădend masa din fund) Vivat! Norocul s'aū îngrijit atât de pungile cât și de stomahul nostru.

Aglae. — Cum?

Alecu. — Uită-te în fund.

Aglae. — Cu adevărat. Ah! Jăvrescule, unde ești

să 'ți mai trântesc o coronă pe creștet. Se vede că tare mă iubea, sërmanul!

Alecu. — Te slăvea din tot sufletul și din toată punga, precum se dovedește prin aceste două butelci de Șampanie.

Aglae. — Șampanie! Ah! Taki, ângerașul meu, ești bun de pus la cabinet! Hai să mâncăm.

(Aducă amândoi masa în fața scenei și așează două scaune.)

Alecu. — (se apropie cu galanterie de Aglaea) Duducă Aglae, vrei să 'mă faci cinste?.. (îi dă brațul.)

Aglae. — Ce se potrivește... cum nu?... mai virtos. (Alecu o țea de mână o duce la masă, și se pună amândoi față 'n față.)

Alecu. — De unde să 'ncepem, *mademoiselle* Aglae?

Aglae. — De la Șampanie, *monsieur* Alecsandru.

(Alecu destupă o butilie, și umple două pahare.)

Alecu. — În sănătatea ta!

Aglae. — Ba nu; în sănătatea lui Jăvrescu, că el a plătit Șampania.

Alecu. — Acum să bem pentru căsătoria noastră.

Aglae. — Ba încă nu; așteaptă. Să bem în sănătatea... (arată publicul cu capul.)

Alecu. — Cui? (face semn cu capul, arătând publicul.)

Aglae. — (incet) Dar.

Alecu. — (incet) Ideea 'i minunată! dar... ai curaj?

Aglae. — N'am bcut două pahare de Șampanie?... Să cercăm.

Alecu. — Să cercăm.

(Se scolă amendoȚ cu paharele în mână și vină în fața publicului.)

Aglae. — (neîndrăznind) Ți tu.

Alecu. — Ba Ți tu, că tu ai avut ideea.

Aglae. — (după puțină neîndrăzneală) Domnilor și doamnelor, bem în sănătatea d-voastră!

(Beū amendoȚ.)

(Cortina cade.)

IASII ÎN CARNAVAL

PERSOANE:

ACTORI:

Postelnicul Taki Lunătescu	D-nul	<i>P. Neculau.</i>
Tarsița, femea lui	"	<i>Enake.</i>
Jignicerul Vadră ot Nicoresci	"	<i>N. Teodoru.</i>
Alecu, nepotul seŭ.	"	<i>Poni.</i>
Leonil, cadet de cavalerie	"	<i>Luchian.</i>
Șatraru Săbiuță, comisar șchlop	"	<i>Teodorini.</i>
Cati, modistă.	D-la	<i>Dimitriu.</i>
Marghiolița, fiica lui	"	<i>Gabriela</i>
Trei prietenii a postelnicului Taki.		* *
Un comisar		"
Un Irod		"
Un păzitor de noapte		"
Un turc	}	măsci . . . . .
Un jidov		
Un drac		
Un neamț beat		"

Irođi, stea, păpuși, lăutari, slujitori, măsci,
draci.

IAȘII ÎN CARNAVAL

TABLOŪ ÎN 3 ACTE

representat pe teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor români, la anul 1845.

ACTUL I.

Acest act se petrece în casa postelnicului Taki Lunătescu.

Teatrul reprezintă un salon bine mobilat cu uși în stânga, în dreapta și în fund; două divanuri: unul în dreapta, altul în stânga, și în mijlocul scenei o masă de cărți întinsă cu scaune pe 'nprețur.

SCENA I.

Lunătescu, Tarsița (amândoi lungiți pe divanuri, dormă horăind).

Lunătescu. — (trezindu-se și căscând) Soro?

Tarsița. — (asemene) Ce 'i?

Lunătescu. — Câte ceasuri sântu?

Tarsița. — Câte-aū fostū și ieri pe astă vreme.

Lunătescu. — Da mult am mai dormit! bre! bre!
ean cată c'aă însărat.

Tarsița. — Cum nu 'i dormi dacă ești cât un somn.

Lunătescu. — Aud, dragă?

Tarsița. — Țic că alta nu știi să faci, de cât să
horăești.

Lunătescu. — Așa să trăești?

Tarsița. — Mai bine ție sama să nu te trezești in-
tr'o dimineață mort de damla.

Lunătescu. — Ba să ferească Dumnezeu! auți vor-
bă?.. nu 'i destul c'am visat grozăviile lumii; încă mă
și sparii cu damlale! Foarte'ți mulțemesec de bunătate.

Tarsița. — Ce grozăvii Ției c'ai mai visat? or fi
ear' niscaiva fleacuri.

Lunătescu. — (serios) Ba nu, dragă. Astă dată am
avut un vis, care m'aă încrețit din talpă pën' în creștet.

Tarsița. — Ce vis?

Lunătescu. — O revoluție! un complot infrișat!

Tarsița. — Ha, ha, ha.

Lunătescu. — Nu ride, soro, că, Țeu, nu'ı de șagă.
De câteva Țile mi se bate ochiul stâng; și sânt sigur
că are să se 'ntemple în curënd vr'o blăstămăție grozavă.

Tarsița. — Ha, ha, ha, ha.

Lunătescu. — Ean auți-o cum ride când ıı vor-
besc de revoluție! ș'apoı pas de nu Ți: poale lungı, min-
te scurtă.

Tarsița. — Ți mai bine: haıne strimte, minte 'ngustă.

Lunătescu. — Da 'nțelege-mă, ființă nătingă ce ești.
Acum lumea s'aă deschis... s'aă deschis peste măsura!

Acum toți vreți să fie de-o potrivă, dîcînd că toți sîntu de-o făptură: cu ochi, cu nas, cu gură... și că nici unul nu'î coborit cu hîrzobul din cer. Auđi vorbe! de-o potrivă! dacă se potrivește... eă se fiu tot una cu un cîocolu... și tu, ce ești cucoană protipenda, se fi tot una c'o gîlupineasă din casă!

Tarsița. — Tac, frate, că'mi vinu istericale... aă cîpchiet lumea!

Lunătescu. — De tot, dragă Tarsiță!.. de-aceea mē și tem de comploturi.

Tarsița. — Da cine vreți să le facē aceste?

Lunătescu. — Cine?.. Par' că nu sîntu ei o mulțime de *bonjuri* care ne numescu pe noi ruginiți.

Tarsița. — (furioasă) Eă, ruginită!

Lunătescu. — Dar, dar; nu te-aprinde de geaba... Las' că nu se mai *katadicsescă* se ne sêrute mâna ca mai 'nainte; apoî îi auđi că'ți stropșescu urechile cu vorbe de pe ceea lume: cu *opiniea publică*! Auđi? *opiniea publică*!.. par' că eă am trebuință de dēnsa, cānd moșii și strāmoșii mei aă trāitū foarte bine, fār'a ști ce soľu de māncare 'i ea... Ah! soro, in rēle vremi amū aglunsū!.. Numāi Dumneđeu se'și aibă milă de noi, că toate mergū pe dos! (bate din palme) Bre! fa!..

SCENA II.

Lunătescu, Tarsița, Safta (intră prin fund.)

Safta. — Aud, cucoane.

Lunătescu. — Adă dulceți, Safto.

Tarsita. — Și se spuă ficiorului se meargă la marșan-de-mod s'o poștească aici.

Safta. — Aud, cuconiță. (ese prin fund.)

Lunătescu. — Așa, așa, soro dragă! Din ți in ți lumea se face mai sumeață și trebile se încălescă mai urit. Eă unul, știu că mă tem!.. Imă mărturisesc pecatul... mai ales de când am visat complotul de care ți-am vorbit.

Tarsita. — (ingrijită) Mări nu șuguești, frate?

Lunătescu. — Nu, suflete, nici de cum. Revoltanții își daseră cuvânt se se imbrace in costume de Irođi, pentru ca se nu dee prepusuri, și... par' că'i vėd avidoma ș'acum alergând pe uliți cu colfuri de hârtie poliită, și strigând in gura mare: *Irood! opinia publică!.. Uf!* Imă curgă sudori ferbinți pe spinare.

(Safta intră cu dulceți.)

Tarsita. — Bea apă rece că te ți răcori.

Lunătescu. — (luând dulceți) Eă unul, mă 'ngrijese foarte mult... Ce dulceți sântă aeste?

Safta. — Șerbet de nufăr.

Lunătescu. — Nu pentru mine, ci pentru obște... dulceți de chitru mai avem?

Safta. — Mai sântă încă două chisele.

Lunătescu. — Imă vine se daă de știre poliției ca se lee măsurile cuviincioase.

Tarsita. — Sė'ți fie de bine, dragă.

Lunătescu. — Serut ochisorii. (isi aprinde ciubucul.)

Tarsita. — (luând dulceți, dice incet Safta) Mai trecut-aă ađi călare pe-aici?

Safta. — Cine? Ofițerul?

Tarsița. — (cu blândetă) Dar, Săftico... ofițerul Leonil.

Safta. — Aă trecut de vr'o două orî.

Tarsița. — (pétrunsă) Și... s'aă uîtat la ferestri-le mele?

Safta. — Ba nu.

Tarsița. — (mânioasă) Lipsești, toanto.

Lunătescu. — Să'ți fie de bine, soro.

Tarsița. — Sêrut gurița.

Lunătescu. — Safto, ți unuî ficior ca să poștească aici pe șatrariul Săbiuță, comisarul cfartalului nostru.

(Safta voesce să easă prin fund, dar' să lovesce în ușă cu Alecu, și paharele se strică.)

Tarsița. — Carnacsi!

Lunătescu. — (resărind) Ce este? revoluție!

SCENA III.

Lunătescu, Tarsița, Alecu.

Alecu. — (intră prin fund) Ba nu, cucoane Taki... un duel între chisele și pahare.

Lunătescu. — A!.. tu ești, Alecule?

Alecu. — Eă care mă închin cu sara bună... (scrutând mâna Tarsiței) Cucoana Tarsița 'i sănătoasă?

Tarsița. — Noi sîntem bine; dar' d-ta cum te mai proslăvești cu slujba dicanicească?

Alecu. — Mă primblu și eă p'între cele dele cum dă Dumnedău.

Lunătescu. — Și nu te împedici vr'o dată?

Alecu. — (cu mândrie) De și slujba mea este favoritoare cârcăocurilor, mă pot însă fâli că încă n'am făcut nici un pas necumpănit, și că n'am picat în opinia publică.

Lunătescu. — Na și altul cu opinia publică!.. Nu 'ți-am spus, soro, că toți se molipsesc de boala asta?.. Sărmăne Alecu!.. ce-ar dice moșul tău, bîetul jîgnice-rul Vadră, din fundul Nicoreștilor, când ar afla că tu în loc să te folosești de slujbă, că oamenii, pentru ca să te *kivernisești*, alergi după visuri deșerte și te închină la niște cuvinte sēcî?

Alecu. — Cât 'mî-a fi cugetul curat, nu'mî pasă de cele ce-ar dice moșul meu și alții. Mai bine să fiu sărac și curat, de cât bogat și hulit de lume; pentru că cîntea 'î cea mai frumoasă avere pentru un om cu simțiri bune. Cât pentru moșul meu... el care n'aū eșit nici o dată din Nicorești, știe să facă vin și bani; eu știu să cheltuesc banii și să beū vinul. Prin urmare ea-răși cîit.

Tarsița. — Bravo, Alecu! bine faci.

Lunătescu. — (în parte) Ș'aista 'î *bonjour*. (tare) Ei! da ce mai veste prin târg?

Alecu. — Bine; veselie peste tot locul, căci sîntem în carnaval. În toate ulițele întelnești măști, păpuși, Irođi!..

Lunătescu. — (spăriet) Irođi! (în parte) Revoluția 'î gata!.. Visul mi se împlinește!

Alecu. — Da ce ai, cucoane Taki, de te-ai îngălbinit?

Tarsița. — (viind lângă Lunătescu) Cu adevărat! ce? nu ți e bine, dragă?

Lunătescu. — N'am nimică... Ești sigur că sîntu Irođi pe uliți?

Alecu. — După ce 'i-am vĕdut cu ochii... dar... ce are-a face?..

Lunătescu. — (în parte) Sîntem perduți! Mĕ duc sĕ'mi incarc pistoalele. (fuge pe ușa din stînga.)

Tarsița. — (spărietă) Săracan de mine, că 'mĭ-aŭ 'ne-bunit bărbatul! Mĕ duc sĕ mĕ 'nchid în casă, că 'mĭ e frică. (fuge în dreapta.)

Alecu. — Eaca pozna că aŭ sturluibatŭ amĕndoĭ!.. Oare ce dracul 'i-aŭ apucat?.. Mări, ducĕ-se naibeĭ! ce 'mĭ pasă? (căntănd la ornie) Șĕse ceasurĭ... n'am vreme de perdut. Trebuie sĕ mĕ 'ntĕlnesc cu prietiniĭ cu care am vorbit sĕ merg la bal masche. Avem sĕ ne îmbrăcăm în păpușerĭ; ha, ha, ha! Ce-or sĕ mai ridĕ pin lojiĭ! (și Iea pălăriea) Ean sĕ'mĭ fac socoteală... Pĕnă la inceputul balului mai sĕntu încă vr'o douĕ ceasurĭ și gĭumătate... așa dar, am toată vremea ca sĕ trec pe la Marghioița, fiica comisariului Săbiuța... (scotĕnd o scrisoare din buzunar) Dar' ce dracul sĕ fac acum cu răvașul moșului meu? El mi 'l-aŭ trimes ca sĕ'l daŭ cuconului Taki, și cuconul Taki s'aŭ făcut nevĕdut... Ce sĕ fac?.. A! eată vine cineva. (vĕdĕnd pe Cati) Demuazela Cati, modista! (se inchină Cati.)

SCENA IV.

Alecu, Cati (intră prin fund aducând o cutie cu bonete.)

Alecu. — Negreșit, cauți pe cucoana Tarsița, mademuasel Cati?

Cati. — Dar, cucoane Alecule; îi aduc o bonetă nouă.

Alecu. — Ce? mă cunoști? Cum de 'mi știți numele!

Cati. — Tot asemenea precum mi 'l știți și d-ta pe al meu.

Alecu. — Pentru d-ta nu 'i de mirat mademuaselă, pentru că cine te vede, dorește să te și cunoască.

Cati. — De vreme ce 'mi faci complimenturi, apoi dă'mi voe să'ți spun și eu că ai mult talent pe ghitară.

Alecu. — (ridând) Da de unde-ai aflat?

Cati. — Las' că te-am auzit eu însumi; dar' 'mi-au spus-o ș'o persoană care iubește foarte mult muzica de când te-au auzit pe d-ta cântând pe sub ferestrele sale.

Alecu. — Marghioița! o cunoști?..

Cati. — Mi 'i bună prietină, și ne videm în toate zilele.

Alecu. — Cu adevărat; șideți față 'n față.

Cati. — Și vorbim adese ori de d-ta.

Alecu. — Ah, mademuaselă, cât mă norocoști cu cuvintele aceste! Dă 'mi voe dar să mă număr și eu de-acum p'ntre prietini d-tale.

Cati. — (dându'i mâna) Cu mare bucurie.

Alecu. — De-acum te rog să 'mi poroncești la câte te vâlu putea sluji.

Cati. — Bucuros; dar' și d-ta să urmezî asemenea cu mine.

Alecu. — Frățește... și spre dovadă, eată o scrisoare pe care te rog s'o dai cucoanei Tarsiței ca s'o dea hoțeriului d-sale.

Cati. — (luând scrisoarea) Adă.

Alecu. — Mademuasel Cati... s'erut mânil... (voesce s'e casă.)

Cati. — (zîmbind) Și... ce s'e spun Marghiliții?

Alecu. — Spune'î c'o iubește din tot sufletul.

Cati. — Foarte bine. Oîu spune că tînărul ce-o iubește meritează dragostea ei.

(Alecu se închină și ese.)

Cati. — (singură) Ce detreabă tînăr!.. D'apoi și Leonil al meu... mor după el când imi dîce că mă iubește ca o sabie turcească... numai îi cam nebun, cam berbant... dar' ce s'î faci? nu'î degeaba cornet la cavalerie... Ean s'e videm ce'mî scrie? (scoate un ravaș din sin și' l citește.)

„*Ângerul meu!*

Tu ești steagul la care ochii mei stau țintiți cu dragoste și cu fală. Glasul tîu e mai dulce de cît trimbița scadronului!.. Pentru tine doresc cinuri și slavă; pentru tine ași birui lumea toată. Desară mă duc la bal masche! Vină și tu, puîule, s'e petrecem împreună. Eû oîu fi îmbrăcat în Irod împèrat. Al tîu pentru vecii vecilor. *amin!*

Leonil Crișu.“

Audi cât e de nebun! ha, ha, ha.

SCENA V.

Cati, Lunătescu (intră prin stânga posomorit și cu două pistoale în mână.)

Lunătescu. — (cu glasul amorțit) **Revoluție!**

Cati. — (spăriindu-se) **A!**

Lunătescu. — **Ce ved?.. Modista cea frumoasă!**

Cati. — (în parte) **Oare nu cumva 'i turbat?**

Lunătescu. — (lăsând pistoalele pe canape și apropiindu-se lute de Cati) **Madmuaselă... vedut-ai Irod'i pe uliți?**

Cati. — (cu frică) **Ba... nu...**

Lunătescu. — **A! slavă Dommului!.. par' că m'am mai răcorit!**

Cati. — (în parte) **Negreșit că 'i lipsește o doagă.**

Lunătescu. — **Când ai ști, madmuaselă, cât bine 'mî-ai făcut cu două cuvinte... crede că 'mî-ai dat viciață, mând-o de mână) și de la voința matale atrină ca să 'mî dai și inimă.**

Cati. — (cu mirare) **'Ți-am dat viciață? și vrei inimă?... nu te 'nțeleg.**

Lunătescu. — **Nu 'nțelegi, scumpă și frumoasă modistă ce ești, că ochii matale m'au prinsu de suflet?**

Cati. — (ridând) **Ochii mei te-au luat de suflet? (în parte) Vorbește 'n bobot.**

Lunătescu. — **Nu 'mî intoarce vorbele 'n cabazlic. Vreă să 'ți dic, că, din ceasul ce te-am vedut, 'mî-ai plăcut așa de mult, în cât sînt gata a cheltui pentru mata tot venitul moșiilor mele.**

Cati. — **Și ce 'i va rămănea cucoanei d-tale?**

Lunătescu. — **Tarsiți!?... Ah, nu te îngriji de**

dênsa; îngrijește-te mai bine de starea în care m'au adusă nuriș matala.

Cati. — De câți ani ești?

Lunătescu. — Nu căuta că 's sur, is verde încă.

Cati. — Ești sur-verde? foarte bine. Mă duc s'o spun cucoanei Tarsișii, pentru ca să se bucure. (voesce să easă prin dreapta.)

Lunătescu. — Nu face pozna, miadmuasel Cati... așteaptă.

Cati. — (eșind) A! vrei să'mi dai djestrea cucoaniș? ha, ha, ha.

Lunătescu. — (aleargă după ea) Cati, Cati... ascultă, modistă impelițată. Aă fugit!.. Ar avea haz să mă pë-rască nevestiș!.. Ba, dëu, n'ar avea haz nici de cât, pentru că Tarsișă 'mî-ar scoate ochiș... A dracului modistă! să nu vree să se boțerească!.. Ce să fac ca s'o înduplec? (stă pe gânduri.)

SCENA VI.

Lunătescu, Săbiuță (dând busta în odăe pe ușa din fund.)

Săbiuță. — Eată-mă 's, cucoane Taki. Ce 'mî poroncești?

Lunătescu. — (resărind) Ho, că m'ai spăriet!.. Dar' bine c'ai venit, arhon șatrar, pentru că am s'e'ți descopër niște lucruri care aă să te 'ngrozască din talpă pën' în creștet.

Săbiuță. — Sânt gata să te-ascult, cucoane.

Lunătescu. — Prea bine!.. dar' mai întâi răspunde: te simți în stare să te jertfești pentru Patrie?

Săbiuță. — (îngrijit) Ce fel... să mă jertfesc?

Lunătescu. — (serios) Cu totul... și cu viața poate!.. după împregiurări.

Săbiuță. — (spăriet) Cu viața mea? ori cu alta?

Lunătescu. — Cu a d-tale!

Săbiuță. — Cu... a... mea?

Lunătescu. — Dar!

Săbiuță. — D'apoți știu eu?

Lunătescu. — Ce fel? dacă știi?... Nu ești însărcinat cu liniștea și cu siguranța publică? Nu ești un mădular al Poliției? Nu ești comisar?..

Săbiuță. — (ostând) Ba sânt.

Lunătescu. — Aceste cinstite titluri trebuie deci să te îndemne a nu cruța nimic pentru binele obștesc... pentru Patrie!.. Patriea! înțelegi?

Săbiuță. — Înțeleg, dar' nu te pricep.

Lunătescu. — Mi 'i pricepe prea mult, nefericitule, când 'ți-oăi împărtași taina infricoșată de la care spânzură viața noastră!

Săbiuță. — Săracan de mine, eucoane! Ce taină?

Lunătescu. — (se apropie de Săbiuță, îl trage de o parte, și 'i dăce la ureche serios) Vădută-ai Irođi pe uliți?

Săbiuță. — (se uită la Lunătescu lung, ș'apoți dăce) Am vădută.

Lunătescu. — Sântem perduți!

Săbiuță. — Cum?

Lunătescu. — Acei Irođi pe care 'i-ai vădută d-ta, nu erău Irođi, cum nu sânt eu Nastratin-Hoșea, ci com-

plotiștii ascunși în costiumuri de Irozi... buntași care
 au de gând să dea foc târgului în astă noapte!

Săbiuță. — (resărind) Elei!

Lunătescu. — Ba mai bine ți: *Kirie eleison!*..
 Dar' să nu 'i lăsăm, *arhon* șatrar, ca să'și împlinească
 planul cel nelegăuit... Și dacă vom isbuti a'î prinde,
 dragă Săbiuță, să știi că te faci agă.

Săbiuță. — Agă! da... d-ta?

Lunătescu. — (zimbînd) Eū?... Helbet!

Săbiuță. — (aprinđându-se) Bine ți. cucoane Taki;
 datoria noastră de patrioți este să innēdușim complotul
 în fașă. Trebuie să facem, și să dregem, și să inchipu-
 im... și să facem... și să dregem... într'un cuvânt,
 vină cu mine.

Lunătescu. — Ba nu... eū șed acasă... Du-te
 d-ta de fă ce 'i ști pentru că să depărtezi primejdia,
 și adă'ți aminte că Patriea așteaptă scăparea sa din
 mânia unui comisar de cfartal!

Săbiuță. — (cu entuziasm, voesce să 'și scoată sabica) Mē
 giur... .

Lunătescu. — (tăindu'î vorba) Lasă giurământul pe
 altă dată, că nu 'i vreme de perdat.

Săbiuță. — M'am dus... (ese iute prin fund.)

Lunătescu. — Să ne videm sănētoși.

Săbiuță. — (intrând ear') Agă?

Lunătescu. — Agă!

(Săbiuță ese.)

Lunătescu. — Când ar ști Moldova ce slujbă 'i-am
 făcut eū, 'm'ar ridica un monument de patru lei... .

aduși de peste graniță!.. Dar' aud glasul nevestii. Oare să 'i fi spus ceva modista?.. Ce 'i bine nu 'i rău; mă duc să mă 'mbrac. (eșind prin stânga) Nicî pe dracu să 'i veđi, nicî cruce să 'i faci!

SCENA VII.

Tarsița, Cati (viind din dreapta.)

Tarsița. — (purtând o bonetă încărcată cu flori multe, pene și cordele) Și dicit, Cati, că mă prinde boneta astă nouă?

Cati. — Cum să nu te prindă?.. Când îi cineva tēnēră și frumoasă... orî ce pune pe cap îi merge.

Tarsița. — (cu cochetărie) Așa 'i? Asta dīccam și eū cumnățicāi maî alaltaieri, și nu vrea să mă creadă.

Cati. — A fi bătrână... poate.

Tarsița. — Dar; ar putea să 'mî fie bunică.

Cati. — De-aceea!.. îi zuliară de tinerețile d-tale.

Tarsița. — Nu 'i vina mea dacă m'aū îndēstrat natura cu grații. (în parte) Ah! când m'ar videa acum Leonil.

Cati. — (în parte) Când ar videa-o Leonil ar dīce că 'i stahiea casarmei.

Tarsița. — Și cât dicit că ținū bonetele amēdouē?

Cati. — Doi-spre-dēce galbinî.

Tarsița. — Nu 'i prea scump?

Cati. — Poate fi ceva scump în lume pentru o cucoană mare ca d-ta? Eată nota.

Tarsița. — (luând nota) Socoteală veche: 20 de galbinî; douē bonete, 12 galbinî; peste tot 32 de galbinî. (dând nota Cati) Foarte bine; s'o arățî boierului.

Cati. — Da oare 'mî-a plăti îndată?... Vedî c'astept acum de-un an.

Tarsița. — Cum sê nu plătească? că doar' nu dă din baniî lui.

Cati. — Prea bine... Sêrut mânile, cuconița. (voesce sê easă) A! uîtam răvașul cuconuluî Alecu.

Tarsița. — Ce răvaș?

Cati. — Cuconu Alecu m'aû însărcinat sê 'l daû d-tale ca sê 'l daî boîerîuluî.

Tarsița. — Adă'l incoacî. (Tea ravașul.)

(Cati se închină și ese.)

SCENA VIII.

Tarsița. — Ce răvaș sê fie?... de la cine?... îî des-pecetluit... ean sê videm. (deschide ravașul) Ce ved?... de la Leonil! Ah! (pică pe un scaun) Leonil îmî serie!... Leonil! Leonil! (serută ravașul și citește:)

„Ângerul meû!

Tu eşî steagul la care ochiî meî staû țintiți cu dragoste și cu fală!“ (vorbind) Ah!.. mă asemeluește cu un steag! voinicelul meû, voinicel!.. cât de frumos serie! (cetind:)

„Glasul têu e mai dulce de cât trimbița scadronuluî!..“ (vorbind) De cât trimbița scadronuluî!.. cât mă iubește! (cetind) „Pentru tine doresc cinuri și slavă! pentru tine ași birui lumea toată!“ (vorbind) Te cred, ângerul meû, dacă m'aî biruit și pe mine! (cetind) „De-sarâ mă duc la bal masche; vină și tu, puîule, ca sê

petrecem împreună. Eă oă fi îmbrăcat în Irod împărat.“ (vorbind) Irod împărat! Veđi dacă 'i militar, tot a vitejie trage!

(cetind) „Al tĂă pentru veci vecilor!“

(vorbind și sculându-se) Ah! Leonil, și eă sânt a ta pentru veci vecilor. Ce fericire!.. unde 'i Cati s'o sėrut de mił de ori că 'mı-aă adus un rãvaș atăt de slăvit!.. Și eă oă merge la bal masche, și m'oă intėlmi cu tine, scumpul meă Leonil! viteazul meă Irod împărat! (strigă) Safto, Safto.

SCENA IX.

Tarsița, Safta (intrând prin fund.)

Safta. — Aud, cucoană.

Tarsița. — Du-te degrabă, Săftico, la teatru, și sė 'mı ieı douė domino de catife.

Safta. -- Ce măncare 'i aceea, cucoană?

Tarsița. — Du-te de spune acolo cum iți đic eă: sė 'iı dee douė domino... domino, anđi tu? și sė le duci la cumnățica.

Safta. — Ș'apoi?

Tarsița. — Ș'apoi sė m'aștepti acolo, pěn' ce-oı veni eă. Na și banı. (ir dă o pungă.)

Safta. — Foarte bine; douė... cum le-ai đis?

Tarsița. — Domino.

Safta. — (ese prin fund, đicend) Douė domino, douė domino, douė dimono...

Tarsița. — (alergând după Safta) Domino, proasto! (viind în fața scenei) Cât îmi bate inima de tare! parc'am alergat două poște pe gîos... Ah! ce putere are amorîul asupra inimilor celor gingașe!

SCENA X.

Tarsița, Lunătescu.

Lunătescu. — (în parte) Tarsița!.. Aflat-aũ oare ceva?

Tarsița. — (în parte) Bãrbatul meu!.. de n'ar afla...

Lunătescu. — (cu dragoste) Dragă?..

Tarsița. — (asemene) Frãțioare?..

Lunătescu. — Ce facem în astã sarã?

Tarsița. — Eũ mę duc sę petrec la cumnãțica; dar' mata?

Lunătescu. — Eũ, surioarã? dęũ, nu știũ.

Tarsița. — Nu gîoci cãrțile, puțule?

Lunătescu. — Ba așî gîuca, sufletul meu, dac' așî avea cu cine.

Tarsița. — Eatã, tocmaĩ, cã ne vinũ prietiniĩ pentru partidã. Puneți-vę la gîoc, cã eũ mę duc sę mę gãtesc. (ese prin dreapta.)

SCENA XI.

Lunătescu, trei prietini.

Lunătescu. — Bine-așî venitũ, frãților, cã v'așteptam cu nerãbdare.

Un prieten. — Așa, hoțule, pentru ca să ne iei paralele.

Lunătescu. — În puterea prieteșugului...

Prietenul. — Foarte îți mulțemesc de prieteșug, vere. Eată trii sêri de-a rëndul de când perd necontentit. Nu mă pot scula o dată fără ca să nu intru platcă.

Lunătescu. — A cui e vina, dacă nu știi să gîoci?

Prietenul. — Nu mi'i învêța d-ta cărțile? Eū care le gîoc de deū-đeci de ani!.. Ean să vedî cum am să te frec in astă sară.

(În timp ce vorbescū, un fecior așeadă masa de cărți, aduce luminări, cărți, ș. c. l.)

Lunătescu. — Vorbă multă sărăcie. (arătând masa) În faptă se cunoaște omul... Poftim.

(Taki cu doi prietenî se pună la cărți; al treilea privesce.)

Prietenul. — Preferanțul giucăm? Cate đece parale fisa?

Lunătescu. — Cum îți vroî... Eū fac cărțile. (ames-tecă cărțile și le inparte) Ce noutăți ați mai aflatū astăđi?

Prietenul. — Tot cele de ieri și de-alaltaieri... Nimic.

Lunătescu. — Cum? n'ați vedutū pe nime?

Prietenul. — Ba am vedut o mulțime de Irođi pe uliți.

Lunătescu. — (s. apând cărțile din mână) Irođi! (în parte) Ear' Irođi, și tot Irođi!

Prietenul. — Na! c'ai făcut *mal-donné*... și ce cărți bune aveam!

Lunătescu. — *Pardon!*

Prietenul. — *Pardon, pardon*; dar' preferanțu 'i pe banî.

SCENA XII.

Cei de'nainte, Tarsița (cu mantelă și capelă.)

Tarsița. — (intrând prin dreapta.) Sluga d-voastră, boșeri.

Prietenii. — (închinându-se) Sêrut mânușițile, cucoană Tarsiță.

Tarsița. — (apropiindu-se de Lunătescu) Cum îți merge norocul, dragă?

Lunătescu. — De-abia am început; dar' nădăjduesc că 'mî-a fi în favor, de vreme ce te interesezi mata, sufletul meû.

Tarsița. — Îți proorocesce că ai să câștigi mult în astă sară.

Lunătescu. — (în parte) De-ar fi și Cati modista cuprinsă în acel mult!

Tarsița. — Eû vë las cu sara bună. (scrutând pe Lunătescu pe frunte) Noroc bun dragă, și gîoacă cu minte. (ese prin fund.)

Lunătescu. — Së nu më lași multă vreme singur, sufletul meû, că mor de urît făr' de mata.

Prietenul. — (cătră ceia-l-alt) Cât de bine trăescû împreună!

Lunătescu. — (în parte) S'aû pornit! De-acum më pot dace unde mă chîamă amorîul... la magaziea modistei!.. și cât pentru Irođi, 'mî-oîu lua pistoalele. (cătră prietenul care nu joacă) Vină, te rog prietine, de gîoacă în

locul meu vr'o giumătate de ceas, că am puțină treabă
pên' în târg. (se scoală; prietenul se pune în locul lui Lunătescu)

Prietenul. — Da bine. . . ne lași? în cotre?

Lunătescu. — Mă duc să cumpăr o bonetă nevastei.

(iși Iea pălăria și pistoalele, și ese prin fund.)

Prietenul I. — Ce casă blagoslovită! se iubescă de
20 de ani ca niște hulubași.

Prietenul II. — *Protos.*

Prietenul III. — *Defteros.*

Prietenul. I. — *Preferanț.*

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul reprezintă partea uliței mari despre Trii-Erarhi. În dreapta magazia modistei Cati, având pe la fereste bonete și capele, în stânga, în față, casa comisarului Săbiuță. Ulița este pustie și întunecoasă; numai un culuciu se zărește în stânga, la colțul casei comisarului. La ridicarea cortinei un orologiū depărtat bate șapte ore, și după ce încează, culucii strigă: *Rarta!*

SCENA I.

Leonil (eșind din magazia modistei.)

Adio, scumpă și neprețuită modistă!.. ânger cu bonetă și cu papillote, care 'mă indulcești vicața și 'mă ti-vești basmalele! Așteaptă-mă pîn' într'un ceas, că am să mă 'nfăçoșez ochilor tăi de șopêrlă în costum de Irod împêrat, căci ești vrednică a te numi împêrâteasa modistelor și amoresa unui Craiū!

Cati. — (ese pe pragul ușii) Adio, craiule, berbantule. (inchide ușa.)

Leonil. — (viind în fața scenei) Ca modista lighioae plăcută nu este pe fața pământului. Cu inima te iubește și cu degetele 'ți coase cămeși... dacă nu 'ți scoate ochii... Dar' apropo de bal masche... cu ce-oii să mă duc la teatru? Prietini care-or să vie cu mine, îmbrăcați în Irođi, 'mă-aū mărturisitū că 'sū tufă de parale; pe de altă parte, casierul nu face credit, și cât pentru bătuti... (uși pipăe buzunarele) 'i-aū bătut vântul de mult!.. ș'asa de mult, în cât aū rămas pustie 'n urmă... Mări, ce'mi pasă! bun îi Dumnedēū, mai ales pentru ca-deți de cavalerie. (se pune drept ca un soldat) În stânga! piciorul drept înainte, marș; (pornește cătră furd, făcând marș)

ranplanplan, ranplanplan, plan, plan, plan. (ese prin fund în stânga.)

SCENA II.

Săbiuță (eșind din casa lui), Marghiolița (pe pragul ușii).

Săbiuță. — Închide bine ușa pe din lăuntru, Marghioliță, și nu mă aștepta în astă noapte, că eu poate n'oi veni acasă pîn' în ziua.

Marghiolița. — Cum?.. toată noaptea ai să te trudești?

Săbiuță. — Așa cere slujba, fata mea. Cu sara bună.

Marghiolița. — Noapte bună, tată. (închide ușa.)

Săbiuță. — (vîind în fața scenei) Agă! agă!.. De când gîndesc să mă fac agă, eu șatrariul Săbiuță... is bun de dus la agie... Brrr... da frig îi!.. da frig îi!.. Auđi comploturi de Irođi, brrr... par' că'mi curgü sloiuri de ghiacă pe spinare... Desară 's rënduit la teatru. Am să mă 'mbrace și eu în Irod, să m'amestec p'între măști și să trag cu urechea, doar' oi descoperi ceva... Hei! culucciü...

Culucciul. — Aud.

Săbiuță. — Să ieși sama, dacă'î videa Irođi s'ascuți ce-or vorbi. Auđi?

Culucciul. — Aud.

(Săbiuță ese prin fund, în dreapta.)

SCENA III.

Cati, Marghiolița.

Cati. — (eșind pe pragul ușii) Marghiolița, Marghiolița.

Marghiolița. — (asemene) Ce dorești, Cati?

Cati. — (viind în mijlocul scenei) Vin' degrabă să'ți spun ceva.

Marghiolița. — (asemene) Ce lucru?

Cati. — M'am întălnit astăzi cu iubitul tău, cu Alecu într'o casă, și m'a înșărcinat să'ți dic că nu te iubește nici de cum.

Marghiolița. — Ha, ha, ha, nebuno... Dar' Leonil al tău cum se mai poartă cu tine?

Cati. — Ca un leu. Mă iubește mai mult de cât trimbița scadronului, și 'mă-a înșăgăduit că m'a lua.

Marghiolița. — Ce bine-ar fi să ne mărităm o dată amândouă!

Cati. — Poate-a da Dumnezeu... Da can spune'mi: gătitu'ți-ai costiumul de bal masche?

Marghiolița. — Îi gata... înșă mă tem să mă 'mbrac cu el.

Cati. — Pentru ce?

Marghiolița. — Când gândesc să merg la bal masche fără știrea tătăni-meu, mi se taie tot gustul.

Cati. — Nu fii copilă. Ce te temi, după ce ai să mergi cu mine?

Marghiolița. — Știu; dar' dac'a afla tătă-meu?

Cati. — Îi dice că s'a înșălat, și te-a crede.

Marghiolița. — Dar' Alecu?

Cati. — Lui Alecu îi spune că te-ai dus la bal masche

cu nădejde de al întelni pe dânsul. Și cine știe... poate s'î găsim acolo.

(Trece prin fund un neamț beat care ține: *Got verlast kein deutscher nicht!*..)

Marghiolița. — (spărietă) Vine cineva. (fuge în casă.)

Cati. — La opt ceasuri s'î vii la mine. (intră în magazie.)

SCENA IV.

Alecu (vine prin fund din stânga, purtând o gitară pe sub manta.)

Oare s'î fi eșit comisarul de-acasă? (se apropie de casa lui Săbînuță și caută pe fereastă) Perdelile sânt trase. Nu se vede nimic. Ean s'î cerc a da de știre Marghioliții, după chipul obicnuit... s'î cânt pe sub ferești. (își acordă ghitara) Bre! da frig îi! îmi îngheață degetile pe strune... Ah, Marghioliță! cât trebuie s'î te iubesc, pentru ca s'î fac strajă noaptea pe la međul Țerney!.. numai un amor inflăcărat ca al među poate răbda 17 graduri de frig. Haide!.. cum a da Dumnedeu... într'un noroc! (se primblă sub ferestele Marghioliții, cântând din gitară și din gură:)

Vină, dragă, p'î te-aștept,
S'î te string la pept,
Că de frig și de-al t'eu dor
Eū îngheț și mor.
[Cântă ear' la fereasta Marghioliții.]

Nimic nu se ivește!.. oare ce-aū pățit ađi de nu m'aude, c'am răgușit cântând... S'î cerc și de-al doi-

lea oară. [cearcă ghitara] Tronc! s'au discordat ghitara!..
Pas acum de-o acordează cu mânilor înghețate! [o acordă.]

SCENA V.

Alecu, Lunătescu [învălit în manta, intră prin fund din dreapta, urmat de patru lăutari.]

Lunătescu. — [cătră lăutari] Stați aici în colț pușin-
tel, și vă gătiți scripcele. [viind în fața magaziei Catii, fără a
vedea pe Alecu] Eată-mê's în sfârșit lângă casa Afroditei ini-
miilor mele!.. 'Mî-au venit în gând să 'î dau o serenadă
prin care să 'î pot face cunoscută starea jalnică a su-
fletului meu... și nădăjduesc că după oftările ce va auzi,
se va milostivi a priimi câte 'î-am propus ađi, după masă.
[cântă pe fereasta Catii.]

Alecu. — [nevădend pe Lunătescu] În sfârșit am acor-
dat-o! [cercând ghitara] Sună bine acum.

Lunătescu. — Îi acasă! Acu'î vremea. [face semn țî-
ganilor să înceapă.]

Alecu. — Curaj Alecule.

[În timp ce Alecu cântă, lăutarii se pornesc din fund grămadă și
vină pên' în fața scenei, cântând: „*Ah noroc noroace!*“ pe ur-
mă se întorc înapoi, ear' vină și ear' se duc în fund. Lunătescu stă
cu dosul la Alecu și privește cu dragoste la ferestrele Catii.]

Alecu [cântând.]

Vină, dragă, pên' te-aștept....

Lunătescu. — Cântă cu suflet, bălaure.

Alecu. — [mânios] Cine dracu ađ adus cîoarele aste?

[Voesce să cânte, dar' nu poate din pricina lăutarilor cari răcesc
în gura mare: „*Ah noroc noroace!*“]

Lunătescu. — Oftează, baragladină!

Alecu [cântând.]

Să te string la pept,

Ei; geaba! nu'î chip de cântat! [cătră Lunătescu] N'auđi,
domnișorule? N'ai putea să te duci să urlî mai departe?

Lunătescu. — [neîntorcându-se] Ulița 'î cât a mea, cât
a d-tale. [cătră lăutari] Trage of grozav, cîoroîule!

[Lăutarii țipă cât le ține gura.]

Alecu (o dată cu lăutarii.)

Că de frig și de-al tēu dor

Eū ingheç și mor.

[Ferestele se deschidū la amēdouē casele. Cati și Marghîolița se
arătū.]

SCENA VI.

Cei de'nainte, Cati, Marghîolița.

Cati. — }
Marg: — } Ce vuet îi în uliță?

Alecu. — [zărind pe Marghîolița și alergând la fereastă] Mar-
ghîolița!

Marghîolița. — Tu ești, Alecu?

[Se punū amēdouē la vorbă, incet.]

Lunătescu. — [zărind pe Cati] Modista! [cătră lăutari] Tă-
ceți, măi. [se apropie de fereastă.]

[Lăutarii tacū și se ducū.]

Cati. — Ce vęd? cuconul Taki!

Lunătescu. — Eū și ear' eū, frumoasă Afrodită!

Cati. — Da ce cauți noaptea pe uliți cu lăutari?

Lunătescu. — Nu mă osindi, scumpă modistă ce ești, că numai amorul ce am pentru tine aș putut să mă scoat din sărite.

Cati. — Nu îți e rușine să vorbești așa. d-ta, om însurat?

Lunătescu. — Ei! dragă, cu rușinea astăzi n'o scoți la cap. Dar' nu îți vorba de rușine... îți vorba că te iubesc așa de năstrușnic, în cât acum sînt *adiafor* pîn' și de ciubuc! eă care eram în stare să 'mî vînd sufletul pentr'o liule de tîutîun.

Cati. — Ha, ha, ha! Ș'apoî ai obraz să 'mî dici că mă iubești ca sufletul?

Lunătescu. — Ascultă-mă: Ce vrei de la mine? capele? bonete?

Cati. — Foarte îți mulțimesc, că am prea multe.

Lunătescu. — Cu adevărat!.. îți magazia plină! Spune 'mî dar' ce dorești? Droșcă de birjă cu luna? mobile?.. Poroncește supusei slugi a matala.

Cati. — [scoțînd o notă din buzunar] Vreă să 'mî plătești socoteala cucoanei d-tale.

Lunătescu. — (în parte) M'aș prins în căpcană, diavoloaica. [tare] Cu mare bucurie... Căt îi acea socoteală?

Cati. — Trii-dēcî și doi de galbinî.

Lunătescu. — O bagatelă... Eată banii, spre dovadă că sînt gata a implini toate dorințele matala... numai de mi'î da o dulce nădejde... [scoate punga și numeră banii pe fereastă]

Alecu. — Dău? mergi la bal masche, Marghîoliță?

Marghiolița. — Merg cu Cati... Nădăjduesc însă că mi'î sluji de cavaler, Alecule?

Alecu. — Pên' la moarte, scumpa mea. [vorbescă car' încet.]

[În timp ce Lunătescu numeră, jignicerul Vadră intră din dreapta, prin fund, șuerând cu mirare și căutând cu curiozitate înpreglurul lui, fără a vedea însă pe Alecu și Lunătescu.]

SCENA VII.

Cei de'nainte, Vadră.

Vadră. — Măi! măi! măi!.. da mare târg!.. Ce de minunății!.. Ean privește uliți, să mergi cale de-o poștă și să nu le mai dai de fund. Bre! bre!.. și când gândesc... puteam să mor făr'a vedea Eșu, eă, jignicerul Vadră ot Nicorești, care de când m'aă făcut mama nici c'am eșit din Nicorești... Slavă ție Doamne că m'ai învrednicit a intra și eă o dată în capitație!.. Atăta numai imi pare rău, că am sosit noaptea... și nu știu cum să fac ca să gășesc gazda nepotului meu Alecu... sau măcar casa cuconului Taki Lunătescu... Pe alții nici că cunosc în capitație...

[Tot vorbind se apropie încet de culucciă fără a'l vedea.]

Lunătescu. — [numerând] Trii-dēcî, trii-dēcî și unul, trii-dēcî și doi... Tocmai?

Cati. — Tocma... Foarte 'ți multēmesc.

Culucciul. — [la urechile lui Vadră] Rața!

Vadră. — [spăriet] Ho! [vîind iute în fața scenei] Ce dracu ai oamenii pe-aiți de se spargă așa, noaptea? [iși stupesc-e în sin.]

[La răcnitul culucciului Alecu și Lunătescu se întorc și zăresc pe Vadră; ear' Cati și Margholița închidă degrabă ferestele.]

Alecu. — }
Lunăt: — } (în parte) Nu cumva m'aū vĕđut?

[Se apropie amĕndoĭ de Vadră, ascunși în mantale, și apucându'1 fie care de câte o mână, îi ȑicĕu cu voce groasă.]

Alecu. — De 'ĭ spune ce-ai vĕđut, te stropșesc!

Lunătescu. — [arătând pistoalele] De 'ĭ ȑice-un singur cuvĕnt, ești mort!

Vadră. — [spăriet] Eleĭ!

[Vadră remâne increment; ear' Alecu și Lunătescu se depărtĕzĕ de el, mergĕnd spre fundul sceneĭ.]

SCENA VIII.

Cĕĭ de'nainte, Leonil (înbrăcat în costum de Irod.)

Leonil. — (eșĭnd din stânga, se pune d'înaintea lui Alecu și a lui Lunătescu, declamănd cu voce tare:)

Eū sĕnt Irod împĕrat,
Care pe cal am încălecat,
Și pămĕntul s'a cutremurat!

Alecu. — Sĕ fiĭ d-ta sănĕtos. (fuge în dreapta.)

Lunătescu. — (spăriet) Valeū! (scapă pistoalele jos, tremrănd.)

Leonil. — Închină-te d'înaintea stăpănului tĕu, ființă ĭricoasă, supusă sabiei mele.

Lunătescu. — (plecându-se pĕnă la pămĕnt) Nu te 'ndura de mine pĕcătოსul, domnule revoltant, că am o casă de copii... și sĕnt patriot bun, moldovan curat.

Leonil. — Moldovan?... ba, mai degrabă jidan, că

ești prea voïnicos da fricos. Haïde, caută'ți de drum și adă'ți aminte cât îi trăi de vestitul și prea puternic Irod împărat, luceafărul Răsăritului!

Lunătescu. — (fugând prin stânga) Aud, Slăvirea Ta.

Leonil. — (luând pistoalele de jos) Ha, ha, ha!.. fri-coasă lighioae! și încă purta pistoale ca găupânul Leiba din codrul Herții... Știi că 'să bune pistoalele?.. Numai bune de seos plata de la bal masche. (le pune la brâu.)

Vadră. — (pe gânduri) Unul m'a stropși și altul m'a omori de-oïu dice vr'un cuvânt... Unde m'am verit eă?.. Nu cumva am intrat într'un târg de Ieniceri? (stă cu ochii țintiți în jos.)

Leonil. — (zărind pe Vadră) Cine se fie acest blagoslovit creștin încoronat cu căciulă brumărie și înfășurat cu contăș de vulpe?.. Amirosă a provincie cale de-o poștă! Ean se videm. (se apropie de Vadră pe d'napoi și strigă)

Eă sunt Irod împărat!

Vadră. — (resărind) Ho, drace! Ce dihanie 'i asta?

Leonil. — (în parte) Îi chïar provincial!.. Am se 'l spariïu și pe dënsul. (tare) Rëspunde'mi cine ești?.. și ce cauți noaptea, fără fânar, pe ulițele capitaliei noastre?

Vadră. — (în parte) Da... vorbă 'i? Numai de cât 'i-oïu rëspunde, ca se mă omoare ceïa-l-alti doi.

Leonil. — Ei!.. auđi? ești surd orï mut?

Vadră. — (în parte) Sfinte Panteleimoane!.. Sfinte Nastasi!..

Leonil. — Uită-te la mine, provincialule, și te su-pune la poroncile lui Irod împărat, că de na mi'i asculta, va fi rëu de pelea ta.

Vadră. — (in parte) Na și altul!.. aista m'a ucide-dacă n'oiu grai! Mări, unde dracu mă găsește? [tare] Nu te mânia, Măria Ta, dacă nu 'ți răspund... Mă tem de ceia-l-alti.

Leonil. — Care ceia-l-alti? (in parte) Ha, ha, ha... Se vede că 'și-au mai bătutü gîoc cine-va de dînsul. [tare] Eü iți dau voc să vorbești.

Vadră. — Așa? Ei! apoi spune'mi, te rog, Măria Ta... nu știi unde șede nepotul meu, Alecu Mădian?

Leonil. — Nepotul d-tale? (in parte) Să fiu al dracului de 'l cunosc.

Vadră. — Eü sînt jignicerul Vadră ot Nicorești, ș'am venit la Eșü ca să 'l vîd.

Leonil. — Să veți Iașul său nepotul?

Vadră. — Pe-amîndoi.

Leonil. — Dacă vreți să cunoști Iașul, caută 'npre-giur și 'l-i vîdea; miroasă și 'l-i simți. Cât pentru cuconu Alecu Mădian, trebuie să te hotărești a veni cu mine unde te-oiu duce cü... dar' să nu 'ți fie frică. (in parte) Am să 'l duc la bal masche să 'mi plătească bileturile. [tare] Parale ai?

Vadră. — Am vr'o căte-va; dar'... pentru ce?

Leonil. — Nu 'ți pasă, și nu te teme, că te ieü sub ocrotirea mea.

Vadră. — Sêrut mînile. (in parte) Detreabă împêrat!

Leonil. — Dar' pentru ca să poți intra acolo, unde vreü să te duc ca să veți pe nepotul tîu, trebuie să 'ți pun o decorație neapêrat.

Vadră. — Ce 'i cocorația cea?

Leonil. — Un semn de cinste. Vin' dar să te decorez. Întinde nasul.

Vadră. — Nasul?

Leonil. — Of! nu mă supăra și întinde'l fără grijă.
[îi anină lui Vadră un nas minciunos.]

Vadră. — Da bine, mă rog, acole se pună cocorașiile?

Leonil. — Unii le poartă la pept, alții le spîndură de gât; dar' fiind că decorația ce îți hărăzesc este mai *sucada*, îți-o anin de nas.

Vadră. — [ridenă] Pentru că nasul îi mai sus de cât gâtul... am găcit?

Leonil. — Ai găcit, o! prea cinstite Vadră!... Acum te sfătuesc să îți nasul tot mai sus, pentru că sîntem într'o vreme unde ridicatul nasului e de *bon ton*.

Vadră. — De monton?

Leonil. — Dar, de monton. (în parte) Bravo. Leonil; te-ai pus la cale despre bilețuri. Acum hai să dăm de știre Catii.

Vadră. — Ei! mergem?

Leonil. — Acuși... Așteaptă-mă puțin aici că vin îndată. [merge spre magazia Catii.]

Vadră. — Ce!.. mă lași singur?

Leonil. — Nu te teme, că ești decorat... ridică nasul mai sus, frate. [întră la Cati.]

SCENA IX.

Vadră; *mai pe urmă Marghiolița.*

Vadră. — Măi, că șugubață 'i capitațica asta! Bie-tul frate-meu, Dumneșeu s'el erte! imi spusese cu ade-
vărat că aici se facu multe pozne diua meada mare;
ear' de cele ce se întemplă noaptea nu 'mă-au pomenit.
Se vede că și aici, ca și la Nicorești, el se culca o dată
cu găinile.

Marghiolița. — [inbrăcată în costum de fantasmă, și purtând
pe obraz mască de catife neagră, ese din casa ei și ȋice în parte] Când
ar ști tatăl meu că mă duc la bal masche, m'ar inchi-
de la monăstire. [trece pe lângă Vadră și intră la Cati.]

Vadră. — [resărind] Mai eată o dihanie! asta 'i cu
obraz negru!.. trebuie să fie vr'o arăpoalcă... Bre, bre,
bre! a dracului târg!

[Trecu prin fundul scenei mai multe măști, cu fanare în mână și
cântând:]

Haideți, frați, să trăim bine,
Să trăim noi între noi,
Căci curând timpul ne vine
Încărcat tot de nevoi.

Vadră. — Mai eată și alte lighioi! Bre, bre, bre!
da multe soțuri de dihanii mai suntu în Eșu!

[După măști, trecu doi draci sărind și împungend cu coarnele pe
un jidan care strigă:] *Ah vei! ghevalt!*

Vadră. — [spăriet de tot] Eaca și dracu. [iși ascunde ca-
pul în blană și 'și face cruce ȋicend: *ferghe satana!* După ce nu
se mai aude nimic, el scoate capul din blană.] Am asudat!.. sēr-

mane Vadră! cine te-o îndemnat să vii tu în capita-
 ție?... Of, of!... Se vede c'am agiuns în vremea lui
 Antihirț... [iși face cruce] Brr... tare mi'i frică... și
 când ași putea... tare-ași fugi înapoi la Nicorești...
 Lehamite și de nepot și de Eșu, dacă nu poți face două
 pasuri fără a da de dracu pe uscat... Mă duc, fug în
 lume, de-oîu ști că m'oîu întoarce pe gîos acasă. [face
 doi pași către fund și se opresce] Ear' dihăniî!

SCENA X.

Vadră, Alecu [înbrăcat în păpușer, intră prin dreapta, purtând
 un coș cu păpuși], doi prieteni (costumați ai lui Alecu, îl ur-
 mează, ducând cușca păpușilor), un lăutar (cântând din
 vioară, vine după ei), Irođi, prietenii lui Leonil
 (intră prin stînga tot o dată, fiind precedați de steoa pe
 care o ducă doi băieți. Toți portă nasuri mincunoase.)

Alecu. — [strigă intrând] La păpuși! păpușele romă-
 nești! tot se stai să le privești!

Irođii. — [strigă] Irođi! Irođi! Steoa!

Vadră. — Ași gîura că 's pe ceea lume.

[Irođii și păpușerii se opresc față 'n față, la mijlocul scenei.]

Un Irod. — Fă-te 'n lături păpușeriule, și dă pas
 ostașilor lui Irod împărat.

Alecu. — Faceți voi în lături, Irođi nerođi ce sîn-
 teți. Nu știți că trăim în veacul păpușeriilor?

Irodul. — În lături îți dic, pîn' ce nu te rup în
 două ca pe-o păpușă.

Alecu. — Tu pe mine? ha, ha, ha? Vină dacă 'ți

dă curăoa. și dacă vrei să te vir în coclucul ista cu Vasilaki țiganul.

Irodul — [cătră ceia-l-alti Irođi] La săbiî copii, în numele lui Irod împărat.

Alecu. — [cătră păpușeri] La pari bățeî, în numele lui Vasilaki țiganul.

[Irođii tragă săbille. Păpușeriî ridică cîomegele.]

Vadră. — Eaca pozna!.. Păpușile or să facă moarte de om!

SCENA XI.

Cei de'nainte, Lunătescu și Săbiuță [arătându-se în fund].

Leonil, Cati și Marghholița [eșind din magazie cu măscî de catife neğră pe obraz. Leonil poartă nas mincunos.]

Leonil. — [cătră dame] Veniți cu mine. [vădend scena din fund] Ce ved? Irođii mei încăerați cu niște păpușeri! [aleargă lute de se pune între dênșii] Stați, voinicilor, că mai sînt și eũ pe-aici. Ce?.. vrei să vă bateți în vreme de pace? și să v'aprindeți în vreme de earnă?.. Cine v'au însuflat dorința de-a tulbura liniștea publică, tocmai sub nasul cinstitului culucciũ care vă privește din colț?.. Vă poroncesc în numele meu să puneți satirele 'n teacă, și voue, să lăsați cîomegele 'n odihnă pên' ce-a cînta cucosu!..

Alecu. — Și cine ești tu ca să ne dai poronci?

Leonil. — Eũ sînt Irod împărat care pe cal am încălecat și pămîntul s'au cutremurat!

Cati. — [cunoscând vocea lui Alecu] Și eu sînt Cati, prietina d-tale, cucoane Alecu.

Alecu. — Madmuazel Cati?

Lunătescu. — (în parte) Cati!

Cati. — Și mai eată ș'o tîneră copilă care dorește a se face păpușa d-tale. [arată pe Marghollța.]

[Marghollța se duce lângă Alecu.]

Cati. — Haideți dar cu toți împreună la bal masche.

Toți. — Haideți, haideți.

Leonil. — Care vra să ție. am închiet pace! și din ceasul acesta sîntem prietini? Păpușile cu Iroșii se prindă frați de cruce!.. haideți dar să gîurăm cu toți pe steoa aceasta, [arată steoa] că ne vom da tot soțul de agiutor, la tot soțul de întemplări ce vom avea în astă noapte!

Toți. — [intinzînd mîinile spre stea] Gîurăm!

Lunătescu. — Ai auzit gîurămîntul complotului, dragă Săbiuță?

Săbiuță. — 'L-am auzit, cucoane Taki.

Leonil. — Acum, dați'mi voe să vă recomenez un suflet blagoslovit care-a venit inadins din fundul provinciei pentru ca să ne plătească bileturile la locul știut. [arată pe Vadră] Eată sufletul!

Vadră. — (în parte) Ce ție?

Toți. — Hura! să'l luăm în triumf.

[Iroșii se aruncă asupra lui Vadră și 'l umflă pe sus.]

Vadră. — [slătîndu-se în brațele lor] Da dați'mi pace că mi'ți rupe vr'o mîină. (în parte) Ah, sfinte Pantelei-

moane! scapă-mă din ghiarele lor, că 'ți-oîu da trii paraclisuri.

Leonil. — Haideți, fraților! balul ne-așteaptă; gloria ne chiamă! Steoa aceasta se ne lumineze drumul, căci fânarele de pe uliți s'au lăsat în nădejdea lunei pe astă sară, și luna în nădejdea fânarelor.

(Se pornesc cu toții prin dreapta. Steoa merge înainte; după densa, Leonil dând brațul Catii; pe urmă Irođii, ce duc în triumf pe Vadră; după acestia, Alceu cu Margholița, și în sfârșit păpușerii cu cușca. În timpul acestei eșiri, Leonil comandă în gura mare marșul; Irođii strigă: Irodul; păpușerii răcnesc: la păpuși; orchestra cântă un marș triumfal.)

Lunătescu. — (viind în mijlocul scenei) După densii, voi-nice Săbiuță. Patria are ochii asupra noastră!

Săbiuță. — Agă?

Lunătescu. — Agă.

(Se răpedu amândoi după Irođi. Culucciul strigă: Raița!)

(Corlina cade.)

ACTUL III.

Teatrul reprezintă sala teatrului în timp de bal masche. Luminăție mare. Măști multe în diverse costume jocu polca în fund.

SCENA I.

Tarsița și Safta (în domino.)

Tarsița. — (cetind ravasul lui Leonil) „Vină, puțule, la bal masche. Eă voiă fi imbrăcat în Irod împărat!..“ Eată acum un ceas de când aștept, și nici un Irod încă n'am zărit. Safto! nu 'l-ai întelnit pin sală?

Safta. — Pe ofițerul?

Tarsița. — Dar; pe Leonil.

Safta. — Nu, cucoană. Am audit însă că s'aă su-ită la bufet câte-va măști nouă... Poate-a fi acolo?

Tarsița. — Hai degrabă, Săftico, să luăm un ceaău. (în parte) Ah, Leonil! Căt trebue să te iubesc, pentru ca să mă pun în primejdie de a bea un ceaău la bufet!

(Esă amëndouă prin stânga.)

(Polca încetează.)

SCENA II.

Măscile. — (strigă) Mazurca... valțul... polca... hora!

Un turc. — (cătră orhestră) *Banabak!* cânta la mine un *mane ghuzel, ghuzel*, ha! sa dăcem la tine: *aferrim cugruk.*

Un jidov. — (asemene) Inchi si veđi, jupine cu doba, chinta pe balabusta, că 'ți-oă lua măsor de-un ciubot.

Un drac. — (împingînd pe jidov) Fugi Îudă.

Jidovul. — *Avei! ghevalt...* Urzichi.

Dracul. — (la musicanți) Vă poroncese, în numele lui Scaraoțchi, să 'mî cântați un valț drăcesc... că de nu, vă umflu pe sus.

(Orchestra cântă valțul pe jumătate de ton. Măscile jocă în fund. Dracul joacă valțul cu jidovul.)

SCENA III.

Leonil, Cati, Alecu, Marghiolița, Vadră, Irođi, păpuși, Steoa (toți intră prin stînga, păstrînd rîndueala însemnată la finele actului al II. Valțul contenește, și măscile s'adună înpregîrul Irođilor.)

Leonil. — Irod! Irod!

Alecu. — Păpușele românești... tot se stai se le privești!

Vadră. — (căutînd cu spaîmă înpregîrul) Săracul de mine! ce de mai drăcii! Ce de mai minunații! Bre! bre!.. par' că 'î halima!

Tureul. — (lui Alecu) Hei, *banabak!* nu 'î jucam la mine *karaghöoz?*

Alecu. — Ba gîucam, *efendi...* dar' tu ce dam la mine?

Turcul. — Dam *bakşış!*.. cincî butelei de vin cu *buuum!*

Alecu. — *Aferim, kapioldaş!* Hai dar la bufet îndată să mai prîndem la inimă, c'amü înghețatü de frig afară.

Turcul. — *Peki, peki*. Hade sus la cafenea.

Toți. — Haideți!.. hai.

Leonil. — (Într' Vadră) Vin' cu noi, provincie blagoslovită.

Vadră. — Unde?

Leonil. — La bufet! să bei Șampanie... de la Nicorești.

Vadră. — Ce să bei? Șampan?... ba, mă ferească Dumnezeu!

Leonil. — (împingându'l) Ei! marș înainte, și nu mai căreni.

Vadră. — Mări, unde dracu m'aă adusă păcatele?
Bre, bre!

(Toți esă prin dreapta, afară de câteva măscă ce staă în fund.)

SCENA IV.

Lunătescu, Săbiuță (înbrăcați în Iroși și purtând nasuri mincunoase, întră prin stânga. Trei comisari îi urmează.)

Lunătescu. — (arătând măscă ce esă) Îi vedeți, *arhon* șatrar?

Săbiuță. — Îi ved, cucoane!

Lunătescu. — Ceasul primejdiei se apropie!..

Săbiuță. — Așa mă tem.

Lunătescu. — Te temi?..

Săbiuță. — Vorba vine.

Lunătescu. — Că te poftesc să nu cumva să mă lași la dică. Eă am venit cu d-ta, precum m'aă rugat... car' apoi n'am gust să 'mă dau pelea popii.

Săbiuță. — Nică popii, nică preutesii, cucoane, că

doar' sântem în putere; și de vreme ce ne-amă îmbrăcată și noi în Irođi, revoltanții ne-or crede din partida lor.

Lunătescu. — Din partida lor? eă!.. asta 'mă vine cam *paraksin*, *arhon* șatrar... dar' d-tale?

Săbiuță. — Eă, cucoane!.. măi bine *paraksin* așa, de cât pe spinare. (cătră comisari) Voi, făcut-ați pregătirile trebuincioase, precum v'am poroncit?

Comisarii. — Aveni vr'o trii-dēcă de slujitoră.

Săbiuță. — Nu 'să tocmaă destuă.

Lunătescu. — (spăriet) Oare?

Săbiuță. — Cu toate aceste, duceți-vă de vă împărțiți... pe la locurile știute; și când oă striga *urus!* să săriți cu toți. V'am spus că revoltanții sântă îmbrăcați în Irođi?

Comisarii. — Dar; ca d-voastră?

Săbiuță. — Hă, hă!.. Hăă, duceți-vă!.. dar' să nu mă lăsați când ită aă strigănd: *urus!*

Comisarii. — *Ni borsa.*

Lunătescu. — Găndiți că Patrica ită incredințază soarta în mănile a patru comisari: Voi trii și șatrarăul al patrule.

Săbiuță. — Cu adevărat... Unul și cu trii facă patru.

Lunătescu. — Așa 'i?... Hăă... duceți-vă.

(Comisarii esă.)

SCENA V.

Lunătescu, Săbiuță (se primblă turburați)

Săbiuță. — Acum aū sosit vremea sē dovidesc lumē cā această sabie nu 'i în zădar animată de Săbiuță, vel șatrar și biv-vel comisar!

Lunătescu. — Dar, Săbiuță dragă; sē dovidești ce 'i-a plăcea, și mai ales sē dovidești complotiști, căci Patriea. . .

Săbiuță. — Patriea?.. O! Patrie! nu ai frică cā cū te-ași lăsa în primejdie. . . când e nădejde de agie.

Lunătescu. — Mai ales. . .

Săbiuță. — Am sē 'i fac praf!..

Lunătescu. — Și pulbere, ca sē nu mai rămăie nimic din ei.

Săbiuță. — Nimic!

Lunătescu. — Nimic!

Săbiuță. — Da unde 'sū ticăloșii sē 'i mănânc!.. Unde 'sū sē 'i hăcuesc ca. . .

Lunătescu. — (în parte) Măi, cā hapsin îi șatrarul!

Săbiuță. — Unde 'sū sē le-arăt cū rēsmiriți și volintirii.

Lunătescu. — S'aū dusū la bufet sus ca sē bec Șampanie.

Săbiuță. — Șampanie? ticăloșii!.. vreū sē prindē la curaj. . .

Lunătescu. — Știi ce?.. n'ar fi bine oare sē tra-gem și noi o dușcă?

Săbiuță. — Doar' pentru hatirul d-tale.

Lunătescu. — Eă plătesc... Mergi înainte că te-agiung... Să caut numai de am parale. (caută prin buzunare.)

Săbiuță. — Vin' degrabă că mi s'au uscat gâtlejul. (ese prin stânga.)

Lunătescu. — Unde, Doamne cartă-mă, să 'mi fie punga?... Oare nu cumva 'mi-au șters-o vr'un moțpan?

(În timp ce Lunătescu își caută buzunarele, Tarsița și Safta intră prin stânga.)

SCENA VI.

Tarsița, Safta, Lunătescu, măști.

Tarsița. — În zădar am așteptat la bufet... n'am zărit nici un Irod.

Safta. — (arătând pe Lunătescu) Eaca unul, cucoană!..

Tarsița. — Bine ăci, Săftico... El trebuie să fie... Leonil!

Lunătescu. — Ba 'mi-au șters-o ca mai bine.

Tarsița. — Stăi de-oparte, Săftico!.. Ah! cât imi tremură inimioara!..

(Safta se amestecă cu măscile în fund. Tarsița se apropie încet de Lunătescu.)

Lunătescu. — (în parte) Pas de bea Șampanie dacă poți...

Tarsița. — La cine gândești așa, iubite Irodule?

Lunătescu. — (resărind) Ce face?

Tarsița. — Știu că sufletul tău arde în flacăra unui amor învățat pentru un alt suflet ce tot asemine se usucă la para dragostei nemărginite.

Lunătescu. — Ce face?

Tarsita. — Ah! când ai ști cât de mult te adorează acel suflet... tu n'ai sta cufundat în gânduri triste, ci ai sări în pod.

Lunătescu. — Să sar în pod? (în parte) Mări, ce pastore 'î asta, de se leagă de mine nitam nisam?

Tarsita. — Dar, scumpul meu; bucură-te și te ve-selește, căci dama gingașă ce iubești... te iubește!.. și cum se nu te iubească, tu care sameni chiar un Făt-logofet cu pèrul de aur!..

Lunătescu. — (în parte) Ei! *to paroksilose!* (tare) Ean ascultă, madamă, cată'ți de drum și 'ți găsește logofeți ațurea, că eă n'am vreme de-ascultat povești cu Feți-logofeți. (în parte) Mări, că a dracului!..

Tarsita. — Povești!.. Ce vorbe sîntu aeste?.. Da... nu 'mî-ai scris tu astădî c'ai să vii aici îmbrăcat în Irod împèrat, și că glasul meu e mai dulce de cât trimbița scadronului?..

Lunătescu. — Ean fugi în colo, nebuno, că 'ți-oîu da acuși o trimbiță!..

Tarsita. — Așa, blăstematule?.. așa mă priimești, când eă pentru hatirul tîu 'mî-am lăsat bărbatul la cărți, și 'l-am făcut să creadă că mă duc la cumnățica!.. Da, nu știî că 's în stare să 'ți scot ochiî?

Lunătescu. — (în parte) La cumnățica!.. Oare nu cumva 'î Tarsita!..

Tarsita. — Auđî, pușchiu! să mă facă să beu un ceaiu la bufet... să mă puie în primejdie de moarte!

ș'apoi să se facă că nu mă cunoaște... Vai! furnica-te-ar dracii, calindroiule...

Lunătescu. — (în parte) Calindroiule!.. îi Tarsița!.. pe-aici mi'î drumul!.. (fuge prin dreapta.)

Tarsița. — A! Is nebună?.. Ean așteaptă, mango-situle, să 'ți arăt eă... (aleargă după Lunătescu.)

Safta. — Dec! da unde-aleargă cucoana?.. Cucoană Tarsița... cucoană... (vocece să easă după Tarsița.)

SCENA VII.

Safta, Vadră (fiind calea Saftei.)

Vadră. — Ho, cumătră! că mai sânt și eă pe-aici.

Safta. — Ean ședî binișor.

Vadră. — Ba, dău, nu, puile, că doar' eă nu's din capitație, cu *je vous prie* și cu *pardon, mardon, le-schon* și *triton*... eă sânt, dragă, tocmai din Nicorești.

Safta. — Poți fi și de la Cotnari... Ce 'mî pasă mie?

Vadră. — Că de-ai videa... nici mie nu 'mî pasă de 'ți pasă saă de nu 'ți pasă. Eă vreă să gîoc o horă cu tine, că de când am băt sus, în sofragerie, vin de cel cu spumă, par' c'am întinerit de 20 de anî.

Safta. — Da ce?.. ești poate și bătrân?

Vadră. — Sânt ca vinul cel de Nicorești. Cu cât îi mai vechiă, cu atâta 'î mai bun.

Safta. — (în parte) Știi că are haz moșneagu! (tare) Dă'mî drumul să mă duc.

Vadră. — Ba, dău, nu; n'ăi să scapi din mânia

mele cu una, cu două. Ai să găoci, de-oîu ști că s'or prăbuși schindurile. Doar' n'am bătut eă de geaba un șip de vin, de cel cu dopu 'n pod.

Safta. — (în parte) Adică de ce n'ași giuca și eă? (tare) Prea bine, cucoane; dacă vrei numai de cât, omă giuca; dar' știi coștrădanțul?

Vadră. — Știi!.. îi ca cel de brău.

Safta. — Și poalea?

Vadră. — Și... o băteam virtos când eram mic. Vrea să dică, te-ai domolit?.. Cu atăta mai bine, că al-mintrele, dău, n'aveai ce face. Acum scoate'ți cocorația.

Safta. — Ce să 'mă scot?

Vadră. — Cocorația... să te văd cum ești la față?

Safta. — Ba, mă cartă. Numai mașca nu 'mă-oîu mai scoate-o.

Vadră. — Da eă nu 'ți grăesc de mașcă, soro dragă... Îți grăesc de cocorație.

Safta. — Fie ș'așa, dar' n'o scot.

Vadră. — N'am și eă atăta hatir la mata?

Safta. — Nu.

Vadră. — Mă rog matale, puică.

Safta. — Nu te mai ruga de geaba.

Vadră. — Puicuță.

Safta. — În zădar.

Vadră. — Puiculiță.

Safta. — Nu se poate.

Vadră. — Suflete. (în timp ce dică aceste, îi desleagă masca pe furiș) Lumina ochilor mei... Să mă veți mort...

Safta. — Măcar să te și 'ngrop... (masca cade de pe obrazul Saftel.)

Vadră. — Pei drace!

Safta. — Ce-ai pățit?

Vadră. — Ean veđi dihanie!

Safta. — Dihanie ești tu, blăstematule.

Vadră. — Și eă o numeam lumina ochilor mei!..
Ănc'ășa rușine! (fuge prin stînga.)

Safta. — (surtoasă) Vai! mânca-te-ar cioarele, sbîrciogule... Să'ți daă eă dihanie!.. (alcargă după Vadră.)

SCENA VIII.

Alecu, Cati, Leonil, Marghiolița, păpuși, Irođi,
măscă și la urmă Săbiuță (vină prin fund.)

Alecu. — Păpuși! păpuși...

Leonil. — Irođi! Irođi!

Turcul. — Ei *banabak*... Băut la cafenea vin cu
buuum... hade joca la mine *karaghöz*.

(Păpușerii așează cușca pe două scaune în fața publicului. Alecu se pune în dos. Măscile s'adună înpregtur. În timpul acesta Săbiuță se arată în dreapta.)

Săbiuță. — (în parte) Cu gătul uscat m'am suit la
bufet, cu gătul uscat m'am întors. Par'că am ească cole...

Turcul. — EI! gata, captan?

Alecu. — Gata, *efendi*... deschide'ți ochii și urechile în patru.

Săbiuță. — (în parte) Eaca Irodii mei... ce aū de gând să facă?... Să gioace păpușile în bal?..

Alecu. — Măi, copii! cum vreți să spun... de-adreptul? ori pe delături?

Toti. — De-adreptul! de-adreptul!

Săbiuță. — (în parte) De-adreptul?... Că atâta le trebuie!..

Alecu. — Bine; fie și de-adreptul. Tăceți chitic de-acu. (el scoate o păpușică mică și o închină publicului prin cușcă.)

„Hei!.. bine v'am găsit, bine v'am vădūt, cinstiți boieri și cavaleri de toată mâna, și mai mari, și mai mici! Eū sūnt vestitul Statu-palmă-Barba-cot din poveste, care trăesc în lume de când se potcovea puricii cu nouă-dăci și nouă de ocă de fer și sărea pēn' în cer și tot le părea ușor. Ș'acum am venit aici tocmai din țara păpușilor, unde multe pozne-am vădūt și multe-am audīt... De vreți să vi le povestesc?... eū sūnt gata... aud?... vreți?... bucuros...“ (cătră lăutari) Măi, bălaure, cântă țitura... dar' pe gātul scripcei, ca să nu te-aud nici eū nici tu.

(Lăutarii cântă slab cântecul păpușilor și Alecu acompaniază:)

Într'a păpușilor țeră,
Din hotare, la hotară,
Am vădūt și bunī și rei,
Și cu duh, și nătărei.
Unii mândri și 'ngânfați,
Ca beșiei cu vânt unflați!
În cea lume cât trăescū,
La tot vântul se 'nvērtescū.

(cătră lăutari) Cântă cu inimă, baragladină!

Săbiută. — (în parte) Auzi, tîlhariul, cum batgiocorește lumea !

Alecu.

Alții ear' cu fudulie,
De neam mare vrînd să fie,
Se lipescū tot de ceî mari...
Nu'sū nici copoi, nici ogari!

Săbiută. — (în parte) În mine bate... lasă, lasă...

Alecu.

Alții, vrednici patrioți,
Dar' mai vrednici Patri-hoți,
Latră, urlă furios
Pîn' ce-apucă câte-un os.

Săbiută. — (în parte) Unde 'Y cuconu Taki s'asculte?

Alecu.

Într'a păpușilor țeră
Mulți netoți pe bani se 'nsoară;
Fie fata cât de rea,
Lada numai de-a fi grea.
Fie stahie, fără dinți,
Galbenii se aibă zimți.

Săbiută. — (în parte) Asta 'Y cam așa; n'am ce dice nici cū.

Alecu.

Într'a păpușilor țeră,
La mulți cinstea 'i chiar de cêră;
Cât rușfetul se ivesce,
Cinstea 'ndată se topesce!

Săbiută. — (în parte) Valecū! că ear' ne-aū pocnitū!

Alecu.

În cea țeră de păpuși
Tîlharii poartă mînuși,

Și se jură pe Dreptate,
Că le 'să minile curate!

Săbiuță. — (căutându-și mâinile) Asta nu 'î în pilda mea.

Alecu.

Așa 'î lumea! așa 'î veacul!
Unii sémână cu dracul,
Alții cu nisce momițe
Care sară din schițe 'n schițe;
Alții cu painji postiți
Ce tot prindă la musculiți;
Alții cu lei paralei
Ce nu facă nici chîiar doi lei..
Că'să păpuși, păpuși lumesci!
Tot să stai să le privești.

Turecul. — *Aferim... aferim... aferim!*

Totți. — Bravo!.. bravo!..

Săbiuță. — (în parte) Acu 'î vremea să pun mîna pe
dênșii: (tare) *Îurus...* (ese puțin prin dreapta.)

(Păpușerii ridică fute cușca și se retragă în fund.)

SCENA IX.

Cei de'nainte, Vadră (alergând spărlat din stînga), *Lună-tescu* (viind fuga din dreapta.)

Vadră. — (trecînd răpede scena) *Ânc'ășa dihanie, să m'a-lunge de-un ceas!.. bre!..*

Leonil. — *Ha, ho! provincie!.. cale bună!..*

(Vadră intră puțin în culisele din stînga și se întoarce îndată foarte spărlat.)

Lunătescu. — (trecând răpede scena) La fugă, Taki, că nu 'i șagă... Tarsița vrea să'ți scoată ochii!

Alecu. — Bre! da aiștia se gîoacă de-a puea-gaea...

(În timpul acesta Lunătescu se întoarce răpede din culisele din stînga, și ajungînd la mijlocul scenei, se lovesce de Vadră, care fuge ca și dînsul.)

Vadră. — Ho!

Lunătescu. — Ho!

Vadră. — Na, că 'mî-ai turtit cocorașia.

Lunătescu. — Valeu! că 'mî-ai strîmbat nasul.

Vadră. — Chîorule!

Lunătescu. — Chîor ești tu!

Vadră. — (ridicînd palma) Te cîrpește...

Lunătescu. — Ean dă, ean dă, să te vîd... Ean dă...

Alecu. — (despărțindu'î) Hei, domnișorilor... nu'î er-tat să vî bateți în bal.

Vadră. — Da, cum nu 'l-oîu cîrpi, cînd mă batgîo-corește de la ochi?

Lunătescu. — Sărace... sărace! că nu te 'mpinge pîcatul...

(Măscile despartu pe Vadră și Lunătescu; ei se sfîdescu în fund. În timpul acesta Săbiuță se arată cu comisari și slujitori.)

Săbiuță. — Eată 'i toți buluc!.. acu 'i vremea...

Îuruș!.. pe dînsii, flăcăi!

(Comisarii și slujitorii încungîturu pe Iroși și păpușeri, între cari se află: Lunătescu, Vadră, Leonil, Cati, Marghiolița și Alecu.)

Toți. — Ce vrea să dîcă asta?

Săbiuță. — Îuruș!.. prindeți Iroșii și mi'î le-gați virtos.

(Comisarii legu cot la cot pe Vadră și Lunătescu.)

Toți. — Da pentru ce? pentru ce?

Săbiuță. — N'am să vă fac raporturi vouă... volintirilor!... Țineți-y bine, voșnici!

Leonil. — Dacă'y astfel treaba... apoi cine-a face un pas spre mine, îl trimet să vadă pe bunică-sa. (scoate două pistoale.)

Săbiuță. — (tupilându-se) Să nu cumva să tragî, că te-am prăpădit!

Vadră. — (sbucumându-se) Că eă nu mă daă cu una, cu două... La ce să mă opriți? pentru c'am turtit o corație?... Eă sânt boșer, măi!.. neam de neamul meă n'o fost legat... audeți voi, boșer!

Săbiuță. — Dacă ești boșer, nu te face complotar.

Vadră. — Clopotar o fost ficiorul tătăni-tăă. Audeți, tu, guleratul?

(În tot timpul acesta, lupta urmează între Iroși și slujitorii.)

Lunătescu. — (cătră Săbiuță) *Arhon* șatrar... *arhon* șatrar... Nu mă lăsa, frate, că doar' nu 's din taraful lor.

Leonil. — (aruncându-se asupra lui Săbiuță) Pe dănsul, Iroși... aista aă poroncit să ne oprească... Pe dănsul cu toșii.

Săbiuță. — Cine? eă? Doamne ferește! Eă sânt Irod ca d-voastră. (în parte) Na, c'am pășit-o!..

(Luptătorii, după o scurtă luptă, se împartă în două cete, una a slujitorilor în stânga, având între dănsii pe Vadră și Lunătescu legați, ceea-l-altă a Iroșilor, în dreapta, cu Săbiuță legat între ei.)

Lunătescu. — Măi, surșilor... vă spun de-un ceas că eă nu's revoltant... *Arhon* șatrar... (se sbucumă.)

Vadră. — (lui Lunătescu) Mări, omule, nu te sbuciuma așa, că'mi rupi coastele.

Săbiuță. — (la Irođii) Fraților, vă dic cinstit că n'am poroncit eū nimic. (arătând pe Lunătescu) Ea, dumnealui aū strigat *urus*.

Lunătescu. — Cine? eū?... aūđi minciună!... ba tu.

Săbiuță. — Ba tu.

Lunătescu. — Ba tu.

Vadră. — (furios) Ean aūđi'i cum se tuescū! ba tu, ba tu, ba tu!... Da cine sūuteți voi, in sfērșit? scoateți-vē cocorațiile, ca sē se lāmureascā pricina. (vine rāpede in mijlocul scenei, trāgēnd dupā el pe Lunătescu.)

Lunătescu. — Încet, bre, că doar' nu's cotlugă.

Vadră. — (arătând pe Săbiuță) Îpingeți'l in coaci și pe moțpanu cela, ca sē ne cunoaștem la fece.

Leonil. — (îpingēnd pe Săbiuță) Hăi in colo la *sprafkă*.

SCENA X.

Alecu, Leonil, Cati, Marghiolița, Irođii (in dreapta),
comisarii cu slujitorii (in stānga), Săbiuță, Lu-
nătescu, Vadră (in mijlocul scenei), măscile
(in fund), Tarsița, Safta (inrând prin fund.)

Tarsița. — Ce este-aici? ce este?

Vadră. — Gios cocorațiile, ș'apoī omū videa ce este.

Toti. — Gios măștile cu toții.

(Toți își desnodū măscile unui la alții. Marghiolița desleagă mănile și nasul lui Săbiuță, in timp ce acesta îi desleagă ei masca; Tarsița asemene lui Lunătescu; Alecu asemene lui Vadră.)

Vadră. —	}	(răpede și cu mirare.)	Alecu!
Alecu. —			Moșu-meu!
Săbiuță. —			Marghioița!
Marghio: —			Tată-meu!
Tarsița. —			Taki!
Lunăt: —			Tarsița!

(Cele-l-alte măști ridă cu hohot.)

Săbiuță. — (Marghioiții) Ce cauți aici, dimoni?

Tarsița. — (lui Taki) D-ta la bal?.. în Irod!..

Lunătescu. — Ea păcate. soro.

Tarsița. — Ba 'ncă și legat? frumos!

Lunătescu. — Frumos, nefrumos... nu mă supăra.

Tarsița. — Ce face?.. poate că te-ai și bosumflat?..

Ean poștim acasă... să ne răfuim. (și ȳea de mână.)

Lunătescu. — Dacă 'ȳ pe răfueală... apoi ean poștim să te spovăduesc despre cel 'logofăt cu pėrul de aur! și despre trimbița scadronului...

Tarsița. — (în parte) Aă aflat tot! (tare) Ah... ah... mor... am murit!

Lunătescu. — Eaca pozna!

(Taki duce pe Tarsița în brațe în mijlocul scenei, o pune pe scaun și cantă să o desleșine.)

(În timpul acesta Alecu vorbește cu Vadră arătându'ȳ pe Săbiuță și pe Marghioița.)

Vadră. — (lui Alecu) Bine, fėtul meu... am înșeles. Îȳ place fata șatrăriiului Săbiuță... ȳi s'au aprinsă călcăile? Las' pe mine, că ȳi le sting eă. (se îndreaptă către Săbiuță.)

Lunătescu. — N'are cineva apă de Colonie... sau oșet de trandafir?

Vadră. — Da ce este? ce 'i?... (zărind pe Lunătescu)
Ce 'mî veldură ochii?... Cuconu Taki Lunătescu!

Lunătescu. — Eū, arhon jignicer... 'Mî-aū leşi-
nat odorul, ŝi n'am cu ce sē 'l disleşin.

Vadră. — Chiamă un tulumbagiū sē'i toarne o cofă
de apă din cap.

Lunătescu. — Că doar' îi botezată o dată...

Vadră. — Ei, stăi că eū îi sūnt doftor... Hora,
măi, impregiurul cucoanii Tarsiŝii... hora pe sdravēn.

Toŝi. — Hora, hora!

(Orchestra incepe o horă rāpide; toŝi se prindū la joc impregiurul
lui Lunătescu ŝi a Tarsiŝei.)

Săbiuŝă. — (Marghîoliŝii) Ce-ai dis?... că nu vrei sē
mergi la monăstire?... auŝi, drăcoaŝca! (o Ica de mână ŝi
voesce sē casă.)

Vadră. — (oprind pe Săbiuŝă) Ho, viteazule! Stăi pe loc,
ŝi nu 'mî măi cîondăni nepoŝica.

Săbiuŝă. — Care nepoŝică, boŝeriule?

Vadră. — Ean, Marghîoliŝa... mireasa nepotului
meū Alecu.

Alecu. — (inchināndu-se lui Săbiuŝă) Alecu, biv-vel păpu-
ŝēr ŝi supusul ginere al d-tale.

Săbiuŝă. — Cum... boŝeriule? Vrei sē te 'neuscresŝi
cu mine?

Vadră. — Se vede că vreū, măcar că 'mî-ai dis
clopotar... Da, mă rog, ean spune'mî, ce te-apucase măi
dinioare, s'anuŝi cazacii asupra noastră?

Săbiuță. — Ea, nebuni! de-a lui cuconu Taki...
Visază un complot.

Vadră. — Ear' compot!.. De vă 'nțeleg, să fiu
anaftima... Hora, măi... virtos, virtos!

Săbiuță. — (in parte) De nu agă, dar' măcar socru...
Tot m'am căptușit cu ceva! (mergă amândoi de se amestecă
în horă.)

(În vuetul horei Tarsița se trezesce, și voesce să fugă cu Lună-
tescu, dar' nu aș pe unde.)

(Cortina cade.)

KIR ZULĀRIDI

PERSOANE:

ACTORI:

<i>Kir</i> Zulfaridi, arnăut cărunt . . .	D-nul <i>Millo</i> . —
<i>Afrodita</i> , femeea lui	D-na <i>Merișasca</i> .
<i>Papă-lapte</i> , calfă de spițerie . . .	D-nul <i>Luchian</i> . —
<i>Mândica</i> , țerăncuță	D-la <i>Gabriela</i> .

KIR ZULIARIDI¹⁾

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

representată pe teatrul din Iași, în beneficiul artiștilor români, la anul 1852.

Scena se petrece în Galați.

Teatrul reprezintă un salon mobilat după moda veche, cu o ușă în dreapta pe planul I, care duce în etacul Afroditei; mai în fund, tot în dreapta, o altă ușă care se deschide pe scara din dosul casei; în fund ușa care dă în tindă, și lângă ea un dulap mare; în stânga alte două uși și o fereastră cu perdele; scaune, divanuri și o mesuță, pe care este o besece deschisă.

SCENA I.

Mândica, Afrodita.

Mândica (măturând, cântă:)

Frunză verde nu știu ce

De-ași avea o oare-ce...

Afrodita. — (eșind din etacul ei, cu leuc) Doamne!.. da mult am mai dormit!.. doně-spre-dăce ceasuri în capăt... Mândico, fa Mândico.

---

1) Le tigre de Bengale, par Ed. Brisebare et Marc-Michel.

Mândica. — Aud, cuceană.

Afrodita. — Unde 'i bărbatu-meu?

Mândica. -- Boieru?... se rade.

Afrodita. — De-abia acu se rade? pe la ameadă?
Dumnealui care se culcă o dată cu găinile și se trezește
o dată cu cucușii!

Mândica. — Ba că chiar... Mai dimioarea s'o tre-
zit și dumnealui.

Afrodita. — Vai de mine! a fi bolnav cumva.

Mândica. — Cum, Doamne cartă-mă! bolnav, cucu-
niță?... c'acu o mâncat o oacă de masline ș'o puțină
de halva.

Afrodita. — Apoi dar... o pățit ceva.

Mândica. — Ce s'e pățască?... Ean o bojbăit toată
noaptea prin odăi ca un strigoiu, și p'en' în ziua n'o
inchis ochii.

Afrodita. — Ear'?... 'l-ai vedut tu cu ochii tēi,
Mândico?

Mândica. — Hi, hi! O eșit pe furis din odaea d-sale,
de cole, (arată ușa din stânga) când dormea toți... cu scufia
'n cap, cu luminarea 'n mână și cu eartaganu 'n dinți...

Afrodita. — Cu eartaganu?..

Mândica. — Coșcoge spală-varđă!.. Știi, cel din
cuiu... Ba încă mai ținea cu mâna dreaptă și *șuș-
neoa* cea de-o prăjină... Par' că era s'e meargă s'e Iee
Brăila.

Afrodita. — (pe gânduri) Curios lucru! (se apropie de
mesuță, șede pe scaun, scoate un fes de catife din besece și începe a
lucra la el)

Mândica. — Ş'aşa, cum ți'l spun, o venit de-o ascultat la uşa etacului d-tale; apoi s'o dus de-o pus urechile pe la toate uşile... o eşit pe-afară, o umblat p'împregiurul casei, ca un zăvod; s'o uitat pe fercasta asta, o bucată bună de vreme, şi 'n sfârşit s'o întors în odaca d-sale, făcând ea așa: (face semne de desnădejduire comică)
Ah! *Vah!*..

Afrodita. — Mare minune!

Mândica. — Ean ascultă, cuconiță... poate că 'i lunatic?

Afrodita. — Da cum, Doamne, că de trii luni de când m'am măritat cu *kir* Leonidas Zuliaridi, nu mi s'o întemplat nici o dată să 'l vęd astfel.

Mândica. — Apoi ştii una, cuconiță?... te teme... îi zuliar.

Afrodita. — Ha, ha, ha... zuliar?... ai 'nebunit?... el zuliar?..

Mândica. — Mai ştii păcatu?... Ci că, după cum spunū megieşii, cu nevasta d-sale cea d'intei era zuliar cât un motan şi giunăţate... îi făcea ăle fripte...

Afrodita. — Aşa spunū megieşii?

Mândica. — Aşa!.. ş'apoi şi alta... Ci că, pistoa-
lele i'sū încărcate tot de-a una.

Afrodita. — Ha, ha, ha... da pentru ce?

Mândica. — Ştiu eü?... Să ucigē hamorênjiți.

SCENA II.

Afrodita, Mândica, Zuliaridi (înbrăcat cu fustanelă, ese încet din odăca lui și ascultă.)

Zuliaridi. — (în parte) Țe puno la cale amundoa?

Afrodita. — Cum ai dis, fa Mândico?.. hamorên-jitii?.. ha, ha, ha...

Mândica. — Apoi dă, știu că cum îi mai chîamă, bat'î cucu!.. hamoran... hamorên...

Zuliaridi. — (în parte) Amori!.. vorbesco de amori? *To prokopsamen!*..

Mândica. — (spărietă) Pîei drace!..

Afrodita. — (ascunđend fesul în besecte) Bărbatu-meu!

Zuliaridi. — (în parte) Țe a ascunso la saltari *mesa?*

Afrodita. — (sculându-se, merge înaintea lui Zuliaridi) Buna dimineța, dragă!

Zuliaridi. — (zimbînd și întind ochii la saltar) *Na se haro, matia mu...* Țe ai?..

Afrodita. — Cum ai dormit astă noapte, puile?

Zuliaridi. — Ca un amorasi... *Ma...* Țe ai?..

Afrodita. — Ești cam galbên la față... Te doare ceva?

Zuliaridi. — La mine?.. Nu mi dore niçi macari virfo nasolui. Sinto voinico ca un *palikaris*. *Ma* Țe ai ascunso aice la besacta?

Afrodita. — Nimic, dragă.

Zuliaridi. — Ba ai ascunso... Mințunia spui... ean se videmo. (deschide besectea) Un feso? straino... Pentru cap a cui feso ațesta, *kera mu?*..

Afrodita. — Pentru a matale. Pentru a cui s'ê fie? Vroeam s'ê 'î fac un dar cusut de mâna mea.

Zuliaridi. — *Eti na zisis?* (in parte) *Çe budalas* mai sinto! na! (își dă o tîmă) *Afrodita... e ros mu,* bate la mine. (se pleacă în două) *Çomagesti la mini. Fa-ma bucațele... komatia,* che nu sinto vrednico...

Afrodita. — Te ert... dar' altă dată... (Iea fesul și'l așcață în besecte.)

Zuliaridi. — Alta data se mi dai tîfla. (in parte) *Çe 'î în muna nu 'î mințuna. Ma rogo... puteam s'o pașesco hiotika* si acum ca si cu *kera* a mie *çea de'ntêi...* O vedo într'o di cu o cutiora... întreb'o *çe'î?* Mi raspunde dimiaii: *udagaçi. Smunçesco cutiora... deschido, si çe găsesc* in launtro?.. un ofiçero di *pozarniçi...* *zugravito* pe *fldisi.* Asa m'am aprinso atunçe si 'm' - a venito un *parakseno,* che piste trii *çeasuri* m'am dispartito... *gligora, gligora.* (dicend aceste, se apropie de fereastă.)

Afrodita. — (viind spre Zuliaridi) Ce vorbești singur, dragă?

Zuliaridi. — (in parte) *Natos!.. ear' acolo 'î birbanto!*

Mândica. — (incet Afroditei) Ean privește, cuconiță; așa se uita astă noapte pe fereastă.

Zuliaridi. — (in parte) *Çe puski!.. A! katergari!* de te-asî prinde la muna me...

Afrodita. — Da ce cauți așa pe fereastă, suflète?

Zuliaridi. — (zimbînd) Privesco la rîndunelele. *Ma* ean spune'mi, *Afrodita, psihi mu:* Cum petreçi mata chindo ma duco de acasa?.. Te puî la fereasta?..

Afrodita. — Mă pun câte-o dată... pe la ceasul când știu că te 'ntorci acasă.

Zuliaridi. — *Ești?*.. *lipon* da'mi o *pliroforia*... nu poți se 'mi spuți cine 'i baetu țela care sede tota diulica in țerdaco lui, fața 'n fața cu fereasta mata-luți?... *oriste?*..

Afrodita. — Care băet?

Zuliaridi. — (arătându'l pe fereastă) Țela... țela, care traze țibuki... cu perol crețo ca un *muțunaki*...

Afrodita. — Știu că cine să fie?... nu 'l-am însemnat nici o dată.

Zuliaridi. — Se mi ingropi?... *Ma* știți che 'i nos-timo, *diavolo?*.. are *nuria*.

Afrodita. — A fi având; ce 'mi pasă?

Zuliaridi. — Niți mie nu 'mi pasa; *omos* asî vrea se aflo de ce sede di si nopte in țerdaco?... tragundo țibuki ca un pasa, cascundo ca o stridia si stropindo necontentito doua oale de flori, ca un gradinari?

Afrodita. — Se vede c'asa 'i place. Ce-avem noi cu densus!

Zuliaridi. — (mânios) *Ma* el ce are cu noi? de ce se lega de noi?... *puski* nerusinato!

Afrodita. — El?

Zuliaridi. — Dimialui... privește... Ear' uda florile... *kala!*.. ear' isi aprinde țibuki... *pola kala*... si inchide fereasta... *Kirie cleison!*.. traze perdeoa stinga... *To prokopsamen!*.. De ce a traso pe cea din stinga si nu pe cea din dreapta! ha?

Afrodita. — (in parte) Oare nu cumva o 'nebunit?

Zuliaridi. — De ce! pentru che'î amorezato de tine, Afrodita *mu*.

Afrodita. — Amorezat?

Zuliaridi. — Chit un motanis. Ola ce de flori insemneza: *kera mu*, coconița, *psihî mu*... cum vreî... Asa este?

Afrodita. — Poate.

Zuliaridi. — Perdeoa din stinga... ințalezi?... in stinga inima!... *lipon*, coconița, inima me... çibuki aprinso vra se dica: arde, se topeste pentru mataluți. Piste tot, cu ola, cu perdeoa si cu çibuki, birbanti și face o declarație de amori: Coconița, inima me arde pentru mataluți... *sosta, sosta*.

Afrodita. — Ce obrăznicie!... nici o dată n'ași fi cređut c'a indrėzni!... Auđi blăstėmatul! Eî, las'! de n'oiu mai pune cū la fereastă de ađi înainte...

Zuliaridi. — Ha... ha, Afrodita; bine diçi, *psihî mu*; se nu te mai areți la fereasta, ca se'î venimo de hac birbantului. Se te inchiđi in etacu mataluți... la intuneric... se crape el de çuda.

Afrodita. — Cum îi vrea, suflete, așa oiū face; pentru că doresc să n'ai nici o grijă.

Zuliaridi. — *Ego, psihî mu? Ma* cū sinto barbato çel mai linistito din lume. Ma inredo in mata cu ochii inchisi. (in parte) Am se pun chetrari se zidesca tote ferestile casei... *Ma* nu se pote!... *amartia!* mai bine ma duco se alego alta casa. cu chirie. (tare) *Fos mu?*.. Eso puçintelo ca se'mi cumpar un fustanela noua...

Pentru mata, Afrodita, pentru ca se placo mataluți nu știu țe nu 'mî-asî cumpara.

Afrodita. — Și eū mă duc in etac sē mă gătesc.

Zuliaridi. — Merzî, *zoi mu, matia mu, elpida mu...* che eū ma intorco indata acasa... (o scrută pe frunte) *Na se haro...*

(Afrodita intră in etacul ei.)

SCENA III.

Zuliaridi, Mândica.

Zuliaridi. — (in parte) Mi plăce a crede che Afrodita este inca nevinovata... *omos* si țea de'intēi era nevinovata pun'a nu fi vinovata!... *lipon*, am se mergo se cauto pentru Afrodita un casa in fundo unei ograji, in fundo unei mahalale care se fie in fundo tirgului... (vorbind, se apropie de masă, deschide besectea, găsește un ghem și începe a disface ața) Un ghemu de bambachi!... *ke* simțesc che este harti in launtru... țe harti se fie?... Nu dora che ma temo de vr'o pacoste... Am tota incredințarea in Afrodita... *Ma* țe 'î in muna nu 'î mințuna... (desface ghemul iute) Mândica... fa Mândica... (in parte) Țarancuța asta prosta pote se'mî fie de mare azutori... Mândica... fa Mândica.

Mândica. — (intrând, Aud, cucoane.

Zuliaridi. — *Ela do, ke* asculta frumos: Ți plăce rochia *kinuria* si *bosmachii* roși?

Mândica. — Cum roși?... roși de guzgani?

Zuliaridi. — (în parte) Țe prosta! (tare) *Ohi* de guz-gani... *Ma* roși ca fes a me... Ți plăce?... raspunde.

Mândica. — Ei; ba nu 'mî-a plăcea, că 'mî-a fi rușine poate.

Zuliaridi. — *Pola kala*. Vrei se ai rochița *kinuria* si bosmachii roși?

Mândica. — De vreü?... Mă 'ntrebî de vreü?...
(ride prost) Ha, ha, ha, da poznaș mai ești, cucoane.

Zuliaridi. — Poznasi. Daca vrei... apoi trebuie se faci Țe 'ți-oîu diçe eü.

Mândica. — Fac tot... spune degrabă ce trebuie să fac?

Zuliaridi. — (lasă ghemul și mergînd la fereastă se pune pe scaunul de lângă ea) Alta nimica de chit eți. Se deschidî un ochiü si se'l ții tota ziua țintito asupra Țerdacului Țelui din fața.

Mândica. — Unde 'î cuconașu cela?

Zuliaridi. — *Neski*... Unde 'î birbanti aȚela... si se'mî spuî pe urma *ritos* tot Țe a fi făcut el de dimineța puna sera si de sera puna dimineța.

Mândica. — Elei!

Zuliaridi. — *Sopa*. Cu Țela-l-alt ochiü se urma-resti tote pasurile duduchiî Afroditei, draguța me *kera*, si ear' se'mî spuî tot... *Ma* tot, tot, tot.

Mândica. — Da, cum Doamne cartă-mă?..

Zuliaridi. — Vrei rochița *kinuria* si bosmachii?... atita'ți dico... Vrei?..

Mândica. — Ei, vreü... d'apoi...

Zuliaridi. — Atita 'ți dico. (se duce la mesuță, în parte)
Am pusu in cofa *mesa* pe țarancuța.

Mândica. — Ce s'o apucat de disfăcut acolo?

Zuliaridi. — Ha, ha... am dato de harti... Se nu lie un ravaselo de amori?... Ean se videmo... (deschide hârțica și citește) 15 parale maslinia; 30 parale halvas... *ke ta lipa*... (vorbind) Ațesta'ı un isvozelu, (aruncând hârțica) nu 'ı ravaselo de amori... maslinica nu merze cu amori... (se scoală) Alta data pote oïu ave mai multo noroco... *Lipon*, Mandica... eü ma ducu... *Ela do*. (o pune pe scaunul de la fereastă) *Staso eti*... si fa straza buna... (se îndreaptă spre ușa din fund)

Mândica. — D'apoı bine, cucoane...

Zuliaridi. — Vrei rochița și bosmachii?... Alta nu'ți dico... (ese prin fund.)

Mândica. — (singură) Së më ferească Dumedëu de-așa bărbat!

Zuliaridi. — (arătându'și capul la ușa) Alta nu'ți dico.

Mândica. — Da du-te përlı!... andı? së vënd eü pe stăpână-mea care m'o crescut?... Atunci s'agıungë parpalecu... Măcar së'mı dee fesu lui plin de galbinı... Nu mänâne eü astfel de pâne.

SCENA IV.

Mândica, Afrodita.

Afrodita. — (aduce o scrisoare) A! tu ești Mândico? Ean spune'mı, bine's gătită? Socoıı e'a plăcea boıeriului?

Mândica. — Că, deü, nu'ı de obrazu lui, cuconıță...

Afrodita. — (supărată) Mândico... uŃi cu cine vorbești.

Mândica. — Nu te supăra, cuconiță... Când ai ști ce vorbe 'mŃ-o ȃis boieru?... 'Ń-ai scoate ochii.

Afrodita. — Ce vorbe?

Mândica. — 'MŃ-o făgăduit rochie de nurcă și buș-machiŃ, că sė 'Ń spun tot ce 'Ń face in lipsa d-sale... Ai auȃit, cuconiță, aș-a batȃiocură?

Afrodita. — (in parte) Sėrmanul! căt mē iubește! (tare) Aista 'Ń cel mai bun chip ca sė se liniștească... Te indemn dar și cū. Mândico, sė 'Ń spuŃ tot ce 'Ń vŃ-dea... afară inșă de-un lucru.

Mândica. — Care?

Afrodita. — Veȃi răvașul ista?... sė 'Ń duci degrabă cuconașului celui din faȃă... știi? cel de cole, din cer-dae; dar' sė nu cumva sė aŃle boierul.

Mândica. — (cu mirare) Ba ȃeŃ... vreŃ... sė 'Ń duc... luŃ... un răvaș?..

Afrodita. — Căt se poate mai degrabă... Hai, sė te vėd... Căt oŃ bae 'n palme, sė fiŃ inapoŃ:

Mândica. — Mē duc. (in parte) Eaca!.. eaca... eaca... se 'ngroașă treaba... O pătŃ-o grecu!... (ese prin fund.)

SCENA V.

Afrodita. — Năȃeȃduesc că după ce-a ceti răvașul meu, 'șŃ-a pune minte 'n cap... AuȃŃ, mē rog?... EŃ care nicŃ nu știeam de era el pe lume... ar fi putut sė'șŃ ude florile, sė'șŃ inchidē perdelele și sė tragē cŃubuc pēn' la sfēșitul lumii... și cŃ nicŃ habar sė n'am...

Doamne! tare 'sü indrözneți tinerii de astăzi!.. cum vedü o femeec... frumușică, s'adină de ea ca scaiul... Da, încalte nădējduesc că *monsü* ista din față 'și-a căta de nevoe, după ce-a ceti răvașul... (se uita pe fereastă)
De urit nu 'i urit... d'apoï is măritată, și nu pot...

SCENA VI.

Afrodita, Mändica.

Mändica. — (intrând iute) Cuconiță, cuconiță... Eată'l că vine.

Afrodita. — Cine?

Mändica. — Cuconașu cel din față.

Afrodita. — Cum se poate?

Mändica. — După ce-o cetit răvașul d-tale, o început a striga: Ce vra se đice asta?... ce *kabazlic* îi aista?

Afrodita. — *Kabazlic?*

Mändica. — Ș'indată 'și-o și luat bețul și pălăria, ș'o alergat după mine... (merge spre ușa din fund.)

Afrodita. — Na! c'acum 'mă-am găsit beleoa... Dac'a veni aici, spune'i că nu's acasă și fă toate chipurile ca să se 'ntoarcă 'napoï. (în parte) Vai de mine! că amarnicii isü cavalerii din đina de astăzi!..

Mändica. — Las', cuconiță, că ț'i'l dreg cü cum se cade.

SCENA VII.

Măndica, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (pe pragul ușii) Eaca țărăncușa... aice'î!
(Măndicăr) Du-te de spune stăpână-ta c'am venit.

Măndica. — Degeaba, cucoane; cuconița 'mă-o poroncit s'îi spun că nu'î acasă... (în parte, bătând în pământ)
Și 'î acasă.

Papă-lapte. — Foarte bine; oîu aștepta pên' ce-a veni din târg.

Măndica. — Ce dicit?... ai s'aștepți aici?

Papă-lapte. — Până mâni, până poimâni, pên' la Sîn-Chetru, dac'a trebui...

Măndica. — Șuguești?

Papă-lapte. — (puindu-se pe scaun) Eaca cum șuguese... imî fac răsadniță în odaea asta...

Măndica. — Da bine, ce vrei?

Papă-lapte. — Vreü s' am tălmăcirea răvașului care 'mă-ai adus... ai înțeles?... Hai, du-te de spune stăpână-ta s'ie vie, și numai cârâi...

Măndica. — Ce fel? cârâesc!... N'auđi *monsîu* Flăimuc...

Papă-lapte. — Dusu-te-ai... orî mă duc cü?..

Măndica. — Măi, măi, măi, că nătîng mai ești...

Papă-lapte. — Cât un catâr și gîmătate... încotro 'î etacul cucoanei?

Măndica. — Eaca mă duc... mă duc... (în parte) Atâta ar mai trebui acu s'ie vie și grecu... ș'apoî s'ie vedî în-căeratu dracului... (întră în etacul Afroditei.)

SCENA VIII.

Papă-lapte (și pune pălărica pe mesuță și 'și razimă bēțul de scaunul care e lângă dēnsul.)

Nu mă duc de-aici pēn' ce n'oiŭ afla ce 'nsēmnează parascovenia asta de răvaș... doar' nu sūntem în carnaval, nici la dī 'ntēi April... Ean privește: (cētind) „Domnul meu, te poftesc sē încetezi de a mai face niște sēmne cu totul zădarnice, și care imi tulbură liniștea. Nu am trebuință sē iscălesc acest bilet... știți prea bine cine 'i persoana care țil scrie.“ Ce fel știți?... nu știu nimic... Da sē 'mī cadē gușterul ca la copil, de știu ceva... Eū nici nu fac, nici nu gācesc logogrifuri... Slavă Domnului, m'o ferit Dumnedēū de-ase mine meteahnă!... În spițer... calfă... da nu logogrifar... așa sē știți...

SCENA IX.

Papă-lapte, Afrodita, Mândica.

Mândica. — Așa, cuconiță, aista 'i alt păcat... dice că s'a culca aici.

Afrodita. — (intrând, în parte) Ce obrăznicie! (tare) Domnule...

Papă-lapte. — (închinându-se) Cuconiță, sērut... (în parte) Brrr... frumoasă cucoană!

Afrodita. — (încet Mândicā) Nu te depărta, Mândico, că'mi pare cam stropșit.

Mândica. — N'ai frică, cuconiță... că te păzește Mândica. (ese prin fund.)

SCENA X.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Da frumoasă... coz!

Afrodita. — Domnule, imi pare foarte curios...

Papă-lapte. — Să am *pardon*, cuconiță... și mie 'mă pare și mai curios... pentru că 'mă-ai scris un răvaș plin de talpa găștii... adică un răvaș neînțeleșibil.

Afrodita. — Ce fel?... Da nu ești d-ta persoana care șede 'n față.

Papă-lapte. — Ba eă, cuconiță; al matale prea plecat și supus... Timofți Papă-lapte.

Afrodita. — Papă?

Papă-lapte. — Lapte... familie veche de când vacile.

Afrodita. — Să'ți trăească.

Papă-lapte. — Sărut piciorușile...

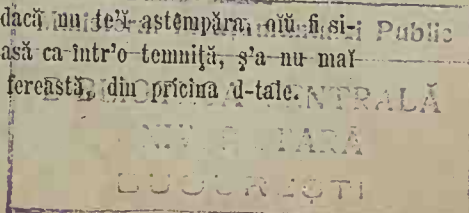
Afrodita. — D-ta ai obiceiă de petreci toată ziua 'n cerdac?..

Papă-lapte. — Nu pot tăgădui una ca asta, de vreme ce-ați însemnat-o. Dar, cucoană; petrec toată ziua în cerdac, între două oale de rozmarin, ear' una de bosușoc.

Afrodita. — Apoi dacă ești d-ta vecinul din față, ai trebuit să 'nțeleși noima scrisorii mele.

Papă-lapte. — Ba, dău, nici bechiu... să am *pardon*.

Afrodita. — Dacă 'i așa, 'ți-oă spune, domnule, că nu 'i frumos din partea d-tale să abuzezi de vecinătatea noastră... și că, dacă nu te-ai astempără, oău fi silită a mă 'nchide 'n casă ca într'o temniță, ș'a nu mai îndrăzni să mă pun la fereastă, din pricina d-tale.

Papă-lapte. — Din a mea?... mare minune! Da ce-am făcut? Poate că fără să gândească... am uitat vr'o dată să trag perdelele...

Afrodita. — Ba chiar d'inprotivă, domnule... le tragi prea mult.

Papă-lapte. — Dău? (în parte) Eaca pozna!.. îi pare rău?

Afrodita. — Mai ales perdeoa cea din stânga.

Papă-lapte. — (în parte) Perdeoa care 'mă ascunde crivatul? Măi... măi... măi...

Afrodita. — Ș'ăncă asta nu 'i nimică...

Papă-lapte. — Nimică?..

Afrodita. — Ședî toată ziua 'n cerdac de tragi ciubuc, și uđi neconținut două oale de florî.

Papă-lapte. — Cu adevărat... Am două oale de rozmarin, din care una cu bosuđoc... dar' ce are-a face?..

Afrodita. — Nu te face că nu 'nțelegî, domnule... și mai bine... te sfătuesc să 'ncetezi de ađi înainte cu niște cercări cu totul zădarnice.

Papă-lapte. — (în parte) Oare nu cumva 'i lipsăște-o doagă?... Păcat! (tare) Da bine, cuconiță, cu ce gând socođi că șed eu în cerdac și trag ciubuc?

Afrodita. — Dacă vrei numai de cât să 'ți-o spun... Cu gând de a'mî face o declarație de amor.

Papă-lapte. — Eú? declarație?... Eú? Cine 'ți-o spus una ca asta?

Afrodita. — Cineva care... într'un cuvânt, bărbatu-meú.

Papă-lapte. — I! că mare nătărău îi!.. groaznic s'o înșelat bietul creștin!

Afrodita. — Cum?

Papă-lapte. — Da... se mă prindă șapte gutunurii, dac'am știut pên'acum că ești măcar pe lume... (cu galanterie) Dovadă, că n'am avut nici o dată fericirea de a te videa...

Afrodita. — Adevărat spui?

Papă-lapte. — Căci dacă te-ași fi zărit... (în parte) Brrr... mare chîor am fost!.. (tare) Căci dacă te-ași fi zărit... doar' nu sînt necîoplit, cuconiță... sînt tîner cu educație... calfă de spițer...

Afrodita. — Calfă?

Papă-lapte. — De-o cam dată... însă cum m'oîu însura, mă fac spițer cu dugheană.

Afrodita. — A! ai să te 'nsori?

Papă-lapte. — Am... cu madama Flaîmuc... știi cea care vinde bastoane și corteluri... Acum se află la earma-roc la Fălticeni; dar' o aștept să vie din ceas în ceas.

Afrodita. — A! Domnule, cât imi pare de rău că...

Papă-lapte. — Că mă 'nsor?

Afrodita. — Ba nu...

Papă-lapte. — Madama Flaîmuc îi păstrată cât se poate de bine; și când o vede cineva de departe... pare chîlar ca un trandafir... (în parte) De-aproape 'i cam borș cu știr...

Afrodita. — O cunosc.

Papă-lapte. — Atîta numai că are o meteahnă... îi zuliară... da zuliară... să fugi în lume...

Afrodita. — Apoi ești de jălit.

Papă-lapte. — Și mai are încă o meteahmă... Pune-ți în gând, cuconiță, c'o luat una și bună să 'mî dă-ruească pe toată luna câte-un baston... Pên' acum 'mî-o dat opt-spre-dăce bețe...

Afrodita. — (ridînd) Opt-spre-dăce! Da ce vrea să faci cu ele?..

Papă-lapte. — Să mă primblu!.. Îți inchipuești pe supusa sluga matală, Timofti Papă-lapte, eșind la prini-blare cu opt-spre-dăce bastoane 'ntr'o mână?.. ha, ha, ha... Ear' apoi ce să 'î faci?.. Madama Flăimuc mă iubește... și dragostea 'î șugubață de firea ei.

Afrodita. — În sfîrșit, domnule... ce-o fost s'o trecut... Nădăjduesc că 'î uita răvașul ce 'ți-am scris, și de-acum...

Papă-lapte. — Să 'î uît?.. Da cum, Doamne ear-tă-mă, să uît o scrisoare care 'mî-o prilejit cunoștința unei persoane atît de... vorbă 'î?.. Nici o dată, cuconiță; doar' is tîner cu educație... calfă de spițer... și nădăjduesc d'inprotivă că mi'î da voe, cuconiță, ca să vin câte-o dată să 'ți aduc ale mele complimenturi, împreună cu pușin zăhar de ghiață pentru tusă.

Afrodita. — Nu se poate, domnule... nu se poate să vii aici... pentru că bărbatu-meu îi foarte zuliar.

Papă-lapte. — Zuliar?... (cu galanterie) Cred și că c'a fi zuliar de-o persoană atît de... adică... cum s'ar prinde...

Afrodita. — Lasă complimenturile, te rog... și dacă vrei să 'mî faci o mare plăcere...

Papă-lapte. — Poroncă...

Afrodita. — Făgăduiește'mi să eși mai rar în cerdacul d-tale.

Papă-lapte. — (dând parola) Îți dau parolă...

Afrodita. — Și să dai oalele cu florii într'o parte.

Papă-lapte. — Am să le-asvêrî în pod. Pentru d-ta, cuconișă, ce n'ași face!.. ași înghiți o spișerie 'ntreagă.

Afrodita. — (în parte) Ce detreabă tîner!

Papă-lapte. — 'Mî-ași pune opt-dăci de lipitori la stomah, dac' ai poronci.

Afrodita. — Ar fi prea mult atîta...

Papă-lapte. — Eî; fie 50.

Afrodita. — Ba nu... ceea ce te rog este, ca să te faci că nici mă mai cunoști de ađi înainte.

Papă-lapte. — Asta 'î cam greă... dar' dacă aceasta 'î înalta rezoluție a matale... sînt gata a urma întocmai.

Afrodita. — (în parte) Mai detreabă tîner nici că se află.

Papă-lapte. — (în parte, căutând la Afrodita) *Hübsch, hübsch, hübsch*. (îi aruncă o scrutare pe nevădute.)

Măndica. — (întrînd yute din fund) Cuconișă, cuconișă, vine boieru!..

Papă-lapte. — Aud?

Măndica. — O intrat pe poartă.

Papă-lapte. — (luîndu'și degrabă pălărica) Cuconișă, primește ale mele... Prea plecată și supusă slugă. (merge spre ușa din fund.)

Afrodita. — (oprindu'l) Nu pe-acolo, domnule; nu pe d'in faţă, ca să nu te 'ntelneşti cu d-lui.

Papă-lapte. — Da pe unde?

Afrodita. — Pe-aici... pe scara d'in dosul casei... (îi arată uşa din dreapta, spre fund.)

Papă-lapte. — M'am dus... (ese pe uşa din dreapta, in fund. Mândica îi arată drumul.)

SCENA XI.

Afrodita. — Ce spunea bărbatu-meu că 'i herbant?... Mai cum se cade tîner, nici că se dă... De-ar fi fost amorezat de mine, s'ar fi obrăznicit... da el d'inproti-vă... Dacă n'ar fi detreabă, aşi crede că 'i prost...

SCENA XII.

Afrodita, Zuliaridi (intrând prin fund), **Mândica.**

Zuliaridi. — (in parte, ostenit) Am umblat toate mahalalele ca se gasesco casele... dezeaba! Uf! che nu mai pot... am obosito!

Mândica. — (intrând pe uşa scării d'in dos) Cuconiţă, s'o dus.

Zuliaridi. — (resărind) S'a duso? çine?

Afrodita şi Mândica. — (spăriete) A!

Zuliaridi. — Çine?

Afrodita. — (mergînd la Zuliaridi) Aî venit, drăguţă?..

Zuliaridi. — (furios) Çine s'a duso? raspunde... Çine

a fosto? çine s'a duso?.. A fosto çineva, daca s'a duso çineva. . .

Afrodita. — Da ascultă, frate.

Zuliaridi. — (bătând din picioare și răcînd) Çine, çine, çine?

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine, că mă sparie!

Zuliaridi. — (urlând) *Ma* çine?

Mândica. — Cine să fie, cucoane?.. Sacagiul.

Zuliaridi. — *O* sacazis?.. *Staso* se videmo daca nu spune mințunia. (între în sofragerie.)

Afrodita. — (cătră Mândica) Cine te-o pus să 'i spuî mincîunî?

Mândica. — Apoi dă! dacă urla, par' că 'l-ar fi mușcat un căne turbat. (imitându'l) Çine, çine, çine?

Zuliaridi. — (întrînd cu un pahar în mână, plin pe jumătate cu apă) Sacaziul? ha?.. *Ma* daca s'a duso sacaziul, a venito sacaziul; daca a venito sacaziul, a aduso apa sacaziul; *lipon* dacă a aduso apa, de ce n'am gasito de chit un paharuți de apa la poloboçelo *mesa*?

Mândica. — Stăi să 'ți spun. . .

Afrodita. — Tacî din gură, Mândico. . .

Zuliaridi. — *Ohi, ohi*, si mi ertas, *kera mu*; lasa se vorbeasca i Mandica. . . Ea 'i de la țara. . . prosta. . . si nu stie se chircheasca mințunia. Graeste, Mandica. . . de ce nu este apa în poloboçelo de la cuhne, daca a venito sacazio?..

Mândica. — Pentru că n'o venit nici un sacagiū, cucoane.

Zuliaridi. — *Lipon* cum s'a duso, daca n'a venito?

Mândica. — Eaca cum: Vêdend un sacagiū că trece

pe la poartă, am alergat după el ca să 'i dic să ne vîndă vr'o două cofe de apă; dar' pîn' a nu agiunge la poartă, el se făcuse nevîdut... atunci m'am întors înapoi, ș'am dis cuconiții că s'o dus, s'o dus...

Afrodita. — (în parte) Auđi cum le croește?

Măndica. — A'i înțeles acum?

Zuliaridi. — (liniștindu-se) *Neski...* asa priçepo si eũ... Veđi daca vorbeste gura adeveruluĩ, che ma linistesco indata... che nu sinto zuliaris, *ma...* (aruncând ochii asupra ferestel) *Oriste?*.. a fuzito berbanti din çerdaco si a inchiso ferestile!.. çe insemneaza asta? him... Mi amirosa a ceva... De çe a fuzito din ferestile? de çe a inchiso çerdachi?... alta *katergaria!* (iși trage mustețile, pe gîndurii)

Afrodita. — Da ce ai, frate, de stai ear' pe gîndurii?

Zuliaridi. — Nimica...

Afrodita. — (vîdînd bîțul lui Papă-lapte rîzimat de scaunul de lîngă mesuța) Vai de mine! că 'și-o uítat bîțul aici d-l Papă-lapte. (Iea bîțul și 'l ascunde d'în dosul ei.)

Zuliaridi. — (resărirind) *Oriste?*.. *Ma* çe ai pațito, *psihița mu*, de ții munile d'înapoi... ca Napoleon o *vasilevs ton Galon?*

Afrodita. — (turburată) Eũ?..

Măndica. — (încet Afroditei) Adă'l în coaci. (Iea bîțul, îl ascunde la spatele ei și caută să easă pe furiș.)

Afrodita. — (arătîndu'și mînile) Eaca... privește... am ceva?

Zuliaridi. — (zimbînd) Am suguito... (vîdînd pe Măndica) Ei! *ora kali...* in cotro, zupinesa Mandica?

Măndica. — Mă duc să daŭ demâncare găinilor.

ZulĀridi. — *Ma* e ascunđi dupa spatele?

Măndica. — Nimică.

ZulĀridi. — Arata munile... se vedo... Nu asta...

eea-l-alta... Pe amundouă o data...

(Măndica schimbă bėțul d'intr'o mână intr'alta și le arată pe rând; ear' când e silită să le arate pe amėndouă o dată, ea anină bėțul din dosul rochiei. ZulĀridi nemulțemit de atăta, o ȳea de mână, o întoarce și zăresce bėțul.)

Măndica. — (in parte) Am codălg hito!

ZulĀridi. — (luând bėțul) e *maskaraliki* 'ȳi asta?

Măndica. — Ce să fie?... ea, un bėț.

ZulĀridi. — (furios) Un bastoni de coconasi!

Afrodita. — (căutând să liniștească pe ZulĀridi) Așteaptă, frate, să 'ȳi spunem...

ZulĀridi. — (răcnind) Cum a intrato bastoni aesta in casuța me?..

Afrodita. — Frate!..

ZulĀridi. — Nu mi'ȳi spune che 'ȳi bastoni a sacaziului... care nii nu a venit aie.

Afrodita. — Apoi dacă nu vrei s'ascuți...

ZulĀridi. — (bătėnd din picioare) Eaca asculto... asculto... cu liniste... Mai linistito ca mine ine mai este?... Spune... graeste... *ma*... graeste ađi.

Măndica. — (in parte) Ardė'l focu, că mare capchiu iȳ?

ZulĀridi. — (turbat) *Kakohrononaki!*..

Măndica. — Eaca, cucoane, să 'ȳi spun eu cum iȳ.

Afrodita. — Tac!.. nu te-amesteca.

ZulĀridi. — *Ohi*... mesteca, mesteca Mandica...

spune tu adevero... tu nu stiî se chirchestî minţunia...
estî prosta de la ţara... începe: *stavro voifise... alfa...*

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine!... Oare ce-a
să spuie?

Zuliaridi. — Ei... *lipon*, ce bastoni e aşesta?

Măndica. — 'L-o cumpărat cuconiţa ca să ți'l dă-
ruească de ăiua d-tale.

Afrodita. — (în parte) Auđi poznă! bastonul vecinului!

Zuliaridi. — (confundat) Sinto un *budalus!*... Afro-
dita... *matia mu... psihî mu... zoi mu... elpida*
mu... ce se faco ca se ma erţi?... Marturisesco che
sinto un natareos...

Măndica. — Mai aşa...

Zuliaridi. — *Sopa esi...* (cătră Afrodita) *Oriste beţo...*
bate la mine, Afrodita... *sdrobeste* la mine... *façe bu-*
cheţi pe Leonidas... *Se parakalo...* che nu sinto
vrednico...

Afrodita. — Fie!... te ert ş'acum... dar' altă dată...

Zuliaridi. — Estî buna ca un *paklavas...* alta data
se mi façe *kuskebaki...* De acum am tota incredere in
mataluţi. (dicend aceste se uita la baston şi dice, în parte) Curiozo
pragma... samena che nu'i nou.

Măndica. — Aşa că'i frumos beţ, cucoane?

Zuliaridi. — *Neski...* nostimo... tare nostimo...
(în parte) Virfo îi ros!... a sluzito la çineva beţo!... la
çine se fi sluzito?... *him...* Leonidas, deschide ochii
in opto!

SCENA XIII.

Cei de'nainte, Papă-lapte (intrând prin fund.)

Papă-lapte. — (în parte) Mi se pare că 'mă-am uitat aici bastonul.

Afrodita. — }
Mândica. — } (zărind pe Papă-lapte) Vai de mine!

Zuliaridi. — (resărind) *Oriste?*

Papă-lapte. — (în parte) Brrr... am dat peste arnăut!

Zuliaridi. — (în parte) *To muţunaki edo!*

Mândica. — (încet lui Papă-lapte) *Țist...*

Papă-lapte. — (cu mirare, în parte) *Țist? Ce ved? bē-tul meu în mâna arnăutului!*

Zuliaridi. — (grațios) *Poftimo, arhonta mu... em-ba mesa.*

Papă-lapte. — Ce se potrivește. (în parte) A dracului figură mai are!..

Zuliaridi. — (pipăindu-se, în parte) *Incarcate 'să ta pistolia?... neski... Aksiologo!*

Papă-lapte. — (cu trică, în parte) Am sfeclit-o!

Zuliaridi. — *Țe poftestî?... Țe dorestî? Țe poron-Țestî, coconasi?*

Papă-lapte. — *Eū?... ce... poroncesc?*

Zuliaridi. — *Neski... mataluți... neski...*

Papă-lapte. — *Așî dori... sē vorbesc... puçin... cu d-ta.*

Zuliaridi. — *Orismo sas... orismo sas; graesti... lipon?*

Papă-lapte. — *Lipon...*

Zuliaridi. — *Lipon?*..

Papă-lapte. — Dar'... poate c'aveți treabă... și
că vă *sinhiesc*. Mai bine-oîu veni altă dată...

Zuliaridi. — (oprindu'î) Se mi ertas... nu me *sin-*
hiesți. Nu am niçi o trebuința... Graesti... graesti...
ce poftesti?

Papă-lapte. — Să grăesc numai de cât?

Zuliaridi. — *Neski*...

Papă-lapte. — (în parte) Ași da doi sorocoveți ca să
fiu într'o droșcă... cu ceasul...

Zuliaridi. — (cu nerăbdare) E! spune astași ce ai
se spui...

Papă-lapte. — Eaca... ea... frumos bêt ai, căpi-
tane... unde 'l-ai cumpărat?...

Zuliaridi. — Se mi ertas... che nu 'l-am cum-
parato...

Papă-lapte. — Nu?

Zuliaridi. — *Oheske*.

Papă-lapte. — Mare minune!

Zuliaridi. — (cu nerăbdare) Minune... neminune...
nu 'î vorba de bețo.

Papă-lapte. — Cu adevărat... însă înțelegi...

Zuliaridi. — Ha!... pote che voesti se remunemo
singuri? *pola kala*...

Papă-lapte. — (în parte, spărieti) Singur cu dēnsul!..
nu'mî place.

Zuliaridi. — Mandica, merzi se dai dimuncato la
gainia... Afrodita, intra puçintelo în etaco mataluți...

Afrodita. — Da pentru ce?

Zuliaridi. — Pentru che asa voesco, *psihita mu...*
(cea pe Afrodita de mână și o duce pînă la ușa etacului.)

Mândica. — (apropiindu-se Iute de Papă-lapte, îi dăce încet)
Păzește-te, cuconășule, că 'î amarnic grecu cât un
strigoîu...

Papă-lapte. — Eleî!..

Mândica. — Și sē nu cumva sē 'î pomenești de
baston, c'o pățești rău...

Papă-lapte. — Eleî!..

Zuliaridi. — (întorcându-se) *Oriste?*.. Mândica, 'ți-am
poronșito se merzi la gainia...

Mândica. — Eacă mē duc... (în parte) Mânca-le-ai
fripțe!... (ese prin fund.)

SCENA XIV.

Zuliaridi, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Măî! d'apoî aici cū is plat-
că... dos la față. (voesco sē fugă.)

Zuliaridi. — (oprindu'î) *Ora kali?* unde spelî putina,
file kir mușunaki?

Papă-lapte. — Mē duc sē'mî cumpēr o perie de dinți.

Zuliaridi. — Sterze-te pe dimialor acum de o cam-
data... A!.. *tora* sintemo singureî... spune'mî ce cauți
la casața a me... graesti... te asculto cu *pasis ha-*
ras... maî aleso che'mî plăce cum graesti... Ai nos-
tima des la vorba.

Papă-lapte. — Bunătatea d-tale...

Zuliaridi. — Țe se potriveste... postimio, ma rogo,
de sezi... (se pune pe scaun, țîind bēțul d'înainte la u.)

Papă-lapte. — Nu... foarte mulțimesc... îi de prisos.

Zuliaridi. — (puindu'l cu de-a eila pe scaun) Si mi er-tas... nu'î de prisos... poftimo.

Papă-lapte. — (in parte) Ce dracu se'î dic? (după o mi-că tăcere, pune mâna dreaptă pe virful bastonului, zicând) A! am găsit! (tare) Căpitane...

Zuliaridi. — (puindu'și mâna peste mâna lui Papă-lapte) *Oriste?*

Papă-lapte. — Frumos beț ai... cât 'l-ai cumpărat?

Zuliaridi. — *Ma* mi ai mai spus o data, frațico...

Papă-lapte. — (puind cecea-l-altă mână peste mâna lui Zuliaridi)

Cu adevărat... o uitasem... te rog dar se'mi spuî... dar' cred că nu te superi c'am luat îndrăsneală a veni in casa d-tale, fără a fi cunoscut de d-ta?..

Zuliaridi. — Niçi de cum... din protiva... pe urma?

Papă-lapte. — (foarte turburat) Așa dar... te rog se nu'ți parē curios dacă te-oî întreba de câtă vreme lo-cuești in casa asta?

Zuliaridi. — De un-spre-deçi luni și un-spre-deçi țile... *sosta*...

Papă-lapte. — Numai atâta?... apoi dar ved. că nu poți se'mi dai lămuririle de care am trebuință... (voesco se se scoale.)

Zuliaridi. — Ce?... alămurî?... *staso* puçintel... ai trebuința de alămurî?..

Papă-lapte. — Ba nu... dar' ași vrea se știu dacă nu ese fum din sobe?

Zuliaridi. — Da... ce?... estî d-ta hornaris?..

Papă-lapte. — Ba m'o ferit Dummedeu.

Zuliaridi. — Nu ești hornaris?.. pote che ești sacazios?

Papă-lapte. — Sacagiū?.. sē am *pardon*... is calfă de spișer.

Zuliaridi. — Calfa de spișeria?.. eți?.. faci hapuris?..

Papă-lapte. — Precum diei... și fiind că doresc a lna casa asta cu chirie... înțelegi?..

Zuliaridi. — Am înțeleso!.. [in parte] Ghidi *puski* nerusinato!.. [se scoală] Am înțeleso che a mai venito pe aiçe si che bastoni îi a dimisale... am se il strico de cap.

Papă-lapte. — [in parte] Ce are de gând parpalecu?

Zuliaridi. — [tare] *Sinanastrofia* dimitale mi a placuto peste masura... *ke lipon* doresco se faco cu *ipokimeno* mataluți o cunostința mai de aproape... [învârtese bēțul.]

Papă-lapte. — Cum de-aproape?.. ce fel de-aproape?.. stăi...

Zuliaridi. — Te iubesso, *katergari*; mi plăci, berbanti; par' che ești un *muțunuki* cu perul ista increșito... [îi pune mâna în păr.]

Papă-lapte. — Nu pune mâna, măi țapule.

Zuliaridi. — Țapa... țapa? ghidi *kateramene*... se te invața eū... A!.. Afrodite ți trebue dimitale. *paçavura*?.. astepta se... [îi alungă prin casă.]

Papă-lapte. — Măi! că 'l-o lovit strechia... vrea sē mē stropșască... sē nu dai că mē mânăiū...

Zuliaridi. — A!.. *kakohrononaki diavoli*... de te-asî prinde...

Papă-lapte. — Ba 'î prinde tu pe cine-ai mai prins, Kârjaliule.

Zuliaridi. — [oprindu-se] Kirzali!.. *Steka*. [scoate un pistol din sin, și se gătesce a'l trage în Papă-lapte.]

Papă-lapte. — Săracul de mine! c'a să mă 'npuște, curcanu draculu!.. [scoate o tabachere, o deschide și asvêrle tabac în ochii lui Zuliaridi] Na, grecule... [fuge prin fund.]

Zuliaridi. — [ascunzând pistolul, țipă și se freacă la ochi] Ah!.
Vah!.. M'a chiorito *puski*...

SCENA XV.

Zuliaridi, Afrodita și Mândica [alergând.]

Afrodita. — }
Mândica. — } Ce este? ce-ai pățit?

Zuliaridi. — [zimbînd] *Tipote, kera mu*... nimica... sugueam cu tinero țela, ști!.. îi tare nostimo! [în parte] Lasa che 'l-o!ŭ prinde e!.. 'l-o!ŭ invața e! se'mi arunçe tabaco la ochi.

Afrodita. — Da ce ai la ochi, suflete?.. tare 's! roși!

Zuliaridi. — S'a rosito de mult țe am riso cu tinero țela... asa *kabazi!*.. ha, ha, ha... [în parte] Ma prifaco ca s'o prindo mai bine la lafo.

Afrodita. — Îmi pare bine că te-ai liniștit despre d!nsul... aș! c! ț! era prepusurile minciunoase?

Zuliaridi. — *Malista*.

Afrodita. — Și de-acum înainte n!d!jduesc c! nu'! mai fi zuliar.

Zuliaridi. — Niș! atitica... [în parte] Tot ma prifaco!.. *Ma* cum se drego ca se'! prindo în capcana?.. [țip!nd tare ca cum ar fi g!sit un chip] A! am gasito!

Mândica. — Ho! că m'ai spăriet...

Zuliaridi. — Prosta.

Afrodita. — Ce te-au apucat, frate, de răcnești așa?... te doare ceva?

Zuliaridi. — Mi am aduso aminte che țerî am intalhitu la cafenes pe prietin a mă *Paklavasoglu*, care m'a postito pe astăzi la carabia lui ca se fațem un *zaițeti* puna muni dimineța.

Afrodita. — Cum?... pănă mână n'ai să vii acasă?..

Zuliaridi. — Nu, *psihi mu...* ințalezi... *zaițeti* de *palikaris!*.. *lipon...* vina se te saruto... [o serută]
Na se haro.

Afrodita. — Da caută să nu te 'nbolnăvești, dragă!..

Zuliaridi. — N'ai griza, *elpida mu...* [în parte] Am se'l casapesco pe *puski!*.. [se duce spre fund.]

Mândica. — Cucoane...

Zuliaridi. — He?

Mândica. — Nu uita bușmachii!..

Zuliaridi. — *Pa's to diavolo...* [esc.]

SCENA XVI.

Mândica, Afrodita.

Afrodita. — [în parte] Ânc' așa zuliar nici c'am audit să fi fost vr'o dată!.. i se năzare ca la caii cei cu nărav...

Mândica. — Cuconiță... știî una?

Afrodita. — Ce?

Mândica. — Ferește-te de boșerîi. că umblă cu mînta 'n sac.

Afrodita. — Cum?

Mândica. — Pare-mi-se că s'o dus sê se puie la pîndă undeva...

Afrodita. — Ce fel? la pîndă?... el s'o dus la corabia lui *kir Paklavasoglu*.

Mândica. — Sê dee Dumnedêu sê nu fie cum dic eû!... dar' când așî fi în locul d-tale, cuconișă, știi eû ce 'î-așî face...

Afrodita. — Ce 'î-aî face, Mândico?

Mândica. — Ea... șotii peste șotii... ca sê 'î pun minte.

Afrodita. — [în parte] Ba că, dêu, i s'ar cuveni...

Mândica. — Așa li se cade celor zullari.

SCENA XVII.

Afrodita, Mândica, Papă-lapte [viind din fund cu alt bêt în mîna.]

Papă-lapte. — Eată-mê's ear' eû...

Afrodita. — Ear' aici?

Papă-lapte. — Precum vedî...

Mândica. — [în parte] O caută spișeriu cu lumina-rea... Mê duc ear' de strajă. [ese.]

Afrodita. — Da bine, ce caușî?

Papă-lapte. — Sê'îi spun... Nu te supêra... Am vêtut chiar acum arnăutu eșind de-aici...

Afrodita. — Ei! și pentru astă pricin'ai venit?..

Papă-lapte. — Pentru asta și pentru alta numai puțin însemnată... almintere poți fi sigură că n'ași fi mai intrat în bîrlogul ursului cu care te-ai însoțit.

Afrodita. — Te poftesc să nu'mi batgîocorești soțul...

Papă-lapte. — N'aî nici o grijă despre soțul d-tale... 'mî-am luat cîm măsurile convenite în *predmetul* lui... [arată bîțul] Că mai dinioare, cîm pe ce era să mă trimeată pe ceea lume, că să fac cunoștință cu bunica...

Afrodita. — Apoi dar ce poștești?

Papă-lapte. — Eaca!.. am priimit o scrisoare de la madama Flaîmuc, în care mă 'nștiințază c'are să sosască chîar astăzi în Galați.

Afrodita. — Și ce'mî pasă mie de-a veni saū nu?

Papă-lapte. — Nu 'ți-a fi păsând, dar... însă mie 'mî pasă foarte mult, și tocmai pentru că'mî pasă, am venit să te rog ca să'mî dai bastonul care 'l-am uitat aici.

Afrodita. — Bastonul?... nu'l am la mine... 'L-o luat bărbatu-meū...

Papă-lapte. — Cum 'l-o luat?... bastonul meū... 'l-o luat?... și d-ta 'l-aî lăsat?

Afrodita. — D'apoi ce era să fac?... Pentru ca să nu afe c'ai fost adî dimineață aici... am fost silită să i'l dăruesc.

Papă-lapte. — Eaca!.. asta 'î altă istorie... Da cum ai putut să dăruiești lucru străin?

Afrodita. — Nu te supăra, domnule, că, dîșu, n'a-veam ce face ca să scap de nevoe... Spune'mî însă cîm ține bastonul... și să 'l plătesc.

Papă-lapte. — Ce să mi'l plătești, cucoană?... n'am trebuință de bani d-tale... am nevoie de baston.

Afrodita. — Nu 'mi-ai spus că ai opt-spre-dăce bețe?... unul mai mult sau mai puțin... ce'ți face?

Papă-lapte. — Ce'mi face?... Da nu știi că mi le-aū dat pe toate madama Flaīmuc?... și că dac'a veni 'n Galați ș'a găsi că'mi lipsește unul măcar, îi în stare să 'mi scoată ochii...

Afrodita. — Apoi ce să'ți fac?... Giudecă singur...

Papă-lapte. — Ce să giudec?... mie 'mi trebuie bastonul... făr' de el nu's bun de nimică... Madama Flaīmuc îi ȳte... ș'așa'i cam pățit calcavura?... Nu mă duc de-aici făr' de baston... să știū că m'oū mai în-telni o dată cu arnăutul.

Mândica. — [viind ȳte din fund] Fugiți, că vine boșeriu.

Afrodita. — Bărbatu-meū vine 'napoi? Vai de mine!.. Fă-te nevedut...

Papă-lapte. — [dând semne de mare spaīmă] Pe unde, pe unde să fug... [aleargă în toate părțile] Brrrr, că frică mi'ī!..

[Papă-lapte aleargă la ușa scării din dos; de o dată ușa se deschide, Papă-lapte se găsește ascuns după ușa. Zuliaridi intră.]

SCENA XVIII.

Zuliaridi, Afrodita, Mândica, Papă-lapte.

Zuliaridi. — Mi am uītato basmaoa.

Afrodita. — (tremurând) A!

Papă-lapte. — (în parte, fugind pe scara din dos) *Sapperment*, pe-aici mi'ī drumul.

Zuliaridi. — (in parte) Aiçe 'ı *puski!*.. puno rama-sago che 'ı aiçe. (tare, cu blândețe și căutând înpregtur) Çe aı, *psihı mu...* çe tremura munusuța mataluți ca o frun-da de mastachino chindo sufla furtuna.

Afrodita. — N'am nimicã... dar' fiind că nu te-așteptam...

Zuliaridi. — *Neski...* ți a sarito inima din loco... priçepo... *ma...* înțalezi che nu puteam se mergo la prietin a me, la *Paklavasoglu, horis mandili.*

Afrodita. — Înțeleg... Mândico, adã o basma bo-ierıuluı.

Mândica. — (in parte) Bıata cuconișã!.. are s'o bage 'n gãlbënare.

Zuliaridi. — (umblând în toate părțile și căutând cu prepus, găsesce jos cel-alt bêt al lui Papã-lapte, pe care acesta 'l-a scãpat în fugã) A! *kakohrononaki!*..

Afrodita. — Ce mai este?

Zuliaridi. — Ancã un bastoni!

Afrodita. — (in parte) Altã poznã!..

Zuliaridi. — Curiozo *pragma, kera mu!*.. cum se face che de chite orı ma intorco acasa, gasesco bastonia semanate pe schindure? ha?

Afrodita. — Së 'ți spun...

Zuliaridi. — (furios) A venito ear' o *puskis...* ıaiçe'ı!.. acuma 'l-am prinso!.. (inchide ușa din fund și ıea cheıca) De-a mai scapa elo, se nu fiu *palikaris...* (scoate cartaganul) *Kera mu...* unde 'l-aı ascunso?.. in etaco?.. merzi inaintea me. (ıși pune bastoanele subsuoarã.)

Afrodita. — Frate...

Zuliaridi. — Merzi *gligora, ke mi kirknis.* (în parte)
Amo se 'i faco chiselita pe-amundoî.

(Afrodita intră în etac spărlotă. Zuliaridi intră după ea)

Mândica. — (viind din odaca lui Zuliaridi) Eaca basmaoa...
dec! nu 'i nime!

Papă-lapte. — (deschide uşa scării şi nevădend pe Zuliaridi,
intră căutând peste tot locul, şi dice:) 'Mî-am prăpădit şi cel-alt
baston... unde dracul sê fie?..

Mândica. — Tot aici eşti?.. da fugi, măi omule,
că, de te-a găsi greul, te taie bucăţi.

Papă-lapte. — Puşchea pe limbă'ti... (voesce sê fugă
spre uşa scării.)

Zuliaridi — (în odac) *Ma* unde 'i?... unde 'i, se 'i
maninco.

Mândica. — Stăi... nu pe-acolo... intră degrabă ici.
(îl împinge în odaca lui Zuliaridi.)

Papă-lapte. — Eată-mê's... (intră în odaca lui Zuliaridi.)

Zuliaridi. — (eşind din etacul Afroditei) N'am gasito niçi
un soariçe în etaco Afroditei... ean se videmo în etac a
me. (merge spre uşa odăei lui, tot cu cartaganul în mână şi cu beţe-
le subsuoară.)

Mândica. — (în parte) Pozna 'i gata!... [opresce pe
Zuliaridi] Cucoane...

Zuliaridi. — Ce?

Mândica. — Eaca basmaoa...

Zuliaridi. — *Pa's to diavolo, che n'am vreme se 'mi*
suffo naso... am se faco morte de *puski.* (intră în odaca lui.)

Mândica. — (în parte) O pătit-o bletu cuconaş!...
de-acum parapanghelos!..

Papă-lapte. — (Eșind din odaia lui Zuliaridi, se ascunde după perdelele ferestei, fără de pălărie și ținând papucii în mână) De mă gâsa în odaia lui, mă hăcnea kârjaliu dracului!..

Mândica. — [zărindu'1] Eaca dracu!.. Vai de mine!.. fugi!..

Papă-lapte. — [scăpând papucii din mână și stringându'1] Să fug... să fug... da unde să fug?.. păcatele mele!..

Zuliaridi. — [în odaia lui] A!.. *anatema su, diavoli!..*

Mândica. — Eată'l... ascunde-te 'n sofragerie... [il împinge Yute în sofragerie.]

Zuliaridi. — [vine, aducând o pălărie] O palarie is to *etaki mu mesa!.. bre!*

Mândica. — [în parte] Pălăria cuconașului! [tare] Cucoane, eaca basmaoa.

Zuliaridi. — *More, pa's to diavolo* cu basma cu tot... o palarie de birbanti! [aruncând pălăria jos și călcând-o în picioare] *Na su... na... na... paçavura...*

Papă-lapte. — [eșind pe jumătate din sofragerie] Îmi turtește pălăria!.. nouă nouă!

Zuliaridi. — Na... na... puna țe-oïu putea se calco asa pe stapun a tēū... Haïdemo acu la sofragerie... [merge în sofragerie.]

Papă-lapte. — [eșind mai înainte din sofragerie și tupilându-se după un fotoliu lângă ușa din fund, cu papucii în mână] Valeū!..

Mândica. — [în parte] Haït... acu o păpat-o cuconașu...

Papă-lapte. — [eșind de după fotoliu] Fa...

Mândica. — [spărietă] Ha?

Papă-lapte. — Dă'mi drumu să es... că mă strêmb de frică...

Mândica. — [împingëndul pe ușa scării d'in dos] Fugî pe scara d'in dos..

Papă-lapte. — Am să 'mî fac masli... [fuge, scăpând un papuc.]

Zuliaridi. — [eșină din sofragerie] Nimine niçi in sofra... [zărind papucul il'yea cu virful bêtului] Çe vedo acu?... un bosmachi!..

Mândica. — [in parte] Asta 'î chiar colac peste pupăză...

Zuliaridi. — [mergënd la fereastă] *Ma* unde estî?... unde te ascunđi, sopirloü çe estî... unde te-ai bagato, se te turtesco ca un ghindachi. [Alcargă prin toată casa, deschide dulapul din fund, bagă bêtul pe sub toate mobilele, și pe urmă se îndreaptă către ușa scării d'in dos] Aiçi... aiçi... ba aiçi...

Mândica. — [in parte] Cată tu de-acu cât 'î-a plăcea.

Zuliaridi. — [oprindu-se] *Ohi*... nu 'î pe scara, che nu 'l-am intalnito chind m'am suito... [furios] *Ma* unde'î?... *pu ine*?... che mi vine se musco de çuda!

Mândica. — [in parte] Săraca de mine!... țibă haită...

Zuliaridi — Priveste *kabazliki*!... se nu gasesco de chit un bosmachi, o palaria si doua bastonia. Ah!... *Kaimene* Leonida!... [furios] Çe *kaimene*? sinto furiozo... mi vine se strico tot... [asvêrle scauncele prin casă] Na... na... *ke esena*... na...

SCENA XIX.

Mândica, Zuliaridi, Afrodita.

Afrodita. — [eșind din etacul ei] Mă rog, nu te-ai mai săturat de bodogănit piu casă?... ai 'nebunit ori nu ți'i mult?

Zuliaridi. — *Sopa*, nelezuito... nu apuca cu gura înainte... che mi a neçinstito mai dihai de chit *kera* Nastasia... de care m'am desparțito... Incalte dimiaei si de m'a insalato, m'a insalato dupa doi ani... *ma* dimiata... niçi trii luni nu s'a implinito de chind te-am luato de la Ibraila, si mi ai zucato festa... [plângend] Nu ai rusine la obraz... niçi trii luni... *kaimene* Leonida!

Afrodita. — Ai căpchiet, sêrmane!

Zuliaridi. — Am capchieto?... *pola kala*... *ma* de ce am capchieto?... pentru che mi ai puso *luludia* pe fesi... [arătând bețile și pălăria] Ce cauta așeste fleacuri la casa me?

Afrodita. — Eü știü?

Zuliaridi. — Ha, ha! nu stii dimiata?... *ma* cü știü... si am se ma ducó se le arato la matusica dimitale, la *kera* Brustoroviçi, ca se vada ce nepoțica detreba are *i kaimeni*!

Afrodita. — Foarte bine... dacã mergi la Brăila, la mătușă-mea, merg și eü.

Zuliaridi. — Ba si mi ertas... Dimiata ai se seđi aiçe, *kera mu*... si chindo m'oü intoarçe de la Ibraila, am se te ducó la monastiri, se te spasesti.

Afrodita. — Ce face?.. la monăstire?

Zuliaridi. — *Neski*... ear' chit pentru amorezi dimitale, care a spalato *tin* putinica... amo se 'l dascalesco eũ, acus... *akus*?

Afrodita. — [intorcându'Y dosul] Da dute 'n colo...

Zuliaridi. — Ma ducó... n'a' griza... ma ducó acasa la dinso ca se 'Y strico de cap ačeste bastonia... [mergënd spre uša din fund] M'am inchinato cu plecațune, *psih* mu...

Mândica. — Cucoane...

Zuliaridi. — Țe?

Mândica. — Eaca basmaoa. [ese.]

Zuliaridi. — [Iea basmaoa și 'Y-o aruncă în obraz] Na basma, *anoiti*... [ese prin fund și închide ușa pe d'in afară cu cheia.]

Afrodita. — [singură] Mă 'nchide 'n odae?... da bine, că 'Y de fugit în lume cu un capchiũ ca aista... andi, sã mă puțe la monăstire?... Ei! apoi o avut dreptate femecea lui cea d'intei.

SCENA XX.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — [scotënd capul pe ușa scării cu vocea stinsă] Cuconiță... s'o dus?..

Afrodita. — Vai de mine! tot aici ești?

Papă-lapte. — Tot... da s'o dus? [intră numai cu un papuc.]

Afrodita. — S'o dus; da bine, cum se face?..

Papă-lapte. — [slab] Cum să se facă... ea păcate!... o închis curcanu dracului ușa de-afară care dă pe scară, și de-un ceas acum tremur pin întuneric... ea cole...

Afrodita. — O închiso și pe asta când o venit?... apoi nu mai ai pe unde eși.

Papă-lapte. — [scăpătându-se din picioare] Elei!

Afrodita. — Ce ai?... ce ți'ei?..

Papă-lapte. — Nimică... 'mă-o slăbit balamalele...
[se pune pe un scaun în dreapta.]

Afrodita. — Ești bolnav?..

Papă-lapte. — [cu vocea stinsă] Așa 'mă pare...

Afrodita. — (dându'î sub nas Colonie) Bolnav, aici!.. Alt păcat acu... Na, mă rog, de 'ți vină 'n simțiri.

Papă-lapte. — (tute) Ai!.. imă frigi vârful nasului.

Afrodita. — Nu 'i nimică... trage tare pe nas.

Papă-lapte. — (strenutând) Foarte mulțemesc... (și scurată mâinile) Mă simt mai bine...

Afrodita. — Da ce faci, domnule?

Papă-lapte. — Nu băga 'n samă... (sculându-se) Bre!.. ce de mai întâmplări!..

Afrodita. — Așa!.. și toate din pricina d-tale; că dacă n'ai fi venit aici să 'ți perdi papucii ca jidani.

Papă-lapte. — Apropo... dă-mi'î să mă duc... Nu știi că de la fereasta sofragiriei am zărit mai dinioare pe madama Flaîmuc în balcon la mine... o sosit de la carmaroc... Dă'mă lucrșoarele, să mă duc acasă.

Afrodita. — Să te duci?... da pe unde? Bărbatu-mă ne-au închis pe d'în afară și s'o pornit la Brăila.

Papă-lapte. -- Tronc... atâta 'mă mai trebuia...

Care vra să dică, oîu să fiu silit a şide toată noaptea aici... cu d-ta...

Afrodita. — Apoi dă!..

Papă-lapte. — Singuri... singurei... ca doi lubaşi?..

Afrodita. — Ce vrei să dici, domnule?..

Papă-lapte. — Nu te spăria... că 's tîner cu educaţie... calfă de spiţer... şi supusă slugă...

Afrodita. — Nu mă 'ndoesc...

Papă-lapte. — Nu te 'ndoi. (in parte) Brrr... da ştii, dău, că 'i pupuică de tot.

Afrodita. — Cu toate-aste... trebuie să găsim numai de cât un chip ca să te duci de-aici.

Papă-lapte. — Las' pe mine... Când a inopta de tot... oîu sări pe fereastă.

Afrodita. — A! domnule, mi'î îndatora pîn' la moarte.

Papă-lapte. — Ce se potriveşte!.. sînt gata la ce'î poronci... (îi serută mâna.)

Afrodita. — Ear'?

Papă-lapte. — Nu băga 'n samă... că ştiu să respectuesc secul... sînt tîner cu educaţie... calfă de spiţer... (in parte) Da pupuică... nu fleac. (tare) Valeu!..

Afrodita. — Ce ai?

Papă-lapte. — (scăpătînd din picioare) Ah!

Afrodita. — Ear' îţi vine slăbăciune?.. vrei Colonie?..

Papă-lapte. — Ba foarte mulţemesc... aşî vrea mai bine altă ceva...

Afrodita. — Altă ceva?

Papă-lapte. — Dar... am uitat să fac zacuscă ađi dimineață, și...

Afrodita. — Ți'i foame?..

Papă-lapte. — Ba 'ncă astfel de foame, că 'm'i-o venit slăbăciune la linguric... te-ași soarbe cu lingura...

Afrodita. — (în parte) Sărmanul copil! (aducându'i un pahar cu vin) Ține, domnule... bea degrabă un pahar de vin să mai prind'i la puteri.

Papă-lapte. — A! cucuniță, cum se 'ți arăt recunoștința mea vr'o dată!..

Afrodita. — Bea și lasă recunoștința de-o parte...

Papă-lapte. — (după ce a beut) Așa de bună... ș'atăt de frumoasă!.. (i'i dă paharul și 'i mai serută mâna.)

Afrodita. — Ear'?

Papă-lapte. — Nu băga de samă... sînt tîner cu educație și...

Afrodita. — Și calfă de spițer... o știu.

Papă-lapte. — Și cînd gîndesc că ađi dimineață nici nu ștream de-ai făcut ochi... adică ce 'i lumea asta!

Afrodita. — (zimbînd) Așa, d'eu... de nu era bărbatu-meu... puteai să mori, și eă habar să n'am.

Papă-lapte. — De nu era ligioaea cea de arnăut... pardon adică că ți'i soț... vreă să dic, că de nu era dihania cea de curcan... n'ași fi acum pe lângă prea nostima lui Afrodită...

(Se aude la ușa din fund un vuet de chee în broască.)

Afrodita. — Țist...

Papă-lapte. — Aud?

Afrodita. — Nu știu cine deschide ușa...

Papă-lapte. — (spăriet) A fi cârjaliul... ne-amă to-pitū!... (tremură.)

SCENA XXI.

Afrodita, Papă-lapte, Mândica.

Mândica. — Ce 'mă vëdură ochii!.. ear' împreună?

Afrodita. — Ne-o inchis bărbatu-meū, Mândico.

Mândica. — Pe-amëndoi la un loc? (în parte) Terea-cu!.. bun cap o avut!

Afrodita. — Da bine, Mândico, cum ai intrat tu aici?.. Cine 'ți-o dat cheile?

Mândica. — Le-o adus acu un slujitor... împreună cu-aeste două scrisori...

Afrodita. — (luând o scrisoare) De la dumnealui?

Papă-lapte. — (luând pe ceea-l-altă) De la madama Flaîmuc?

Afrodita. — (cetind) „Am stricato tot ce am gasito in casa lui birbanti, amorezi dimitali... 'i-am venito de hachi...“

Papă-lapte. — Frumos...

Mândica. — (în parte) Apoi... dă! nu 'i bun de Golia?

Papă-lapte. — (cetind) „*Dumer kerl...* m'am intil-nit cu *herr von* barbat a madamei cu care te-ai dat in tragoste!“ (vorbind) Am codălghito!

Afrodita. — (cetind) „*Lipon*, o comisaris *tis poli-tias* m'a inchiso la grosi *mesa*. Vina, *psih* mu, si mi scote de aiçe, unde nu mi erta filotimia se sedo, pentru ca si potu si omor pe birbanti, amorezi dimitale.“

Papă-lapte. — Auđi capchiul?.. par' că 's un puđu de ęaină! (cetind) „Din minut aist' *ich mache sie mein knix*. . . nu mai *freă* se mai fiu matam Pap-lapte. *Aber* te aștept ca se 'ți scot ochii. *Fin* tegrabă.“ (vorbit) Ba 'ți pune pofta 'n cuiu, madamo. . .

Măndica. — Se vede c'o mánecatü amëndoi cucută. . .

Afrodita. — Ei! pace. . . nu mai este de trăit cu Leonidas.

Papă-lapte. — Nu!.. da nici cü cu madama Flaïmuc.

Afrodita. — Îmi vine sê 'l las la gros ca sê se rëcorească.

Papă-lapte. — Și cü o las pe Flaïmucoasa în cerdac. . . s'o batê vântul.

Afrodita. — Pufnească el cât 'i-a plăcea. Eü una më duc la mătușica, la Brăila.

Papă-lapte. — Că bine ęicî. . . hai la Brăila.

Afrodita. — Cum hai?.. da eü merg la mătuși-mea. . .

Papă-lapte. — Ei! și eü merg la moșu-meü. . .

Afrodita. — Ai vr'un moș la Brăila? d-ta?

Papă-lapte. — Trebue sê am. . . oiü cănta, și nu se poate sê nu ęăsesc. . .

Afrodita. — Măndico, aleargă de adă un harabagiü.

Măndica. — Cum? ęëü. . . așa și luați tălpășita?

Afrodita. — Du-te degrabă, te rog, Măndico dragă, că më tem sê nu se 'ntoarecë dumnealui. . .

Măndica. — Da pe mine më lăsați aici?

Papă-lapte. — Ba, ferească Dumneđëü. . . hai. . . pei, ca sê pornim îndată. . .

Mândica. — C'un papuc numai vreî să mergi la drum?.. ca cîofu?

Papă-lapte. — Că bine Țicî... nicî nu gîndeam... cum să fac acum?

Mândica. — Lesne lucru... boîerîu 'Ți-o luat pâlăriea și papucu... intră la dumnealui cole, și Țe 'Ți ce 'Ți-a trebui... .

Afrodita. — Da nu se poate una ca asta, Mândico.

Papă-lapte. — Apoi bine, cuconiță... orî vreî să merg la Brăila fără pâlărie, și pen' acolo să prind un gutunariu de cele tătărești... orî vreî să rămân aici și să mă ucigă dihanica cea de arnăut... hotărește... .

Afrodita. — Fă cum îi vra. Eū mă duc să 'mî gătesc lucrurile.

Mândica. — Eū mă duc s'aduc harabagiul... .

Papă-lapte. — Și eū să 'ncalț ciubotele grecului; numai de n'ar fi prea strimte.

(Papă-lapte intră în odaca lui Zuliaridi. Afrodita intră în etac. Mândica ese pe ușa scării.)

SCENA XXII.

Zuliaridi (vine din fund galbên la față, ostenit, măhnit și scărmasnat.)

M'a lasato se eso de la grosi, sub chezasia lui *Paklavasoglu*, prietin a me!.. Țe rusine! *ego*, Leonidas Zuliaridi la grosi!.. Țe façe amori pe lume ațesta!.. Ah! Afrodita!.. (furios) Am venito s'o Țeū si s'o duco hurduzi burduzi la Ibraila, ca s'o daū pe muna matusei Brusturoviçi... hăide... de-acum mi s'a duso *parigoria*, amori

ke bucuria!... (se uită pe broasca uşii etacului) Țe façe nelezu-
ita?... boccele de rochiï si de camasi!...

(Se aude în odaea lui Zuljaridi o mobilă cădënd jos.)

Oriste?... çine 'ÿ in odaea me? (se uită pe broasca odă-
ei lui) *Kirie ton dinamcon!*... un barbato!... o *pus-
kis* din faça... incalța çibotele mele çe *kenuria?*...
pune pe capo *to fesi mu!*... Bree!... çe pozna 'ÿ asta?
A!... priçepo acu... se gatesco se fuga amundoï...
eți?... (furios) *Ma* eü çe sinto?... de mascara?... unde'sü
ta pistolia mu? (scoate pistoalele din brâu) De mascara?...
se le arato eü çine 'ÿ Leonidas... *na tos* che vine...
se m'ascundo puçintel... unde?... ha! in dulapo!... Mari
nenoroçiri are se se 'ntimple... *ma* n'am çe façe... nu
mi erta filotimia. (intră in dulap.)

SCENA XXIII.

Zuljaridi, Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (ese cu cibote foarte largi și cu un fes care 'ÿ
cade pe ochi. Da ce *hondrokefal* îi arnăutu!... Imi cade
fesu pe nas... și cibotele 'mî esü din picioare... ean
privește!

Zuljaridi. — (in parte) Par' che vedo che o se 'mî
calçe çibotele...

Afrodita. — (aducënd o bocce) Eată-më's gata.

Papă-lapte. — Și eü... haïde.

Zuljaridi. — (in parte, trăgënd oțelele) Si eü sinto ga-
ta se dau foc!

Papă-lapte. — Nu mai sta la gânduri... și haide aji, pën' nu vine curcanu.

Zuliaridi. — Curcanis *ego?*.. *ghidi anoite!*

Afrodita. — Ascultă, domnule... cu toate că bărbatu-meu îi un zuliar de n'are margini... nu vreü nici cât de puçin să 'i dau pricină de zulle... de-aceea socot că 'i mai de cuviință să mă pornesc singură la Brăila.

Zuliaridi. — (in parte, cu mirare) *Oriste?*

Papă-lapte. — Da bine, cuconiță... ce are-a face?.. știi foarte bine că 's tēner cu educație și calfă...

Afrodita. — Calfă de spițer!.. 'mî-ai mai spus-o.

Papă-lapte. — Prin urmare poți avea toată increderea 'n mine.

Zuliaridi. — *Oriste?*

Papă-lapte. — Mai ales că de aji dimineață ai avut toată vremea a te 'ncredința că știu a respectui secul...

Afrodita. — Cu adevărat... o mărturisesc că ești un tēner foarte detreabă... însă...

Zuliaridi. — (in parte) *Ma ce spuno?.. ce spuno?..* nu știu ce se mai credo... *na skaso* daca știu.

Papă-lapte. — Nu mai sta la indoială dacă 'mî cunoști caracterul... vreü să te 'ntovărășesc numai și numai ca să nu ți se 'ntēple ceva pe drum... O femeie singură... și frumoasă ca d-ta, poate 'ntimpina primejdii de tot soful... prin urmare are trebuință de-un bărbat ca s'o apere...

Zuliaridi. — (in parte) *Ama* bine... baetu acesta 'i un *anghelaki!*

Papă-lapte. — Vrei?..

Afrodita. — Domnule, mă 'ncred în d-ta ca 'ntr'un frate... haide...

Papă-lapte. — Ha!...

Zuliaridi. — *Ama* bine... mi vine se plingo...
Afrodita 'i nevinovata! Ah!... *Vah!*... (cade pe fotoliul din fund și dă drumul unui pistol.)

Afrodita. — Vai de mine!...

Papă-lapte. — Și de mine... am murit, m'am dus...
să tragă clopotele.

Afrodita. — Ce vęd?... dumnealui?...

Papă-lapte. — Arnăutu?... săriți!... agiutor!... săriți, oameni buni, că ne omoară.

Zuliaridi. — (viind în scenă) Nu va temeți... che nu omor pe nime... Cu adeverato hotarisem se vi casa-pesco... *ma* după țe ce am audito... nu pot de chit se ve stringo la inima a me. (lui Papă-lapte) Esti un garofalo de baet... ți daruesco țibotele si feso... si tu, Afrodita, esti un *anghelaki*... un *provato*... si eü... (plângënd) un *budalas*...

Papă-lapte. — (în parte) Eaca mă!... eaca mă!... eaca mă!...

Zuliaridi. — (plângënd) *Neski*... un *budalas*... un *anoitos*... un zuliar care nu sinto vrednico... *ma* țe se faco daca te iubesco, Afrodita *mu*... (plânge tare.)

Afrodita. — Ei!... dă... liniștește-te, dragă, că te ert ș'acum... dar' de 'i măi avea de ađi înainte cel măi mic prepus... să știți că te las cu lacrimile pe obraz.

Zuliaridi. — De astađi ma zuro pe Leonida țeł vestito, stramosi a me, ca se prindo orbo gainilor.

Afrodita. — Ai vădut câte nenorociri poate s'aducă zulica?..

Zuliaridi. — Bine diçi... *proton*: era se vi uçido de flori de chuchi... *Kirie eleison!*... ce reu mi ar fi paruto!..

Papă-lapte. — Al doilea... tot din pricina d-tale am scăpat de la mână pe madama Flaïmuc... De unde era să mă așed... să 'mî deschid dugheană de spițerie...

Afrodita. — Cât pentru asta, domnule, nu 'î vr'o pagubă mare... și dacă, mergend' la Brăila, 'ți-a plăcea soră-mea cea mai mică... omū fi prea fericiți de-a te avea de cumnat...

Zuliaridi. — Bine diçi, Afrodita... *Lipon, arhon* cumnațele, vina se te sarutō... (îl serută.)

SCENA XXIV.

Cei de'nainte, Mândica.

Mândica. — Harabagiul îi la poartă... Eaca poznă și minune!.. boierū serută pe cuconaș!..

Papă-lapte. — (smuncindu-se din brațele lui Zuliaridi) Eî! destul, destul... că mă 'nēduși...

Zuliaridi. — *Ohi... akomi, cumnațele, psihi mu...* De-acum ai se fiî cu noi... *ena mu ke ena su...* *Ma cum, diavolo, te chîama?..*

Papă-lapte. — Timofti Papă-laptē!..

Zuliaridi. — *Timoteos Papa-gala?.. Na zisis.*

Papă-lapte. — Nu papagal... Papă-lapte, familie veche de când vacile...

Zuliaridi. — *Ke is hronus polus...* Haide la Ibraila.

Papă-lapte. — *Pame*, hai să luăm Brăila... Cât pentru Flaïmucoasa... ducă-se pêrlîi...

Măndica. — Cucoane, da bușmachiîi mei 'î-ai uitat?

Zuliaridi. — Lasa che țî'î cumpar la nunta lui Pa-pa-gala... Ți se traga harabagiul la scara.

(Papă-lapte se îngâmfiă.)

Măndica. — (în parte) Măî... ean vedî cum se umflă 'n pene papagalu... (ese.)

Papă-lapte. — Hai, cumnate, că mi s'au aprinsă călcăile.

Zuliaridi. — Mai *steku oligo*, che am se spuno doua vorbile. (cătră public) *Arhonta mu...* pațito 'î si price-puto... am fosto zuliaris si ațî vađuto chite am pațito... *ke* ațî riso toțî de mine... *Lipon...* zuliă *ine* o patima de țele mai cornorate... dupa cum spuno fi-losofi... (în taîna) *Ma* cu toate ațeste... patima nepa-tima... eă stiū un lucru: Paza buna fereste primez-dia rea.

Măndica. — (intrând) Harabagiū 'î la scară.

Toțî. — Hai la Brăila. — *Is tin Ibraila.*

(Papă-lapte dă brațul Afroditei. Zuliaridi îi urmează și toțî se îndreaptă spre ușa din fund.)

(Cortina cade.)

CONCINA

PERSOANE:

Princesa Emma.
Doctorul Leonard.
Lina, fiica doctorului.

CONCINA

PROVERB ÎNTR'UN ACT

Scena se petrece în Iași, la princesa Emma.

Teatrul reprezintă un salon elegant cu două uși, una în fund și alta în stânga; un cămin de marmoră în dreapta, cu pendulă de bronz aurit și vase de porțelan chinez; lângă cămin fotoliul princesei; alături o masă de cărți, pe care este așezată o lampă aprinsă; alt fotoliu d'incoace de masă, destinat pentru doctorul; în mijlocul scenei un piano parat și pe pereți tablouri.

SCENA I.

Princesa, Lina (în toaletă elegantă de iernă, șal, capelă de catife, ect.)

Princesa. — (conducând pe Lina de lângă cămin spre camera din stânga) Șterge-ți lacrimile, dragă Lino... Doctorul Leonard te-a erta... n'ai indoeală, de și e foarte pornit asupra'ti. El are să vie în curând, după obicei, ca să facem împreună partida noastră de concină, și să ne sfădim, ca în toate serile... Oiu căuta să'l inblândesc... de și e lucru cam anevoc; căci ai un tată cam... urs de soful lui... Tu, scumpa me, stăi ascunsă aici în ca-

mera me de culcat, și se te-arăți când oîu da un semnal...
Ce semnal? A! când oîu suna din piano... Mergî, și nu
perde speranța... Cunoscî proverbul: Ce vrea femecea...

(Lina ajungînd lângă ușa din stînga serută mîna princesei și esc)

(După o scurtă tăcere) O! tinerețe, primăvară a vieții! flo-
rile tale atât de frumoase portu numele de nebunii...
Nebunii!... Ferice de-acel care le culege 'n calea sa și
'și incunună fruntea cu ele! (întorcîndu-se tute) Eaca!.. fac
și eû tirade poetice ca doctorul Leonard, când vorbesce
de trecut. Nu cumva m'aude cineva?.. la vîrsta me sê
duc dorul... nebuniilor? eû, o babă cu minte... (ostînd)
Căci sînt babă... n'am încotro face... și cu minte...
(zimbînd) de nevoe... (se apropie de cămin) Opt ore... ce-a
pățit doctorul meû de 'ntîrîdie?.. focul pîlpîe voîos în
cămin, masa de concină e gata, fotoliul sêû il așteaptă
cu brațele 'ntinse... (cu grijă) Sê nu i se fi 'ntêmplat
ceva!.. E lunecuș afară... poate c'a căduî undeva bîc-
tul bêtrân; căci are manea sê umble tot pe jos, și la
60 de anî picîoarele'sû cam nesigure, cam... cu nîrav;
ele te rêstornû ușor. Bine-ași face sê trimit un fecîor
ca sê 'l caute de vu s'a troenit la vr'un colț de uliță.
(Cînd voesce sê sune clopoțelul, se aude la ușa din fund vocea docto-
rului, dicînd: Brrr!)

SCENA II.

Princesa, doctorul.

Princesa. — (cu bucurie) A! eată 'l!.. mulțemită Dom-
nului, nu s'a troenit.

Doctorul. — Sêrut mânilc. princesă. (vine de serută mânăna prinsesei) Brrr! da frig îi!

Princesa. — Vîno ađî, doctore; am cređut că te-ai prefăcut în sloiŭ de gîlăcă.

Doctorul. — (frecându'sî mînile la foc) Brrr! da ger îi!.. Cine?... eŭ sê 'nghîțec?... ha, ha!.. doar' nu's un tînerel din đîua de astăđî.

Princesa. — Nu, ce e drept...

Doctorul. — Oamenii de pe vremea noastră...

Princesa. — Sîntŭ deprinși cu frigul, fiind aglunși de mult în ierna vieții... asta vreî sê đici?

Doctorul. — Ba, mē ertați, prinsesă. Vroeam sê đic, că oamenii din vremea noastră păstrează, chîar sub pērul lor alb, focul tinereții în suflet... (cu emfas) ca niște vulcani cu zăpada pe frunte, dar' cu lava aprinsă în sîn.

Princesa. — (riđend) Ha, ha, ha... un vulcan care se 'ncălđesce la foc!

Doctorul. — Da, da; de geaba rideți... Noi sîntem născuți într'o epohă în care soarele era tēnēr, și prin urmare mai ferbinte; cānd astăđî bîetul soare aŭ agluns a pătîmi și el de cataroiŭ, de podagră... mai știŭ eŭ?... căci toată căldura lui 'și-o țîne pentru dēnsul... De aceea generația asta nouă e chircită ca un fruct necopt...

Princesa. — Mai bine-așa de cât prea copt.

Doctorul. — (urmānd) Sāngele ei e amestecat cu Șampanie stricată; ear' pulsul ei nu dă mai mult de 30 de bătăi pe minunt.

Princesa. — 'L-ai pipăit?

Doctorul. — Pipăit cu toată știința medicală: cu care m'am ghiftuit în curs de 40 de ani, ș'am descoperit triste simptome de slăbăciune și de desorganizare...

Princesa. — (ședând jos lângă cămin) Văd că ear' ai să 'ncepî a băga scalpelul în sërmana omenire... Ce vrea să dică de-a fi cine-va doctor, chirurg!.. Până ce n'a tăia, n'a ciocărți, n'a hăcui, nu se ține mulțemit... Mai bine dă pace omenirii, și vino de'ți fă partida de concină.

Doctorul. — (aședându-se pe cel-alt fotoliu) Mulțemit!.. da cum aș putea fi mulțemit, când văd trecând sub ochii mei trista panoramă a unei generații palidă, sbêrcită, gârbovită și îmbetrănită fără vreme?

Princesa. — (amestecând cărțile) Îea seama, doctore, că pătimești de gălbênare...

Doctorul. — Eă?... Ce vreți să diceți?..

Princesa. — Societatea modernă ți se pare îmbetrănită pentru c'o privești poate cu ochi de 60 de ani.

Doctorul. — Șei-dăci de ani fără cincî lunî; dar' anii nu 'i opresc de-a vedea bine... Cu dênșii, și fără agiutorul ochelarilor, nota bene, descoper pe toată ziua o mulțime de neghîobii, de deșêrtăciuni, de nebumii, de miserii.

Princesa. — Și cele-l-alte... (dându' se tale cărțile) Tale cărțile.

Doctorul. — (cătina) Pretutindene o ambiție nemărginită pentru scopuri de nimic... pretutindene oameni pitici ce se cred urieși, broasce care se umflă în pele ca s'agiungă boi, viciuri care înfloresc și dau roade

la lumina Soarelui, anarhie în idei, în obiceiuri, ba chiar și în limbă.

Princesa. — (târnind cărțile) Îea scama să nu te 'nșeli ca tot-de-auna. (Joacă.)

Doctorul. — Eu... nu mă 'nșel nici de cum... Ascultă pe toată ziua declamările de principii, de libertate, de egalitate, de fraternitate, ect, ect, ect. Ți se pare că auzi la moși strigătul precupeților: *incet, incet, nu mă grămădiți, că voi da la toți, când ni-mene nu 'i grămădește.*

Princesa. — Ha, ha, ha... mă faci să râd.

Doctorul. — Se poate; dar' știți ce 'nsămnează cuvântul de libertate în ziua de astăzi?.. însemnează libertatea de a sări cu amândouă picioarele peste regulile buneii cuviinții și peste înfrânarea legilor, libertatea de a lua zăbala în dinți cu năvingie și de-a lovi cu copita în tot ce este respectabil și respectat.

Princesa. — (cu intenție) Și libertatea de a critica timpul de față în favorul celui trecut... Veți că acea libertate a produs egalitatea tuturor d'inaintea criticei... Eată concina cea mică... o ieș. (Joacă.)

Doctorul. — Concina?... egalitatea vreă să ție?... hmm! o mașină inventată pentru a nivela toată omenirea pe aceeași măsură, pentru a reduce de o potrivă meritele cu nulitățile, naturile mărețe și generoase cu acele ticăloase, frumuseța cu slujănia, curajul cu mișelia, patriotismul cu șarlatanismul...

Princesa. — Cîuda noastră, doctore, este că acea

mașină nu poate să facă de o potrivă și bătrâneța cu tinereța. (Gucând) Eată concina cea mare... Cine are s'o țiea?

Doctorul. — Eū... (aruncând o carte pe masă) Eaca... să 'i fie de bine... am luat-o! Eū am să câștig în astă sară...

Princesa. — Cum?... vrei să ției dăce ochi de caro cu nouă ochi de treflă?... Frumos!

Doctorul. — *Pardon*... Nouă ochi era?... Nu 'l-am vădut bine.

Princesa. — (ridcând) N'ai vădut bine?... cu ochii d-tale cei de 60 de anī fără cincī lunī, care pētrundū așa de adânc?

Doctorul. — O greșală... E liber de a greși în diua de astădī.

Princesa. — Vedī, doctore?... dacā poți greși într'un gīoc simplu ca concina, dar' apoi în gīudecata ce faci asupra lumii, asupra progresului omenirii?..

Doctorul. — Progresul... hmm! altă mașină!

Princesa. — Ear'?

Doctorul. — Ear'!... Ce este progresul de astădī? O spoială înșelătoare ce'ți țiea ochii; o civilisare pripită fără rădēcini în țară; o momițarie generală de tot ce se petrece aīure... Poporul nostru care este blând, înțelept, patriarhal; el care poartă cu mândrie opinca străbună, sumanul strămoșesc, căciula romăuă, noi vrem să'l încălțăm cu botine strimte, să'l îmbrăcăm cu frac care 'l stringe 'n coate, să'i acoperim capul c'o pălărie neagră ce'l face ridicul... Din Român vrem a'l schimba într'un manechin cosmopolit, sub cuvânt de progres.

Princesa. — (ridând) O! retrogradule!

Doctorul. — Pe timpul nostru ei își diceau frați:
— *Buna ziua, frate Vasile.* — *Mulțumim d-tale,*
frate Grigori. — Astăzi ei se porecesc cetățeni!.. Pe
timpul nostru ei își doreau belșug și sănătate; astăzi
badea Vasile roagă pe badea Grigori să primească asi-
gurațiunea înaltei considerațiunii și stime, cu care are
onoare a se subsămna al său devotat serv!..

Princesa. — Ha, ha, ha.

Doctorul. — Mărturisește, prințesă, că dacă s'arū
trezi părinții noștri, sērmani! arū cădea ear' în mor-
mintele lor... leșinați de rts.

Princesa. — Cine știe?

Doctorul. — (aprinđându-se) Eū știū... Auđi progres?..
Anarhie! anarhie! Orī care perde-vară, când nu mai știe
ce să facē, se proclamă de la sine om de stat, și pre-
tinde a fi chīemat să regenereze lumea; orī care gură-
căscată, în loc să'si caute de păcate, se preocupă numai
dacă orizontul politic este posomorit sau neposomorit; orī
care grămătic se crede *gramatic* și vrea să fie refor-
matorul limbei românești, și prin urmare îl vedī făcēnd
proașcă în această comoară națională, păstrată cu sfin-
țenie de strămoșii noștri. Unul îi adaoge o codiță, un
cīune, altul un *țiune*, altul un *țione*, ect.; în cât nu
mai știe bietul neam românesc ce este: *nație. năcīune,*
națiune orī *națiune!*.. Ca mâne a veni un al cincilea
reformer, care 'l-a dice *năcīală*, fiind că sūntū cu-
vintele *colleală, rēceulă, ameteală*, ect. Pēnă și amo-
rului, prințesă, 'l-aū schimbatū secul și 'l-aū botezatū

amoare!.. de aceea amorurile din ziua de astăzi sîntu hermafrodite. Pănu și onorulu, acestu sentiment nobil și bărbătesc, 'i-au schimbatu înțelesul, poreclidu'l onoare!.. Astfel în căt ar crede cineva că Români sîntu lipsiți de onor, și că nu ambiționează de căt a dobîndi la onoare... De aceea vedem atăți lingușitori ce se tiric pe brânci, pentru ca să agîungă la culmea onoarelor... Acesta e progresul... o amețală, o rătăcire, o anarhie, un delir!

Princesa. — Doctore, știi cu ce sameni de-o oră de cănd te sbuciumi ca un oare-care fost orator la tribună?... Cu un ariclu de 60 de ani, ce s'ar rēstogoli și 'și-ar infige ghimpi sēi în toate încercările timpulu de față.

Doctorul. — (protestănd) Eū... vē rog...

Princesa. — Ba nu, ai vorbit destul; acum e rēndul meū să mă suū pe tribună... Ești un om învățat și nu vroesti a înțelegē că omenirea pășeste de voe, de nevoe, cătră un țel cunoscut de Provedința numai. Ești inteligent și vorbești ca un om cu mintea întunecată de nouri patime. Timpul ce critici cu asprime are și el defectele sale, ca toate epocēle trecute și viitoare; oamenii de astăzi au și ei ridiculele și nebuniile lor, precum le-amū avutū și noi pe-ale noastre, cănd eramū tineri; căci astfel va fi omenirea pēnă la sfērșitul lumii, un amestec de bine și de rău, de mărire și de micșurare, de spirit și de prostie... Înșă caută să fim drepti, de și poate nu ne placū toate cele ce vedem, caută să mărturisirim că generația asta nouă este mișcată de-un ne-

astempër generos, necunoscut pe timpul nostru, că ea este condusă de-o putere nevedută, care-o împinge de umeri cătră un viitor măreț, și că această putere este tocmai geniul propășirii, adică progresul!.. Dar, doctore; progresul ce desvoltă simțurile de dreptate, de libertate, de egalitate, pe care le poreclești d-ta de mașini; progresul ce infloreste în inimă, și produce ca rod aceea nobilă demnitate de om, prin care neamurile se facu puternice și respectate... Româniî de astăđi nu știu poate să'si aleagă bine cărarea; poate că, în loc s'apuce pe-un drum drept și bătut, ei se abatū pe de lături și dau prin hăugăse, nu dic ba... însă se li se erte cea abătere, căci ei încă sūntū cam... copii... sburdalnici, ca tot ce este tēnēr și pornit de îndemnul entusiasmului. Inima lor e mai mare de cât gūdecata; ea îi duce câte o dată în rătēciri, îi face să cadē în greșeli periculoase... fie; dar' ȳea sama, doctore, că Româniî nu dau îndērăt, ci din potrivă ei mergū tot înainte, urmând glasului celui tainic și ademenitor ce le dīce: Înainte, copii, înainte!.. Viitorul este al vostru, înainte!.. Așa este?... rēspunde dacā poți...

Doctorul. — Hmm, hmm!.. înainte... înainte... De aceea copiii nu mai respectează pe părinți, și chīar fetele fugū din casa părinților...

Princesa. — (în parte) Aice 'l doare! (tare) Nu fii aspru pentru bȳeții copii, dragă doctore; căci orī cât de mare fie prifacerea introdusă în legile omenești, ea nu va putea nicī o dată să desființeze legile sfinte ale Na-

turei. Cât va fi pământul locuit de oameni, tot va eczista
acea ferbinte legătură de inimă ce lipește părinții de copii.

Doctorul. — (cu amărăre) Părinții de copii; dar' copii de părinți, nu!

Princesa. — Ești nedrept.

Doctorul. — Nedrept?... Mă numiți nedrept, când cunoașteți purtarea Linei către mine și nerecunoștința cu care mă răspuns la dragostea mea?

Princesa. — Lina n'aș încetat nici o dată de-a te iubi și respecta, ca pe cel mai bun părinte.

Doctorul. — Frumoasă iubire!.. curios respect!.. n'am ce dice... Acea iubire ș'acel respect n'aș oprit-o de-a se revolta în contra voinței mele și de a părăsi casa părintească, luându-se ca o nebună după un străin și lăsându-mă pe mine... pe mine... la bătrânețe, singur, mălhnit, fără mângăere... (se îndușozază și plânge.)

Princesa. — (cu blândete) E o greșală mare din parte'i, o recunosc, iubitul meu amic; dar' când inima începe a se trezi și a bate în sinul unei fete; când amorul îi amețește mintea... nimic nu 'i în stare de a 'i ridica de pe ochi acel vël aurit, prin care ea zărește ademenirile raifului... Gândește că Lina are 20 de ani, că ea se găsește acum în acea epohă critică a vieții, unde sufletul aspiră a sbura în lumea visurilor fărmedătoare... Ești doctor, trebuie dar să fii indulgent pentru slăbicunile naturii noastre; ești părinte, trebuie să fii îndurător pentru greșelele copiilor... N'amă fostă și noi odinioară în vîrsta Linei?... N'amă căduț și noi

în păcat?.. Cine din noi poate giura c'aũ fost tot-de-a-una sfânt?

Doctorul. — Tocmai sfânt, nu ȃic; insă pe vremea noastră...

Princesa. — Pe vremea noastră nu eramũ mai de-treabă... S'apoi, în sfârșit, tēnerul cu care Lina s'aũ măritat într'ascuns este un om onorabil și demn atât de iubirea ei cât și de stima d-tale.

Doctorul. — (pornit) Așa este! insă cu drept îi ca noi părinții sē 'ngrijim și sē creștem 20 de ani o copilă ca pe-o floare gingașă; 20 de ani s'o considerăm ca pe-o avere neatinsă, pentru ca de-o dată cel atât hoț de tēner cu pletile 'n vēnt și cu musteța rēsucită, sē vie și sē ne-o fure de la sin? Legile osindesc pe-un nenorocit care, împins de foame, fură o pāne, și pe cei care rāpescũ fete mari, îi lasă în pace!.. O! cu drept îi?

Princesa. — (zimbind) Dacă n'ar fi cu drept, n'ai fi d-ta părintele Linei...

Doctorul. — Cum?

Princesa. — Pentru ca sē ai această fericire, aũ trebuit mai atât sē te porți și d-ta ca un hoț, pe când erai tēner cu musteața rēsucită, și sē rāpești pe mama Linei din sinul familiei sale... Prin urmare: eartă Doamne greșelile noastre, precum și noi ertăm...

Doctorul. — Nu 'i tot una, prinșesă!.. Soția mea și cu mine ne iubeamũ când ne-amũ cununatũ, cāci pe vremea noastră ecista încă amorũl... când în ȃiua de astăȃi n'aũ mai rēmas de cât un soũ de dihanie sentimentală, ce'i ȃicũ amoare.

Princesa. — Amoare, amor... tot una e! Numele s'au stropsit, dar' simțirea e tot aceeași.

Doctorul. — Ba, mă ertați...

Princesa. — Ba de cât se te ertă cu, mai bine îți erta pe Lina, care e disperată că te-a mahnit, și ți-ai întinde brațele, ca să scapi de trista singurătate în care te găsești... Gândește-te la dulcea fericire de-a te vedea iubit, dismierdat, alintat de-o copilă ca Lina; ea să te fie de vorbă, ea să ți citească gazetele, ea să ți aducă dimineața cafeoa cu lapte, ferbinte, zăhărită, cu chifle proaspete, cum îți place... căci de când lipsește ea din casă, nu cred să fi mai bunt cafe bună...

Doctorul. — (cu jale) Nu... nime nu știe s'o facă ca dânsa.

Princesa. — Veți?... și când îi fi bolnav?...

Doctorul. — (cu grijă) Bolnav?...

Princesa. — Dar... de și ești doctor, poți însă fi bolnav, ca toată lumea... Cine te-a căuta? cine te-a privighia toată noaptea?... Știi că nopțile sântu mai grele la boală... Cine?

Doctorul. — (fute) Lina!...

Princesa. — Ear' Lina!... ș'apoi... cine știe?... poate că Lina să ți facă mulțemirea de-a te ridica la rangul de tată bun... Închipuește-te încungiturat de vr'o gîmătate de duzină de nepoți și nepoțele, o clăie de tiranî drăgălași.

Doctorul. — (incântat) Dar... o clăie... o duzină...

Princesa. — Care să ți sară 'n spinare, să se agațe pe genunchi, să ți tragă pletele cele albe...

Doctorul. — (aproband) Hi, hi...

Princesa. — Și se'ți dică cu glasul lor de ângerași: moșu... papucu...

Doctorul. — (transportat) Moșu, papucu... Moșu, papucu!.. Ah! prințesă, de ce nu 'mî-aă făcut Lina această mulțemire făr'a fugi din casa părintească?

Princesa. — (ridend) Auđi nătărăul!

Doctorul. — De ce nu vē samենă Lina?... De ce n'aă fost ca d-voastră, un model de virtute, de spirit, de...

Princesa. — Ca mine?... Ei!.. doctore dragă: nu mă ridică în nourî, căci mă tem se nu cad prea de sus...

Doctorul. — N'am grijă despre asta... Vē cunosc eă...

Princesa. — Nu?

Doctorul. — Nu.

Princesa. — Îți figurezi poate că m'am născut pe lume ca o statuă... de marmoră.

Doctorul. — (cu convicție) De marmoră albă și fără pată.

Princesa. — Și fără sânge, care se fearbē, și fără inimă, care se batē, și fără inchipuire, care se se aprindē?... O! doctor lipsit de știință!... 'Ți-ar părea un fenomen, ca se fiă și eă ca toate cele-l-alte ființi, și numai dac' ai descoperi vr'o pată în marmora albă a statuei, numai atunci ai fi dispus a erta greșala Linei?... Află dar, că și eă am săcușorul meă de păcate, un săcușor mic, dar' rotund și plinuț...

(Doctorul clatină din cap cu îndocală.)

Princesa. — Nu credi, Toma necredinciosule!.. Sē deschid săcușorul?

Doctorul. — Deschideți. (in parte). Sânt curios să ved cu ce soiū de pēcate se laudă prinęesa.

Prinęesa. — Ascultă dar... Am să 'ți fac o destăinuire din cele mai delicate, pentru ca să te conving că nu se cuvine să osindim tinerimea, când nu mai putem face nebuniū plăcute ca dēnsa... Știi că m'am măritat tēnēră; aveam numai 18 ani, și eram destul de frumușică.

Doctorul. — Frumușică?... poeții de pe vremea noastră vē numea Afrodita, in versurile lor.

Prinęesa. — Eram de-abia sosită dintr'un pension de la Viena, unde fusesem crescută, când părinții mei mă cununară, in contra voinții mele, cu prinęul Mihail, un om mult mai in virstă de cât mine. slab, bolnăvicios, de un caracter aspru, temător... intr'un cuvēt, nesuferit; căci pe timpul nostru, doctore, pe acel timp atât de laudat de d-ta, copiii erau ades victimele despotismului părintesc; căsătoriile se făceau nu in privirea fericirii copiilor, dar' in privirea mulțēmirii părinților... Peste opt luni, de o vieată tristă și amară pentru mine, prinęul cădu la pat; doctorii, declarându'l că pătimeste de pept, îi ordonară să meargē intr'o climă mai dulce, in Italia sau in Sicilia... Ne duserăm dar la Neapoli, unde prinęul muri după douē luni de suferințe... Cunoști Neapoli, doctore?

Doctorul. — Cum nu?... Pe când imi făceam studiile de medicină la Piza, mă duceam in toți anii de pe treceam carnavalul acolo... Mē inamorasem ca un Lazaron de golful Neapoliū, și trăeam mai mult pe Mare,

scăldându-mă în rațele Soarelui, visând și cântând la lumina stelelor... pe-atunci aveam un glas de tenor, foarte plăcut... Ah! prințesă, ce ore de încântare am gustat în acele nopți senine și poetice, când barca mea lunea pe marginea malurilor înflorite de la Castellmare!... Îmi aduc aminte mai cu samă de-o noapte, de-o serenadă, de-o întemplantare romantică, care-au lăsat urme neșterse în inima mea... Închipuiți-vă... dar' *pardon*, v'am intrerupt... Vă rog să urmați.

Princesa. — Tocmai la Castellmare îmi alesesem locuința, după moartea bărbatului meu, într'o *villa* încunghurată de portocali și de lauri, ca un cuib între flori, și așezată chiar pe malul Mării... De la ferestele salonului, ochii se preumblau pe minunata panoramă a Neapoli, pe insulele Ischia și Capri, ce pară ca două corăbii fantastice, și pe acel poetic tabloù al golfului Neapoli, a cărui albăstrime limpede oglindează limpedea albăstrime a cerului Italiei. În timp de cinci luni petrecuți într'o contemplare neincetată; nopți întregi stam la fereasta salonului său în grădină, sub inriurirea unui farmec răpitor care mă îmbăta! Parfumul florilor, adierea răcoritoare a nopții, lumina dulce a stelelor, cântecele depărtate ale pescarilor neapolitani, produceau o armonie, o atmosferă încântătoare, în care sufletul meu plutea cu o plăcere nemărginită... Adese ori mintea'mi se cesa astfel de mult, că uitam tot ce era pe lume, și pare că intram într'o viață nouă, necunoscută, o viață cerească!... Mă simțam în acele minute cuprinsă ca de un delir, ca de-o nebunie, ce mă aducea în stare de a nu mai avea con-

știința faptelor mele. . . Ce să îți mai spun, amice? Aveam 19 ani! . . . inima'mi era însetată de iubire. . .

(stă puțin pe gânduri.)

Doctorul. — Inima se deșteaptă! . . . (în tot cursul scenei ce urmează, el dă semne de o mare uimire.)

Princesa. — Într'o noapte mă coboriiu în grădină și me apropieaiu de malul Mării. . . Sufla despre Sicilia un vântișor cald și 'ncăreat de parfumul florilor de portocali. . . Stelele scliceau în aer ca o ninsoare de diamanturi. . . Inima'mi era plină de lacrimi. . . mintea'mi tulburată mai mult de cât tot-de-auna. . . Cădui plângând pe earbă! . . . Pentru ce plângeam însă? . . . nu știeam! De-o dată veni din depărtare un glas dulce și pătrunzător ce cânta o barcarolă venețiană. . . Acel glas părea că răspunde la dorul tăinic ce'mi frământa sufletul. . . El se apropiea încet, răspândind pe Mare notele sale armonioase, și cu cât se înainta spre malul unde mă găsam, cu atât simțam că mă atrage către el! . . . În sfârșit. . . o barcă se opri lângă mine, în barcă era un tînăr, necunoscut mie, care 'mi diise: *Marea 'i lină, noaptea 'i frumoasă; vin' de te primblă 'n barca mea, signora. . .*

Doctorul. — (tremurând) Și? . . . și? . . .

Princesa. — (zimbînd) Și. . . mă 'i crede, doctore? . . . m'am dus cu tînărul acel străin pe Mare, uitând lumea, uitându-mă chiar pe mine! . . . și pîn' în zori de di am fost legănată pe valurile Mării ca într'un vis din cele mai fericite. . . un vis de tinerețe și de poezie, precum știu a le face numai imaginațiile de 20 de ani. . . Ei!

doctore, ce mai ȳci acum de statua de marmoră albă...
fără pată?

Doctorul. — (sub impresia unui suvenir) Și de-atunci?..

Princesa. — Și de-atunci n'am mai vădut nici o
dată pe frumosul meu cântăreț... A doua ȳi am plecat
la Moldova.

Doctorul. — O! Dumneȳeule... Dumneȳeule!

Princesa. — Da ce ai?... ce tulburare?

Doctorul. — Barcarola... barcarola... V'o adu-
ceȳi aminte?

Princesa. — Veȳi bine?..

Doctorul. — Cântaȳi'mă-o, vă rog, cântaȳi-o...

Princesa. — Dorești s'o cunoști?... fie!.. ascultă:

(se pune la piano, întorcând spatele spre doctor.)

(Arie de barcarolă.)

Cine 'n gondolă, pe-o noapte lină,
Atunci când luna eșind din valuri
Revarsă tainic a sa lumină
Peste palaturi, peste canale, și
Cine-a plutit
Și n'a iubit?

(Figura doctorului se luminează ca de raȳele unui suvenir depăr-
tat și incântător.)

Princesa.

Cine 'n gondolă culcat se duce,
Atunci când suflă vântul de noapte
Și de la Lido tainic aduce
Suspine blânde, duioșe șoapte...

Cine-a plutit
Și n'a iubit?

(Pe când princessa cântă a doua strofă, ușa din stânga se deschide și Lina se arată; ea se retrage în fund fără a fi zărită de doctorul.)

SCENA III.

Princessa, doctorul, Lina (în fund.)

Princessa. — (întorcându-se spre doctor) Am uitat sfârșitul... strofa a treia...

Doctorul. — (înestaz) Sfârșitul? (cântă acompaniat pe piano de princessa.)

Cine 'n gondolă plutind în pace,
Pe-ale lagunei lucioase spume,
N'a simțit viața'i că se preface
Și că re'nvie în altă lume?
Cine-a plutit
Și n'a iubit?

Princessa. — (cu multă mirare) Cunoști barcarola mea?..

Doctorul. — (neputând să vorbească de uimire) Eă... eă... eram... la Castellmare... cu barca... noaptea... pe Mare... eă...

Princessa. — (turburată) D-ta?... (în parte) El!

Doctorul. — (ca în delir) Eă... acesta'i suvenirul acel neșters din inima mea!.. (întinde brațele) O! scumpă nă-lucire a trecutului! vin' ânc'o dată în brațele mele!..

Princessa. — (zărind pe Lina, în parte) A! Lina! (împinge pe Lina în brațele doctorului) Eată o realitate mult mai dră-gălașă... stringe-o pe inima ta. (Lina se aruncă în genunchi d'înaintea doctorului.)

Doctorul. — (trezindu-se) Lina! Lina! (o serută cu transport.)

Princesa. — (luând pe doctor de mână) La vârsta noastră, dragă Leonard, când deschidem brațele, nu ne este ertat a cuprinde cu ele de cât pe copiii noștri.

Doctorul. — (ștergându-și ochii și serutând mâna princesei) Aveți dreptate... Ești un ânger, prințesă!

Princesa. — (zimbînd) Așa e c'am căștigat cù concina? (în parte, privind cu jale la doctor) Cine-ar dice c'aũ fost tîner, frumos și poetic?... O! lume, lume!..

(Cortina cade.)

GINERELE LUI HAGI PETCU

PERSOANE:

Hagi Petcu.

Prințul Radu Movilă.

Stefan Movilă, vărul său.

Verdulescu.

Adela.

Șloim }
Șafăr } creditorii.

Un bucatar.

Un vatav.

Un fecior.

GINERELE LUÎ HAGI PETCU¹⁾

COMEDIE ÎN 2 ACTE

Scenele se petrecă în Iași, în anul 1866.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă un salon foarte elegant, o ușă în dreapta și în stânga: două fereste și o ușă în fund, care se deschidă în grădina.

SCENA I.

Feciorul, Stefan (în haine de sub ofițer.)

Feciorul. — (ședând pe un fotoliu lângă o masă rotundă și citind o gazetă) Ean să videm ce mai dice Monitoriul... (citesce) „20 Mai 1866. Moșia Sătula fiind a să da în arendă pe cinci ani, cu șese mii de galbină pe an, doritorii se vor adresa la domnul proprietar, logofetul „Ghifțuț...“ S'o ieă?... să n'o ieă?... ba mai bine să 'mă caut de treabă.

1) Această comedie e prelucrată după piesa franceză: le gendre de Mr. Poirier.

Stefan. — (intrând) Acasă e prințul Radu Movilă?

Feciorul. — (sculându-se) Acasă; dar' încă nu s'o sculat.

Stefan. — Pe la 10 oare? (în parte) Se cunoaște că 'i însurat de curând... (tare) A!.. ea spune'mi, la câte ore face dejun prințul?

Feciorul. — La unspredece.

Stefan. — Caută să puî un tachim mai mult pe masă.

Feciorul. — Pentru cine?

Stefan. — Pentru mine.

Feciorul. — Pentru d-ta? ha, ha, ha... Nu 'mi spuî că ești mucalit?

Stefan. — Și mă faci haz?.. Nu 'i așa?

Feciorul. — (ridând) Te faci, dău?

Stefan. — Îmi pare bine... Acum mergi de mă anunță la stăpânul tău.

Feciorul. — Să te anunț?.. Numai decât așa?.. fără doar' și poate?.. ca pe un prinț?

Stefan. — Precum dăci.

Feciorul. — Și pe cine să anunț, mă rog?

Stefan. — Pe prințul Stefan Movilă.

Feciorul. — (ridând și mai tare) Prințul... (în parte) Da 'i mucalit de tot sergentul.

SCENA II.

Stefan, Radu (eșind din stânga), Feciorul.

Radu. — Ce vîd?.. Stefan?.. vîrul meu. (înbrăcișcăză pe Stefan.)

Feciorul. — in parte, spăriet) Eaca! eaca!.. am pătit-o... dos la față, băete. (ese pe furis.)

Radu. — A!.. vere Stefane!.. cât îmi pare de bine că te vîd!

Stefan. — D'apoî mie, Radule!

Radu. — Nici că puteai să sosesci mai la timp.

Stefan. — Cum?

Radu. — 'Ţi-oîu spune-o acuşi... Da ce Ţi s'aû întemplat, verişorule, de te-ai schimbat astfel?... Cine ar cunoasce sub uniforma asta, pe modelul tinerimii elegante, pe cel mai de frunte rîsipitor din Principatele-Unite.

Stefan. — Cel mai de frunte... după tine, Radule... Ce sî facem, frate!.. Vremea vremuesce, cum Ţicea bunul nostru. Ne-amû lăsatû amendoî de nebuniî, ca sî intrăm in calea cuminŢiei. Tu te-ai insurat, eû m'am făcut soldat; Ţi orî ce-ai spune, verişorule, îmi place mai bine regimentul meû de ostaşi, decăt regimentul teû de bărbaŢi... insuraŢi...

Radu. — Foarte 'Ţi mulŢemesec. (se întoarce p'împregîlul lui Stefan Ţi 'l esamină.)

Stefan. — Dar, dar... privesce, esaminează cât 'Ţi-a plăcea uniforma me; dar' nu ride, căci e o haînă in care nu poate intra nici un sentiment uricîos.

Radu. — Ha, ha!.. Vîd că gloria lui Stefan-Vodă 'Ţi-aû aprins Ţi Ţie minŢile.

Stefan. — Chîar aşa sî fie, n'ar fi de mirat, de vreme ce port ca Ţi tine numele de Movilă... dar' fără a me urca cu gîndul pînă la înălŢimea eroului nostru,

mărturisesc că 'mă e dragă cariera de oștean... Singură această carieră e demnă pentru un om cu nume mare și cu avere mică... Nu sînt obligat să mă supun decât disciplinei, și de este ca să mă închin cuiva, încalte îmi plec capul numai d'inaintea steagului Patriei mele!

Radu. — Prea frumos!.. însă opiniile tale politice... spiritul de partidă ar trebui să 'ți mai potoale focul entuziasmului.

Stefan. — Ba nici cît de puțin... Înainte de toate sînt Român! Asta 'î politica me!.. Cît pentru spiritul de partidă ce mă amețise cînd purtam frac negru, 'l-am închis în garderobă împreună cu fracul, ș'acum nu voese s'ascult alt spirit decât acel ce mă îndeamnă a 'mă vîrsa sîngele pentru România.

Radu. — Într'un cuvînt, ești mulțenit?.. Noroc să deee Dumneđe! Să te vîd în curînd general... dar' ea spune'mi: de mult ai sosit la Iași?

Stefan. — Astă noapte am venit de la Bucuresci, uude am fost în garnisonă.

Radu. — Și pe cîte zile 'ți-ai luat concediu?

Stefan. — Pe o lună; cît ține carnavalul...

Radu. — Ce-ai? nefericitele!.. ai alergat poate la petrecere în Iași?

Stefan. — Negreșit.

Radu. — Sărman!.. Se vede c'ai comis vr'o mare crimă d'incolo de Milcov, și de-aceea ai venit aici spre pocăință... dar' nu scii tu că Iașul ai agiuns a fi un schit de pustiu?

Stefan. — Fie! 'mă-oîă spăla păcatele în compănia ta.

Radu. — Ba chîr și în casa me... Auđi? Să nu cumva să ai de gînd a te chinui la otel.

Stefan. — Așî primi bucuros... însă mă tem să nu pricinuesc supărare... stinghireală...

Radu. — Cuî?

Stefan. — Sočiei tale, socrului tēu...

Radu. — Sočiei mele?... Îți inchipuesci poate că eū, prinčul Radu Movilă, dacā m'am însurat cu fiica fostului bogasier Hagi Petcu, m'am și îngropat de viu într'o boccea de marfă? Cređi poate că sočia me face bibilurî și corăbiele? că această casă în care ne găsăm e o dugheană, și eū calfă de bogasierie? Fiî liniștit, iubitē... Ambiția me n'aū mers încă pēn' acolo!.. Eū trăesc din protivă, cum imi place, ca un prinč, aruncând banii pe fereastă ca mai 'nainte, cumpărând cai frumoși, tablouri și dănd mese mari; căci am un bucătar cu 10 galbinî pe lună, un adevărat artist... Și, apropo, te 'i incredința tu însuși despre meritele lui nu mai târđiă de cât mănî, fiind că 'i-am comendat un festin de Baltazar pentru điuă me... Într'un cuvēnt, ce să 'ți mai spun, vere? Căsătoria nu 'mă-aū schimbat obiceiurile întru nimic, ea aū adus o singură prefacere în persoana me.

Stefan. — Care?

Radu. — M'aū scăpat de creditorî!.. (cu ton tragic)
Așa frate!.. Nu mai am nici o lipitoare de creditor!

Stefan. — (*tragic*) Te jălesc! (*vesel*) Dar' bine soșicia și socrul nu dică nimic că cheltuesci cu mâna spartă?

Radu. — Nimic!.. Adela 'i o copilă gingașă, delicată, care mă iubesce; și sînt sigur că, de cînd s'aun măritat cu un prinț, ea caută ades în oglindă ca să vadă dacā o prinde titlul de princesă. C'at pentru socrul meu, carele după ce se numesce Petcu apoi e și hagiū, imi vine a crede că Dumnezeu 'l-aun trimis de la Ierusalim pentru ca să îndeplinească dorințele mele. Visul lui cel mai drăgălaș aun fost tot-de-a-una de-a avea scumpa fericire ca să fie prea supusul și prea plecatul socru al unui prinț... și eu, care am suflet bun, 'i-am realizat visul.

Stefan. — Ce'mi spui, frate?.. Și unde-ai găsit asemenea odor de socru?

Radu. — Să veđi: După ce 'mi-am ruinat starea cu tot soșul de nebunii, precum scii, și cu agiutorul cămătarilor Șloim și Șafēr am început a aduna în locul ei un capital de datorii, un capital astfel de spăimântător, că mă hotărisem a scăpa de el în templul căsătoriei... Tocmai atunci āngerul meu păzitor imi scoase înainte pe Hagi Petcu...

Stefan. — Ce detreabă ānger!

Radu. — Pravoslavnicul avea o sumă mare de mii de galbină și căuta să'i dea cu imprumut; eu din parte'mi căutam o asemenea sumă ca s'o ieū cu imprumut; prin urmare eramū meniți de soartă ca să ne intēlnim împreună.

Stefan. — Și?

Radu. — Și fiind că nu'î dam destule garanții ca datornic, el mă găsi minunat de bun ca ginere... M'am informat de moralitatea lui, m'am incredințat că averea lui provenea din isvoare curate, și fără a perde timpul m'am băgat ginere la densusul.

Stefan. — (ridând) Cu câtă leafă?

Radu. — Cu leafă de 40,000 de galbină... destre.

Stefan. — 40,000!.. frumoasă simbrie.

Radu. — Dar' asta nu 'î nimică... Pravoslavnicul s'au îndatorat a mă scăpa de creditor, și mi se pare că chiar astăzi are să se împlinească acest mare eveniment. Numai de nu s'ar cutremura pământul!..

Stefan. — Apoi bine, frate, Hagi Petcu 'î bun de arătat ca un fenomen a Naturei.

Radu. — Așteaptă... Simțirile lui de părinte necertându'l a se despărți de fiică-sa, hagiul a pretins numai decât ca să ședem în casa lui, și să se nu ne îngrijim de nimică despre a le vieții: în cât fiind hrănit, încălzit, primblat și slujit degeaba, lui rămâne 4,000 de galbină pe an pentru buzunăritul Adelei și al meu.

Stefan. — Bravo!

Radu. — Mai așteaptă.

Stefan. — Da ce mai este?... Nu cumva s'au prins cătră tine ca să'ți aducă și luna pe tupsie?

Radu. — După ceremonia cununiciei, Hagi Petcu s'au apropiat cu uimire de mine, și 'și-a cerut ertăciune că n'are mai mult de 60 de ani... însă 'm'au dat a înțelege că s'a grăbi să aibă în curând 80... ca să mă lase clironomul întregii sale averi... Eu nu 'l silesc,

sărmanul, pentru că 'mă-ar fi cu greu să găsească un vataș mai priceput de cât dânsul; soțul se ține la locul lui cu o modestie de bogasier înțelept; el se culcă o dată cu găinile, se scoală o dată cu cucușii, regulează socotelele, poartă de grijă de toate, și... și nu mă fură ca alții vatași.

Stefan. — Minunat!.. dar'... dar'... aș vrea să te 'ntreb de-un lucru.

Radu. — Întreabă.

Stefan. — Ce-ați dis societatea despre căsătoria ta?.. Ați trebuit s'o critice amar.

Radu. — Ba nu prea... căci lumea s'ați mai democratizat de-o bucată de timp... ș'apoi ști că averea 'i un talisman puternic, care în ochii oamenilor te face frumos când ești slut, cu spirit când ești prost, și chiar onorabil, când ești din protivă... Damele s'ați arătat cam aspre la început, mai cu samă acele ce aveau fete de măritat; dar' în sfârșit le-am îmblândit... și chiar pentru asta sunt mulțumit tocmai acum.

Stefan. — Pentru că ai îmblândit damele?.. Ce mă privește pe mine?

Radu. — Nu 'nțelegi, tu care 'mă-ai servit tot-de-ama de secundant?

Stefan. — Un duel?..

Radu. — Dar, verișorule; un duel frumuseț ca pe timpul cel bun, când eram holtei. Ei! ce ții? așa 'i că nu m'am bogasierit de tot, de și 'mă-am ales domeniul căsătorec în dugheana lui Hagi Petcu?

Stefan. — Un duel!.. Cu cine? pentru ce?

Radu. — Cu unul... care 'și dice conte de Tazleo, fiind că tatăl său a fost rădăș de pe malul Tazlăului... trebuie să 'l cunosc?

Stefan. — Cum nu? un personagiū ridicul ce n'are alt merit decât acela de a fi vēr cu doamna Rosescu.

Radu. — Și care 'și-aū pus de gând a se constitui, ca in poveste, Zmeul acelei dame... El pretinde ca nime să nu îndrăznească a se apropia de vara lui, și a 'i face curte...

Stefan. — Pretenția e ridiculă ca și dēnsul, in adevēr; dar' ce 'ți pasă ție? Nu cumva, de abia însurat, ai început a sări garduri prin grădinile vecinilor?

Radu. — Ce să fac, vere? dacă prin acele grădini sūntū poame frumoase?... Doamna Rosescu e o vēduvā cochetă; eū precum scii... un... un...

Stefan. — Un berbant... spune, nu fii modest.

Radu. — Și prin urmare înțelegi? trebuie să mă bat cu Zmeul de Tazleo.

Stefan. — Ca Fēt-frumos!... Prea bine!... Când aū să vie secundanții lui?

Radu. — Îi aștept adī dimineață... Să 'i primesci tu din parte'mi și să regulezi condițiile duelului.

Stefan. — Bucuros... oū căuta să inpac treaba...

Radu. — S'o inpacī?... de când, mă rog, ai luat de-prindere a termina prin inpăcare chestiile de onor? de când ești in oaste?...

Stefan. — Tocmai; de când sūnt militar!... ca oșlean, cunosc prețul sângelui, și găsec că, putēnd cineva să și 'l verse pentru țera lui, e ridicul de-al vērsa pentru

plăcerea de a combate cu un domnișor de pe malul Tazlăului ce poartă un titlu fals.

Radu. — Fie!.. te las în voea ta să pui la cale cum îți găsi mai bine de cuviință... Dar' ce s'aude? A! vine pravoslavnicul meu socru, împreună cu domnul Verdulescu, vechiul său asociat de bogasierie... Aține-te, vere Stefane, că ai să vezi o păreche nedespărțită și foarte curioasă.

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu, Verdulescu.

Radu. — Buna dimineața, domnule Verdulescu.

Verdulescu. — Plecăciune, *beizade*.

Radu. — Îubitul meu socru. (presentând pe Stefan) Vărul meu, prințul Stefan Movilă.

Stefan. — Sub ofițer de cavalerie.

Petcu. — Mă simt foarte cinstit, *bei mu...* (se închină lui Petcu.)

Radu. — Cinstit, precum diceți, și eu atât mai mult, iubite socrule, căci vărul meu a bine voit a primi să găzduască aici...

Stefan. — (cătră Petcu) Mă ertați, domnule Petcu, că am primit această ospetie, fără a fi cunoscut de d-voastră.

Petcu. — Ce se potrivește, *beizade!*.. de vreme ce vărul *evgheniei* voastre v'ați *proskalisit*, nu incapa nici o *aporie*...

Radu. — Se 'ntëlege... Vërul meu va ocupa chiocul din grădină... Bine voiți a poronci ca s'îl gătească.

Petcu. — Oîu purta insumă de grijă...

Stefan. — Da, mă rog... nu vă dați osteneală...

Radu. — Din protivă! Hagi Petcu va fi prea fericit...

Petcu. — Prea fericit!

Radu. — Veți avea bunătate a pune asemenea la dispoziția vërului faetonul cel albastru.

Petcu. — Cu care mă slujesc eu?... Bucuros.

Stefan. — Ba foarte vă mulțemesc; nu vreți să vă lipsesc de caleasca domniei voastre.

Petcu. — Ce se potrivește, *bei mu!*.. Sîntu birje alătura cu casa... oîu umbla cu birja.

Verdulescu. — (în parte, imitând pe Petcu) Oîu umbla cu birja... Ghidi colakiu!

Radu. — Minunat!.. Acum, vere, hai la grajdă să'ți arăt caii... Am cumpărat ieri nisece telegari unguresci care n'au păreche în Iași... 'Y-am plătit 400 de galbină... Hai.

Stefan. — (cătră Petcu) Vërul meu e nerăbdător să'mi arăte luesul cu care trăesc în casa d-voastră, pentru ca să mă coringă că sînteți soerul cel mai bun și mai generos.

Petcu. — Bunătatea *pan evgheniei* voastre și a d-sale... Fac și eu ce pot... cum imi dă mâna...

Radu. — Apropo... scitiți, iubite socrule, că mâni dau o masă mare amicilor mei din Iași... Cred că ne'î face mulțemirea să mănânci cu noi?

Petcu. — Ba, să mă ertați, *bei mu...* oîu mânca mai bine cu Verdulescu... La *ilikia* mea... un om bătrân.

Radu. — A! Domnule Verdulescu... o să ne sfădim împreună.

Verdulescu. — Pentru ce, *beizade?*

Radu. — Pentru că 'mă iei pe socrul meu, de câte ori am mese mari.

Verdulescu. — Eă, *bei mu?*.. El nu vrea să fie în *sinanastrofie* cu musafirii *evgheniei* voastre.

Petcu. — La *ilikia* mea...

Verdulescu. — (strimbându'l, în parte) La *ilikia* mea.

Radu. — Fie!.. A revedere... vină, Stefane. (ese cu Stefan.)

Petcu. — Mă închin cu toată supunerea.

SCENA IV.

Petcu, Verdulescu.

Verdulescu. — (în parte, strimbând pe Petcu) Mă închin cu toată supunerea. (tare) Ean ascultă, Petcule, gădesc că ginere-tău te ica cam peste picior... și că tu te supui cu prea multă umilință.

Petcu. — Fac cum imi place, audî tu?.. Știu eu doar' să mă port cu oamenii.

Verdulescu. — Cum nu!.. Te porți astfel cu ginere-tău, că 'l-ai făcut a avea pentru tine o bunătate deosebită decât pentru cele-l-alte slugi în casă... Ce 'i drept îi drept.

Petcu. — (ridicând din umeri) Ai vorbit de te-ai pri-pit... Mai bine cată'ți de trebile tale și nu te-ames-teca unde nu'ți ferbe oala.

Verdulescu. — Ba m'oiu amesteca, c'aici imi ferbe oala ca și ție... Sântem amândoi prietini și tovarăși de 30 de anî; ne-amu deprinsu unul cu altul, ne sëmănăm în toate, par' e'amü fi făcuți tot pe-un calup... încât, măi Petcule, când te vëd în brânci d'inaintea ginere-tëu, nu më pot ținea bine pe picioare...

Petcu. — În brânci!.. Eü în brânci d'inaintea lui Radu! da... pentru ce? pentru că'i *bezade*? Socoți tu că mă spariiü de *evghenia* lui? Da eü, măi Verdules-cule, am fost tot-de-a-una un om liberariü, o știi tu?.. 'Mi-am bätut gïoc tot-de-a-una de *arhontologie*. O știi tu? Audï? în brânci? eü, Hagi Petcu!.. Măi, în ochii mei numai omul cu merite și cu *ishkuzarlii* la treabă are *ipolipsis*...

Verdulescu. — *Aferim!*.. apoi ginere-tëu are, se vede, multe merite, de vreme ce 'i suferi toate.

Petcu. — Da ce?.. ai vrea poate së 'i scot pe nas binele ce 'i-am făcut, scäpându'l de särkeie?

Verdulescu. — Adică, dändu'i pe Adela cu ochii închiși?.. Hei, Petcule!.. de m'ascultaï, măi bine ni-mercaï s'o fi măritat cu un bogasier de-ai noștri.

Petcu. — *Ama!*.. Atâta 'mï-ar fi trebuit... së'l ascult pe d-lui.

Verdulescu. — Și de ce nu?.. Nu 's rëu *sftnik*, când s'atinge de interesele Adelei.

Petcu. — O!.. D-ta ești un *sofologhiotatos!*.. un

om cetit!.. ca proorocul Agatanghel... Cum nu?... Ai vorbe cu *parimiti*; *eksighisești* lucrurile cu *tropos*: dar încât s'atinge despre dreapta giudecată, despre tertipul lumii, nu m'agiungi nici la călcăi.

Verdulescu. — Despre tertip, nu!.. tu ai făcut o avere de 100,000 de galbină, și eu de-abia una de 30,000.

Petcu. — Ș'ancă tot prin agiutorul meu.

Verdulescu. — Tot!.. o mărturisesc... De-aceea, fiind că astă avere am câștigat-o prin tine, tot în familia ta are să rămăie; căci am s'o las fiicei tale, când te-a ruina ginere-tău.

Petcu. — Pe mine! el se mă scoată *silemet!*

Verdulescu. — Pe tine... și asta nu târziu... Peste câțiva ani.

Petcu. — Ai 'nebunit?

Verdulescu. — Doi, trei ani, cel mult, giudecând după cheltuelile ce face pe toată ziua... Fă sototeală...

Petcu. — N'am nevoie... Îmi cunosc eu catastihul.

Verdulescu. — Acu de te-ar calici numai pe tine... nu m'ar durea măsaoa...

Petcu. — Și pentru ce, mă rog, se nu te doară măsaoa? Vra se dice nu te interesezi nici de cum de soarta mea... pușin îți pasă se rămân lipit pământului, eu care te-am făcut om cu stare?... Vrei se îți spun una, dacă 'i așa?... Ești un nerecunoscător, un *adiafor*, fără *ithiki*.

(se nîmesce.)

Verdulescu. — Se poate; dar precum 'ți-am spus,

nu m'ar durea capul despre tine, fiind că nu 'ți sînt nănaș, nu te-am botezat cū.

Petcu. — Da ai botezat pe fiică-mea, Enicerfule!

Verdulescu. — Toceai pentru asta n'ași vrea să 'i mănânce starea bărbatu-sēū... Adela mi'ī dragă ca ochiī din cap, o iūbesc ca un părinte... și mai mult...

Petcu. — Mai mult de cāt un părinte? mai mult de cāt mine, vrei să dicit?

Verdulescu. — Știu eū ce vreu să dic.

Petcu. — Și eū știū că pretindarișești a fi mai cu dragoste de cāt mine!.. ba 'ncă ai și cercat a face să creadē copila că 'i așa.

Verdulescu. — Haide!.. Ear' ai inceput *oktoihul* ista! Dă'ī înainte că nu 'ți țin isonul.

Petcu. — Sē știī că 'i-oīū da 'nainte... Tu cați sē mē *mazilești* din inima copilei... faci intrigī ca Domniī greci la Tarigrad... ș'acum Adela se 'ncrede mai mult în tine de cāt în tatā-sēū, te dismīcardā mai adese ori pe tine, de cāt pe mine.

Verdulescu. — Eū n'o spariū.

Petcu. — Da ce?.. eū o spariū?.. Stahie sūnt? strigoīū sūnt? papalugă sūnt ca s'o spariū?

Verdulescu. — Nu ești papalugă... dar' nici ești un părinte blānd, dismīerdător... Ești prea *turkomerit*.

Petcu. — Așa; eū sūnt *turkomerit*, și tu?.. Adică numai tu știī sē te porți cu copiiī?.. Adică 'i greū marafet de-a sē 'nprietenī cu copiiī, împlinindu-le toate vroiūțile!.. Asta nu 'i dragoste, îi *egoismos*.

Verdulescu. — *Egoismos!*.. Dar' ean spune'mī,

când au fost vorba de căsătoria Adelei cu Radu, cine 'i-au apêrat interesele ei? Cine-au cătat a se 'nprotivi vroinței sale? Eă și numai eă, căci tu din protivă o îndemna'i hojma se se face' prinșeă... așă'i?

Petcu. — Adela lubea pe Radu... Nu puteam se le stric dragostele. (se pune pe un scaun și citește jurnalul.)

Verdulescu. — Vorbă se fie!.. Tu 'l-ai tras pe prinșul aici cu *skopos*...

Petcu. — (sculându-se) Na!.. Âncă unul scos la oameni!.. (lovește cu palma peste jurnal) Ficiorul lui *kir* Manoli au agiuns senator!

Verdulescu. — Și ce 'mă pasă mie?

Petcu. — Cum? ce 'ți pasă? Nu 'ți pasă de-a videa unul de-ai noștri că s'au înălțat așa de sus?.. se fie chîemat de Ocârnuire în numărul *ipokimenelor simandicoase* de Stat?.. se între în *ekpaeaoa* Senatorlicului!.. Da bine, omule, n'ai în sufletu t'eu nici un dram de *hambition*? Nu ești mândru de-o epohă ca aceasta unde tot omul poate se *katortosască* prin vrednicia lui? Cum? ești *adiafor*, când de ađi p'ănă m'ani poți chîar tu s'agiungi senator? Bre!

Verdulescu. — Eă? se mă ferească Dumneđeu! de asemenea *hambition*... și mai cu samă se ferească Dumneđeu țara mea de senatori ca mine!

Petcu. — Pentru ce? Ficiorul lui *kir* Manoli...

Verdulescu. — Ficiorul lui *kir* Manoli, de și ficior de bacal, au fost crescut în străinătate, unde-au prins la *prokopsală*. El îi avocat, cunoaște toate pravilele și 'i în stare se lucreze cum se cade în Senat; dar' eă și tu?..

Petcu. — Eă și tu? da n'ai cetit, măi prostule, ce spune gazeta cea din București? Ea spune *ritos* că comerțul este adevărata școală a oamenilor de Stat; prin urmare fiind comerțant, ca unul ce-am fost bogasier, sânt și eă om de Stat ca ori cine, și pot să rîdic în spinare sarcina politicalelor.

Verdulescu. — Dacă acea sarcină ar fi o boccea de cutniă, n'ași dice ba; dar' țara nu 'i o dugheană de bogasierie. . .

Petcu. — Nu pricep *parimia*. . . Poate să fie filosoficească, dar' n'o pricep.

Verdulescu. — Și tu, Petcule, ești din taraful celor cu mania de Ocârmuirii; și tu te-ai *hirotonosit* om de Stat, nitam nisam. . . tronc! ca hatmanul Velișcanu?.. O! netoșilor! decât ați gânda să ocârmuiți țara, măi bine v'ați ocârmui casele cum se cade, și nu v'ați da fetele după *evgheniști*, tufă de parale, care socotă că vă facă mare cinste plătind datoriile lor cu baniș voștri.

Petcu. — Pentru mine-o spuș asta?

Verdulescu. — Ba nu, pentru mine.

SCENA V.

Petcu, Verdulescu, Adela (eșind din dreapta.)

Adela. — Buna dimineața, tată; cum te așli. . .
(scrută pe Petcu.)

Petcu. — Ca un bujor.

Adela. — Eaca și nănașul. (scrută pe Verdulescu) Viș să facă dejun cu noi?

Verdulescu. — Dar' Adeluță.

Adela. — Ești cât se poate de gentil.

Petcu. — Îi gentil!.. el!.. Apoi eu ce sînt, eu care 'l-am poftit la zacuscă?

Adela. — D-ta ești cel mai bun din toți părinții.

Petcu. — Dar! sînt cel mai bun... de cîte ori poftesc pe Verdulescu...

Adela. — Unde 'i bărbatul meu?

Petcu. — Unde se fie? la grajdii...

Verdulescu. — S'aū dus se 'și vadă caii...

Petcu. — Așa! de n'ași ști că 'i *beizade*, ași crede că 'i herghelegiū.

Adela. — Un gentilom se cuvine să iubească caii și armele, tată...

Petcu. — Fie; dar' ași vrea să mai iubească și alt ceva.

Adela. — Iubesc artele, pictura, poesica, musica...

Petcu. — Arma!.. fleacuri.

Verdulescu. — Ai vrea poate să iubească mai bine bogasieria, Petcule?

Petcu. — Frumos, Verdulescule; ține 'i partida ei, intrigantule, ca să te iee la ochi bun!... (cătră Adela) Ea vedi'l, Adelo? Chiar acu 'mī dicea că bărbatu-tēū te ruinează...

Verdulescu. — Dar! o spuneam... însă tu n'ai de cât să strîngi baerile pungii.

Petcu. — Nu dic ba... dar' eu socot că dacā Radu s'ar indeletnici...

Adela. — Cu ce?

Verdulescu. — Cu vëndare de cutnii și de meta-nii de calembec?..

Petcu. — Ba nu!.. Știu că nu 'l agiunge capul să facă asemenea *pazarlikuri*.

Verdulescu. — Ei!.. apoi?

Petcu. — Apoi să cate a lua o slujbă de boieru *protipenda*... să ȳe un minister...

Verdulescu. — Un minister!.. par' că să ȳe mi-nisteriele ca o cafea turcească...

Petcu. — Când se numește cineva prințul Movilă, poate să pretindarisască la toate.

Adela. — Înșă este obligat a nu pretinde nimic.

Verdulescu. — *Raison!*.. Ginere-tėu are opinii care nu'l cartă a da mâna cu...

Petcu. — Așa!.. opinii!.. el are numai una... lenea!

Adela. — Ești nedrept, tată!.. bărbatul meū are tradiții de familie care 'l impunū obligarea de a nu lua parte la lucrările regimului de astăzi.

Petcu. — Nu 'nțeleg ce vrei să 'mī spuī cu regi-mul... Eū știū ce știū... 'l-am *spudaksit* pe Radu pěn' a nu 'l lua de ginere, și 'l cunosc mai bine de cât voi. El îi un sturluibat... o vėrtelniță care face sfėrrr... și alt nimic. Căt pentru fudulia lui de *familiot*, dac' ar ținea mult la dēnsa nu s'ar fi cununat cu fata lui Hagi Petcu.

Verdulescu. — Prin urmare?

Petcu. — Prin urmare trebuie să 'l facem a înțē-lege cu *tropos* subțire, că un om îndēstrat cu un nume

vechîu ca al lui, și cu rang de prinț, își necinstește *ecghenia* când se lasă pe lene.

Verdulescu. — Așa este, Petcule; ai vorbit ca din carte; dar' cine să 'i grăească?

Petcu. — Cine?... Adela!... (cătră Adela) Dac' ai vrea tu să 'l aduci la *prokimen*... sara... când îți despleteste përul... știi?... tertip femeesc...

Adela. — O!... tată!...

Petcu. — Ce o!... ce tată!... Astfel m'aă *englendisit* neneacă-ta, când aă avut poftă s'o duc la teatru... și a doua ți am luat numai decât o lojje la rëndul al doilea.

Adela. — Nu ași îndrëzni nici o dată să vorbesc lui Radu de un lucru așa de serios.

Petcu. — De ce nu? Dëstrea ta îți dă *pitak* la mână ca să poți pretindarisi ce 'ți place.

Adela. — Radu ar ridica din umeri și nu 'mî-ar respunde.

Verdulescu. — Ce-aud? El ridică din umeri când îi grăești!

Adela. — Ba nu... dar'...

Verdulescu. — Eaca, eaca... de ce cobori ochii? Se vede că bărbatu-tëu îi cam... nepoliticos câte-o dată.

Petcu. — Nu cumva te tratarisarisarisește cum... spune drept.

Adela. — Nu, tată.

Petcu. — Nu te iubește cu *sevas* ca pe-o *nekokera*?

Adela. — Ba...

Petcu. — Apoi dar ce?

Verdulescu. — Ascultă, Adeluță... arată-ne curat ce ai la suflet, dragă... Tată-tău și eu sîntem născuți pe lume pentru ca să privighem asupra ta... Spune: Ai vr'o supărare?... Ai a te plînge de Radu?

Adela. — De el?... nici de cum... îi bun... îi amabil...

Petcu. — Ei! apoi?... ce 'ți trebuie mai mult?

Verdulescu. — Bun, amabil... prea bine; dar' nu te bagă de samă mai mult de cât pe-o păpușă frumușică... așa este?

Adela. — Chiar așa să fie... Nu e vina lui, e a mea!.. Sînt prea timidă cu dînsul, nu îndrăznesc să'mi deschid inima în ochii lui... și sînt incredințată că mă consideră ca pe-o copilă eșită abia din *pension*, și prea fericită de a fi prințesă.

Petcu. — Auđi, dobitocul!

Verdulescu. — De ce nu te tîlmăcești cu dînsul?

Adela. — Am cercat-o de mai multe ori; însă tonul cu care'mi-a respuns, se acoardă astfel de puțin cu gîndirea me, că n'am avut curagiu să urmez... Sîntu oare care confidențe care aū nevoie de a fi încuragiate... Sufletul e ca o păserică ce se sparie de-o umbră... Mă'nțelegi, nînașule?

Petcu. — Eaca!.. Da eă nu te'nțeleg poate?

Adela. — Ba și d-ta, tată... Cum să ȳdic de exemplu lui Radu că ceca ce'mi-a plăcut în persoana lui, nu 'i titlul său de prinț, dar' nobleța manierelor lui, veselia lui de *bon ton*, disprețul său pentru cele mici ale lumii?... Cum să 'i ȳdic în sfîrșit că el este eroul

visurilor mele de copilă, dacă la cel întâi cuvânt ce rostesc el îmi taie vorba cu o glumă?

Petcu. — Na!.. dacă glumește, dovadă că 'i vesel, băietul.

Verdulescu. — Ba. Petcule! dovadă că 'i e urit cu nevasta lui.

Petcu. — (Adelei) Urit cu tine?

Adela. — (oftând) Așa 'mi-e teamă!

Petcu. — Fleacuri!.. Uritul îi vine nu de la tine, dar' din trândăviea vieții sale. Un bărbat nu 'și iubește multă vreme nevasta, când n'are altă de făcut de cât s'o iubească...

Adela. — Așa să fie, nănașule?

Petcu. — Îi de prisos să mă întreb pe Verdulescu, dacă 'ți-o spun eu.

Verdulescu. — Are dreptate, tată-tău; amorul trebuie economisit ca și averea.

Petcu. — Eaca, de pildă, eu... pentru ce-am slăvit tot-de-a-una pe nineacă-ta?.. pentru că n'am avut nici o dată vreme să mă gândesc la dânsa.

Verdulescu. — Bărbatu-tău are două-șeci și patru de ceasuri pe zi ca să te iubească...

Petcu. — Gîmătate mai mult de cât trebuie... Ean să îce un *huzmet*, și 'i videa cum te-a iubi.

Adela. — Un *huzmet*?

Petcu. — Adică o slujbă...

Adela. — Bine; dar' cum să 'l înduplecăm?

Petcu. — Lăsați pe mine... chiar astăzi... voi să mă sprijiniți...

Verdulescu. — Astăzi?... înaintea zacuscăi?

Petcu. — Ba nu, după... Am *paratirisit* că *be-zadea* îi mai vesel când mistuește.

SCENA VI.

Petcu, Verdulescu, Adela, Radu, Stefan.

Radu. — (presentând pe Stefan) Dragă Adela... îți pre-sint pe vărul meu, prințul Stefan Movilă... Nu 'ți e necunoscut.

Adela. — În adevăr, domnul meu, Radu 'mă-a vor-bit atât de des de d-voastră, că vă consider ca pe un vechiū amic.

Stefan. — Aveți dreptate, doamna me; și mă simt fericit de acest titlu. (încet lui Radu) E de tot plăcută cumnățica.

Radu. — (încet lui Stefan) Dar; e gentilă. (cătră Adela) Stefan e oaspele nostru în tot timpul concediului său.

Adela. — Sper, domnul meu, că e lung concediul.

Stefan. — O lună numai, doamna me... după care sînt silit a merge cu regimentul pe malul Dunărei.

Petcu. — *Aferim!*... Văd cu mulțemire, *bezade*, că vă place a nu șidea cu mînile subsuorî...

Radu. — (în parte) Bate șea, soceru; dar' mă fac că nu pricep.

(Întră un fecior aducînd un tablou.)

Feciorul. — Măria ta... o adus cadrul ista de la domnul Ponianu.

Radu. — A! bine... aşazăl cole pe scaun, lângă fereastă... Vin' Stefane să 'mî dai opinia ta.

Stefan. — (examinând tabloul) Minunat!... ce frumos efect de asfinţitul Soarelui... Cum îl găsiţi, doamna me?

Adela. — În adevăr, minunat!... Priviţi cât de natural se strecură raşele Soarelui p'ntre frunşele arborilor!... cum se jocu în linişte pe faşa apei!... şi în depărtare ce pată de lumină ardătoare se întinde pe albastrul Cernului!... O! e un tablou frumos cât se poate!..

Petcu. — Ean să videm şi noi, Verdulescule... (se apropie amândoi.)

Radu. — Cum îl găseşti şi d-ta, iubite socrule?

Petcu. — Îl gădesc... Mă rog ce înfaşozază?

Radu. — O privelisce de ţără la culcatul Soarelui.

Petcu. — Fleacuri!... N'are nici o noimă... Să vedeţi portretul ce am în odaca mea... acela 'i cu haz... îşi sare în ochi cât colo...

Radu. — Şi ce represintă?... vr'o mătă turbată?

Petcu. — Ba nu... Un Eniceriu cu musteaşa de-un cot şi cu coşcoşea sabie în mână; ear' gîos, de gîur înpregiurul lui, o mulţime de căpăţini tăiete... Pricepi de-o dată cum îl vedeţi că le-au făcut kies pe toate, în vremea răsmeriţei... îi lucru cu noimă care te oşreşte şi te...

Radu. — Aşa?... tablourile cu... noimă îşi placu, socrule?... ce nu 'mî-ai spus mai degrabă?... Am să comand, inadins pentru sərbătoarea d-tale, un tablou cu o noimă şi mai oşeritoare de cât Enicerul d-tale.

Petcu. — Care tablou?..

Radu. — O ceapă... mică... o sërmană cepușoară tăietă în patru bucăți!.. pe-o masă de lemn... cu cuțitul alătura... să nu te poți uita la ea fără a'ți veni lacrimi în ochi.

Verdulescu. — (încet lui Petcu) Te țiea în trei parale, Petcule.

Petcu. — Lasă 'l să mă ție, că nu mă dau.

Stefan. — Care artist a făcut tabloul acesta?

Radu. — Un tîner cu mult talent ce-a studiat la Roma, și care moare de foame la noi.

Petcu. — Și cât 'i-ați plătitu pe bucățica asta de pânză?

Radu. — Cîndeci de galbeni.

Petcu. — Cîndeci de galbină!.. unui zugrav care moare de foame?... Pe la vreme de masă ai fi putut să'l cumperi cu cîndeci de lei.

Adela. — O! tată!..

Petcu. — Ce o!.. ce tată!.. prețul pânzei e un leu cotu... Nu 'i așa, Verdulescule...

Verdulescu. — (încet lui Petcu) Ai trântit o gogomănie, Petcule.

Petcu. — Cum?... ce fel?..

Feciorul. — (întrînd) Poștiți la masă.

Petcu. — (cătră fecior) Spune stolnicului să scoată din pivniță o garafă de Comandaria de cea bună... (cătră Stefan) Am adus-o eū însumi de la Kipru... ține opt sute de lei balerca... Nicî Sultanul nu bea mai bună... (încet lui Verdulescu) Noi n'omū bea... omū lăsa garafa lor.

Radu. — Opt sute lei balerca!.. N'a fi avënd bietul Sultan cu ce s'o plătească.

Verdulescu. — (incet lui Petcu) Ear' te ȳea în trii parale, Petcule.

Petcu. — Să 'ȳ fie de bine! Petcu n'asudă nici de patru parale.

(Esă cu toȳi prin stânga.)

SCENA VII.

Feciorul, Sloim, Șafër.

Sloim. — (băgënd capul pe ușa din fund) Sluga d-tale, domnule lighifeti.

Feciorul. — Ce cauȳi, giupâne?

Sloim. — Acasă 'să boerii, me rog?

Feciorul. — Sântă la dejun; dar' ce vrei?

Sloim. — Am pițintichi treabă cu chiconu Haji Petichi.

Feciorul. — Vină mână. (ese.)

Sloim. — (intrând) Muni, nu pot che intrăm în Sabăș. (srigă incet la ușa) Șafërlă...

Șafër. — (arătându-se) *Vus ist?* ¹⁾

Sloim. — *Kim? a hier.* ²⁾

Șafër. — (intrând cu sicală) Nu 'ȳ nimine?

Sloim. — Kim, kim.

Șafër. — (privind în glurul lui) *Mein Gott!*.. frumoasă dugheană 'ȳ aici... tot mobile de Lipschi.

1) Ce este?

2) Vin aici.

Șloim. — *Azo!*, *io...* ³⁾ cumperate cu banii a nostri.

Șafër. — *Ai, rei!* banii nostri... Chind 'i-omă mai vide... Șloim.

Șloim. — *Vus ist?*

Șafër. — Credi tu che Hagi Petichi a vre si ni plitească datoria lui *Fürst Radu*?

Șloim. — Și de ce nu, me rog?... Nu 'i destul de chind asteptăm? *Fürst Radu* s'o insurat cu o destre mare; Hagi Petichi o cumperat un giner *grof*. Acu 'i vreme se cerea banii nostri. Chit ai se ieși tu?

Șafër. — (scoțând un sinet) Mult: 4831 de galbină, 27 de lei, 30 de parale și jumătate cu dubunda penă astași.

Șloim. — (scoțând asemenea un sinet) Și eu 5168 de galbină, 9 lei, 6 parale și jumătate... Șafërlă...

Șafër. — *Vuăs?* (se pune pe colțul unui scaun.)

Șloim. — Spune drept, cu chit 'l-ai incherat pe *Fürst*?

Șafër. — Pe Radu? (coborând ochii) Cu nimic, deș.

Șloim. — Cu chit?... sută la sută?

Șafër. — (ridând) Dubunda boeresc... dar' tu, Șloim?

Șloim. — Iă?... Iă sint bencheer, nu zaraf ca tine. Am pus dubunda 'n capital: atita tot, și deș.

Șafër. — *Vuăs?* bencheer?... din colț a vuliții cu zur zur in palmă?... Te chinosc eu.

Șloim. — Și eu nu te chinosc pe tine?... nu te știu de chind ai vinit de la Snălatin și ai vindut mere murate in Tirgu-Cucului?

3) Așa, dar'...

Şafër. — Mere murate? mincîuni. Am vindut perge putrede.

Şloim. — Şi pe urmă ai fost brişcar cu keruţa cu un cal in Tirgu-de-sus.

Şafër. — Mincîuni; am fost harabagiü.

Şloim. — Şi pe urmă ai deschis kercimă in Pecurari.

Şafër. — Mincîuni; am deschis-o in Tatarashi.

Şloim. — Ş'ai vindut rachiü misticat cu vitriol.

Şafër. — Mincîuni; cu vitriol şi cu ciomofaiü... dar' tu ai fost mai detreabă?

Şloim. — Iü?... Am vinit din țara rusasc, de la Nijni-Novgorod.

Şafër. — Mincîuni; ai vinit de la Novo-Sulița şi ai vindut pe vuliți strae rupte, giletches, surtuches, *hosentra*...

Şloim. — (mănios) *Vuäs?*

Şafër. — Şi pistol riginite şi carabine.

Şloim. — Carabine? *Vus fer a carabin?*

Şafër. — *Veist nist vus a carabin ist?*

Şloim. — *Nu schoin... A carabin ist tacă a carabin.*

Şafër. — *Abär zug mer vis i dus fer a ding.*

Şloim. — *A... a... a... a! Nu horji; Eh vel dir a mul zugn! a carabin ist a zoi a dinghi vus hat a lifki; hertn a köllbän, an der saat a panafki, intn a entiskes; oibin a kogätihî. Trust di dran ebs a kighilke, a proh ind ebs a klatkes, ind macht di entiskes a ştos; entiskes maht plosk; der kogätihî*

trosk, ind in der lifki a grois hermider, und di bist toid vi a hind!

Şafër. — (spăriet cade pe scaun) *Ai! veï mir ghevalt!*

(Se aude sgomot de scaune alăturate.)

Şloïm. -- }
Şafër. -- } (tresărind) *Vus ist?*

Şloïm. — (ascultând la uşă) Şafërlă?

Şafër. — *Ha... a... a... a?*

Şloïm. — Se scolū boeriï de la zakuschi... Hai degrabă se nu ne ghisască aici.

Şafër. — Hai, hai... (se răpedū amēndoi la uşa din fund şi se lovescū, voind să casă împreună.)

Şloïm. — (tridicând palma asupra lui Şafër) Nu impinge, che fac trosk.

Şafër. — (asemene) Ean se daï, che fac şi eū trosk.

Şloïm. — (eşind) *Di dimer hind.*

Şafër. — (urmându'l) *Stil, du bist a şmok.*

SCENA VIII.

Radu, Adela, Stefan, Petcu, Verdulescu

(intorcēndu-se de la masă.)

Stefan. — În adevër, domnule Petcu, vinul d-tale de Comandaria n'are preţ.

Petcu. — Mē simt prea cinstit că vë place, *bei mu.*

Radu. — Socrul meū e omul cel mai delicat din lume... orî ce lucru bun are în casă, d-lui îl păstrează pentru mine şi pentru amiciï mei, şi, deū, aşi fi fericit

dacă s'ar înfăçoşa vr'un prilej unde să 'i probez recunoştiinţa me.

Petcu. — *Beizade...*

Radu. — Ți 'mî Radule, pe nume... că doar' sînt copilul d-tale.

Petcu. — (incet lui Verdulescu) Pare-mi-se că acu'i vremea. (tare) Apoi... dragă *beizade...* Radule... dacă vroiiți numai decît să 'mî faceți o mare mulțămire. Ți lesne...

Radu. — Cum?

Petcu. — Priimind a intra pușin în *filonikie* cu mine asupra unui *predmet* care v_e privește. , ,

Radu. — *Filonikie* asupra unui *predmet!*... fie; Țubite socrule; fie... sînt gata să te-ascult... D-lor... seanța este deschisă... bine voiți a șede... (toți se punî pe scaune) D-nul orator Haji Petcu are cuvîntul.

Petcu. — Țubite Radule, de trii luni acum, de cînd v'ați Țnsurat, ați dus-o una cu bencheturile, cu zaifeturile... Ar fi vreme poate de a v_e mai schimba *tabletul*.

Radu. — Cum?... domnule orator... nu v_e Țnteleg.

Petcu. — M_e *eksighisesc...*

Radu. — *Eksighisiți-v_e...*

Petcu. — De pildă, ce-aveți de gînd, m_e rog, a face de-acum Țnainte?

Radu. — Cînd? ađi?

Petcu. — Și ađi, și mîni... *ke ta lipa...* aveți negreșit vr'un plan pentru viitor?..

Radu. — Negreșit!.. planul meŭ este de-a face ađi ceea ce-am făcut ieri, și mîni ceea ce voiŭ face ađi... veđi, Țubite socrule, că sînt statornic Țn obiceiurile mele.

Petcu. — Adică, ești hotărit a nu face nimică?

Radu. — Apoi dă! ași face ciubote dac'ași sci ciubotăria... dar' educația me aū fost necomplectă din nenorocire.

Petcu. — Nu 'i vorba de ciubote.

Radu. — Dar' de ce e vorba?

Petcu. — De ceea ce trebuie să facē un *evghenist* ca d-ta...

Radu. — Un *evghenist* ca mine, când se însoară, nu poate avea mai bună ocupare de cât a'și iubi soția și a fi fericit.

Adela. — În adevăr, Radule, această ocupare este cea mai plăcută; însă nu am mândria de a crede că eu ași fi în stare să ocup toate orele vieții tale...

Radu. — Pentru ce atâta modestie, dragă Adela?

Adela. — Pentru că un barbat e chemat a juca un rol demn de numele său în lume... car' nu numai a trăi în atmosfera vieții casnice, ca o femeie.

Radu. — Și?

Adela. — Și ași dori, cât pentru mine, ca să urmez exemplul vărului d-tale.

Radu. — Ai voi să intru în oaste?

Adela. — Ba nu... dar'...

Radu. — Dar' ?..

Verdulescu. — Amă dori cu toții ca să întrați într'o carieră...

Radu. — Singurele cariere ce 'mă sântu permise mie, sântu cariera militară și cea de plugar...

Petcu. — Mă ertați... mai sîntu și altele, precum ministeriile, senatorlicul... deputăția...

Radu. — Nu dic ba... însă nu 'să pentru mine.

Petcu. — *Patrida* cere ca s'o slujim cu toții, și cine nu vroeste ca să facă parte din *ekpacaoa* Statului, dovedește că 'i improtivitor Ocărmuirii.

Radu. — (sculându-se) Pěn' aici, Hagi Petcule... nu vreū să cad in politică cu d-ta; opiniile se potū discuta, ear' sentimentele nu... (cătră Stefan) Îți cer *pardon*, Stefane; pentru autēia oară se vorbește politică aici, și te asigur că va fi pentru cea de pe urmă oară.

Verdulescu. — (incet lui Petcu) Așa'i ca'i eșit *abraș*, Petcule?

Petcu. — (incet lui Verdulescu) Nu face nimică... İurușul cel d'intēi rare ori isbutește... omū mai trage alt *īurus* la vreme.

(Adela eșe in dreapta. Un fecior intră.)

Feciorul. — O vinitū vr'o trii negustori care așteaptă in salonul cel mic, și dicū c'aū să grăcască cu cuconul Petcu.

Petcu. — Bine; merg îndată...

Radu. — Ce negustori să fie, iubite socrule?

Petcu. — Creditori *ergheniei* voastre, iubite ginere.

Radu. — Ai mei? ba ai d-tale... eū ț'i-am dăruit.

Stefan. — Ca present de nuntă?

Radu. — Ți 'i-am dat in deplină proprietate... ca pe nisce monstruosități ale Naturei... bunī de pasū in muzeul din castelul Ocenei... Trebuie să 'i cunoscī, Stefane?.. Șloim și Șafēr.

Stefan. — Îi cunosc și 'i prea cunosc, mânca'î-ar Ocna!.. Cunoscința lor mă ține destul de scump: 100 la 100 pe an.

Petcu. — 100 la sută!.. ce tîlhărie!.. ș'ăi avut dobitocia să le plătești? mă ertați, vreți să dic... ne-ghîobia. . .

Stefan. — Am avut și acea dobitocie și acea ne-ghîobie, precum dici foarte frumos.

Petcu. — Și d-ta, Radule, tot așa dobindi te-ai legat să plătești?

Radu. — Tot!.. imi mărturisesc păcatul.

Petcu. — Bine că 'mă-ai spus-o... Am să le dau numai cât li se cuvine după lege.

Radu. — Ba să nu faceți una ca asta, iubite socrule... Sineturile mele trebuie să fie achitate fără nici o scădere.

Petcu. — D'apoi n'ăi priimit în *nacht* nici pe giu-mătate din soma cuprinsă în sineturi...

Radu. — Așa este; însă datoresc acea sumă întregă.

Petcu. — Cum?.. nu pricep.

Radu. — O datoresc nu hoților cei de cămătari, dar' o datoresc semnăturii mele!.. De vreme ce-am recunoscut acea sumă, ea represintă datoria me deplină.

Petcu. — Să am ertăciune. Eū sūnt negustor, sūnt cinstit, și cred că numărând soma ce-ăi priimit în *nacht*, cu dobinda ei legiuită, cinstea d-tale rămâne neatinsă.

Radu. — Cinstea... poate, dar' onorul nu.

Petcu. — Ear' nu pricep... Care vra să dicē, cinstea mea și cu onorul d-tale nu sūntă tot de-o măsură.

Radu. — Nu ȃic. . .

Petcu. — Care vra sȃ ȃicȃ, nasul unui bogasier nu'ȃ nas ca nasul unui *evghenist*.

Radu. — Nu 'ȃ vorba de noi.

Petcu. — Care vra sȃ ȃicȃ, egalitaoa e o palavrȃ deșartȃ! Apoi dar, fiind cȃ cinstea mea este insȃrcinatȃ a plȃti datoriile onorului d-tale, mȃ duc sȃ 'ȃ lȃȃuesc pe creditorȃ, dupȃ cum șȃtiu eȃ. Vin' cu mine, Verdulescule. . . Cu plecȃciune. . . (ese inpreunȃ cu Verdulescu.)

SCENA IX.

Radu, Adela, Stefan.

Stefan. — S'aȃ cam supȃrat domnul Petcu!

Adela. — (intrȃnd) Radule, domniȃ Leonil șȃ Bancescu te-așȃeptȃ in salon.

Radu. — (incet lui Stefan) Secundanȃȃȃ Tazleului. . . (tare) Sciȃ pentru ce-aȃ venitȃ. . . pentru ca sȃ 'mȃ vadȃ caiȃ cei noi. . . Stefane, fȃ bine de 'ȃ primesce tu in locul meȃ. . . șȃ le spune cȃ am eșȃt. (incet) Reguleazȃ condiȃȃiile duelului.

Adela. — De ce nu voescȃ sȃ 'ȃ primescȃ, Radule?

Radu. — Pentru cȃ prefer sȃ remȃnem inpreunȃ amȃndoi.

Stefan. — (incet lui Radu) Cȃnd ne vedem? (cȃutȃnd la orȃle) Acum sȃntȃ douȃ ore.

Radu. — (incet lui Stefan) Dȃmna Rosescu mȃ așȃeptȃ pe la 3 ore. . . sȃ ne 'ntȃhim pe la 4. (Stefan ese.)

SCENA X.

Radu, Adela.

Radu. — (se pune pe canape, deschide un jurnal, cascade, apoi dice)

Adelă, mergi desară la teatru?

Adela. — Merg... dacă 'ți veni cu mine.

Radu. — O! veni... Ce rochie ai să pui?

Adela. — Care 'ți-a plăcea.

Radu. — O! cât pentru mine tot una 'mi e... voesc să dic că toate te prindă de-o potrivă.

Adela. — Radule... ești cunoscut în Iași ca un model de eleganță, ca un om cu gust mai deosebit; ar trebui să mă povățuesci în alegerea toaletelor mele.

Radu. — Dragă Adelă... eu nu sînt un jurnal de modă... Dacă voesci să fii elegantă, nu ai de cât să imitezi pe damele cele mari din societate, de exemplu pe dîmna Mezianca...

Adela. — (cu intenție) Pe dîmna Rosescu... mai cu samă?

Radu. — De ce mai cu samă pe dîmna Rosescu?

Adela. — Pentru că ea 'ți place mai mult de cât altele.

Radu. — Ce te face-a crede?

Adela. — Mai alaltă sară, la operă, 'i-ai făcut o vizită lungă în lojă... Dîmna Rosescu e frumoasă, elegantă... cochetă!... are spirit?

Radu. — Dar! prea mult.

(Mică tăcere.)

Adela. — Radule, de ce nu'mi dai de scire, de câte ori fac vr'un lucru care 'ți displace?

Radu. — Pentru că pîn' acum n'ai făcut nimic care s'emi fi displăcut.

Adela. — O! Nu'mi fac iluzii asupra defectelor mele; știu tot ce'mi lipsese ca să fiu demnă de tine; dar' dac'ai voi să mă dirigi, să'mi dezvolti spiritul, să mă deprindî cu ideile lumii în care m'ai introdus, eu simt că te iubesc îndestul pentru ca să mă metamorfosez îndată.

Radu. — (scrutându'i mâna) Ași perde mult cu asemenea metamorfosă, dragă Adela... chiar de-ași voi să ieui rolul de profesor cu tine, n'ași fi în stare să'ti dau lecții... Studie lumea... în societatea cea aleasă se găseseră modelele cele perfecte.

Adela. — Dar!.. în ea se află dōmna Rosescu... nu 'i așa?

Radu. — Ear' dōmna Rosescu?... Nu cumva 'mi-ai face onorul să fii jalusă de mine? Fi! dragă... jalușia e un sentiment... bogasieresc. În lumea cea mare căsătoria nu'i un măritiș prosaic; ea 'i o unire de tot ce este nobil și elegant în viață... așa dar, când sînt absent, departe de tine, Adela, nu te 'ngriji de ce fac; gîndesce-te numai la aceste: că'mi scutur defectele afară din casă, pentru ca să mă 'ntorc lângă tine ca un barbat perfect.

Adela. — Se poate... însă defectul tēu cel mai mare în ochii mei este... absența ta.

Radu. — Complimentul e delicat... și eată rēspunsul meu. (i scrută mâna) Cine vine?... A! creditorii!

SCENA XI.

Radu, Adela, Sloim, Șafăr.

Sloim și Șafăr. — (intrând) *Herr Fürst, herr Fürst...*
Ai ve! pecatele noastre!.. chiconu Hagi Petichi ne-o
calicit ca in codru Hertii...

Radu. — Ce v'au făcut Hagi Petcu?

Sloim și Șafăr. — (împreună) In loc se ne pliteaschi
tot ce ne este dator, maria ta... *Ai ve!* am ramas
lipiți pimintului.

Radu. — Cum?... vorbiți pe rând, și nu vă mai
scânciți.

Sloim. — Socru d-tale, Hagi Petichi ne-o dat nu-
mai chite jumătate din datoria mariei tale, dîclînd che
sintem niște telheroi, și ne-o silit se intrăm la invocală
cu dinsul...

Șafăr. — (plângînd) *Ai ve!*.. banii niș... banii niș...

Radu. — Audi, Adelă, ce rușine 'mă-aș făcut tatăl
tău?... (cătră jidani) Nu 'i nimic... tăceți din gură... mă
oblig să vă număr eș restul.

Șafăr. — (cu bucurie) Tot? tot?

Sloim. — D-ta ești un grof... dar' cu ce-ai si ni
plitești, me rog, che nu te poți atinge de destrea gro-
finei, fără invoirea d-sale?

Șafăr. — Așa o spus chiconu Hagi Petichi.

Sloim. — Așa e scris in contractul de destre. Nu-
mai maria sa domnița, poate se ni dispegeaschi, da-
che a lesa-o inima.

Adela. — (la o masă scrie o obligă și apoi o dă lui Șloim) Eaca o obligă din partea mea; sînteți plătiți.

Șloim și Șafăr. — (se răpedu de apucă lacom obliga din mâinile Adelei) *Gott! mein Gott!*

Radu. — Mai aveți ceva de reclamat?

Șloim și Șafăr. — (esaminând obliga) Nimichi... nimichi.

Radu. — Nimic... Afară canalii.

Șloim. — Eaca me duc... dar', me rog, chind îi mai ave nevoie...

Radu. — Afară. (se răpede spre dînșii.)

Șloim și Șafăr. — (fugând) *Ghevalt!*

SCENA XII.

Radu, Adela.

Radu. — (luând pe Adela la braț și scrutând-o cu foc) O! Adeluță, ești adorabilă!

Adela. — Dragul meu Radu...

Radu. — Unde dracu Hagi Petcu aū luat inima astă nobilă care 'ți-aū dat-o? ași jura că nu ești fiica lui.

Adela. — O! Radule, nu' judeca cu asprime pe bietul tată-meū... El e bun și generos, deși are idei cam inguste... Nu 'nțelege unele delicatețe care sîntu desvoltate prin educație; însă inima sa are calități adevărat demne de stima tuturor.

Radu. — Fie, scumpa mea princesă!.. nu voiesc să te contradic... (pendula sună trei ore) Trei ore! (în parte) și dómna Rosescu m'așteaptă. (zimbesc.)

Adela. — Ce gândire te face să zimbesci?

Radu. — Adelo, voiescî să facem împreună o primblare? Dîna e frumoasă.

Adela. — Voiesc, cu cea mai mare mulțemire.

Radu. — Pune'ți degrabă un șal pe umeri, și haide...
(în parte) Dîna Rosescu poate să aștepte.

SCENA XIII.

Radu, Adela, Petcu.

Petcu. — Ei! *beizade*, vĕdutu'ți-ai creditorii?

Radu. — 'Î-am vĕdut, să fii d-ta sănĕtos. (supĕrat.)

Adela. — (încet lui Radu) Fii blĕnd, Radule, te rog...

(își așĕdă un șal pe umeri.)

Radu. — (zimbînd) 'Î-am vĕdut, iubite socrule... și nu mă pot opri de a'ți esprima tótă admirarea ce 'mĕ-aŭ însuflat dibăcia d-tale... 'Î-ai dat de-a tumba pe hoții cei de zarafi.

Petcu. — Îți place? mă bucur... eŭ credeam din protivă că te 'i fi supĕrat.

Radu. — Nicĕi decum... fie care se pórtă după ideile lui; d-ta ai creĕut cu dreptul de a le plăti numai jumătate; eŭ am găsît și mai cu dreptul a le îndeplini suma.

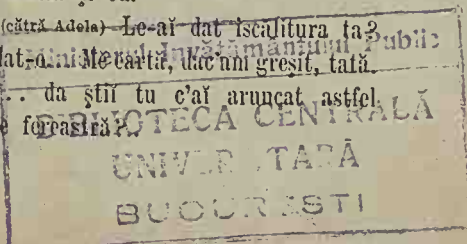
Petcu. — Aud?.. d-ta?

Radu. — Adică, Adela și eŭ.

Petcu. — Cum? (cătŕă Adela) — Le-ai dat Iscalitura ta?

Adela. — Le-am dat-o în cartă, kĕc ni gresĕt, tată.

Petcu. — Brea!.. da știi tu c'ai aruncat astfel
10,000 de galbinĕ pe foreastră?

Radu. — Nu plânge, socrule, că cine samână galbină, are mână cu ogur... Hai Adela la primblare.

Adela. — Hai... nu mă seruți, tată?

Radu. — Fugi de-acole... să nu te ved... Auzi! 10,000 de galbină!

Radu. — (ceșind cu Adela) Astfel e amorul, dragă socrule... Ha, ha, ha.

SCENA XIV.

Petcu. — Onorul!.. Să'ți arăt eu onor, măi badeo, dacă'ți așa povestea... Am fost un nătărău pen'acum de 'ți-am suferit obrăznicile și nebuniile!.. Ean să mai apuc hățurile 'n mână, că prea ai luat frêul în dinți, și prea faci proască în averea mea, onorariule... Am crezut c'ași putea să'l aduc la *prokimen*, și 'l-am lăsat să'și facă de cap în casa mea; dar' ved că nu 'i bun de nimic altă, de cât să'mi *aferosască* averea cu onorul lui... Așteaptă... dacă 'i așa, să'ți arăt eu cine 'i Hagi Petcu! (sună un clopoțel și intră un fecior) Spune vătavului și bucătarului să vie sus. (feciorul ese) A! nu vrei să intri în slujbă... Ești prea fudul ca să urmez sfaturile unui bogasier ca mine? Prea bine... *arhon beizade*... prea bine... gustul *flonikie* n'are... îți place să trăești ca un hațuș, trăește fêtul meu... și eu de ađi înainte 'mi-oș stringe bairile pungii.

SCENA XV.

Petcu, vatavul, bucatarul.

Vatavul. — M'ai chemat, cucoane?

Petcu. — Dar!.. Ascultă Constandine, cunoști pe doftorul Vanberg?

Vatavul. — Îl cunosc, cucoane.

Petcu. — El m'au întreat mai deunădi dacă n'ași vra să dau cu chirie găumătate din casa mea. Du-te 'n-dată de'i spune că sânt gata să'i inchiriez rëndul ist de sus.

Vatavul. — Bine, cucoane. (ese.)

Petcu. — Domnule bucătar... vin' mai aproape. (în parte) Îi dic domnule, pentru că ține 10 galbină pe lună.

Bucatarul. — Poroncă.

Petcu. — Am auđit că pregătești o masă mare pe mână?

Bucatarul. — Dar, cucoane... Mână e sərbătoarea prinçului, și cred că va rămânea mulțemit de talentul meu.

Petcu. — (în parte) Talent!.. și el are talent, ca și zugravul cel care moare de foame. (tare) Ce bucate 'ți-au poroncit să faci?

Bucatarul. — (scoate o listă și o citește) Eată lista: O supă de verdețuri, numită *printanière* ș'o supă numită *brique*.

Petcu. — În locul lor îi face alta, numită borș de puă.

Bucatarul. — Borș, la o masă mare?

Petcu. — Borș... mi 'i poftă mie de borș... spune înainte.

Bucatarul. — O cigă feartă în salcie de frunđe de

dafin și alămăe... pepturî de puî de găină în zalatină... mușchiu de căprioră înpenat cu *truffe*... jambon de Vestfalia fert cu vin de Maderă... friptură de fasan...

Petcu. — Prea frumos! în locul acestor lături, veî face o ilnea cu ceapă, un curechiu cu rașă, niște rēciturî cu usturoi, ș'un curcan fript... cu curechiu murat.

Bucatarul. — Cucoane... mă ertați... nu 'î obiceiul la mese mari...

Petcu. — Lasă obiceiul de-o parte... că eu îl cunosc mai bine de cât d-ta... și te-apucă de lucru.

Bucatarul. — Ba... sē am *parđon*... M'așî desonora dacā...

Petcu. — (în parte) Eaca! și el imî scoate ochii cu onorul... (tare) Haî, nu mai lungi vorba și mergî la bucătărie.

Bucatarul. — Eū sē mă 'ngîosesc a face bucate țigănești!.. mai bine 'mî-oî arde mâna 'n foc. (ese.)

Petcu. — Ardeți mâna cât țî-a plăcea, numai cată sē nu arđî bucatele... Haî... (frecându'șî mănile) Am pus la cale despre masă; acum nu 'mî rēmâne de cât sē trimet ca sē poștească pe mănî câțiva din prietiniî mei: pe *kir* Kor cu nevasta lui, pe *kir* Manoli băcalul, pe Hagi Hristolulo, cu care-am fost la Ierusalim... Haî... Aține-te de-acum *arhon beızade*, s'aū schimbât Hagiul, nu mai e cum îl știî... (ese prin stānga.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

SCENA I.

Radu, Adela (intrând.)

Radu. — A!.. Ce minunată primblare!.. Ce aer plăcut de primăvară... S'ar crede cineva în luna lui Maiu.

Adela. — Nu 'ți-au fost urit cu mine, Radule?

Radu. — Urit!.. cu tine!.. Da nu ști tu, Adela, că ești cea mai drăgălașă din toate damele ce cunosc?

Adela. — Complimente?..

Radu. — Ba, deș, nu!.. Adevărul în toată sinceritatea... În câteva minute, am făcut ađi cele mai frumoase descoperiri.

Adela. — Care descoperiri?

Radu. — Ântei, că ai un suflet nobil de adevărată princesă; al doilea, că ai un spirit încântător... și al treilea, că am trăit pen' acum lângă tine fără a te cunoaște... Am fost ca un țeran care ar fi găzduit o regină deghisată... De-o dată regina își pune corona pe frunte, și bițelul țeran rămâne încremenit, cu ochii holbați și cu limba legată de uimire.

Adela. — Eă? o regină?.. pretenția me nu se 'naltă așa de sus, Radule... Tot ce doresc este să 'ți plac.

Radu. — Dorința 'ți e realizată, Adeluța, căci te iubesc ca un amant de 18 ani.

Adela. — Iubesc-mă mai bine ca barbatul meu; voi fi mult mai fericită...

Radu. — Pentru ce?

Adela. — Pentru că 'mă închipuesc că o femeie poate înceta de a-și iubi amantul; ear' barbatul nici o dată.

Radu. — Bravo!.. Imi pare bine că nu ești eesaltată.

Adela. — Nu!.. Inșă am unele idei care nu 'să de modă poate, dar' care 'să înrădăcinate în minte'mă, ca toate impresiile din copilărie. Când eram mică, imi închipueam că tatăl meu și maica me erau rude, și de-atunci căsătoria o consider ca cea mai dulce și strinsă rudire. Amorul pentru un alt om, de cât barbatul meu, pentru un străin, imi pare un sentiment contra Naturei.

Radu. — Eată idei de matroană română, dragă Adela... Păstrează-le tot-de-a-una, în interesul fericirii și onorului meu.

Adela. — Iea sama inșă, Radule... sânt tot o dată și geloasă... geloasă, dar... cu toate că gelosiea e o simțire... bogasierească, precum ai ȓis... Pentru mine un singur om eesistă pe lume; aceluși om 'i-am dat tot sufletul meu, și pretind cu tot dreptul să am dragostea lui deplină. În ȓiua când ași descoperi că el o înparte cu altă femeie, simt că toate legăturile între mine și el s'arū desființa!.. Barbatul ar redeveni pe loc un străin în ochii mei, și cât pentru mine... din minutul acela, m'ași crede că 's veduvă.

Radu. — (în parte) Hm! (tare) N'ai grijă despre asta, scumpă Adela... o să trăim împreună ca două turturele într'un cuib aurit... Și apropo, voesc să dau un bal strălucit pentru tine; voesc să 'ntunecei prin grațiile tale pe toate dómnele nóstre; voesc ca toți barbații să 'mă

pizmuească fericirea... Mergi îndată de 'ți pregătesce toaletele, armele cochetăriei, ca să faci pe toți a admira eleganța princesei mele.

Adela. — Mă duc; dar' să vii ca să alegem împreună armele cele mai victorioase.

Radu. — Voiți veni, scumpa me regină. (și scrută mâna. Adela intră în dreapta.)

SCENA II.

Radu; apoi Petcu.

Radu. — (singur) Orb am fost pîn' acum de n'am văzut ce comoară aveam sub ochii mei!.. Adela e de-o mie de ori mai plăcută, mai gentilă de cât dîmna Rosescu!.. Să mă ție dracu, dacă nu mă simt înamorat de dînsa!.. Bine-ați dîs nu știu care poet, că amorul e ca un vis încântător ce te face a vedea pe... (văzînd pe Petcu) Hagi Petcu! Bine că te văd, iubite socrule... eram nerăbdător să'ți spun că ești părintele unui ânger...

Petcu. — Eă?

Radu. — Dar! de-ai mai avea dugheană; ai putea să pui marca următoare: Hagi Petcu, fabricant de ângeri... Pecat numai că ești mînios pe mine.

Petcu. — Eă?... Nicî de cum... D-ta cred că te'ți mînică mai degrabă, când vei afla hotărîrea ce-am luat.

Radu. — Ce-aud? ai luat vr'o hotărîre înspăimîntătoare?... în ce privire?... în privirea creditorilor mei?

Petcu. — Ba nu; în privirea d-tale chiar.

Radu. — Cum asta?... Sînt curios s'o aflu.

Petcu. — *Arhon...* ginere! Când 'ți-am dat fata cu o țeștre de 40,000 de galbină, am nădărdit că vei fi om serios, și că'ți intra în *ekpacaoa* Ocărmuirii...

Radu. — Ear'!

Petcu. — M'am înșelat ca un prost, o înțeleg acum, de și cam târziu... și tot ca un prost te-am lăsat să dai yama în averea mea. Fiind dar' că averea mea nu'î destul de mare pentru ca să poată acoperi cheltuețele onorului d-tale de *beizade*, am chitit c'ași nimeri, ca un om cu minte, făcând oare care forme neapărate în casa mea.

Radu. — Forme?... vreî să dîci reforme?

Petcu. — Forme, reforme... tot una'î...

Radu. — Dacă'î tot una... bine voesce, te rog, a mi le încunosciința și mie.

Petcu. — Bucuros!... Cea antei...

Radu. — Formă?..

Petcu. — Formă, fie... Cea antei formă este, ca să'mî faci plăcerea de a nu mă mai lua peste picior. M'am săturat de duhurile d-tale.

Radu. — Duhurî?

Petcu. — Știu că mă privești ca pe-un... negustoraș, ca pe-un prostuleț.

Radu. — A!... socrule...

Petcu. — Dar' află, domnișorule, că se găsește mai multă gîndecată în papucul meu de cât sub pălăria d-tale; auzitu-m'ăi, *arhon beizade*?

Radu. — O!.. Fi!.. fi!.. Aste 'sū vorbe bogasieresci...

Petcu. — Se poate... cū nu 's *beizade*... nu 's țintilom...

Radu. — Te cred, te cred; n'ai nevoie să strigi.

Petcu. — Eū îs liberariū... și 'mī bat gīoc de *arhontologie*... o știi d-ta? Eū gīudec oamenii după meritul lor, ear' nu după titlurī... *evghenia* nu plătește nici un *zlot* în ochii mei...

Radu. — Nu?

Petcu. — Nu!

Radu. — Prea bine!... care vra să dicē, mă găsești pe mine cu merit?

Petcu. — Ba nici de cum... N'ai merit nici de-o lițca.

Radu. — Apoi dar pentru ce 'mī-ai dat pe fiica d-tale?

Petcu. — Pentru ce 'ți-am dat-o?..

Radu. — Ai avut dar vr'un gând ascuns, când m'ai luat de ginere?

Petcu. — (turburat) Un gând ascuns?

Radu. — Negreșit... Adela nu mă iubea când m'ai atras în casa d-tale; pe de altă parte cunoseaī numărul datoriilor mele... și nu cred că acel număr monstruos te-aū îndemnat a mă gineri; fiind dar' că n'am nici un merit, și că nesocotescī titlurile de nobleță, sūnt silit a crede c'ai avut un gând ascuns în privirea me.

Petcu. — Ei!... chiar așa să fie... Nime n'ar avea dreptate să mă *katigorisască*, c'am cătat să 'mpac interesurile mele cu fericirea Adelei... Scoțend din pungă 40,000 de galbini, am vroit să ieū un ginere care să mă poată dispăgubi de jertfa ce făceam în favorul lui ș'a copilei mele... Am gândit la Adela mai întei, căci era o datorie pentru mine; dar' am gândit și la mine... Ce rău găsești d-ta întru aceasta?

Radu. — Nicî cât de puşin rău, iubite socrule. Ai fost în dreptul d-tale... De eşti greşit în ceva, este numai că n'ai avut destulă încredere în mine.

Petcu. — D'apoî cum era să am încredere într'un om care hojma ride şi glumeşte?

Radu. — Haide!.. te-ai supărat pentru nisce glume de nimic?.. Mă mir, din partea unui om cu muntea coaptă ca d-ta... În adevăr, o mărturisesc, nu sînt un ginere foarte... respectuos; imî place a ride, a glumi; dar' în lucrurile serioase, sciû a fi serios ca orî cine, şi găsesc că 'î cu dreptul să pretindî de la mine tot concursul, tot ajutorul de care ai avea trebuinţă.

Petcu. — (în parte) Să 'l cred?.. să nu 'l cred?..

Radu. — Ea să vedem, iubite socrule, la ce te pot servi?.. Spune'mî fără nicî o sfială.

Petcu. — Să spun... *ritos*?

Radu. — Fie şi *ritos*.

Petcu. — Dacă 'î așa... îţi mărturisesc c'aşî dori să te vîd bine cu Curtea.

Radu. — Dar' ce'î pasă Curţîi de mine? Nu cumva ai gust să jocî la balurile cele mari?

Petcu. — Nu'î vorba de gîoc... n'am asemenea deşertăciuni...

Radu. — Dar' ce ai?.. în sfîrşit... ce ai?

Petcu. — (ruşinos) Am... *hambîşion*!..

Radu. — *Hambîşion*!.. Nu trebuie să te roşescî pe obraz pentru asta, Hagi Petcule... *hambîşionul* este dorul sufletelor măreţe.

Petcu. — (incercîndu-se) Nu'î așa?

Radu. — D-ta, în timp de 30 de ani de bogasierie, ai dobândit o experiență ce'ți dă dreptul de a pretinde ori ce... Comerțul este scoala oamenilor de Stat.

Petcu. — Tocmai aste cuvinte le-am cetit într'un jurnal de la București... le-am rostit și lui Verdulescu...

Radu. — Ea se vedem, ea se vedem ce-ar putea conveni mai bine lui Hagi Petcu?.. o prefectură? prea puțin... Ha! așa?... Un loc la Curtea de Casație?

Petcu. — Nu prea cunosc pravilele.

Radu. — Vr'un post diplomatic?... Agenția de la Țarigrad?... Știi turcesce, socrule?

Petcu. — Știu... însă ași dori să nu mă depărtez de lângă Adela... și...

Radu. — Așteaptă... (îl lovesce peste umer) 'Ți-am găsit un loc numai bun...

Petcu. — E *simandicos*?

Radu. — Judecă însuși... Senator!...

Petcu. — Senator!... (în parte) Ca fiul lui *Kir* Manoli.

Radu. — Îți place?..

Petcu. — Cum nu?

Radu. — Îl primesci?... spune *ritos*.

Petcu. — Priimesc...

Radu. — Da se nu'ți întorci cuvântul...

Petcu. — Îți dau parola mea de bogasier.

Radu. — Ha, ha, ha, ha!... *pardon*... nu mă pot stăpâni... ha, ha, ha... Senatorul Hagi Petcu! ha, ha, ha...

Petcu. — (în parte) M'aū pus *mesa*, herbantul!

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu; apoi vatazul și bucatarul.

Radu. — Vin' degrabă Stefane, alcargă... Sciï tu pentru ce Aprodul Purice, în resboiul cu Unguriï pe Siret, aũ fost poreclit Movilă de Stefan Vodă?.. Sciï pentru ce hatmanul Stefan Movilă aũ murit vitejesece, luptându-se cu Turciï la Resboienï?.. Sciï pentru ce pe tronul Moldoveï aũ domnită strămoși de-ai nostri, Movilescï?.. Pentru ca în anul de la Cristos 1866, Hagi Petcu să devie senator!..

Stefan. — Ce voesci să dici?

Radu. — Eaca secretul asaltului ce-am susținut ađi dimineața, din partea lui Hagi Petcu cu tot neamul lui.

Stefan. — Pentru ca să te facă a intra în serviciu?.. înțeleg acum!..

Petcu. — Știi, *beizade*, pentru ce-am lucrat 30 de ani în viața mea? pentru ce-am adunat para cu para 100,000 de galbinï, lipsindu-mă de multe plăceri?.. pentru ca *pan evghenia* sa *beizade* Radu Movilă, care nici s'aũ luptat cu Unguriï pe Siret, nici aũ murit la Răsboienï, nici aũ domnit în țara Moldoveï, să poată muri de bătrânețe, pe-un crivat moale, după ce'si va petrece viața în trândăvie.

Stefan. — Bravo... bine-ai replicat, domnule Petcu.

Radu. — Are apucături de orator... și se pregătesce pentru Senat.

(Întră vatazul.)

Vatavul. — Cucoane Petcule, am fost la doftorul, și m'o însărcinat să vă spun că ȳe cu chirie rëndul de sus a casei.

Radu. — Care rënd? din care casă?

Petcu. — Chȳar aista în care ne aflăm.

Radu. — Cum? dai cu chirie apartamentul meă?

Petcu. — Așa... și asta ȳi una din reformele ce ȳi spuncam mai dinioare.

Radu. — Și eă... unde-oău ședeă?

Petcu. — De desubt, în rëndul de gȳos... împreună cu mine... departamentul e încăpător.

Radu. — A fi... ca corabia lui Noe... unde era tot soăul de dobitóce?

Petcu. — Precum đici nu numai frumos, dar' și cu știință de Sfânta Scriptură... Asemenea am de gând să închiriez și grajdăul... șura.

Radu. — Dar' caii mei?... unde ai de gând să ȳi puă? tot în apartamentul de jos?

Petcu. — De vreme ce ȳi corabia lui Noe... ar avea loc... însă ȳi veă vinde mai bine ca să nu te stinghirescă...

Radu. — Să ȳi vënd?... și eă să umblu pe jos?

Stefan. — ȳi face mișcare, Radule, și ȳi-a merge bine.

Petcu. — Dar; *kikloforia* ȳi bună pentru sănătate.

(Întră bucatarul.)

Bucatarul. — Măriea ta...

Radu. — Ce este?... Ce-ai pățit artistule?... de ești așa de posomorit? ȳi s'au răsturnată tingirile pe foc?

Bucatarul. — Măriea ta... vă rog să primiți dimisia mea.

Radu. — Dimisia?..

Bucatarul. — Nu mai pot fi bucătar, făr' a mă de-sonora, într'o casă unde mi se comandă borș, curechău cu rață, rēcitură...

Radu. — Cine 'ți-ău comandat asemenea lături?

Petcu. — Eă... borșul e *stomahikon*... curechăul cu rață sântă bucatele favorite a le lui *kir* Kor... și Hagi Hristodulo se 'nebunește după rēcitură cu usturoău...

Radu. — *Kir* Kor?.. Hagi Hristodulo?

Petcu. — Și *kir* Manoli... prietiniă mei!.. 'i-am poftit pe mână la masă.

Radu. — Împreună cu amicii mei? (cătră bucatar) Ești liber să te duci. (bucatarul ese) Ha, ha!.. vra să dăcă mână avem s'avem bucate cu cheltueală, Hagi Petcule?..

Petcu. — După cum imă dă mâna, *arhon beızade*!.. (cătră Stefan) Nădējduese că *evghenia* voastră, nu s'a rușina să șadă la masă între *kir* Kor și *kera* Varvara soția lui *kir* Manoli?

Stefan. — Nici de cum?.. din contra... *Kera* Varvara poartă testemel?

Petcu. — Poartă... cu fiong mare pe ureche, și chîar cu fes alb, dacă 'ți place.

Stefan. — Minunat!.. am să'î presint simbură de mere pe virful cuțitului... și după masă vom be vutcă?

Petcu. — De odogaciă... ș'omă face-o partidă de mărieș...

Radu. — Său o concină?..

Stefan. — De cece parale...

Radu. — Da bine... o să petrecem împărătesce... Casa d-tale, Hagi Petcule, are să devie un rațu... fiind însă că mă socot prea cu păcate... mă voiu grăbi a părăsi rațul d-tale, chiar mâni dimineață.

Petcu. — 'Mi-a părea foarte rău... și unde-o să'ți duci *evghenia*?

Radu. — Nu 'ți pasă d-tale.

Petcu. — Și de ce-ai să te-apuci?... de doftorie?... de advocăție?... de geambașlic?... căci nu cred să'ți poțî ținea *ifosul* și *ighemonikonul* cu un venit de 500 de galbină.

Radu. — Cum? 500 de galbină?..

Petcu. — Fă'ți socoteală... ai priimit 5,000 de galbină când te-ai insurat?... isă păpați de mult!.. așa'ți? Am plătit 10,000 de galbină lui Șloim și Șafăr, datorii de-a d-tale, facū 15,000 de galbină. Adela le-au mai dat o obligă de alte 10,000 de galbină... facū 25,000... Mai adaoge alte 10,000 amanetați in moșioara ce 'ți-au mai rămas, in Movilești... facū 35,000... scade'i din banii dăstreii 40,000 de galbină... ce rămânū? 5,000... care puși la dobîndă cu dăce la sută, daū *sorta* 500 de galbină pe an! așa este?... Acum te 'ntreb cu acești 500 de galbină ai să'ți hrănești prietini cu fazanuri, cu mușchi de căprioară împenați cu truffe?... și cele-l-alte?... Ascultă-mă, fătul meu... ședți mai bine la mine și te gândește la copiii ce 'i avea, dacă 'ți-a da Dumneđeu... când or crește mari, ei or fi mulțemiți să găscă in buzunarul *berzadelei* Radu

Movilă, economiile lui Hagi Petcu bogasierul... m'ai audit... Să ne videm sănătoși... (ese prin stânga.)

SCENA IV.

Radu, Stefan se uită unul la altul un moment. Stefan începe a ride.)

Radu. — Îți vine-a ride, ție?

Stefan. — Ha, ha, ha!.. Acesta 'i pravoslavnicul cel de socru, sosit inadins de la Ierusalim pentru ca să realizeze toate dorințele tale? Pare-mi-se din contra că 'ți-ai găsit pe dracul, vere... ha, ha, ha...

Radu. — A!.. jupâne Petcule, te porți cu mine ca cu o calfă din dugheană?.. foarte 'ți mulțemesc de lecția ce 'm'ai dat... Voău profita de dânsa cât mai în grabă. (și Iea pâlăria.)

Stefan. — Ce voesci să faci?..

Radu. — Mă duc la dâmsa Rosescu, ca să mă debogasieresc, căci am început a miroși a tarabă aici.

Stefan. — Te duci la dâmsa Rosescu? dar' femeea ta, ce faci cu dânsa?

Radu. — Femeea me?.. Închipuesce 'ți, vere, că era cât pe ce să m'acopăr de ridicul... înamorându-mă de dânsa... Noroc că m'au trezit Hagi Petcu la timp.

Stefan. — Femeea ta nu 'i responsabilă de mojițiile tatălui său... Ea 'i din contra delicată, plăcută...

Radu. — Dă'mi bună pace... Sămână cu tatăl său.

Stefan. — Adela?.. Nu 'i cât de pușin... te 'nșeli!

Radu. — Îți spun că are un aer de familie bo-

gasierească!.. De-acum înainte nu voi putea nici o dată s'o serut, făr' a gândi la Hagi Petcu... Adio.

Stefan. — Radule... stăi... nu te duce.

Radu. — Degeaba cauți să mă opresci...

Stefan. — Ascultă-mă, frate...

Radu. — N'ascult nimic... Adio!

Stefan. — Așteaptă macar să 'ți spun două vorbe despre duelul tău.

Radu. — A!.. îl uitasem... ce-ai pus la cale?

Stefan. — Vă bateți peste-o oră, la Rediu.

Radu. — Minunat!.. Am să 'i tai urechile comite-lui de Tazleo.

SCENA V.

Radu, Stefan, Adela; *mai pe urmă* Verdulescu, Petcu.

Adela. — Eși, Radule?

Radu. — Es, dómna me... (ese.)

Adela. — Radule!.. (cătră Stefan.) Ce are?... Cine 'l-a mâniet?

Stefan. — Părintele d-tale.

Adela. — Cum?... Când?..

Stefan. — Părintele d-tale e ambițios...

Verdulescu. — (intrând din stânga) Ambițios Petcu?..

[in parte] Aă 'nebunit!

Stefan. — Visul seă este a se face senator prin ajutorul lui Radu, și de ciudă că ginere-seă refusă de

a'î servi ambiția, Hagi Petcu caută acum a'și răsbuna cu nisce șicane mici, care potă să vă causeze multe su-părări chîar d-voastre, dómna me.

Adela. — Mie?

Verdulescu. --- Negreșit, ție Adela... Cu cât tată-tău a face casa lui nesuferită, cu atât Radu a fugi din ea... și a căuta petrecerî aîurea.

Stefan. — Domnul Verdulescu are dreptate, dómna me... Numai d-voastră puteți depărta pericolul... ce vă amenință.

Adela. — Pericul!.. ce pericol?.. in contra cărui pericol am a mă apăra?

Stefan. — În contra pornirei părintelui d-tale...

Adela. — Ba nu... să 'mî spuî tot... pornirea tatălui meu nu poate să depărteze pe Radu de lângă mine... El face curte unei femei!.. mărturisesce, domnul meu... am o rivală!.. ș'acum Radu se află lângă dên-sa... Inima me o presimte...

Stefan. — Liniștiți-vă... dómna me... Radu vă iubesce.

Adela. — De ce dar' n'a venit să se plângé mie de purtarea tatălui meu? de ce s'a dus aîurea? la o străină?

Stefan. — Dar... vă 'nșelați... mă jur...

Adela. — Jură pe onorul d-tale de gentilom, că Radu nu se găsesce acum la dómna Rosescu.

Stefan. — Chiar de-așî face acest jurămēt, el n'ar proba nimic; căci un galant om are drept să mintă in asemenea caz...

Adela. — Vra să ȳică Radu?... Ah!... Am perdut într'un minut t tă iubirea lui!... t tă fericirea me!..

(Adela leșină și cade pe canape.)

Verdulescu. — Adelă... Adeluță... (cătră Stefan) Aleargă la un doftor, domnule Movilă. (Stefan esc.)

(Petcu intră prin st nga.)

Petcu. — Ce este?... ce este?... a  leșinat Adela?... Cum?... din care pricină?... (aleargă l ngă Adela.)

Verdulescu. — Din pricina ta, Petcule... nebunule... (ii dă Colonie la nas.)

Petcu. — Ba din pricina hoțului de Radu... (arăt nd pumnul spre ușa din fund) Ghidi, berbantule! ghidi Pazvantoglu!..

(Caută am ndoi s  desleșine pe Adela. Adela se deșteaptă incet.)

Verdulescu. — Eaca!.. își vine 'n simțiri, drăguța moșului.

(Adela deșteptându-se, începe a pl nge.)

Adela. — Ah! n nașule, fórte 's nenorocită...

Verdulescu. — Ba nu, Adeluță... ba nu... (pl nge) Te inșeli... d u, te inșeli...

Petcu. — Ean auzi'l cum se sc ncoste!..

Verdulescu. — Nu mai pl nge, dragă Adeluță; nu'ți inchipui lucruri care nu s nt .

Petcu. — Dă-te de-oparte, Verdulescule, că tu nu știi s'o m ng i. (Tea locul lui Verdulescu.) Nu mai pl nge, Adelă dragă; nu 'ți inchipui lucruri...

Adela. — (pl ng nd) Oh! ce re  am făcut e  pe lume ca să fiu astfel pedepsită!.. De-abia m ritat  de trei luni... să mă v d sacrificat  unei cochete! Barba-

tu-meu... Radu s'ă m'ă n'șele... O! Dumnezeu!... simt că el are s'ă m'ă pricinuească m'ărtea.

Petcu. — Ba ferească *Pronia!*... De cât s'ă mori, mai bine s'ă ne r'ăsbunăm.

Verdulescu. — Nu ațîța focul, Petcule; nu vorbi de r'ăsbunare. Radu nu 'i vinovat...

Petcu. — Nu 'i vinovat?... Da cine 'i vinovat?

Verdulescu. — Tu...

Petcu. — Eū?...

Verdulescu. — Veđi bine... Ce te-ai apucat s'ă 'i faci șicanur'i, pentru că el nu vrea s'ă devie puntea ambiției tale?

Petcu. — Ce punte, m'ai?... Ce ambiție?... Ce d'ăr-dăcșt'i din gură?

Verdulescu. — Dar, dar; șt'iu eū ce đice... 'Ţi-ai intrat în cap g'ărgăun'i... Vrei s'ăg'îung'i senator!... Ama!...

Petcu. — Ce ama!... poate că n'ăși fi bun de senator... (Verdulescu ridică din umeri) Ce dai din umeri?

Verdulescu. — Vrei s'ă 'Ţi spun una și bună?... Ai strechiet la b'ătr'ănețe...

Petcu. — Ce face?...

(Un fecior aduce o scrisoare.)

Feciorul. — O scrisoare pentru lumina sa prințul.

Petcu. — O scrisoare? de unde 'i?

Feciorul. — O adus-o sluga d'ómnei Rosescu.

Adela. — De la d'ómna Rosescu?... Ad'o 'ncoaci.

(Iea scrisoarea, caută la d'ênsa cu multă curiositate, și đice în parte)

O scrisoare de la d'ênsa? îndr'eznesce s'ă 'i scrie ch'iar aici... în casa me... O! (pl'ânge.)

Petcu. — Ce este?... Ce mai are, Verdulescule?

Verdulescu. — Ce se aibă?... Nu 'nțelegi, frate, că 'i zulliară?

Petcu. — Zulliară... de scrisoarea asta?..

Verdulescu. — Ba de persoana ce-a'ui trimes-o lui Radu.

Petcu. — Cine?... Roseasca?... Roseasca să fie *ibovnica* lui?... Adă răvașul să 'l deschid.

Adela. — Tată... nu deschide... secretul scrisorilor trebuie respectat.

Petcu. — (luând scrisoarea) Respectat?... Ean să 'i arăt eu respect. (deschide ravașul.)

Adela. — Nu ceti, tată, pentru numele lui Dummedeu!.. Ce-a dice Radu?..

Petcu. -- Dică ce 'i-a plăcea... (citesce) „Iubite Radule“ Bree, ce *katergar!* are *ibovnic!*! (ii cade scrisoarea din mână.)

Adela. — O!.. (plânge cu desperare.)

Verdulescu. — Adeluță... Adeluță... nu te despera..

Petcu. — (lui Verdulescu, furios) Tu ești pricina de ceea ce se 'ntâmplă.

Verdulescu. — Eă?

Petcu. — Tu!.. De ce nu m'ai oprit să mărit pe Adela cu berbantul de Radu?

Verdulescu. — Da nu te-am sfătuit indestul?... Ce te legi de mine?

Petcu. — Ce neghîobie-am făcut eu! să 'mi arunc bunătate de copilă, crescută cu cheltueală prin pensioa-

ne... în gura lupului... (dându'și pumnii) Na, na... prostule... dobitocule!.. ginere *exgenist* îți trebuca?... na!

Adela. — (sculându-se) Tată... nu te despera... că eă... privesce... nu măi plâng... 'mă-am luat hotărîrea... de-acum știu ce 'mă rămâne de făcut. (ese cu bătăsta la ochi.)

Petcu. — Unde te duci?... Verdulescule, n'o lăsa singură... mergi cu dînsa... mă tem s'e nu cad'e în *apelpisie*.

Verdulescu. — Liniștește-te, Petcule... nu fii copil... (ese după Adela.)

SCENA VI.

Petcu, Radu.

Petcu. — Breee!.. ce berbantlic!.. Îmă ȳea fata, ȳ mănăncă d'ăstrea, și sare gardurî!.. (v'ed'end pe Radu) Eătă'l... Cauți ceva, domnule?

Radu. — Dar; o scrisoare.

Petcu. — De la doamna Rosescu?... N'o căuta degeaba, ȳ în buzunar la mine.

Radu. — Nu cumva ai deschis-o?

Petcu. — Ba, d-ta s'e fii s'ăn'etos.

Radu. — Ai îndr'eznit s'o deschidi?... Da ști d-ta că asta ȳ o faptă de mișel?

Petcu. — Mișel și necinstit ȳ ficiorul tăt'ani-t'eu. Auđitu-m'ai? berbant nerușinat ce ești? 'ȳi-am dat eă în p'arte!.. 'ȳi-am aflat eă blăst'emațiile, știu eă în sf'ersit ce poamă ești!

Radu. — Le-ai aflat toate aceste, însuşindu'ţi un drept pe care nu 'l-ai avut... deschidând o scrisoare străină.

Petcu. — Cum?... un părinte n'are dreptul... Da ce 'mă mai perd eu vorba degeaba... Ne-omă tălmăci la tribunal.

Radu. — La tribunal?

Petcu. — Dar... unde-am să citesc scrisoarea *ibovnicii* d-tale în public... ca s'o vorbească târgul...

Radu. — Voesci să compromiţi-o bătă femeie?

Petcu. — Vreă... dar!

Radu. — S'o desonorezi?..

Petcu. — Are şi ea onor? *To prokopsamen!* de-aceea v'aţi îngurluită împreună?

Radu. — Domnule Petcu... ea nu 'i vinovată... eu singur merit toată asprimea.

Petcu. — Cât pentru d-ta... te despreţuesc ca pe cel de pe urmă *pehlivan* din ţara Moldovii... Nu 'ţi e ruşine obrazului!.. să te porţi cu Adela ca un târâc brău!.. Da ce 'i lipseşte copilei, de-ai apucat a călca în străchină verdei? Găseşte'i un cusur măcar cât de mic... N'are ochi frumoşi? n'are nuri? n'are inimă bună şi creştere cum se cade?... Dac' am cheltuit şi ochii din cap, penă când am vădut-o mare şi *spudak-sită*... (induşiându-se) şi d-ta, în loc să ştii a preţui un odor ca Adeluţa, iţi baţi joc de dânsa!.. Hai la tribunal.

Radu. — Hai Petcule, te rog... lasă penă mână... Nu asculta indemnul mâniei... Resgâdese-te... te rog.

Petcu. — Mă rogi?... A! mă rogi acum? *Bezade*

Movilă roagă pe Hagi Petcu!.. Mare cinste pentru mine; dar' nu se prinde Petcu cu *tertipurî*. . . Ha! . . .
(voesce s'ă easă.)

Radu. — Țea sama, domnule; Țea sama la ceea ce voesci s'ă faci. Nu mă aduce în desperare. . . înțelege că sînt responsabil de reputația d'omnei Rosescu. . . că sînt dator s'o ap'er cu orî ce chip. . . Țea sama, Țîi dic. . . că pe viul Dumneșcî!..

Petcu. — Ce face?.. mă omoriți în casa mea?..
(voesce s'ă easă.)

Radu. — Nu te las s'ă eși de-aici. . . Dă'mî scri-soarea. . . dă'mî. . .

Petcu. — (apucând clopoșelul de pe masă) De 'Ț face-un pas mai mult, trag clopoșelul s'ă vie slugile, și te leg butuc ca pe-un *apelpisit*.

Radu. — Aveți dreptate. . . 'mî-am pierdut mințile. . . Ascultă-mă, Hagi Petcule; nu ești un om rău. . . nu te-a lăsa inima s'ă n'pingi în prăpastie pe-o biată femece 'Ț nevinovată. . . Ești indignat, ești m'ăhnit. . . o în-țeleg. . . ai t'otă dreptatea. . . Îmî recunosc greșelele. . . dar'. . . dacă m'ași jura pe ce am mai scump, de a nu mai vedea nicî o dată pe d'omna Rosescu. . . dacă m'ași jura că de ađî înainte, voșu consacra t'otă vieața pentru fericirea Adelei. . .

Petcu. — D-ta?.. un om deprins a trăi în tr'ândă-vie?.. Cine te crede?

Radu. — În adev'er, tr'ândăviea m'aș pierdut. . . însă dacă m'ași hot'ari a intra în vr'un serviciu?..

Petcu. — Dacă. . . Vedî d-ta că 'Ț un dacă la mijloc. . .

Radu. — Nu mă cređi... Eї bine, ıȝi dau *parola* me de onor.

Petcu. — Fleacurı!..

Radu. — Voescı o garanție mai mare?.. Păstrează scrisoarea la d-ta, ca o armă... și când nu 'mı-așı indeplini jurământul... te'ı servi de dęnsa, cum 'ȝi-a plăcea.

Petcu. — (in parte) Ș'așa se poate. (tare) Te gıuri că nu 'ı mai fi leneș?..

Radu. — Mě jur.

Petcu. — Și că 'ı intra in *ekpacaoa* Ocărmuirı.

Radu. — Dar... Gandesce, Hagi Petcule, că prin mine ai putea și d-ta s'ajungı... .

Petcu. — (in parte) Senator!.. helbet! la asta chitesc.

Radu. — Te primescı?

Petcu. — Fie... cât pentru mine, așı fi in plecare sě mă 'nblândesc și sě 'ȝi indeplinesc rugăminte... dar'...

Radu. — (cu ingrijire) Dar'?..

Petcu. — Rēmâne acum sě dobindeștı ertăciunea Adelei. Mě duc sě 'ı fac cunoscut hotărırea ce-ai luat, și gıurământul cu care te-ai legat... și crede, *beızade*, c'oıü cerca toate mijloacele s'o împac... (ese prin dreapta, zicęnd in parte) Senator!.. haıt!..

SCENA VII.

Radu. — În ce grad de injosire am picat! sě atirne sórta me din mánile unuí Hagi Petcu!.. și asta... pentru o fantasie... o intrigă de amor... fără amor adeverat; căcı n'o iubesc pe dómna Rosescu... și insă ono-

rul imi comandă s'o apăr în contra furiei socrului meu... s'o feresc de un scandal spăimântător... O! Radule! Radule!.. ce-ai făcut? În ce condiții umilitoare te-ai pus. . . (cade oboșit pe un scaun.)

SCENA VIII.

Radu, Stefan.

Stefan. — (întrând) Ce ai Radule de ești așa de oboșit?.. 'ți-a murit socrul?

Radu. — Ce am? Îți aduci aminte de pretenția lui Hagi Petcu?

Stefan. — Ca să intri în nu știu care *ekpaca*?

Radu. — Dar!.. Ce-ai dice, dacă 'ți-ași spune că primesc?

Stefan. — Ași dice că nu se poate.

Radu. — Ei bine!.. sunt silit să plec capul d'inaintea bogasierului.

Stefan. — Tu?..

Radu. — Eă!.. Socrul meu a deschis scrisoarea d-nei Rosescu, și, în furia lui, voesce s'o ducă la tribunal, ca o dovadă în contra me... A trebuit, pentru ca să 'l opresc, a trebuit să mă pun la dispoziția lui.

Stefan. — Sermane Radule! în ce haos ai picat!

Radu. — A! dacă m'ar ucide contele de Tazleo în duel, ce mare serviciu 'mă-ar face!.. Când ne batem?

Stefan. — Peste o jumătate de oră... Dar' ce dicț

tu... să te ucidă un conte fals ca dânsul!.. ar fi un ridicul pentru tine.

Radu. — Fie! ași scăpa de-o vieță amărită!

Stefan. — Vieță amărită!.. la vârsta de 25 de anî?

Radu. — Și ce 'mî folosesc tinereța?.. Privesce unde mă găsesc, Stefane!.. ruinat, sclavul unui socru despot și ambițios, barbatul unei femei rănită în suflet prin purtarea me... Tu cređi că vieța mai poate avea mulțemiri pentru mine!.. Dar' sînt desgustat, frate, de tóte, și de mine chîar!.. Nebuniile, rătécirile mele m'aũ adusũ în așa stare, în cât tóte 'mî lipsescũ de-o dată, și libertatea, și fericirea casnică, și stima lumii... și sti-ma me!.. O! Stefane! tare 's nenorocit! (plînge în bra-
cele lui Stefan.)

Stefan. — Curagîũ, frate... nu te despera...

Radu. — O! sînt un mișel!.. Adevăratul gentilom are dreptul a perde tot, afară de onor!.. Sciũ ce 'mî remâne de făcut.

Stefan. — Ce?

Radu. — Ceea ce-ai face și tu în locul meũ.

Stefan. — Eũ? nu m'ași ucide!

Radu. — Ba te-ai ucide, de vreme ce m'ai înțeles...

Stefan. — Radule...

Radu. — Nu cerca să 'mî schimbĩ hotărirea... Sin-gura avere ce 'mî remâne pe lume este numele pãrin-ților mei, și voese să 'l păstrez nepãtat.

SCENA IX.

Radu, Stefan, Adela, Verdulescu; *mai pe urmă*
Petcu.

Adela. — Degeaba, nănașule, degeaba... de ađi înainte prințul Movilă nu mai este de cât un străin pentru mine.

Verdulescu. — Da... aű făgăduit că n'a mai vedea pe d-na Rosescu... că te-a face fericită...

Adela. — Nu mai poate ecșista fericire pentru mine!.. Prințul nu m'a iubit pěn' acum...

Verdulescu. — Dar' te-a iubi, Adeluța, de-acum înainte.

Adela. — Nu 'mă trebuie iubire cu sila.

Verdulescu. — Da... grăește și d-ta, Radule... spunc'ă...

Adela. — D-luă scie bine că nu 'l-ași mai crede, oră ce-ar đice... și face bine că tace... Scie că oră ce legătură d'ntre noi este desființată... Nu ne remâne dar, de cât a ne relua fie care libertatea sa...

Verdulescu. — O dispărtenie!

Adela. — Dar!

Verdulescu. — Da gândește, Adela, la scandalul...

Adela. — Durerea me e mai pe sus de cât scandalul... (cătră Radu) Domnul meu, purtarea d-tale cătră mine cere o resbunare... Resbunarea o țin în mâna me... Eat'o... (arată scrisoarea.)

Radu. — Scrisoarea dómnei Rosescu!

Adela. — O cunoseă!.. dómna... Rosescu n'a avut

milă de suferințele inimii mele... Ea, pentru o simplă fantasmă de cochetărie, a stins fericirea și liniștea vieții mele... Spune-mi ce merită o asemenea faptă?

Radu. — Dómnă me... fii generóasă...

Adela. — O aperi?... îndrăznesci s'o aperi în fața me?

Radu. — Dómnă...

Adela. — Știi că onorul d-tale de prinț îți comandă ca s'o ferești de scandal... Ei bine! eată cum își resbună fata lui Hagi Petcu... fii mulțemit. (rupe scrisoarea ș'o aruncă jos.)

Petcu. — (intrând) Ce faci, Adela? îți dai arma din mână?

Adela. — Datorica 'mă fac, tată.

Verdulescu. — Nobil suflet! (scrută pe Adela.)

Radu. — O! dómnă me, cum să vă exprim admirația și recunoștința me... D-ta porți numele meu mai bine de cât mine... Ești o adevărată princesă... Ah! totă viața me vei fi pentru mine de-acum...

Adela. — (cu mândrie) De-acum sunt văduvă, domnul meu. (voesce să easă.)

Petcu. — Ce dice? ce dice?

Verdulescu. — (oprind-o.) Adela...

Stefan. — Văduvă! dar' vă iubesc Radu, dómnă me, vă iubesc ca un nebun.

Radu. — Ah! tacă Stefane!... tacă, că nu mai voiesce să mă credă.

Stefan. — El s'a trezit din rătăcirea în care s'a

găsit; ochii lui s'aũ deschisũ ș'aũ vęđutũ in sfęrsit cõt sũnteđi de superiõrã...

Adela. — Superiõrã dõmnei Rosescu?.. Mare triumf pentru fata lui Hagi Petcu!

Petcu. — Ce fata lui Hagi Petcu! da tu ești mai puțin de cât una ca Roseasca?.. pentru că tată-tęũ aũ fost bogasier, și nu te-ai coborit cu hęrzobul din cer, când ai venit pe lume?.. Fata lui Hagi Petcu!.. Trebuie sę fie cineva orb ca d-lui... (aratã pe Radu.) pentru ca sę nu fi vęđut din capul locului cã ești un luceafer in *protipendua* Iașului.

Radu. — Aveți dreptate, domnule Petcu; am fost un orb!.. Fiica d-tale era demnã de amorul cel mai ąngeresc, și cũ am luat-o numai pentru đestrea ei!.. Am fost un orb, pentru cã n'am cunoscut građiile și nobleđa sufletului seũ... Am fost un orb ș'un nerecunoscător, cãci ea 'mĩ-a scãpat onorul de douę ori intr'o đi, și cũ nu 'i-am cãđut la picĩõre ca sę'i inchin tõtã vieđa me. Vedeți cã'mĩ mãrturisesc insumĩ greșala... Aveți dar tõtã dreptatea sę mẽ desprețuiți, dõmna me; desprețuiți o inimã nedemnã de d-voastrã; am perdut pẽnã și dreptul de a mẽ pląnge, și nu'mĩ remâne de cât sę vę đic adio pentru tot-de-a-una... Hađde, Stefane.

Stefan. — Așteaptã... Sciți, dõmna me, unde merge Radu? merge sę se batę la duel.

Totĩ. — La duel!

Radu. — Stefane...

Stefan. — De vreme ce femeea ta nu te mai iubesc,

putem să'î spunem tot... Dar, dómna me; Radu merge să se bată la duel, căci volesce să moară!

Adela. — Să moară!..

Stefan. -- Să moară, dar! pentru ca să rămâneți văduvă, precum doriți... Haide...

(Radu și Stefan pleacă spre ușă.)

Adela. — Radule!..

Radu. — Adela!..

Adela. — Radule... (îi întinde mâna.)

Radu. — (îi scrută mâna) Ângerul meu!

Petcu. — (în parte) Auđi, *pehlivanu!* vroca să moară la duel, și 'mă făgăduise pe de altă parte c'a intra în slujbă... ca s'agătung senator... Vra să ție, car' își bătea gîoc de mine... E! las', *motpane...* (tare) Ha, ha! D-lui boșeriul e și duelgiu!.. frumos!.. Da ean întrebă'l, Adela, pentru ce vrea să se bată?.. pentru ochii ței, ori pentru ochii alteia?

Adela. — Ce voesci să ție, tată?

Petcu. — 'Mă-ăși pune mâna 'n foc că d-lui e duel-ginl dómnei Rosescu.

Adela. — Adevărat e, Radule?.. Nu răspunđi?

Petcu. — Nu 'î dă curăoa să răspundă.

Radu. — Aș putea să mint, Adela... dar' nu e obiceiul meu... E adevărat.

Petcu. — Auđi?... ș'âncă are nerușinarea a măr-turisi!

Adela. — A!.. domnul meu... mă căesc de slă-biciunea ce-am avut ca să cred pe vărul d-tale, când m'a incredințat că mă iubesci...

Stefan. — V'am spus adevărul, dómna me... însă fatalitatea cere ca Radu să se bată pentru dómna Rosescu, de și n'o iubesce.

Petcu. — Dacă n'o iubesce, n'are de cât a nu se duelgi pentru dënса... Mi se pare că'i bob numărat... Cărěși *parдон* de ertăciune de la protivnicul sėu.

Radu. — Eă! sė fac scuse?

Verdulescu. — E prea mare jėrtfa, Petcule... un *evghenist*... cu onor...

Petcu. — Eaca! și tu te-ai *onorlificarisit*? Ama!.. Verdulescu *onorlificarisit*!

Radu. — Ași face cu mulțemire sacrificiul vieții mele, pentru ca sė'mi rescumpăr greșelele; dar' sė'mi sacrific onorul!.. Cred că nici princessa n'ar primi-o.

Adela. — Și dacă te-ai înșela, domnul meă?.. dacă 'ți-ași cere însamă acest sacrificiă?

Radu. — Cum, dómna me, ași pretinde?

Adela. — Ce se pretind?... ca sė faci pentru mine ceea ce faci pentru d-na Rosescu?... Dar, o pretind... Pentru dënса ai renunțat la datoriile d-tale conjugale, și pentru mine n'ai renunța la un duel?... la un duel ce mă 'nspăimăntă? Cum voesci sė cred în amoru'ți, când el e mai mic de cât deșertăciunea d-tale?

Petcu. — Ș'apoi!.. cine știe?... poți chiar sė fii rănit... nu se poate?... Crede-mă... paza bună ferește primejdia rea... frica păzește bostănăria.

Radu. — Auđiți, dómna me?... Eată ce-ar đice lumea de mine.

Adela. — Și cine-ar îndrėzni sė se indoească despre curagiul d-tale?... N'ai dat o sută de dovedă?

Petcu. — Și pe de altă parte ear', ce'ți pasă de ceea ce-ar dice lumea... Ți destul să ai *ipolipsul* meu și a prietinelor mei, a lui *kir* Kor, a lui *kir* Manoli...

Radu. — Vedeți, dómna me... așa ajunge de ris... și nedemn prin urmare de stímă d-tale.

Stefan. — Nime n'a ride de tine, Radule... Voiți duce însumi scusele tale lui Tazleo, și fii încredințat că nici n'a zimbi macar.

Petcu. — Cine? Tazleo?... Contele Tazleo!.. el îi duelgiul protivnic?... Primejdie!

Radu. — Cum? Stefane, și tu mă 'ndemnă să fac scuse?..

Petcu. — Eaca!.. și de ce nu?... Eū unul așa face fără doar' și poate.

Verdulescu. — (încet lui Petcu) Da bine, măi omule, vrei numai decât să 'l trimeți să se bată?

Petcu. — Eū?... din protivă... cerc toate chipurile să'l opresc... Nu veți?

Stefan. — Hai, Radule... împlinesce dorința femeii tale... dă'i această dovadă de iubire.

Radu. — Ah!.. ba nu... nu pot.

Adela. — Asta 'i singura condiție de 'npăcare între noi.

Radu. — Mai bine să mor de-o sută de ori, de că să mă 'njosesc.

Petcu. — Ta, ta, ta... Vorbe... palavre!.. fanfaronade!..

Adela. — Dacă te-ar ruga dómna Rosescu te-ai supune?... Adio dar pentru tot-de-a-una. (voiesce să easă.)

Radu. — Adela!.. pentru numele lui Dumnezeu!..

Adela. — A! ved că n'ai nimic în sufletul tău de cât o mândrie orbă.

Stefan. — Radule... curagiū... îți jur că eu în locul tău ași primi.

Radu. — Ei bine!.. unui ca Tazleo!.. fie! cum voii!.. Ești mulțemită, Adela?

Adela. — Dar, Radule!.. sunt fericită... te ert, te cred, te iubesc, (se apropie de Radu ce stă obosit, îi ica capul cu mâinile și'l scrută pe frunte) ș'acum mergi de te bate, mergi!

Radu. — (vesel) O! Adela!.. ai un suflet nobil ca a maicei mele!

Adela. — Am sufletul maicei mele... Radule.

Petcu. — (în parte) Doamne!.. adică proaste mai sîntu femeele, pe lumea asta!

Radu. — (lui Stefan) Hai degrabă la Rediū... să n'ajungem cei de pe urmă.

Adela. — Scii să maniezi armele, Radule?..

Stefan. — N'aveți grijă, e perfect și la pistol și la floretă.

Adela. — Să nu'l ucidți pe bietul conte.

Radu. — Nu; am de gând numai să 'i sgăriiu titlul cel fals cu virful floretei... Hai, Stefane...

(Un fecior aduce o scrisoare.)

Adela. — Ear' o scrisoare?

Radu. — Deschide-o tu singură...

Adela. — (deschidend scrisoarea) E de la contele Tazleo.

Radu. — Deū?

Adela. — (cetind) „Scumpul meu prinț...“

Radu. — E familiar rădeşul.

Adela. — „Am dat amândoi destule probe de curagiu.“

Radu. — Amândoi!.. Audi, Stefane?

Adela. — „Prin urmare imi este permis de a face „scuse unui om, care va sci să aprefieze purtarea me.“

Radu. — O aprefiez dar, precum merită.

Adela. — „Si nu mă indoesc că le veţi primi ca „un galant om, precum sunt incredinţat că consideraţi „pe al d-voastră devotat... Conte de Tazleo.“

Radu. — Ce se potriveşte!.. galant om!.. (inset lui Stefan) ca Haji Petcu.

Verdulescu. — Vra să dică, pacea 'i inchieta... (lui Radu) Cred că de-acum înainte?..

Radu. — O! de-acum înainte intru pe calea vieţii serioase, şi pentru ca să fac un inceput bun, am să mă apuc de plugărie... Mă retrag la moşioara me.

Petcu. — Cum?.. cum?.. Ear' te-ai lăsat de *ekpacaoa* Ocărmuirii? (in parte) Să rămân ear' afară din Senatoelic?

Radu. — Domnule, mai bine să faci un plugar bun, de cât un biurocrat prost.

Petcu. — Da bine... la ce moşie ai să te retragi... că Movileşcii s'au vëndut la mezat ađi dimineaţă.

Radu. — S'a vëndut moşioara me strămoşască?

Verdulescu. — Înşă am cumpărat-o eă, ca s'o dau de dăstre Adelei... .

Adela. — O! nănaşule, cât eşti de bun!.. (il scrută). Să vii să şedă cu noi... .

Petcu. — (in parte) Nănaşul îi bun!.. intrigantul!.. Să m'arăt şi eă cu *megaloprepic*... (tare) Foarte bine,

arhon ginere... imi place să te ved serioş şi libera-
rîu... Acum mai vii de-acasă... şi ne putem înţelege
'npreună... Un *beizade* să se hotărăscă la plugărie...
Aferim! erai vrednic să te naşti bogasier... Vin' să
dăm mâna... şi şedî ca pîn'acum în casa mea.

Radu. — În casa d-tale?... Hagi, socrule?... Ba mă
cartă... 'mî-ar fi prea bine, şi nu merit...

Petcu. — Da ce? vreî să'mî îei copila? să mă lă-
saţi cuc aici?..

Adela. — Voî veni să te ved în toate dîilele, tată...
cu nănaşul...

Petcu. — De la ţară?... şapte poşte!.. cu Verdu-
lescu!.. Pe dînsul îl luaţi, şi pe mine ba? Ah! toţi co-
piiî sîntu nerecunoscători!.. bine dîcea tată-meu...

Verdulescu. — Cumpără şi tu o moşie alătura cu
Movilescî.

Petcu. — Bine dîci... bună idee.

Verdulescu. — Şi te fă plugar... în loc de senator.

Petcu. — Dar... dar... (în parte) Mă fac proprietar...
ş'apoi membru consiliului judeţan... şi de-acolo... ţup
în Senatorie... ca fiul lui *kir* Manoli... Crişu eî!

(Cortina cade.)

NOBILA CERȘITOARE

PERSOANE:

Adelina Dorian, tânăra văduvă.

Nicu Dorian, vărul ei.

Leon Dalbu, proprietar.

Stefan Dalbu, fratele lui Leon.

Safir Balaur, amicul lui Leon.

Ghiță, serv.

NOBILA CERȘITOARE

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Scenele se petrecu la moșia lui Dalbu lângă Siret, în anul 1871.

Teatrul reprezintă un salon elegant; o panoplie în păretele din fund; trei uși: una în dreapta, una în stânga și una în fund; o fereastră în dreapta pe planul I-ii; o canape cu gheridon d'inalte, și alături spre fereastră un fotoliu.

SCENA I.

Ghiță. — (aședînd pe gheridon un serviciu de ceafu) Faca ceafu gata, ceafu rusesc cu chifle nemțesti, cum imi place mie!.. Acum n'au de cat se vie ca se le 'n buce stăpănu-meu, d-nul Leon Dalbu, cu amicul seeu d-nul Safir Balaur, un ofticos svētat care-o venit aici in gazdă de opt zile, sub cuvēt ca se bee lapte de capră... Nu știu, dēu, dacā 'i prieste laptele, dar' știu cā suge virtos la vin de Cotnar, și cāt pentru chifle, mi le pune la cale pe toate, fār' a avea in privire cā poate și mie 'mī facū ele cu ochiu... Cāte sūntū in talger?... Șese!.. (cuānd o chiaz) Adicā dacā s'ar indopa ofticosul numai cu cincī,

s'ar cutremura pământul?.. (mai luând una și băgând-o în buzunar) și chiar dacă 'i-ași lăsa numai patru, nu 'l-ași îndatora, ferindu'l astfel de patima lăcomiei?.. El patru și eu două; mi se pare că n'are ce bănuî... (aproptindu-se de fereastă, și vorbind în cantonadă) Nu 'i așa Martine?.. care 'i opinia ta?.. Am dreptate?.. așa 'i?.. Na și ție o bucațică de zahar... (aruncă pe fereastă o bucată de zahar; către public) Martin îi un urs legat cu lanțug de-un stâlp coala sub fereastră, și tot o dată legat de mine prin lanțul amicieî... cum ȳice d-nul Balaur... El îmi dă tot-de-a-una sfaturî bune, și eu îi dau zahar... (se apropie de masă.)

(Leon Dalbu deschide încet ușa din stânga și asistă la scena următoare:)

Ghiță. — (examinând talerul cu chifle) Patru pentru osticosul și două pentru mine; (ostând) însă de ce se n'aibă el două și eu patru? par' că s'ar potrivi mai bine... Nu... se fim dreptî... el triî și eu triî... frățeste. (Tea o chiflă) Ean așa... egalitate și fraternitate.

SCENA II.

Ghiță, Leon.

Leon. — (se apropie încet și apucă pe Ghiță de braț, tocmai când acesta voiesce să bage chifla în buzunar) Bravo, Boscule!

Ghiță. — Aud?

Leon. — (ridicând brațul lui Ghiță.) Bun scământor ești.

Ghiță. — Eă, cucoane?.. Ferească Dumneđeu!.. Neam de neam meu n'o fost boscar.

Leon. — Dar' chifla asta ce caută 'n mâna ta?

Ghiță. — Am luat-o 'n mână ca să ved de 'i proas-
pătă, cum îi place d-lui Safir.

Leon. — Așa?... bîetul băiet!.. și eă il acuzam...
pardon Ghiță... cred că nu te-ai *ofensat*.

Ghiță. — Nu, cucoane; dar' mărturisesc că nu m'a-
șteptam să fiă poreclit scamator... (scâncînd) Asta m'o
jignit foarte adânc... Îmi placă, nu ăic ba; dar', nu m'a-
ting de ce 'i a stăpânului.

Leon. — Nu?

Ghiță. — Nu... Mai bine să mor de foame.

Leon. — (în parte) Audei hoțul! (lui Ghiță) Ghiță, ea
întoarce-te puțin.

Ghiță. — (în parte) Am pățit-o. (tare) Eă să 'ntorc spa-
tele d'înaptea stăpânului meă?... O dată cu capu!..

Leon. — (apucându'l de ureche) Ghidi, potlogar neruși-
nat!.. Buzunarele ți 'să pline de chife... nu te-am
vedut eă când le-ai furat?

Ghiță. — (în parte) Na! (scoate chifele din buzunar) În
adevăr, ar putea crede cineva că le-am dat după persic;
însă mă giur, să n'am parte de ele, dac' am avut de
gând să le... să le...

Leon. — Să le fură!

Ghiță. — Mi s'o părut că nu 'să destul de calde,
ș'am chitit că țîindu-le 'n buzunar pên' mai în sară...

Leon. — Ar fi numai bune pentru Martin?... Da-
că 'i așa, aruncă-le 'ndată pe fereastă.

Ghiță. — Să le-arunc? Poate că nu i'ă foame ursului

Leon. — Aruncă, 'ți ăic... nu lungi vorba.

Ghiță. — (aruncând o chifă) Na, Martine, prinde... (privind pe fereastă) O prins-o... cu ce gust o mănâncă!..

Leon. — Îi place?... mai aruncă'î una.

Ghiță. — Încă una?... Să nu 'și strice stomahul... Urșii isă delicați...

Leon. — Asvêrle...

Ghiță. — (în parte) Mă doare inima după ele. (aruncă încă o chifă) Na, Martine... dar' mănâncă încetișor, fêtul meu, să nu te 'nneці.

Leon. — 'Ți-a mai ramas una... asvêrle-o și pe-aceea.

Ghiță. — (cu desperare) Cucoane... dorești moartea lui Martin?... Să știu că mă 'î ucide... nu pot să fiu calăul amicului meu.

Leon. — Hai eși, obraznicule.

Ghiță. — (alergând spre ușa din fund) Ascult.

Leon. — Și mergi de invită pe d-nul Safir ca să luăm ceașul împreună.

Ghiță. — Ascult. (aleargă spre ușa din dreapta; în parte, arătând chifă:) Tot 'mî-o rămas una!.. Am scăpat-o de la moarte. (ese.)

SCENA III.

Leon. — (se pune pe canape) N'a sosit încă curierul... Se vede că ear' s'a troenit drumul de fer!.. De când s'a aprins focul resboiului între Franția și Prusia, de când mai cu sémă, frate-meu Stefan s'a înrolat într'un batalion de franc-tiriori, aștept în toate diminețele curierul cu nerăbdare. Stefan 'mî-a scris numai o dată de

pe câmpul luptei... Eată ravașul lui, (scoate un ravaș și 'l citește) îl citește neconținut:

„Iubite Leon!

„Îți scriu aceste rânduri d'intr'o pădure plină de zăpadă, unde ne-amü retrasü după o luptă grozavă cu armia generalului Verder; iupregiurul meu zacü mulțime de nenorociți: unii uciși, alții murind de frig, de osteneală și chiar de fôme. Eü pën' acum am scăpat teafër și în mijlocul tristei miserii în care mă aflu, gândesc neconținut la voi... la scumpa me mamă, la tine, Leon, și la..." (vorbit în parte) la d-na Adelina Dorian... n'a avut curagiü sê 'i scrie numele. (citește) „Ah! frate, dac' a fi sê mor, spune 'i cât am iubit-o, cât o iubesc!... Adio... Cum se va încheia pacea, voiü alerga sê m'arunc în brațele voastre. Serută pe mama de-o mie de ori." (vorbit) Biata mamă! nimic n'o poate mângălea... oftează, plânge și 'și cere copilul... Bine-a dis poetul:

„Mama pentru-a ei copil are scumpe desmerdări;

„Are inimă cu ochi, are ochi cu serutări!..

SCENA IV.

Leon, Safir; *mai pe urmă Ghiță.*

(Safir strănută în dreapta.)

Leon. — A! eaca Safir... îi cunosc strănutatul.

Safir. — (întră, purtând halat și chitie cusută cu fir) *Bon-*

jur, Leon.

Leon. — Cum îți merge gutunarul, viteazule?

Safir. — Merge ca deficitul din budgetul nostru; crește și înfloresce.

Leon. — În adevăr, ți'i cam înflorit nasul.

Safir. — Oare? (și pipăe nasul.)

Leon. — Ba chiar a început a da și mugur. De te-
ar vedea acum vr'o damă căreia s'î placă patlagelele
vinete, deși că n'ar putea rezista de a te iubi.

Safir. — Ah! Leonaș dragă... Ai atins coarda cea
mai sbârnâitoare a inimii mele!.. Amorul!.. adică vi-
sul, dorința, elementul vieții mele!.. Amorul!.. Ah! el
face pe om a deșerta cupa fericirii și a durerii... El
m'a redus a bea lapte de capră roșie.

Leon. — (presentându'i o tasă) Și ceață?

Safir. — Și; dar' chifle sîntu?

Leon. — Privesce... (arată talerul.)

Safir. — Numai trei? (mîncînd) Ah! amice, amorul îmi
scoate chiar poftă de mîncare; căci am o natură gin-
gașă, poetică, vulcanică!.. Vezuvul, frățioare, nu 'î de
cît o ghițărie pe lângă focul ce pîlpăe în peptul meu...
(întinde mâna.)

Leon. — (dîndu'i o chiflă) Na, hrănesce'ți focul.

Safir. — Adese ori cad în visuri cu ochii holbați la
stele ș'astept să se coboare de sus un ânger nurliu și
fără malacof, care să mă onoreze cu confiența sa și să
'mî declare că părăsesce Cerul pentru mine... Ah! când
ar veni, 'î-ași dice: ânger cu pîr galbîn!..

Leon. — Dar' dac'a avea pîr negru?

Safir. — Nu face nimic: Ânger cu pîr galbîn! Spu-

ne ce probă de amor voiesci să'ți dau? Voiesci să intru în vizunia pardoșilor și să le taiu coșile? Pentru tine mă simt în stare să întreprind lucruri imposibile, ași fi ministru constituțional, ași mânca jaratec, ași mânca...

Leon. — (dându'Y a treia chiflă) O chiflă?

Safir. — Asta'Y cea de pe urmă?

Leon. — Precum veđi.

Safir. — Așa trecu toate pe lume!.. Haosul eternității inghite tot: oameni și împărați, ect. Numai amorul rămâne vecinic neinghițit!

Leon. — Stă în gât, berbantul... nu trece?

Safir. — Și nici va trece cât va fi un Soare sus pe Cer și un Safir Balaur pe pământ!.. (se restoarnă în fotoliu) A! 'mă-a prins bine ceaful ista... Mă simt dispus la reverie... Să ne-aprindem țigaretetele. (și'Y aprinde o țigaretă.)

Leon. — Bucuros. (trage clopoțelul.)

Ghiță. — (intrând prin fund) Poroncă?

Leon. — Ghiță, ridică tablaoa cu ceaful.

Ghiță. — (în parte) N'o mai rămas nici o chiflă... toate le-o îndopat oftigosu!.. (ese, ducând tablaoa.)

Safir. — (fumând) Cum se 'nalță fumul în aer!.. așa și visul omului!..

Leon. — (în parte, fumând) Când mistuesce, tot-de-a-una vorbesce într'aifure.

Safir (absorbit în gânduri)

Ce este omul? un vis, un fum,
O flóre în drum, un pic de scrum!

Leon. — Bum, bum, bum, bum!

Safir. — (tresărind) Bum, bum, bum, bum? (caută să pricépe) Ha!.. Ba nu... nu 'nțeleg.

Leon. — Nu facee nimic... veți pricepe altă dată.

Safir. — Fie!.. Ah!.. Leonaș! Ce-ai dice, când ai vedea intrând de-o dată în salonul ista o văduvă ténără, frumoasă, gingașă, elegantă și zimbitoare ca d-na Adeline Dorian?

Leon. — (în parte) Și el gândesce la dènsa?

Safir. — Spune... ce-ai spune?... spune.

Leon. — Ba spune tu.

Safir. — Ași spune că bețivului și dracu 'i ese cu oca 'nainte.

Leon. — Nu e tocmai poetic pentru un om care bea lapte...

Safir. — Am dis bețiv, și declar că sînt beat de farmecul Adelinei... Ea 'i o ființă adorabilă.

Leon. — Și adorată?

Safir. — Și mai cu sémă adorată... Am întèlnit-o acum doi anī pe virful Ceahlèului și 'i-am propus sè m'asvèri cu capul înainte într'o prăpastie fără fund, pentru ca sè 'i dau o mică probă de amor... Și scii tu ce 'mī-a respuns ângerășul?..

Leon. — Ce?

Safir. — 'Mī-a respuns cu o voce trăgènată. „Nu ,acum, d-le Balaur... altă dată, dacă nu 'ți-a fi cu ,supèrare... las' pe altă dată!..“ Și dicènd aceste cuvinte, ea 'mī-a aruncat o căutătură lungă și galeșă, care m'a străpuns din scoarță 'n scoarță... Ea așa...

(caută galeș la Leon.)

Leon. — Hiș... că mă 'î deochia.

Ghiță. — (aducând un teanc de jurnale. Cucoane, o sosit curierul; eată gazetele...)

Leon. — Dar' vr'o scrisoare nu 'î?

Ghiță. — Nu, cucoane. (esc.)

Leon. — (deschide un jurnal) Să vedem ce s'a mai întemplat în Franția?

Safir. — Citesce, Leon, citesce, în timp ce eă voă visa la Adelina, ș'oă mistui ceaăul.

Leon. — (citesce) „În ziua închierii armistițiului, la „Versailles, o lovire crâncenă a avut loc între trupele „germane și mobilii francesi, lângă Orleans... Mobilii „aă fostă siliți a să retrage, lăsând mai mulți morți „și prizonieri pe câmpul bătăliei...“ Ear'! (și cade jurnalul din mână) Nu mai am curagă s'arunc ochii pe jurnale... imi pare că trec printr'un vis de sânge... sermana Franție!

Safir (dormitând.)

Amor, amor!

Te chiem cu dor;

Amor, amor,

De tine mor!

Leon. — (luând ear' jurnalul) Ce ved? (citesce) „În aceeași zi, la trecerea unui pod apărat de Germani, un „batalion de franc-tiriori dând năvală cu furie, o mare „parte din ei aă cădută sub o cumplită ploaie de gloanțe. „Ceș remași începeă a să retrage în desordine, când „un tănăr eși în fruntea lor, și strigând: trăească Franția! se isbi ca un leă în contra tunurilor din capătul

„podului. Companioniî lui, electrișai, năvăliră după denușul și goniră pe enemiî din pozițiile lor, luându-le un tun... Aflăm că tînerul franc-tirîor este român, și că a fost rînit la brașul stîng în acea luptă eroică... Onoare acestui demn și curagîos fiu a Romîniei, care a plătît cu sîngele lui datoriea de recunoscînță a Patriei sêle cîtră Franția nenorocită! (vorbit) A!.. par' că mi s'a luminat d'inaintea ochilor... Un român!.. cine sê fie? frate-meu poate?... o Doamne cînd ar fi el!.. dar, el trebuie sê fie... Stefan e brav, entusiast, capabil de-a privi moartea 'n fașă, fîră sfială... Balaure, ai auzit?

Safir. — (tresărînd) Ce?

Leon. — Un român de-ai nostri a fîcut un act eroic pe câmpul resboiului...

Safir. — Unde? Ce act?

Leon. — A luat un tun de la enemiî.

Safir. — Numaî unul!.. Eû așî fi luat opt, dacă starea sînetății mele nu m'ar condamna se beû lapte de capră roșie.

Ghiță. — (întrînd prin fund) Cucoane, o sosit doamna Adelina Dorian cu vîrul d-sale...

Leon. — (sărînd de pe canape) D-na Dorian, aici?

Safir. — Adelina! (se restoarnă cu fotoliul pe spate; Ghiță îi opresce de a cădea.)

Ghiță. — Ține-te bine sê nu dai rêu.

Leon. — Cum a venit?... N'am auzit trîsură.

Ghiță. — O vinit cîlare.

Safir. — Regina Amazoanelor!

Leon. — Ghiță, primesce'î aici în salon. Eă merg s'o anunț mamei mele. (ese prin stânga.)

Safir. — Și eă mă duc să mă 'ubrac, să mă fac frumos ca Arghir! (ese prin dreapta.)

Ghiță. — (deschidënd ușa) Poftim, doamnă.

SCENA V.

Adelina, Nicu, Ghiță.

Nicu. — Domnul Leon e acasă?

Ghiță. — Vă roagă s'așteptați aici... vine 'ndată.

Nicu. — Bine. (face un semn lui Ghiță, care ese prin stânga.)

Adelina. — (în parte) Nu știu pentru ce mi se bate inima de când am intrat aici... (tare) Acesta 'î salonul d-lui Dalbu? elegant!

Nicu. — (cu ton sec) Nu prea.

Adelina. — Cum? nu 'ți place, verișorul?

Nicu. — Ceea ce nu 'mă place, este de a te vedea pe d-ta, o ténără vědură, în apartamentul unui holteiu.

Adelina. — Dac'ași fi venit singură, așa merita blamul persoanelor serioase și venerabile ca tine; dar' fiind că te-am ales pe tine de cavalier...

Nicu. — Ți mai bine că m'ai ales de paravan.

Adelina. — Ce voiesci să Țici?... tu, paravan?... așa de ténér!

Nicu. — Voiesc să Țic că, de și n'am mai mult de 20' de ani...

Adelina. — 17... nu 20.

Nicu. — Ba 20... nu sînt așa de copil în cât se nu cunosc inima femeilor.

Adelina. — Tu!.. Ha, ha, ha, ha, ha.

Nicu. — Eă, eă, Nicu Țifne... precum m'ai poreclit... citesc foarte clar în sufletul iubitei mele verișoare.

Adelina. — Scii se citesci la vîrsta ta?.. Mare minune! Ce bine se face educația în țără!.. Și nu s'ar putea se 'mî spuî și mic, verișorule, ce-ai cetit în sufletul meă?

Nicu. — Un adevăr foarte simplu... Îubesci pe d-nul Leon.

Adelina. — Eă?

Nicu. — D-ta. (în parte) S'a uîmit... Mister!

Adelina. — Scii ce, Nicule?... Profesorul care 'ți-a dat lecții de cetit 'ți-a furat baniî... Cere 'ți baniî înapoi... .

SCENA VI.

Adelina, Nicu, Leon.

Leon. — (dând mâna Adelinei) Vă rog se mă scusați, doamna me, că nu v'am eșit înainte ca se vă primesc ca pe-o regină în castelul meă; însă am gîndit mai întei la mama me, ș'am alergat s'o bucur anunțându'i visita d-voastră.

Adelina. — Prea bine-ai făcut, domnul meă, căci visita me este în mare parte pentru d-na Dalbu, și puçin pentru d-ta.

Leon. — Sânt prea fericit de părțica me, fie cât de mică... (intinzând mâna lui Nicu) A! domnule Nicu...

Nicu. — (așos) Domnule... (se închină și dă mâna.)

Adelina. — Ce face d-na Dalbu?... Pot să intru în apartamentul d-sale?

Leon. — Îndată... Se gătesce să vă primească...

Adelina. — Am auzit c'a fost cam bolnavă?

Leon. — S'a bolnăvit de scârbă, de când a aflat că frate-meu s'a înrolat în compania de franc-tiriori... Băta mamă! preocupată de pericolele resboiului, vede necontentit prin vis pe fiul seă rănit... mort...

Adelina. — (uimită) Mort!

Nicu. — (în parte) S'a uimit pentru Stefan?... Alt mister!

Adelina. — Însă... cred c'ați primită scrisoare de la d-nul Stefan?..

Leon. — Numai una... de mult... și tăcerea lui ne 'ngrijesce serios.

Nicu. — Îngrijire legitimă, căci în cele din urmă loviri d'între Francesi și Prusieni, au cădută mulți străini înrolați... Am cetit chiar...

Adelina. — Ear' ai cetit?... apoi dar sânt liniștită... D-nul Stefan ne va reveni teafăr, glorios și demn de stima compatrioților seă.

Leon. — (luând mâna Adelinei) O sperăm cu toții, d-na me.

Nicu. — (în parte) Ne va reveni... acest ne dice mult!..

SCENA VII.

Adelina, Nicu, Leon, Safir (elegant pretențios.)

Safir. — Grațioasa me doamnă, permiteți-mi să depun omagele mele la picioarele d-voastră.

Adelina. — D-nul Safir Balaur!.. Ce surprisă!

Safir. — Surprisă este pentru noi, grațioasă doamnă... surprisă plăcută... surprisă surprinzătoare ca și când ar intra o căprioară, o gazelă în bérlogul unor urși.

Adelina. — Tot amabil și poetic d-nul Safir?..

Safir. — În prezența d-voastră pot să fiu altfel?

Nicu. — (nervos, în parte) Ce secături!.. (tare) Apropo de urși, d-le Safir...

Safir. — A! Nicușor?.. nu te zăream... Ai mai crescut de an.

Nicu. — (atins) Am... însă apropo de urși, am vădut un urs legat cu lanțul cole sub fereastă... al cui e?

Leon. — Al meu; mi 'l-a dăruit de ziua me amicului meu Safir, acum un an.

Adelina. — (cătră Safir, zimbînd) Nu cumva 'l-ai prins în Ceahlău?

Safir. — Tocmai... chiar în anul când v'am întelnit lângă Panaghiea.

Adelina. — Sciū... când 'm-ai propus să te-arunci într'o prăpastie... nu'mi aduc aminte pentru ce...

Safir. — Pentru ca să vă dau o mică probă de... devotament. Fiind refuzat de d-voastră, prin nisce cuvinte care 'm-ai remasă întipărite aici, (arată inima) m'am simțit atunci cuprins de-o desperare, ce m'a făcut să ră-

tăcesc mai multe zile prin munți... Într'o dimineață mă 'ntâlnesc bot la bot cu ursul ist de sub fereastă!.. Nenorocitul!.. se ridică 'n două picioare și cearcă a să măsura cu mine!.. se apropie, îmi dă o palmă... Eă îi trag un pumn în bot și 'l ameteșc... pe urmă îl leg frumușel cu batista de gât și 'l aduc acasă ca pe-un pudl... Eaca tot adevărul...

Adelina. — (zimbînd) Ce eroism!

Nicu. — (în parte) 'L-a fi cumpărat de la un țigan.

Adelina. — Ce sânge rece în fața pericolului!

Safir. — Efectul amorului, doamna me... Eram înamorat, și știți că amorul învinge chiar fiarele selbatice.

Adelina. — Nu mă indoesc, domnul meu; însă un lucru mă miră... Cum d-ta, care prin o simplă lovitură ameteșci urșii din codru, d-ta care pari a fi un erou în soțul d-tale, d-ta care ești așa de mare amator de pericole, nu te-ai dus să ieși parte la resboiul din Franța?

Safir. — Cum?.. Un motiv prea simplu m'a împedecat.

Adelina. — Care?

Safir. — Beu lapte de capră roșie; căci ahturile 'mă-au slăbitu peptul.

Adelina. — Asta te face prea interesant, domnule Safir; însă în ochii mei ai fi mult mai poetic, dacă te-ai sci luptând ca un leu în focul resboiului... Și, deș, poate că ai deveni neresistibil pentru secul nostru, dacă te-amu vedea întors de la bătălie fără brațe, fără picioare și chiar fără nas.

Safir. — Fără nas!.. foarte mulțumesc. (în parte) Unde mi s'ar incuiba gutunarul?

Leon. — Văd cu mulțemire, doamna me, că aveți mare simpatie pentru bătăta Franție.

Adelina. — Dar, o mărturisesc... Mi se rupe inima când gândesc la nenorocirile acelei țeri frumoase, unde-am fost crescută în copilărie... De la începutul resboiului fie-care ți este pentru mine o ți de suferințe și de doliu; căci nu mă pot deprinde cu ideea căderii și umilirii nației franceze... Ș'apoi când imi inchipuesc miseriile de tot soful: foametea... gerul... boalele... grozăviile luptei... mamele ce 'și plângu copiii, copilașii ce remănu fără părinți... satele care se ard, orașele ce se dărîmă, și mai presus de toate durerea morală a Franției cădută din culmea prosperității și a gloriei... Ce se vă spun?... Mă doare în suflet, mă doare! (plânge.)

Leon. — (cu căldură) Nobil suflet!... Ah!... când v'ar putea auzi fratele meu, Stefan, s'ar bate de-o sută de ori mai cu entusiasm.

Adelina. — Fratele d-tale e un tănăr cu inimă... o natură nobilă și generoasă... îl stim... îl admir... și te rog să'i scrii din parte'mi că 'l urmez pretutindene cu gândul, ca pe un frate...

Nicu. — (în parte) Ce foc!... Him!

Adelina. — Înșă... văd că entusiasmul mă duce prea departe, și c'am uitat adevăratul motiv a visitei mele.

Safir. — (în parte) Adevăratul motiv sânt eu... să vedeți înșă că n'are s'o spuie.

Adelina. — Domnilor, în urma luptelor grozave din

Franța, știți că numărul bolnavilor și a răniților este considerabil. Ajutoare de bani și provizii se organizează în toate părțile lumii civilizate; trebuie să urmărim și noi acest exemplu de umanitate.

Leon. — Sântem gata, doamna me... Luați d-voastră inițiativa.

Adelina. — Am luat-o, și eaca pentru ce am început a visita pe toți proprietarii cariți imi sântă vecini... Am deschis o subscriere și o loterie în ajutorul sărăcimeii din Franța, ș'am venit acum aici ca să întind o mână cerșitoare pentru acei cariți suferă fără să fi meritată suferințele lor. (întinde mâna.)

Leon. — Aș dori să depun o comoară întregă într'această mână nobilă; dar' în lipsă de comoară permiteți-mi, doamna me, a depune acest inel de briliant ce l am de la mama me... E tot ce am mai prețios.

Adelina. — Mulțumesc în numele nenorociților... Vom pune inelul la loterie... (întinde mâna lui Safir) D-le Safir, e rëndul d-tale.

Safir. — Eü, grațioasă doamnă, dacă 'm-ar fi permis, aș depune bucuros inima me simțitoare în această mânușită, în acest crin cu cincă degete.

Adelina. — Voesci să 'ți pun inima la loterie?

Safir. — Cum nu, dac'aș fi sigur c'ați câștiga-o d-voastră?... însă fiind că nu mă pot despărți de ea, binevoii a primi o ofrandă mai prosaică... (pune punga lui în mâna Adelinei.)

Adelina. — Bravo!.. eroü și generos!.. ai toate calitățile, domnule.

Safir. — (în parte) Cum mă cunoaște de bine!

Adelina. — Acum, verișorule, ai aflat adevăratul motiv pentru care m'ai întovărășit aici... spune, tot scii să citești în inimile femeilor.

Nicu. — Citesc în ochii matale, verișoară, că nu te îndurî să riđi de mine...

Adelina. — Acum ai cetit adevărul... Meriți să 'ți dai 20 de anî.

Nicu. — Și eă daă cu mulțemire pentru loterie calul meu favorit.

Adelina. — Adevărat present de gentilom.

SCENA VIII.

Cei de'nainte; Ghiță (vîind din stînga.)

Ghiță. — Cucoana 'i gata și vė postesece în apartamentul d-sale.

Adelina. — Sė mergem îndată.

Leon. — Veniți s'o mîngăeți, căci vė iubesece ca pe fiica ei.

Adelina. — (cătră Safir și Nicu) La revedere, d-lor.
(ese priu stînga cu Leon.)

Safir. — (cu sentiment) La revedere... aici... și pe ceea lume... (remăne în estaz d'inaintea uși diu stînga.)

(Ghiță ese prin fund.)

SCENA IX.

Safir, Nicu; *pe urmă* Ghiță.

Nicu. — (privind la Safir, în parte) Ce personagiū ridicul!

Safir (declamând.)

«S'a dus!., a dispărut ca rața resfăcată
«Și lumea 'n lipsa sa, îmi pare-acum bălțată!

Nicu. — (în parte) Îmi irită nervele cu strâmbăturile lui.

Safir.

«O! dulce ângeraș! te-ai dus, te-ai dus, te-ai dus
«Și eū remân pe jos, când tu ești sus, sus, sus!

Nicu. — (în parte) Îmi vine să 'l mușc.

Safir (privind împrejurul lui.)

«Acum orî ce privesc e bôcân, trist, urât,
«Amar, fatal!..

Nicu.

Destul că, țeū, mă stringî de gât.»

Safir. — Te string de gât, eū? ce voiescî să spuî?

Nicu. — Voiesc să spun că tonul cu care vorbești verișoareî mele, îmi displace, domnule... .

Safir. — Tonul?.. Ce ton?

Nicu. — Tonul acest sentimental și... ridicul cu care 'ți permiți a'î adresa declarațiî de amor... ca un năuc.

Safir. — Năuc eū?.. Ea ascultă Niculeț... dacă n'ai fi de ieri de-alaltaieri, m'ași simți ofensat; dar'

fiind, precum am dis, de ieri de-alaltaieri, mă mărginesc a'ți dice că ești... un obraznic.

Nicu. — (furios) Obraz... .

Safir. — nic, Niculeț, nic.

Nicu. — (aleargă de scoate două florete din panoplie) Obraznic!

Safir. — Ce face?... strică panoplia?

Nicu. — (vînd în fața lui Safir) Domnule, scii să mînuiesci floreta?

Safir. — Pentru ce astă 'ntrebare?

Nicu. — Pentru că voiesc să 'ți dau o lecție de politeță.

Safir. — Mie? (în parte) Curios băet!

Nicu. — Nu răspunđi? (dând o floretă lui Safir) Ține.

Safir. — Dar' ce voiesci să faci?

Nicu. — Voiesc să 'ți probez că, un obraznic ca mine poate să puie în frigare un bitlan ca d-ta... Apără-te... (se pune în poziție de scrimă.)

Safir. — Bitlan!.. Așteaptă, coșcodane, să 'ți arăt eű. (apucă o floretă ș'o esaminează; în parte) Floretele aű bumbi?... Minunat!

Nicu. — Ești gata?

Safir. — Gata să te pun în rîndul nenorociților carii aű avutű curagűl a să măsura cu mine. (se batű cu floretele.)

Nicu. — Palavre.

Safir. — Am ucis 10 dueliști pěn' acum; ȳea sama.

Nicu. — Palavre... Na, na, na. (atinge pe Safir.)

Safir. — Ȫncet, incet, dă'mi timp să mă apăr; omule.

Nicu. — Apără-te, dacű poți... Na...

Safir. — Mă gâdilî... mă gâdilî, îți dic... și cū când mă gâdil încep a ride... ha, ha, ha, ha.

Nicu. — (urmărind pe Safir, care se retrage înapoi) Ești nervos, se vede.

Safir. — Foarte nervos... Ear? ha, ha, ha, ha.
(ajunge lângă canape și cade obosit.)

Nicu. — (oprindu-se spăriet) Te-am ucis?

Safir. — Ba... de cât îmi vine să mor de ris; ha, ha, ha. (ride svîrcolindu-se pe canape.)

Nicu. — Eaca poznă!.. Are să plesnească ferea 'ntr'insul. (trage clopoșelul)

Ghiță. — (alergând din fund) Poroncă... Ce este?

Nicu. — 'L-a apucat isterismul pe d-nul Safir. Trimite la un medic.

Ghiță. — Nu 'î nevoie, îl vindec cū.

Nicu. — Cum?

Ghiță. — Îi vidca. (se apropie de Safir pe d'in dosul canapelei) Domnule Safir, o adus giupineasa chifle proaspete.

Safir. — (incetând de ris) Unde 'sū?

Ghiță. — În cameră. (lui Nicu) 'Î-o trecut.

Safir. — (sculându-se) Adă-le aici... De mult ce-am ris 'mî-a venit poftă de mâncare.

Ghiță. — Îdată. (ese prin fund.)

SCENA X.

Safir, Nicu, Leon.

Leon. — Domnule Nicu, vara d-tale doresce să plece, și vă roagă să purtați de grijă pentru caî.

Nicu. — Prea bine; merg să examinez dacă 'să înșeuăți bine. La revedere, d-le Safir; când vei avea gust să mai riști, voi fi gata să 'ți mai dau o lecție de scrimă. (ese.)

Safir. — (in parte) Du-te val vârtej pên' la Măru-roș.

Leon. — Dar' ce s'a 'ntemplat aici?.. Vêd floretele scoase din panoplie.

Safir. — Nimic... am dat o lecție de scrimă lui Nicu, și 'l-am umplut de spăriet pe bîetul băet.

Leon. — De-aceea rideai cu hohot mai dinioare?

Safir. — Cum să nu rid?.. Avea o figură așa de comică!.. Dar' par' c'ai spus că doamna Adelina voiesce să plece?

Leon. — Își Iea acum adio de la mama me.

Safir. — Scii una, Leon?.. Imi vine s'o întovăresc pênă la marginea moșiei... Cum socoți?.. Ași putea profita de fuga cailor, ca să 'i declar din fugă amorul...

Leon. — Minunată idee!

Safir. — Sublimă!.. Mă duc să 'mi pun pintenii...

Leon. — Du-te, și 'i lua calul meu care 'i înșeuat gata... Numai caută să nu te trântescă.

Safir. — Pe mine? că sînt în stare să 'ncelec pe zmei, pe balauri.

Leon. — Dacă 'i așa, fugi degrabă.

Safir. — Mă duc ca vîntul și mă 'ntorc ca gîndul. (ese.)

Leon. — (singur) Uf!.. credeam că nu s'a mai duce nebunul, și'ăși dori foarte mult să mă găsesc câteva mo-

mente singur cu d-na Adelina... pentru ca să 'î vorbesc de frate-meu.

SCENA XI.

Leon, Ghiță (intră tăinic.)

Ghiță. — (cu jumătate de voce) Cucoane... cucoane...

Leon. — Ce 'î?

Ghiță. — (căutând înpregtur) Nu ne-aude nimene?

Leon. — Da ce este?

Ghiță. — Fratele d-vóstră, d-nul Stefan, o sosit.

Leon. — Stefan! Unde 'î?

Ghiță. — În capătul parcului... (arătând pe fereastă) Colo, în casa grădinarului...

Leon. — 'L-ai vădut tu cu ochii?

Ghiță. — Ba 'ncă 'î-am și vorbit... Eaca un răvășel pentru d-vóstră. (ese prin fund.)

Leon. — Adă. (deschide ravașul și citește) „Iubite Leon, „închiindu-se armistițiul, am părăsit Franția; acum sînt „aproape de voi... Pregătesce pe mama... ș'atunci când „vei crede că pot să m'arăt, dă'mi un semn cu batista „pe fereastă.“ (foarte agitat) Stefan aici?.. Alerg să 'l string în brațe. (voesce să easă.)

SCENA XII.

Leon, Adelina.

Adelina. — (intrînd, vorbește în cantonadă) Fiți incredința-tă, doamna me, că voiu reveni în curînd să vă ved.

Leon. — (oprindu-se, în parte) Doamna Dorian!.. Nu 'i timp de perdut. (se apropie) Doamna me, vă duceți așa degrabă?

Adelina. — Dar; sînt silită să plec pentru ca să vizitez și alți proprietari... Ași fi foarte mulțemită dac'ași obține și pe ațurea un rezultat atât de bun... ca aici... Mama d-tale 'mă-a dat, pentru bieteii răniți, cinci oca de scamă, făcută cu mîmile d-sale. E un present foarte prețios.

Leon. — Câte binecuvîntări aveți să vă atrageți din partea celor nenorociți!

Adelina. — Tot ce doresc, este s'aduc o alinare cât de mică suferințelor.

Leon. — Cine scie dacă o parte din binefacerile d-voastră nu se vor revêrsa chiar ș'asupra fratelui meu?

Adelina. — (tute) E rănit?

Leon. — Sper că nu; însă am cetit în jurnalul de astăzi fapta eroică a unui tîner român... care a primit o lovitură de glonț la brațul stîng, și mă tem să nu fie Stefan...

Adelina. — (agitată) O faptă eroică?.. Unde 'i jurnalul?

Leon. — (aducînd jurnalul de pe masă) Eată 'l; cetiți înși-vê.

Adelina. — (cu mare uimire, citește) „De o dată un tîner eși în fruntea franc-tirilor, strigînd: trăească „Franța, și se isbi ca un leu...“ (vorbit) El a fi, Stefan! (în parte) Rănit!.. și eă nu 's lângă dînsul!..

Leon. — Doamna me... vă vîd pîtrunsă de milă...

Uimirea d-voastră mă încurajează a vă spune din partea fratelui meu...

SCENA XIII.

Adelina, Leon, Safir.

Safir. — Eată-mă împintinat și încravașat!..

Leon. — (în parte) Lua 'l-ar naiba, strechiet!

Safir. — Doamna me, îmi permiteți să vă întovăreșesc pînă la capetul moșiei, și mai departe!.. Drumurile nu sînt sigure, de cînd cu polițiile rurale...

Adelina. — Bucuros, domnule Safir... un poteraș ca d-ta...

Leon. — (încet Adelinei) Depărtați'l, vă rog... am ceva să vă spun foarte important.

Safir. — Doamna me... fie poteraș sêu cavalier servent, toată ambiția me este ca să vă apăr în contra orî căruî pericol, cu prețul vieții mele... Pentru cel mai mic favor, pentru un gaj neînsemnat, sînt în stare să devin un Alecsandru Macedon.

Adelina. — (zîmbînd) Pentru un simplu gaj?

Safir. — Pentru...

Adelina. — Ș'ai face tot ca să 'l meriți?

Safir. — Ah! doamnă!.. tot!

Adelina. — (apropiîndu-se de fereastă) Dacă 'i așa, privesce batista asta. (o agită.)

Leon. — (în parte) Agită batista la fereastă? fratele-meu va crede că 'i semnalul pentru ca să vie...

Adelina. — Veđi batista asta, d-le Safir?

Safir. — O vęd.

Adelina. — Voiescǐ sę fie a d-tale?

Safir. — Ah! doamnă!

Adelina. — (aruncând batista pe fereastă) Mergǐ dar de-o scoate din labele ursului.

Safir. — (se rāpede la fereastă) Mę duc! (se opresce) Ursul a prins-o in labe!.. Diha Martine...

Leon. — Pe dęnsul, Safire... saǐ in spinarea lui.

Safir. — Așǐ sǎri, de n'ar fi cam sus... Alerg inșǎ ca sę mę ȳeu la luptă dreaptă cu Martin. (ese, alergând prin fund.)

SCENA XIV.

Adelina, Leon.

Adelina. — Nenorocitul! 'l-a rupe ursul in bucățǐ!..

Leon. — N'avețǐ grijă, doamna me; Safir e om prudent. (arătând pe fereastă) Privițǐ... a luat o prăjină și caută sę scoatę batista, fǎr' a sę apropiea de urs.

Adelina. — Bine dǐci... ha, ha, ha, ha.

(Se aude sub fereastă vocca lui Safir strigând: Diha Martine).

Leon. — (depǎrtându-se de fereastă) Doamna me... vę rog sę m'ascultățǐ cu bunătate... Am o misie delicată de inplinit cǎtră d-voastră, din partea...

Adelina. — Din partea?..

Leon. — Din partea fratelui meü... Mę ertațǐ de indręzneala ce ȳeu... inșǎ am sacra datorie a vę comunica cele din urmă cuvinte ale unui om care poate in momentul acesta...

Adelina. — Te ascult, domnule Leon.

Leon. — Pěn' a nu pleca în Franția, Stefan 'mă-a mărturisit că vė iubesc... fără nici o sperare de a fi vr'o dată iubit de d-voastră... El 'mă-a scris din câmpul luptei că ar fi fericit să moară combătēnd, dacā prin sacrificiul vieții sale ar atrage compățimirea d-voastră.

Adelina. — (cu o nobilă franchețā) Domnul meū, ești un om de onor, și d'inainte d-tale nu voesc s'ascund admirarea ce 'mă-a inspirat purtarea fratelui d-tale... Pără-sindu'și țera, fratele, mama, pentru ca să meargē a lua parte la apărarea unui popor nenorocit, fratele d-tale a probat că posedea o inimă nobilă și demnă de a fi apretuită... Dea Dumneșeu ca să se 'ntoarcē din câmpul luptei, infățiseze-se în ochii mei cu prestigiul ce a dobândit, ș'atunci 'i-oii iutinde cu mândrie această mână...

SCENA XV.

Adelina, Leon, Stefan.

Stefan. — (cu brațul stāng în eșarpă, se arată în fund) Leon!

Leon. — Stefan! (se aruncă în brațele lui Stefan.)

Adelina. — (în parte) El!

Stefan. — Mama me... Ce face mama me?

Leon. — Te-așteaptă... Ce vėd?... ești rănit?... la brațul stāng?... Tu ai fost eroul?... bravo! Stefane.

(il mai înbrățigază.)

Stefan. — (zărind pe Adelina) D-na Dorian!.. aici!..

Adelina. — Eă, domnul meă... Eaca mâna me... sânt fericită de a o întinde unui om cu suflet măreț.
(Stefan Ica mâna Adelinei în tăcere.)

Leon. — (între amândoi.) Stefane, veđi tu mânușița asta albă și delicată?... Este mâna unei nobile cerși-toare în ajutorul răniților din Franția... Tu ești din numărul lor, îți-ai vėrsat sângele pentru sora Patriei noastre... (cătră Adelina) Dați'i voe, doamna me, s'o păstreze ca o dulce și neprețuită recompensă.

Adelina. — Fie!.. din toată inima.

Stefan. — (transportat de bucurie) A!.. (serută mâna.)

Leon. — Acum vin' la mama me...

SCENA XVI.

Adelina, Leon, Stefan, Nicu, Ghiță.

Nicu. — (intrând) Caii sântă gata, verișoară... Ce vėd? d-nul Stefan!.. sânt foarte fericit, domnul meă, de a te revedea... Cea mai vie dorință a me este de a deveni amicul d-tale.

(Se aude vocea lui Safr sub fereastă strigând: Diha, Martine!.. lasă batista... Diha!..)

Toți. — Ce este?

Nicu. — (căutând pe fereastă) D-nul Balaur se hărjonește cu ursul... Eată'l că vine călare pe prăjină.

SCENA XVII.

Cel de'nainte; Safir (intră cu un aer triumfal și aduce o bucată de batistă în virful unei prăjinii.)

Safir. — Eaca batista!.. Eaca trofeul victoriei, doamna me!.. M'am luptat voînicesce cu Martin; dar' în fine 'l-am învins!

Adelina. — Bravo, domnule Safir!

Safir. — (oferindu'î batista) Acest bravo din partea d-vós-tră e o scumpă recompensă pentru mine... nu ȕic ba... însă cred că merit ceva mai mult.

Nicu. — Mai mult?

Safir. — Permiteȕi'măi, doamna me, să păstrez această batistă ca un gaj, precum odinioară cavalerii... .

Adelina. — Gajul e cam rupt, domnul meu.

Nicu. — Și pentru un eroū cu gutunar ca d-ta, nu 'î destul de mare.

Safir. — Nu 'nȕeleg...

Leon. — Orī cum, doamna me, daȕi'î acest trofeū glorios ca un present de nuntă.

Safir. — (incēntat) De nuntă?.. de nunta me?

Leon. — Ba de nunta d-nei Adelina cu fratele meu Stefan.

Safir. — ((ifnos) A! (lu' Stefan) Stefane... nu te zări-sem... dar' te felicit... Uff! m'a obosit ursul... (în parte) O! femeī!.. āngerī cāptușiȕi cu drăcușorī! (cade pe canape și de-o dată se scoală) Ghiȕă... Ghiȕă...

Ghiȕă. — Aud?

Safir. — Adă'măi un pahar cu lapte,

Ghiȕă. — Lapte de Cotnar?

Safir. — Da.

Nicu. — Voiescî să bei în sănătatea verișoarei și a d-lui Stefan?

Safir. — Tocmai.

Adelina. — Mulțumesc, domnul meu... Ești un adevărat Safir.

Safir. — O sciū; (cu melancolie, privind la Adelina) dar' ce folos!..

(Adelina dă brațul lui Nicu și se îndreaptă spre ușa din fund. Leon și Stefan se duc să intre în stânga. Ghiță aduce un pahar cu vin lui Safir, care 'l deșcartă și cade trist pe canape.)

(Cortina cade.)

BOIERI ȘI CİOCOI

PERSONE:

	AnI
Hatmanul Stefan Stâlpeanu	60
Vornicul Iorgu Hêrzobeanu	50
Postelnicul Evghenidis	50
Polcoynicul Viteazovicî, locoziitor de general a miliției	50
Aga Neamuș	45
Bannul Vulpe	50
Arbore, rădeș	50
Sulgerul Trufandachi	40
Pitarul Slugărică	40
Lipicescu, om de casa lui Hêrzobeanu	30
Elena, fiica lui Hêrzobeanu	18
Princesa Luța	50
Postelniceasa Evghenidis	35
Cucoana Tarsița, soția lui Neamuș	30
Radu, orfan	25
Un stolnic	25
Un Pașă turc	
Invitații la bal, popor, lăutari, muzica militară și doi lachei.	

-
- Stâlpeanu, poartă haine europene de formă serioasă: surtuc negru... etc.
- Hêrzobeanu, poartă surtuc, giletcă și pantalon de colire deschisă.
- Evghenidis, > frac și gravată albă; turnură de diplomat.
- Viteazovicî, > uniformă de pe timpul lui Sturza-Vodă; epolete late.
- Neamuș, > costum elegant, cam pretențios.
- Vulpe, > haine orientale: antereu, giubea, șal, ilic și metani.
- Arbore, > dulamă, ilic de postav, chingă și căciulă.
- Slugărică, > haine europene cam sărăcuțe.
- Trufandachi, > antereu cu flori și fes.
- Lipicescu, > haine ciocoesci, însă nu livrea.
- Radu, > costum elegant, de bon ton și măsurat.
- Tarsița, > toaletă încărcată, fără a fi caricatură.
- Damele poartă costume elegante.
-

BOIERI ȘI CÎCOI

COMEDIE ÎN 5 ACTE

Scenele se petrec în Iași, între anii 1840—1846, în casa
vornicului Iorgu Hêrzobeanu.

ACTUL I.

Teatrul reprezintă un salon mare mobilat lucos; el are trei uși mari în fund, o ușă în dreapta și alta în stânga, pe planul întâi și o fereastră în dreapta, pe planul al doilea; între ușile din fund se vede un portret mare a Sultanului; pe planul întâi la stânga, sînt așezate în rînd: o canape, două fotoliuri și câteva scaune; sub fereastră este o masă cu tot ce trebuie pentru scris, și pe păriletele din stânga se vede portretul soției lui Hêrzobeanu.

SCENA I.

Lipicescu, doi lachei.

Lipicescu. — Hai, iute, mergiți de gătiți tablalele cu dulceți și ciubucile de iasomie, c'au să 'nceapă acuș a vini boierii la vizită de anul nou, și cum a sosi Barbu lăutarul cu taraful lui, să'l puneți să cînte în capetul scării. Hai!..

(Lacheii esū prin fund.)

Eată-ne cu anul nou în casă!.. Oare ce prezent 'mî-a face stăpânul meu, cuconul Iorgu Hêrzobeanu?.. Un coșcoge vornic, un boier de starea 'ntei, trebuie s'îmi dea cel puțin o păreche de strae și vr'o d'ce galbină, ca la o slugă credincioasă ce 'î sînt de-atîția anî... (pe gînduri) Slugă eu!.. Slugă eu, care mă simt în stare s'îmi calc pe inimă chiar, pentru ca s'îmi fac o treaptă de înălțare!.. Ce n'ași da, ce n'ași... ca să prind vr'un rang, să mă boiresc ca cei mulți de sama me!.. de pildă: Slugărică, agiuns pitar acum doi anî, de unde era brutar!.. pe d'nsul 'l-aș slujit norocul, aș eșit la oamină... și eu tot nimic p'î acum, tot de casa boierului, tot cîcoi!.. În adevăr, m'am înălțat ceva în vreme de d'ce anî, însă tot pe-aceeași scară; din Hopcîofleandură, cîcoi de coada trăsuri, am agiuns hop-cîcoi, vătav de ogradă, și din hop-cîcoi, para-cîcoi, stolnic de curte... dar', cîtînd bine, tot cîcoi!.. Hei! cînd 'mî-ar agiuta Dumned'eu să 'nhaț un post ș'un cin, Crișul eu!.. bine 'mî-ași giuca eu calul, bine 'mî-ași face mendrile!.. În câțiva anî m'ași instări, cu banî m'ași tot acăța de poalele boierilor, p'î ce m'ași incuiba frumos în *arhontologhie*, și 'n sfêrșit m'ași insura, pentru ca să intru în neamuri... în neamuri! (ostează și stă adîncit în gînduri.)

SCENA II.

Lipicescu, Arbore.

Arbore. — (intrînd prin fund) Acasă 'î boierul?

Lipicescu. — (în sine) Măcar un comisar de cvartal de-o cam dată!..

Arbore. — (mai tare) Boierul acasă 'l?..

Lipicescu. — (tresărind) Da ce vrei cu boierul, ba-de... Cum te chîmă?

Arbore. — Arbure rădășul... Mă cunoaște bine cunul Iorgu... Sîntem vecini de moșie.

Lipicescu. — Te știu.

Arbore. — Dacă mă știi, ce mă mai întrebî de nume?... Ai prins orbul găinilor?

Lipicescu. — (obraznic) Ei!.. ș'apoi?..

Arbore. — Cum apoi?.. Apoi te mai întreb o dată, acasă 'l boierul?

Lipicescu. — Acasă; ce poștești?

Arbore. — Poftesc să 'l vîd și să 'l urez de anul nou. (în parte) Măi!.. că țanțoș cîcoi!

Lipicescu. — (în parte) Cum se cunoaște mojicul! (tare) Așteaptă afară... Boierul nu 'l gata încă.

Arbore. — Afară, că?.. Ean ascultă, măi, linge-talger...

Lipicescu. — Ce-ai spus?

Arbore. — Afară 'l locul celor ce sîntu și vreu să fie cîcoi ca tine... Eși!.. (se pune pe un scaun.)

Lipicescu. — Măi!.. Bre!.. (în parte) Hei!.. Căci nu sînt boieru!..

SCENA III.

Lipicescu, Arbore, Trufandachi, Slugărică.

Trufandachi. — (intră prin fund gudurându-se și zimbînd)
Cu plecațune, *file* Lipișesco.

Slugărică. — (imitând pe Trufandachi) Plecăciune...

Lipicescu. — (măgulit) Sluga, *kir* Trufandaki; mă
'nchin, cucoane Slugărică... Doriți să sêrutăți mîna
boierului?

Trufandachi. — *Neski*, se saruto la dimăii. ca
un supuso țe sînto.

Slugărică. — Supus și credincios.

Lipicescu. — Prea bine, prea bine... Cum s'a găti
boierul... Eaca!.. mi se pare că s'a și gătit... (se
aude în stînga batale în palme.)

Trufandachi. — Ma rogo, frațica, spune la *pan*
evghenestato, che a venito sulziaris Trufandaki la *he-*
retismos.

Slugărică. — Împreună cu pitarul Slugărică.

Lipicescu. — Bucuros; imi place să 'ndatorese oa-
menii cum se cade.

Arbore. — (în parte) Care vra să dică, eă nu 's...
(tare) N'auđi, logofete?... boierul bate 'n palme; aleargă
iute, ca să nu mănânci o papară de anul nou.

Lipicescu. — N'auđi, bade Arbure?... Ie sama, c'aici
nu te ađi la Arburenii. (esc.)

Arbore. — Cred și eă, cîcorofleandură... Acolo 'i
baștină de rădăși, ș'aici e roiul de cîcoi.

Trufandachi. — (atîns) Pentru mine, ma rogo, le diți
aste vorbele?..

Arbore. — Ba nu... pentru tustrii.

Trufandachi. — (încet către Slugărică) Un mozico.

Slugărică. — (încet) Un țopêrlan.

Arbore. — (în parte) Dacă lingușescă pe slugă, ce dracul or măi face stăpânului?..

SCENA IV.

Arbore, Trufandachi, Slugărică, Hêrzobeanu,
Lipicescu.

Lipicescu. — (deschișând ușile din stînga) Vine boierul!..
(ese prin fund.)

Trufandachi. — (făcînd temenale, se apropie smerit de Hêrzobeanu și 'i serută poala haînei) La mulți ani, *eklambrotate!*.. Se dee Pronica se ve videmo logofetos mare *ke megas postelnicos!*..

Slugărică. — (se apropie de Hêrzobeanu, stringîndu'și haîna la pept și 'i serută ceea-l-altă poală, foarte umilit) Amin! s'agîungeți mare și tare, ca s'agîutați pe nevoieși și să vă 'n-mulțiți slugile ca nășipul mării.

Hêrzobeanu. — (cu aer de protecție) Vă mulțemesc, vă mulțemesc... Ei! moș Arbure, ce faci acolo în ungher ca un cuc?..

Arbore. — Aștept, cucoane Iorgule, să'mi cînte cucul în dreapta, ca să'mi vie și mie rîndul a te ura de anul nou, după obiceiul strămoșesc. (se apropie și presară pe Hêrzobeanu cu orez) La mulți ani cu fericire!.. Belșug și sănătate!.. Să'ți fie vara vară, Iearna Iearnă, casa casă și masa masă.

Hêrzobeanu. — (ridând) Bine, bine; destul, moș Arbure, destul.

Trufandachi. — *Ma* destulo, bre, destulo a ȃiso *arhontas*, vreî se faĉi pilaf la dimîlalui?

Arbore. — Nu sbera, grecele!

Trufandachi. — *Sopa*, bre.

Arbore. — (în parte) Ce te-ași măsura cû cu *sopa*, ca 'n vremea Enicerilor!..

Hêrzobeanu. — (se pune pe cauape și bate în palme) *Nas-tasaki*.

(Lipicescu se arată la ușa din fund.)

Lipicescu. — Poroncă.

Hêrzobeanu. — Adă'mi un ciubuc.

Lipicescu. — Îndată, stăpâne. (dispare.)

Trufandachi. — *Ecghenestate*, tot aveți *capnos* de ĉel vestito de al Sultanului?..

Hêrzobeanu. — Am, dar, *kir* Trufandaki.

Trufandachi. — (închinându-se) Se 'l metabirisiți sa-natoso. (cătră slugărică) Ca marica sa nu are nime *tabletike ighemonikon*.

SCENA V.

Cei de'nainte, Vulpe, Lipicescu.

Lipicescu. — (intră prin fund suflând într'un ciubuc lung, și anuță) Banul Sandu Vulpe! (apoi presintă ciubucul lui Hêrzobeanu cu talim turc.)

Arbore. — (în parte) Ha! Vulpea rădășilor! Creștin cu crucea 'n sîn și cu dracul de-a spinare.

Vulpe. — (înbrăcat în haîne orientale, antereu, gîubea, șal, fes, ține șlicul într'o mână și merge de serută mîna lui Hêrzobeanu) Să trăiți, precum doriți, cucoane, și să vă fie sfîntul Vasili ogurliu, cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Și dumnitale asemenea, *arhon* bane... Lasă, lasă. (se face că și trage mîna.)

Vulpe. — Da mă rog, cucoane, nu mă obiđuieți.

(În lupta lor de politeță, Vulpe scapă șlicul peste cîubuc, Hêrzobeanu scapă cîubucul jos, Trufandachi alcargă de 'l culege și 'l dă lui Lipicescu, care ese.)

Trufandachi. — *Nato!* s'a facuto primezdia! *To prokopsamen!*

Vulpe. — (rușinat) Mă ertați, cucoane...

Hêrzobeanu. — Nu 'i nimica, nu 'i nimica... Pof-tim, *arhon* bane. (îi arată un scaun.)

Vulpe. — Sêrut mînile. (se retrage.)

Arbore. — (cătră Vulpe) Ai pățit-o... cum s'ar prinde.

Vulpe. — (ștergîndu-se pe frunte) Oboroaca asta de șlic m'au dat de rușine.

Arbore. — Pune de-acum să clocească găinile într'ensul.

Lipicescu. — (anunțînd) Aga Neamuș!..

Arbore. — (în parte) Ha!.. ha!.. Aista nu 'i nici copou, nici ogar... sêrută peptul *celor mari*, neîndrîz-nind a și întinde botul pîn' la gură... îi dicu vîrul obștesc.

SCENA VI.

Ceș de'nainte, Neamuș.

Neamuș. — (în frac, cu decorație rusă, intră țănoș purtând capul ridicat; însă cum dă cu ochii de Hêrzobeanu, începe a'l pleca, zimbînd. El se apropie de stăpînul casei și 'l serută pe pept.) Vere... Cucoane Iorgule, dați'mi voce.

Hêrzobeanu. — (serutînd pe Neamuș în frunte) Sluga, *arhon* agă... Ce mai face cucoana Tarsița, soția duminitală?..

Neamuș. — Sêrută mînile. Aũ fost cam zaiță... Se vede c'au rîcit pe drum, cînd s'au întors de la țară, mai alaltaieri.

Hêrzobeanu. — Adevêrat că i s'au troienit saniea, cale de trii poști, tocmai la Teiuș?..

Neamuș. — Adevêrat!.. ba 'ncă s'au și rîsturnat în omît.

Hêrzobeanu. — Ce spuți, frate?.. și cum au scăpat de-acolo?..

Neamuș. — Noroc c'au trecut un călător care-au cules-o și 'mî-au adus-o 'n saniea lui.

Hêrzobeanu. — Cine?..

Neamuș. — Un tînêr ce se 'ntorcea din străinătate.

Hêrzobeanu. — Cum îl chîamă?..

Neamuș. — Dêu, nu știu bine... Am întreat pe Tarsița... dar' 'l-am uitat...

Hêrzobeanu. — Ș'au venitũ amêndoĩ... singurĩ... toată noaptea?

Neamuș. — Ce erã sê facê?.. de cât s'o mînãnce lupii. (se retrage lângă Vulpe.)

Hêrzobeanu. — Că, dău, bună parte-ară fi avută!..
O Afrodită!..

Trufandachi. — (zimbind și făcând cu ochiul lui Hêrzobeanu)
Neski, neski... Un garofalo...

Vulpe. — (cătră Neamuș) La mulți ani, vere Alecule,
cum s'ar prinde.

Neamuș. — (mândru) Să trăești, *arhon* bane. (în parte)
Prea mă veruește banul!

Arbore. — (în parte, imitând pe Neamuș) Să trăești, *ar-*
hon bane... Bine dăce vorba ceea: Mare cu cei mici și
mic cu cei mari. /

Lipicescu. — (anunțând) Marele hatman Ștefan Stâl-
peanu.

Hêrzobeanu. — (sculându-se înțe) Lipicescule, dulceți
și cafele. (merge înaintea lui Stâlpeanu.)

SCENA VII.

Cei de'nainte, Stâlpeanu, Radu.

Hêrzobeanu. — Bine-ai venit, vere Ștefane!.. nu
m'așteptam la o mulțămire ca asta.

(Stâlpeanu și Hêrzobeanu se înbrăcișază împreună.)

Stâlpeanu. — Am sosit chiar asară de la Trotu-
șeni, împreună cu Radu.

(Radu se închină la Hêrzobeanu.)

Hêrzobeanu. — Radu?

Stâlpeanu. — Dar... Radu; 'l-ai uitat?

Hêrzobeanu. — Ha!.. copilul cel găsit în grădină?

Stâlpeanu. — Și crescut în casa mea cu fiică-ta, cu Ilenuța.

Hêrzobeanu. — Ha!.. îmi aduc aminte... Da unde-ai fost pên'acu, Radule?... or fi vr'o opt ani de când nu te-am mai vădut.

Radu. — Am fost la Paris.

Hêrzobeanu. — Și ce-ai *spudaksit* acolo?

Radu. — Am studiat legile.

Hêrzobeanu. — Vrei să te faci vechil?

Radu. — Avocat, judecător, jurnalist... tot ce poți fi de folos țerii mele.

Hêrzobeanu. — Așa?... (cătră Stâlpeanu) Poftim, vere Ștefane.

(Se pună împreună pe canape. Radu ocupă un fotoliu în stânga)

Neamuș. — (încet cătră Vulpe) Vădut-ai așa obrăznicie!

Radu n'au sêrutat mâna vêrului Iorgu.

Trufandachi. — Lipsa de *sevas*.

Vulpe. — Ș'aista'i *bonjurist*.

Arbore. — (în parte) Îmi place mie băetul.

Stâlpeanu. — Ce mai face Ilenuța?

Hêrzobeanu. — Sănătoasă, pitrece cu clavirul.

Stâlpeanu. — A fi crescut mare, drăguța.

Hêrzobeanu. — Crescut, de n'o mai cunoști.

Neamuș. — (voind a să amesteca în vorbă) Ba chiar și bună de măritat, nepoțica.

Stâlpeanu. — Nepoțica!.. Așa găsești dumneta?

Neamuș. — (îngâfmat) Adică... mi se pare... poate mă greșesc... credeam că la 18 ani...

Arbore. — (în parte) O incurcă agaoa.

Stâlpeanu. — Eaca și moș Arbure, talpa rădășilor?
Ce cași aici, ursule?

Arbore. — Cat dreptate, cucoane Ștefane, și n'o găsesc.

Stâlpeanu. — Ear' ai vr'un proces?

Arbore. — Am o gălceavă c'o vulpe șirată pentr'un
petic de pământ.

Vulpe. — În pilda mea o spuî asta, rădășule?..
cum s'ar prinde?

Arbore. — Se prinde chîar de minune.

(Toți ridă.)

(Stâlpeanu și Hêrzobeanu staî pe canape; la dreapta lor se află Neamuș pe un fotoliu; apoi Vulpe și Trufandachi staî pe scaune și se scolî de câte ori vorbescî boierii cei mari. Arbore și Slugărică staî în picioare. Doi lachei în livre aducî tablale cu dulceți, și mergî de le pre-sintă întîi la Stâlpeanu, pe urmă la Neamuș și Vulpe. Doi arnăuți aducî cafele în felegene cu zarfuri. Arbore și Slugărică nu ieî dulceți; ear' Trufandachi urmărește pe lacheu pînă la ușă, și acolo bea un pahar cu apă.)

Hêrzobeanu. — (cătră lachei, arătînd pe Vulpe, Trufandachi și Slugărică) Dați dulceți și cafele la dumnealor... dați și la dumnealui, colo... Poftim, boierii, și se vă fie de bine.

Vulpe. — Sêrut mînile.

Trufandachi. — Saruto zenunchiî.

Slugărică. — Sêrut tîlpile.

Arbore. — (în parte) Știu că au buze de dârvală.

Stâlpeanu. — Ce mai nou pe-aici pin Iași, vere lorgule?

Hêrzobeanu. — Tot aceea și ear' aceea: intrigî, furături, dispărțeniî, hatiruri, nedreptăți...

Neamuș. — Așa, așa... bine ȳice vȳrul... cucu-
nul Iorgu... *katahrisurȳ* și car' *katahrisurȳ*.

Stȳlpeanu. — Ești in vr'o slujbȳ, *arhon* agȳ?

Neamuș. — Ba m'aũ ferit Dumneȳdȳ... cu toate
cȳ, poate-ași meritarisi și eũ de-a fi *pristavlisit*, ca
evghenist...

Stȳlpeanu. — (intorcȳndu-se spre Hȳrzobeanu) Ș'așa ȳi-
ceaȳ, vere?

Hȳrzobeanu. — ȳic, vere, cȳ țara se gȳsește in-
tr'o epohȳ din cele mai ingrozitoare...

Stȳlpeanu. — Cum, mȳ rog?

Hȳrzobeanu. — *Adiaforisirea* de Patrie aũ agȳuns
a fi o boalȳ obșteascȳ, mai rea de cȳt cȳuma! Putre-
gaũl iȳ la mȳduvȳ. Administraȳia 'ȳ un codru plin de
hoȳi *bucurdisiȳ*; ramul dicanicesc o tarabȳ, unde se
vinde sfȳnta dreptate cu dramul și cu vurta. Posturile
se precupeȳescũ, se harecluescũ in piaȳa... cine dȳ mai
mult... Rangurile se cȳntȳrescũ cu banȳ. Cȳcoiȳ se mȳn-
drescũ cu cinurȳ cumpȳrate și ue 'nnȳdușȳ pe noi, ade-
vȳraȳi *evghenișȳ*.

Arbore. — (incet cȳtrȳ Vulpe, Trufandachi și Slugȳricȳ) *Pil!*

Hȳrzobeanu. — Obșteasca obicȳnuita Adunare aũ
agȳuns o adevȳratȳ adunȳturȳ slugarnicȳ, care incuviin-
ȳzȳ toate *katahrisurile*; ba 'ncȳ 'și insușȳște dreptul
a face țama in iconomiile Visteriei și a le dȳrui pe tot
anul lui Vodȳ, sub cuvȳnt de recunoștinȳ. pentru feri-
cirea de care s'ar fi bucurȳnd țara... și insȳ!... noi
boierȳ cȳi mari, noi Stȳlpeniȳ, Hȳrzobenȳ, *protipendișȳ*,

suntem lăsați la o parte ca niște netrebniți și osândiți a priivi peirea Patriei, fără a putea deschide gura.

Stâlpeanu. — Cine vă oprește?..

Hêrzobeanu. — Cine?.. Teama de-a fi surguniți pe la monăstiri!..

Arbore. — (in parte) Frica păzește bostănăria.

Stâlpeanu. — Însă, pe cât am aflat, acea teamă nu v'au stânjenit a trimete memuare la Petersburg și jalbe la Țarigrad, cerând amestecul străinilor în trebile țerii?

Radu. — (in parte) Ce infamie!..

Hêrzobeanu. — Am trimes... dar, și vom mai trimete, pînă vom isbuti a face tronul vacant; căci numai străinii, protectorii noștri, episcopii noștri, sînt în putere a ne scăpa de răul ce ne bîntue... Mai bine să vie străinii...

Stâlpeanu. — Tac, nemernicule! Nu îți minji sufletul cu astfel de cugete păcătoase... Cine chiamă și aduce amestec străin în țară, îi mai nelegiuit de cât Iuda vîndătorul, și ca Iuda el merită hula și blăstîmul omenirii.

Radu. — (in parte) Bravo!

Arbore. — Să trăești, cucoane Ștefane!

Hêrzobeanu. — Știu, vere, că dummeta ai fost tot de-a-una de altă părere, și că n'ai vrut nici o dată să te unești cu noi, de și ești din *protipenda*; însă dummeta trăești la moșie, unde ești stăpîn cât un Domn și n'ai prilej, ca noi iști din oraș, a te tulbura de călcă-

rile ce se facu zilnic in *arhontologie* și in drepturile noastre.

Stâlpeanu. — Așa este!.. N'am vrut să mai dau mâna cu voi, căci voi n'aveți îndrăzneală a vă lupta făciș și peptiș cu puterile asupritoare, ci umblați cu pări ascunse pe la consuli, cu intrigă fanarioticești, cu mijloace doselnice, cu jalbe pe la împărății, par'că împărățiile n'au altă grijă de cât să cate de păcatele voastre... Hei! vere, in vremea de mai 'nainte boierii, adevărați stâlpi ai țării, in loc de-a cere agiutoruri de peste hotar, mergeau de-a dreptul la Curtea domnească și diceau lui Vodă cu glas bărbătesc: „Măriea ta! țara suferă, țara geme, țara 'i sătulă de rău... stărpește răul, ca să nu te stărpească el pe Măriea ta!“ și Domnul asculta de glasul boierilor pământeni... Ear' acum, voi singuri v'ați nimicitu in ochii Domnului, v'ați mâncatu credința in ochii poporului, arătându-le că nu mai aveți pept, nu mai aveți glas, nu mai aveți adevărată durere de țară, ci numai o ticăloasă ambiție, hrănită când de vântul de peste Prut, când de cel de peste Dunăre... Eaca pentru ce nu dau mâna cu voi.

Hêrzobeanu. — (sculându-se supărat) Ambițea, ambițea!.. dar!.. cu acest cuvânt ne scotă ochii acei care nu vreă să 'nțeleagă soiul nostru de patriotism... Ambițea!.. Ei, fie! Avem ambiție a nu ne cobori de pe treapta pe care ne găsim înălțați; din contra, vrem a ne înălța și mai sus.

Stâlpeanu. — Vrei să dici, a vă acăța?

Hêrzobeanu. — Avem ambiție a săpa ș'a disrădă-

cina pământul din pământul nostru, ș'o săpăm într'ascuns, chiar cu agiutor de brațe străine; căci de cât a sta de-o parte rece și *adiafor*, mai mult patriotism arată cel ce se luptă cu orî ce armă în contra vrăjmașului... Nu 'i așa, boierî?

Vulpe. —	}	Așa! așa!
Neam: —		
Trufa: —		
Slugă: —		

Hêzobeanu. — Vă ieș marturî pe toți; spuneți: rămas-a ceva neprihănit în țară?

Vulpe. —	}	Nimic, nimic.
Neam: —		
Trufa: —		
Slugă: —		

Hêzobeanu. — Dreptatea, sfînta dreptate mai eșistă?... Averile sigure 'să?... Cîntea apêrată'î?... chiar vieța!.. Când toate posturile se ieș în arendă pe trii ani, când oamenii Ocârmuirii sîntu îngăduiți, încurajați chiar la pradă, pentru ca să'si facă avere, mai poate fi cineva scutit de lăcomia lor?... Guvern îi aista?... vă 'ntreb boierî, Guvern Regulamentar orî *pașalic*, în care domnește interesul și *samavolnicia*?.. Și noi să privim cu *adiaforie* o asemenea stare de lucruri, să răbdăm tirania și să plecăm capul la giug ca niște vite?.. Nu! la luptă, boierî, la luptă cu inimă!.. Eș voiș fi în fruntea voastră pên' la moarte!.. Eș!.. (se preumblă aprins).

SCENA VIII.

Cei de'nainte, Lipicescu.

Lipicescu. — (spăriet) Cucoane! cucoane! Aă năvălită in curte aga c'o ceată de slujitorî!

Hêrzobeanu. — (turburându-se) Să m'arestuească!

Totî. — Aga!

Hêrzobeanu. — (slăbind) Să mă 'nchidă! să mă 'n-funde la Săcul. (cade pe canape.)

Trufandachi. — (incet cătră ceal-altă) Aga!.. primez-die, frațico... *ferga!* (se furișază și ese prin fund.)

Slugărică. — Oare?... pe-aici mi'î drumul. (urmează pe Trufandachi.)

Vulpe. — Ș'al meu, cum-s'ar prinde. (fuge, scăpându'și ear' șlicul.)

Neamuș. — (in parte) Veru'î compromitarisit!.. La sănătoasa, Alecule!.. (ese, dîcînd tare) Mă duc să vîd ce cată aga aici?

Arbore. — Dos la față, vorhici!

Hêrzobeanu. — Nu mă lăsa, veru Ștefanu, că 's prăpădit. Ah! ah! (și frînge mînile.)

Stâlpeanu. — Da ține'ți firea, omule; ce te-ai spăriet de nimica și te faci de ris?

Hêrzobeanu. — Nimică?... Aga cu slujitorii... să mă ridice!

Stâlpeanu. — Să te ridice? pentru ce?

Hêrzobeanu. — Pentru că fac improtivire Ocărmuirii... Eaca dreptatea din diua de astăzi! Vodă mă are la ochi rîi și cată a să disbăra de mine. El m'aă amenințat o dată cu monăstirea... Ah! ce să mă fac?

Stâlpeanu. — Fă-te om, dacă poți, român verde în fața prigonirii, boierii de viață sănătoasă, car' nu un mișel din tulpină putredă.

Hêrzobeanu. — Vorbe, vere... vorbe late și frumoase!.. Dar' eă sânt la dică... Săracul de mine!.. Unde se m'ascund?

Lipicescu. — În gherghir, cucoane.

Hêrzobeanu. — Bine dicit, Nastasaki... ușa'î de fer... Haide... se nu afe aga... Haide... (ese, alergând pe ușa din fund, urmărit de Lipicescu.)

Stâlpeanu. — (cu dispreț) Ce mișelie!.. Mi'î greață se mai staă în casa asta... Radule, rămâi aici ca se veđi ce s'a întâmplat. En merg la Vodă. (ese prin fund.)

SCENA IX.

Radu, Arbore.

Arbore. — (șueră cu mirare) Parc'aă dat uliul într'un cârd de vrăbiș. (cătră Radu) Cum îți pare câte le vėđuși aici, domnule Radu?..

Radu. — Mă simt incremenit, moșule... Unde mă afu?.. În ce lume trăesc?

Arbore. — Unde te afli?.. într'un furnicar clococesc!.. într'o mișină de jigăniș pocite cu fețe de om... Cuconul Iorgu Hêrzobeanu?.. clococii de starea 'ntei, care se crede coborit cu hêrzobul din Cer, și care se 'nchină ađi la sfântul Neculai și mâni la Mohamed... Aga Neamuș? clococii în doș perș, giumătate acățat de proti-

pendu prin măritișul unui mătuși a lui c'un boierii mare, și gîmătate atirnat în gîos de rudele lui de starea a doua; fudul său umilit, după oaminiî cu care se găsește; dar tot-de-a-una gata a da cinstea pe rușine... Vulpe? cîcoiî c'o treaptă saî gîmătate mai gîos de căt Neamuș, aprig, hrăpitor, spaîma rădêșilor, molie de dula-purî cu dele afumate, faur de cîrcîocurî, și cu toate-aste creștin cu frica lui Dumnedêu, dus la biserică, spovêduit, împărtășit și grijit... Slugărică? cîcoiș, cîcofleandură, cîcorofleac, care se târâe pe urmile tălpilor boierești, ca se le sêrute și chîar se le lingê la nevoie... Trufandaki? cîcoiî grecesc, intrigant, care se furișază p'între Români, zimbînd, gudurându-se, lingușînd, făcênd *pehlivăniî*, pentru ca se ridê boierii, și care țîntește a prinde rădêcină în pămêntul țerii, a se însura cu dîestrea unui cuconișî ertată de Dumnedêu și de oameni, ș'a agîunge 'ntr'o dî *megas* postelnicos... Lipicescu? cîcoiî din gnoîu ce rêsare pe nesîmțite ca o cîupercă veninoasă, nopêrcă încăldîtă la sîn, care vra se muște mai întei chîar pe stăpănul, pe făcêtorîul sêu de bine!.. Eaca lumea în care te găsești, domnule Radu! Numai doi oameni, afară de dumneta, care ești acum venit din ceea lume, numai doi, din căți ai vêdut aici, sîntu adevêrați oamini: hatmanul Ștefan Ștalpeanu, boierii de cei vechî, talpa țerii, român întreg ca din vremea lui Têutu cel bêtrân, și eî, Arbure rădêșul, opinecă nevăcsuită, ce-am trăit pên' la bêtrânețe cu inima lipită de pămêntul Moldoviî, și astfelu 'mî-am păstrat-o tea-

fără și curată!.. Acum, fătul meu, cunoști hora, intră 'n danț dacă'ți cere inima.

Radu. — Mă 'ngrozesci, moșule!

Arbore. — (zărind pe Elena) Eaca leac dulce pentru spaîmă, fătul meu.

SCENA X.

Radu, Arbore, Elena.

Elena. — (intră îngrijită, pe ușa din dreapta) Unde 'i tatăl meu, unde 'i tatăl meu?

Radu. — (ușnit, în parte) Elena!

Arbore. — Nu te 'ngriji, dducă... Boieru 'i în odaca sa.

Elena. — Adevărat e, moș Arbore, c'a venit aga să'l?..

Arbore. — Nu... vorbe... nu crede...

Elena. — Ah!.. nu căuta să mă 'nșel... moș Arbore... inima'mi spune că'l amenință un pericol.

Arbore. — (în parte) Nică că se prinde minciuna.

Elena. — Moș Arbore, nu'mi ascunde adevărul, că mai reu mă chinuesci.

Arbore. — Apoi... adevărul adevărat...

Radu. — (înaintând) Adevărul este, domnișoră, că aga e în ogradă c'o ceată de slujitori; dar' mă jur că pen' a nu aresta pe părintele domniei vóstre, el va trebui să calce peste mine.

Elena. — (cu recunoscință) Ai un suflet generos, domnul meu... îți mulțemesc din fundul inimii... Ah! apără'l pe tatăl meu... el e bun și merită...

Radu. — Îl voiŭ apăra ca pe însuși părinții mei, dac'arŭ mai fi pe lume.

Elena. — Ești orfan?.. domnule... înțelegi dar îngrijirea me.

Radu. — O! dar; și voiŭ fi fericit a vă proba că n'am uitat nici voiŭ uita timpul din copilărie ce 'l-amŭ trăitŭ împreună la moșia hatmanului Stâlpeanu.

Elena. — (ușmită) Radu!.. Radu!.. dummeta ești?

Radu. — Eŭ; mă recunoșteți?

Elena. — Radu!.. amicul meu din copilărie!

(Mică tăcere.)

Arbore. — (în parte) Aŭ începutŭ a se 'nneca unul în ochii altuia... Hm! Sămn bun.

(Se aude șgomot afară.)

Elena. — Ce s'aude?.. Vine aga?

Radu. — Nu vă temeți, domnișoră... întorceți-vă în apartamentul domniei vóstre... Eŭ și moș Arbore stăm aici pe loc.

Elena. — (intinđend mâna lui Radu) A revedere, amicul meu. (ese prin dreapta.)

(Radu scrută mâna Elenei și remăne cufundat în gânduri.)

Arbore. — (în parte) Noroc!.. și la anul cununie!.. (tare) Domnule Radu... Domnule Radu, trezește-te că vine dușmanul... să 'i aținem calea.

SCENA XI.

Cei de'nainte, Neamuș, Vulpe, Trufandachi,

Slugărică (daă năvală prin fund.)

Toți. — (intrând) Ce-am auzit? — Ce-am aflat?

Neamuș. — Vărul meu, Ministru!

Trufandachi. — Cocono Iorgo, Ministro!

Toți. — Ministru!

Arbore. — Ce Ministru? Cine 'i Ministru?

Vulpe. — Boieru 'i Ministru... cum s'ar prinde.

Neamuș. — Aga aă venit s'el felicitarisacă din partea lui Vodă, ș'aă adus slujitorii la poartă și la scară, după obicei... Știam eu că nu putea fi altă ceva.

Toți. — (afară de Radu și Arbore) Și eu, și eu știam.

Neamuș. — Și presimțam de mult că vărul meu era s'agiungă la putere.

Toți. — D'apoï eu?

Vulpe. — Eu chiar 'l-am și visat astă noapte cu ceea de Ministru... sub suoară...

Arbore. — Ce-a fi aceea?

Vulpe. — Porto... portofolnița... cum s'ar prinde.

Toți. — Și eu 'l-am visat.

Arbore. — (lui Radu) Sântu bun! de-arătat la earmarocul de la Fălticeni, pre legea mea!

Trufandachi. — *Sopa, che vine evghenestato arhon* Ministro.

(Ușa din stânga se deschide.)

SCENA XII.

Cei de'nainte, Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — Loc, loc!.. (anunță) Ecseleñțea sa, domnul Ministru din lăuntru!

(Hêrzobeanu încărcat cu decorații ruse, turce și nemțesci, intră mândru și se îndreptă spre canape, în timp ce doi comisari vină de se pună lângă ușa din fund.)

Totți. — (afară de Radu și Arbore) Uraaa!.. Să trăească ecseleñțea sa!

Hêrzobeanu. — Vă mulțemesc, boieri, vă mulțemesc.

Totți. — Și la mai mare, și la mai mare!

Hêrzobeanu. — Mai mare nu se poate, boieri, căci mai marele nostru este Măria Sa!.. Să strigăm dar cu toții și din fundul inimii: Trăească Înălțimea Sa!.. Anii îndelungați părintelui Patriei, sub a căruși oblăduire țara aă atins culmea fericirii!.. căci fiind drepti, trebuie să mărturisim cu mâna pe cuget, boieri, că nici o dată Moldova n'aă fost mai bine ocărmită, nici o dată ea n'aă simțit cu așa îmbelșugare binefacerele îngrijirii părintești!.. Administrația 'i deșteaptă și cinstită!.. ramul dicanicesc nepărtinitoră și cinstit!.. oamenii Guvernului vrednici și cinștiți; într'un cuvânt cinstea și dreptatea domnescă în toate, căci ele domnescă peste toate... Nu'i așa, boieri?

Totți. — (afară de Radu și Arbore) Așa, așa!

Radu. — (incet lui Arbore) Ce spune, moșule?

Arbore. — (incet lui Radu) Ține isonul de Ministru.

Hêrzobeanu. — Ce ăici acolo, moș Arbore?

Arbore. — Eă?... nimică, cucoane. (în parte) Doamne! pune pază guriî mele.

Hêrzobeanu. — Să nu cărtești, moșnege, că ești bêt-rân și trebuie să te 'nchinî adevêrului... Spune: Aă sfenta dreptate lipsește în țară?... Aă nu'să sigure averile oaminiilor?... Aă cinstea nu 'î apêrată?... Spuneți, boieri.

Totî. — [afară de Radu și Arbore] Așa, așa!

Arbore. — (în parte) Adică, așa ș'așa.

Hêrzobeanu. — De-aceea eă ȓic c'ar fi o făr' de lege a nu binecuvênta Guvernul nostru, și prin urmare: Vai de-acei ce-ară eugeta să urzască uneltiri în protiva lui!... ȓis-am!

Totî. — [afară de Radu și Arbore] Trăească Măriea Sa!

[Se răpedă să serute mâna lui Hêrzobeanu.]

Neamuș. — [incet, plecându-se să serute peptul lui Hêrzobeanu] Să te gândești la mine, vere... cucoane Iorgule... Postul de president Divanului domnesc îi vacant. [ese.]

Hêrzobeanu. — Bine... omă videa... Închinăciuni cucoaniî Tarsiței.

Vulpe. — [incet, serutând mâna lui Hêrzobeanu] Toată nădejdea mea 'î în puterea măriei tale... cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Ai procesuri?

Vulpe. — Un cărd întreg. [ese.]

Hêrzobeanu. — Să fii fără grijă, *arhon* bane.

Trufandachi. — [serutând poala haînei lui Hêrzobeanu] În sirsito, *bei mu*, m'a invrednițito Dimițedo se ve vedo azunso la virfo, precum m'am rogato la iconele ȓi si nopte... Se ve milostiviți, stapune, si de mine, de *kai-meno* Trufandaki.

Hêrzobeanu. — Am să te rînduesc ispravnic.

Trufandachi. — *Na zisis, eklambrotate!* [ese.]

Slugărică. — [serutând poala băinei lui Hêrzobeanu] Sêrut tălpile măriei tale, și'mî pun capul sub ele, în pulberea lor.

Hêrzobeanu. — Din pulbere te-omî ridica și pe tine, Slugărică.

Slugărică. — Să v'agiute Prea Puternicul, milos-tive! [ese.]

Radu. — [îchinându-se] Domnule Ministru, primiți felicitările mele. Têra vă privesce și așteptă vindecarea relor de care-ați vorbit pên' a nu vă face Ministru. [ese.]

Hêrzobeanu. — Știu eû ce am de făcut, domnișorule... Eî! moș Arbore, ce mai dicî?

Arbore. — Dic, cucoane Iorgule, că lumea 'î ca un puș cu două cîturi; când se urcă cea plină, se coboară cea dișartă.

Hêrzobeanu. — Ce *parimie* 'î asta?

Arbore. — Ean... o dicêtoare veche de când puricele purta potcoave de fer și sărea pên' în cerî.

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha! tot ghiduș ești... Dar' altă n'ai nimic de spus?... nimic de cerut?

Arbore. — Ba ași avea, dacă nu 'ți-ar fi cu supărare.

Hêrzobeanu. — Grăește, uncheșule... nu te sfii.

Arbore. — Apoi... să te ferești de cîcoci lingăi și de nopêrci lingușitoare cât îi fi sus, la culme, și să te gîndești câte-o dată la bîata țară, care 'î tocmai ca firul de earbă crescut în mijlocul drumului, căți trecu toți îl calcă.

Hêrzobeanu. — Bine, bine, moș Arbure; îți mulțimesc de povață... o priimesc fără să mă supăr, ca de la un om de țară, simplu dar' înțelept.

Arbore. — Apoi dă, cucoane; ci că stejarul cel drept crește pe munte, în aer viu și 'n țelină sănătoasă, ear' nu în bahnă. [ese.]

Hêrzobeanu. — (în parte) Ce vrea să țină uncheșul?

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — [apropiindu-se umilit] Îmi dați voie și mie, măria voastră, să vă sêrut poalele, ca o slugă credincioasă ce vă sânt?

Hêrzobeanu. — Sêrută, Nastasaki.

Lipicescu. — [ștergându-și ochii] Eă sânt cel mai mic și cel mai supus... Ȋua de astăzi oă pomeni-o cât oă trăi, căci îi Ȋua înălțării stăpânului meu...

Hêrzobeanu. — Ș'a tale, băete... te fac șatrariă.

Lipicescu. — [umilit] Șatrariă!.. șatrariă eă!.. eă, boieră!.. Ah! S'agăungeti Domn, milostive stăpâne!

Hêrzobeanu. — Ș'aceea se poate... de ce nu?.. Acum însă, fiind c'are să vic consulul aici, pregătește toate pentru priimire... A! scoate din fund portretul Sultanului, ș'animă 'n loc pe-al împăratului Neculai... Eă merg la Curte. [iși ȧea pălăria.]

Lipicescu. — Ascult. [strigă la ușa din fund, afară] Să tragă carăta eceselenției sale.

Hêrzobeanu. — (în parte) În sfêrșit m'am făcut Ministru! [ese prin fund.]

SCENA XIV.

Lipicescu. — Șatrariu!.. în sfêrșit m'am făcut boieru!.. Una la mână, și cele multe 'nainte!

[Se duce să desprindă portretul Sultanului.]

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Același decor, ca la actul întâi; pe păretele din fund însă se vede
portretul împăratului Necolae.

SCENA I.

Lipicescu. — [resturnat pe canape] Cu mila lui Dumnezeu, eu șatrariul Lipicescu, eată-me's eșit din taraful cîcoilor, ș'agiuns secretariul, omul de incredere al Ministrului... Ean se videm câți bani 'mă-aū intratū in pungă de-un an și mai bine, de cînd boșeriul îi la cîrma țerii? [desfășură o listă lungă] Frumos pomelnic! (citesc) „800 de galbină de la comisul Trufandaki, pentru ca sē'l rēnduim ispravnic la Hirleū; 500 de galbină de la pitariul Slugărică, pentru ca sē'l numim viș-agă in Iași; 725 de galbină in naht, și mai multe gîuvaerîuri i argintării găsite asupra hoșului Grozan, prins in codrii Vasluiului; 37 de galbină, 14 irmilici, 8 carboave și ceva mērunte, de la un căpitan de *rohacă*, pentru niște jafuri făcute țeranilor ce-aducū provianturi in oraș; 280 de galbină, 50 de merțe de ord, 4 putini de brēnță, 7 stoguri de fēn și două poloboace de vin din viile lui Vidrașcu ot Odobești, de la *hadgi Iani Marathonopulos*, posesorul moșiei Haramul, pentru ca sē se rēspingē jalba locuitorilor dată in protiva lui; 600 de galbină de la jidani pitari, pentru ca sē li se invocască a vinde mai scump jēmle făcute cu fînă aprinsă; 900 de galbină de la jidani casapi, pentru ca sē li se *posvolească* tățerea vitelor bolnave; 1500 de galbină de la *otcupicul* poș-

telor ș'acel al Ocnelor; 1500 de galbină de la *otcup-cici* vămilor ș'a pavelelor; 480 de galbină ș'o sută de testele, de la *apaltul* cărților de joc; 7200 de galbină de la mai multe fețe, pentru deosebite posturi i cinuri; adică 14,522 de galbină, 14 irmilici, 8 carboave și ceva mărunte peste tot, bani în naht, pe care 'i-am depus la Leiba Kana, prietinel meu." Alte venituri: Am im-posesuit moșia boierului, Hertzobenii, cu 3000 de galbină pe an; însă posesorul este ținut a'mi număra mie, sattrarîl Nastasaki Lipicescu, câte 600 de galbină pe an, drept filotim. Am priimit toate căștiurile înainte pe 5 ani, scădendu-se dobînda banilor câte 2 la sută... adică numai 1 și giumătate; dar' am socotit de cuviință a trece 2 la socoteală, după cum m'au sfătuit Leiba Kana. Ce s'au cheltuit? [citesce] „250' de galbină pentr'o masă dată domnilor consuli, când s'au rënduit boierul Ministru." [vorbit] Am trecut în socoteală 350 de galbină. [citesce] „Pentru un bal gala dat de sfântul Neculai, și la care au asistat Mărica Sa Vodă, 400 de galbină." [vorbit] Adică 580 de galbină. [citesce] „Pentru o carătă cu roșile poliite, telegari ungurești, faleturi și livrele, 840 de galbină." [vorbit] Adică 960 de galbină; și cele-l-alte și cele-l-alte. Astfelu își umflă gușa cine 'i cu cap, cu prevedere și cu credință cătră stăpân... Cine vine?... Ha! stolnicul... avem o răfueală împreună.

SCENA II.

Lipicescu, Stolnicul [vine din fund.]

Lipicescu. — Stolnice, te-am chemat ca să'ți spun că nu suntem mulțemiți de tine.

Stolnicul. — Pentru ce. păcatele mele, cucoane Nas-tasaki ?

Lipicescu. — Încarci la *izvod* fără nici o măsură și fără nici o durere de stăpân.

Stolnicul. — Ferească Dumnezeu, cuconașule!.. De s'a afla una ca asta, să mă dai în Criminal, pe mâna lui Gavril buzatu.

Lipicescu. — Deschide'ți ochii bine, stolnice, ca să nu mă silești a'ți face o daună de care 'ți pomeni cât îi trăi, și te gândește că mănânci pânea și sarea bo-ierului.

Stolnicul. — Dumnezeu să'ți întărească puterile și să'ți lungească dăile!

Lipicescu. — Bine... 'ți-am poroncit asară să dai vezeteului 50 de bice, pentru că s'aă îmbătat în agiu-nul sfântului Vasile... 'i-ai dat?

Stolnicul. — Dat, cucoane... 50 în capăt... și adă zace pe coaste.

Lipicescu. -- Ba să'ți spuă să se scoale și să nu se fasolească, c'apoi îl trimet la agie ca să'l răfuească viç-aga Slugărică... A!.. 'ți-am mai poroncit să puă în fereă pe Stanciu bucătarul, pentru c'aă greșit pirjoalele boierului... 'l-ai pus?

Stolnicul. — Ba 'ncă 'l-am și 'mpodobit c'o păre-che de coarne.

Lipicescu. — Bine... Leiba Liptcanul era s'aducă peșcheș 40 de căpățini de zahar și 50 de oacă de cafe Martinica în zembiluri... le-aū adus?

Stolnicul. — Adus; însă s'aū găsit lipsă trii căpățini și douē oacă 50 de dramuri de cafe.

Lipicescu. — Iuda tot Iudă!.. Ispravnicul de Hirleū, comisul Trufandaki, imi scrie că trimete câteva hērzoabe de păstrăvi și douē căprioare de la munte... sosit-aū?

Stolnicul. — Ba 'ncă nu, cucoane.

Lipicescu. — Cum or sosi, îndată sē trimeti o căprioară, cea mai mare, cucoaniū Tarsițiū lui aga Neamuș, din partea boierului.

Stolnicul. — Oū duce-o chiar eū singur.

Lipicescu. — Ca sē iei bacșiș?... fie!.. Acum du-te, stolnice, și adă'ți aminte de cuviutele mele: Sluga bună nu se lăcomește la banul stăpânului.

Stolnicul. — Ascult. [în parte, eșind prin fund] Culcă-te pe-acea ureche.

SCENA III.

Lipicescu — [se scoală de pe canape] De când boierul s'aū înălțat la rang de Ministru, il ochește cucoana Tarsița, și stăpânul meu, pentru hatirul ei, cată sē rēnduească pe aga Neamuș president Divanului domnesc... Bine dice Romānul: Fusta femeii, fașa dracului!.. Hei!.. când m'ași însura și eū c'o nevēstuică... frumușică... ce-ași mai prohorisi în astă lume!.. [stă puçin pe gânduri] Răbdare, Lipicescule... meșter îi cel cornorat... 'ți-a

veni și ție rëndul... Acum cuconul îi dus la Curte pentru ca să măslucască alegerile deputaților, și trebuie să se întoarcă în curënd... S'ar cuveni să'î es cu plin înainte, pentru ca să'mi meargă diua bine; însă pën'acum nu s'au infăçoșat nici un chilipir... Cum să fac?... să nu rămân de rușine?... [zărind pe Vulpe] Ha!... pare-mi-se că eaca un Dănilă...

SCENA IV.

Lipicescu, Vulpe.

Vulpe. — [intrând prin fund] Cu buna dimineața, cucoane Nastasaki.

Lipicescu. — [preocupat] Sluga...

Vulpe. — Ecselențea sa, domnul Ministru?

Lipicescu. — Se găsește la Vodă... Ai vr'o treabă cu boierul?

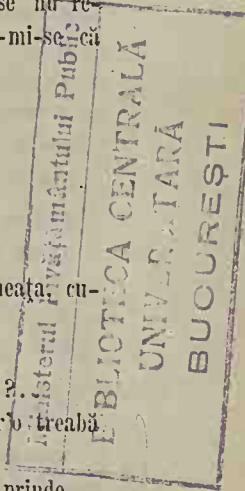
Vulpe. — Să veđi dumneta... Cum s'ar prinde... ași avea să'î *pristavlisesc* o *jalbă* în *predmetul* unei *peripisce* ce am cu niște răđeși.

Lipicescu. — (în parte) Chilipiriu'î gata. [lui Vulpe] Ai fost *obijduit* prin vr'o *samavolnicie* din partea lor?

Vulpe. — Adică... să veđi dumneta... Ei sântă vecinî cu moșica mea, ș'ași avea poftă... dacă s'ar putea... cum s'ar prinde... Mă 'nțelegi?..

Lipicescu. — Cum nu?... Ai avea poftă să le *rěșluești* o parte de pământ... cu *hăpca*.

Vulpe. — Să veđi dumneta, cucoane Nastasaki: Fă-

Lipicescu. — Bine... Leiba Liptcanul era s'aducă peșcheș 40 de căpățini de zahar și 50 de ocă de cafe Martinica în zêmbiluri... le-au adus?

Stolnicul. — Adus; însă s'au găsit lipsă trei căpățini și două ocă 50 de dramuri de cafe.

Lipicescu. — Îuda tot Îudă!.. Ispravnicul de Hirleu, comisul Trufandaki, imi serie că trimete câteva hêrzoabe de păstrăvi și două căprioare de la munte... sosit-au?

Stolnicul. — Ba 'ncă nu, cucoane.

Lipicescu. — Cum or sosi, îndată se trimetți o căprioară, cea mai mare, cucoani Tarsiții lui aga Neamuș, din partea boierului.

Stolnicul. — Oîu duce-o chiar eu singur.

Lipicescu. — Ca să îei bacșiș?... fie!.. Acum du-te, stolnice, și adă'ți aminte de cuviutele mele: Sluga bună nu se lăcomește la banul stăpânului.

Stolnicul. — Ascult. [în parte, eșind prin fund] Culcă-te pe-acea ureche.

SCENA III.

Lipicescu — [se scoală de pe canape] De când boierul s'au înălțat la rang de Ministru, il ochește cucoana Tarsița, și stăpânul meu, pentru hatirul ei, cată să rânduască pe aga Neamuș president Divanului domnesc... Bine dice Românu: Fusta femeii, fașa dracului!.. Hei!.. când m'ași însura și eu c'o nevêstuică... frumușică... ce-ași mai prohorisi în astă lume!.. [stă puçin pe gânduri] Răbdare, Lipicescule... meșter îi cel cornorat... 'ți-a

veni și ție rëndul... Acum cuconul îi dus la Curte pentru ca să măslucască alegerile deputaților, și trebuie să se întoarcă în curënd... S'ar cuveni să'î es cu plin înainte, pentru ca să'mî meargă diua bine; însă pën'acum nu s'au înfăçoșat nici un chilipir... Cum să fac?... să nu rămân de rușine?... [zărind pe Vulpe] Ha!... pare-mi-se că eaca un Dănilă...

SCENA IV.

Lipicescu, Vulpe.

Vulpe. — [intrând prin fund] Cu buna dimineața, cucoane Nastasaki.

Lipicescu. — [preocupat] Sluga...

Vulpe. — Ecselențea sa, domnul Ministru?

Lipicescu. — Se găsește la Vodă... Ai vr'o treabă cu boierul?

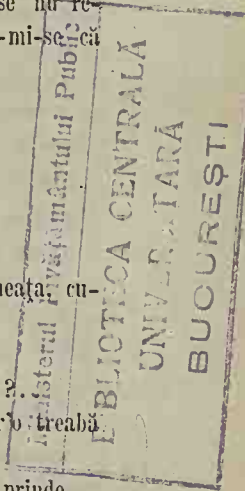
Vulpe. — Să veđi dumneta... Cum s'ar prinde... ași avea să'î *pristavlisesc* o *jalbă* în *predmetul* unei *peripisce* ce am cu niște răđeși.

Lipicescu. — (în parte) Chilipiriu'î gata. [lui Vulpe] Ai fost *obijduit* prin vr'o *samavolnicie* din partea lor?

Vulpe. — Adică... să veđi dumneta... Ei sântă vecinî cu moșica mea, ș'ași avea poftă... dacă s'ar putea... cum s'ar prinde... Mă 'nțelegî?..

Lipicescu. — Cum nu?... Ai avea poftă să le *rěșluești* o parte de pământ... cu *hăpca*.

Vulpe. — Să veđi dumneta, cucoane Nastasaki: Fă-

cînd *sprafcă* în *ispisoacele* mele, am *dosloșit* din *holdul* lor, că unchiul meu, răposatul ftori-vist Nicu Hapcea, aŭ cumpărat la *leat* 1812 o *hirtă* de loc de la rădășul Toadir Arbure, pe preț de-un cal bălan, cu *zdelcă* întărită în *presustvica* giudecătoriei de Botșeni, așa precum se poate dovedi din cuprinsul delilor *scripisite* și *șnuruite*, ce se află la Arhivă, în dulap, în *predmetul* sus pominitei vîndării; [se resută] însă la *leat* 1816 moare, cum s'ar prinde, Toadir Arbure de dropică... moare!..

Lipicescu. -- Să 'i fie de bine!..

Vulpe. — Amin... Ear' ce să veđi?... La *leat* 1817, se scoală ficiorul răposatului, unul Costandin Arbure, ȃis Cărnul, se scoală c'o *povescă* plină de *ponos*, arătând cu *doveđi* i mărturii, că tată-său n'ar fi priimit de la unchiul meu, ftori-vist Nicu Hapcea, calul cel bălan din *zdelcă*, și că sus pominita *hirtă* de loc ar fi fost luată de sus pominitul meu unchiŭ cu *insorolnicie*, ba chiar și cu *vigavor*... Isprăvnicia *docladarisește* giudecătoriei, care și trimete un *stolnacealnic* la fața locului în *comandirovcă*...

Lipicescu. -- Bun... ȃi 'nainte.

Vulpe. — *Cinovnicul* vine cu *podorojnă* 'n căruță de poștă, cere *podpiscă*, dă *rospiscă* și, fără a se teme de-a face *ostanovcă* în *slujbă*, așterne o *otnoșenie* pe hărtie *tricapel*, prin care îndreptuește pe Costandin Arbure, ȃis Cărnul.

Lipicescu. — Ce face-atuncŭ ftori-vistal?

Vulpe. — Unchiul meu aleargă la Eșŭ cu *ponos* în protiva *stolnacealnicului* care *adiaforisise* de raspo-

lojênic, și cere să i se facă o *nacazanie*, ca unuța ce luase *rușfert* în *predmetul* de mai sus... însă n'au *katortosit*... cum s'ar prinde... și deci... prin urmare... așa precum...

Lipicescu. — *I procî... i procî...* Am înțeles cursul pricinii... 'Mî-ai lămurit-o de minune.

Vulpe. — Vra să dică, ai indestulă *obișnenie* despre dînsa?... Și ce socoți, cucoane Nastasaki?..

Lipicescu. — Socot că ai toate dreptățile. *Peripisca* dumnitale atiră de ramul administrativ, și se poate mântui prin o simplă poroncă din partea escelenției sale.. Făcut-ai vr'o *jalbă* cătră cuconul?

Vulpe. — (scoțînd o hîrtie din brâu) Eat'o gata.

Lipicescu. — (luând hîrtica) Ad'o... Vrei s'o *pristavisesc* Ministrului îndată?

Vulpe. — Dac'ai avea această bunătate... 'ți-oî fi recunoscător...

Lipicescu. — Nu mă 'ndoesc... (întinde mîna, în timp ce se face că citește) Dă mai iute, c'acuș vine escelenția.

Vulpe. — Dar' să puî și dumneta vr'o două vorbe pentru mine.

Lipicescu. — Las' pe mine... Cât ai adus?

Vulpe. — O sută de galbinî... cu zimiți. (dă un fișic lui Lipicescu.)

Lipicescu. — Numai un fișic?... Glumești?... Mai adă unul.

Vulpe. — Două sute de galbinî pentr'o *jalbă*?.. păcatele mele!.. Îi cam sărat... cum s'ar prinde.

Lipicescu. — Eî!.. frățico, cu două fișicuri mai lesne ucidî ursul... și Arbure 'î urs chilos.

Vulpe. — Fie!.. poftim... într'un ceas bun... Așa dar, îmi este *posvolit* a nădăjdui?..

Lipicescu. — Cum nu?... Acum fugi ȳute că vine Ministrul, și mergi de-așteaptă gîos în odaea mea, pên' ce 'l-oîu pregăti...

Vulpe. — (în parte) M'am stins. (ceșind) Te-am pus în cofă, bade Arbure. (ese.)

Lipicescu. — Portofilul de Ministru îi ca o geantă de vênător... plină de fișicuri... Eaca boierul...

SCENA V.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Hêrzobeanu. — (întră prin fund, purtând un portofoliu elegant) Nastasaki... pune s'e'mî gătească 'ndată carêta cea de drum, și trimete s'e vie 12 cai de poștă, că trebuie s'e plec astăđi prin ținuturi spre a face deputați.

Lipicescu. — S'e v'agîute Dumnedeu, ecselențea voastră!.. însă fie 'mî ertat a v'e încunoștința că, pe cât am tras cu urechea prin unele case, am aflat că o samă de ținutași s'ar fi pregătind a face oare care improtivire Ocârmuirii.

Hêrzobeanu. — Știü; cei de la Vasluü mai cu deosebire... însă am eü leac de vindecat boala opoșiției.

Lipicescu. — Sünțeți a tot puternic... lumea o știe... și tremură!.. Numai domnul Radu pare că n'are

grijă de nime. El aŭ deschis o gazetă, în care nu se sfiște de-a atacarisi pe față actele Ocărmuirii.

Hêrzobeanu. — Radu?

Lipieescu. — De trei luni de zile el aŭ adunat împregiuru'i mai mulți cuconași cu ideii franțuzesti, *bon-juriști, duelgi*, care după ce 'ți dîcî verde 'n ochi că ești hoț, apoi te și amenință cu pistolul... Eŭ însumi, cucoane, nu mai departe de cât ieri, am fost ataccarisi de unul c'o palmă, și mai mult!.. chiar batgiocorit cu porecla de cîocoîu... de și acum sînt șatrariu, din mila mării tale... Dacă's cîocoîu, is cîocoîul ecseleției voastre, ear' nu al lui... Ce are el cu mine?

Hêrzobeanu. — (posomorindu-se) Da cine 'i acela?

Lipieescu. — Domnul Radu... Cine altul sê fie?

Hêrzobeanu. — Ear' Radu!.. Aŭ prins la nas, pentru că'l ocrotește vêrul Ștefan Stâlpeanu; dar' cu toată protecția ce are, 'l-oîu infunda 'ntr'o bună dimineață la monăstire, cât nu 'și-a toci limba și cîndeîl.

Lipieescu. — Asta o caută, se vede, dacă nu știe a sê pleca mai marilor lui.

Hêrzobeanu. — Dar' ean spune'mi, Nastasaki, dus-ai răvașul meŭ cucoanii Tarsiței?

Lipieescu. — 'L-am dus chiar asară, stăpâne.

Hêrzobeanu. — Și i 'l-ai dat în mână?.. Ai găsit-o?

Lipieescu. — Era singură... pe gânduri... tristă...

Hêrzobeanu. — Tristă?

Lipieescu. — Însă cum aŭ cetit serisoarea ecseleției voastre, față i s'aŭ luminat... Aŭ cetit răvașul o dată, ș'ancă o dată, și ear'... părea că nu se satură

de-a'î gusta dulceața. Pe urmă 'mî-aũ dis s'e v'e spun c'ă v'e este foarte recunosc'etoare, și c'ă va veni inșași s'e v'e mulț'emeasc'ă, împreună cu aga...

Hêrzobeanu. — B'ărbatu-s'eu. 'î de prisos. 'L-am r'enduit president Divanului domnesc, pentru ca s'el mai scot de-acas'ă, de l'ang'ă nevast'ă.

Lipicescu. — Nu știu inș'ă, cucoane, cum a duce-o cu slujba și cu zulica?

Hêrzobeanu. — (rid'ena) Trebuie s'e se j'ertfeasc'ă pentru Oc'ârnuire... Na, Lipicescule, portofilul ista... du'l în cabinetul meũ și resularis'ește h'artiile din el.

Lipicescu. — (lu'and portofolul) Indat'ă, m'ăriea ta. ese prin st'anga.)

Hêrzobeanu. — (singur) Cucoana Tarsița s'aũ ar'ătat cam n'ăzuroas'ă p'en'acum; dar' n'ăd'ejduesc c'ă de ad'î inainte... (z'ărind pe Elena) A!... eaca Lența!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (ese din apartamentul ei, din dreapta, și vine de acur'ă pe Hêrzobeanu) T'ătuț'ă, t'ătuț'ă...

Hêrzobeanu. — Buna diminec'ă, copila mea.

Elena. — (z'imb'ind) Cum?... buna dimin'eța pe la 2 ore dup'ă am'eđ'ă?

Hêrzobeanu. — C'ă bine đic'î, Lenț'o... Trebile Statului...

Elena. — Trebile Statului te facũ s'e u'iț'î multe lucruri, t'ătuț'ă... ch'iar s'e m'e neglig'î pe mine...

Hêrzobeanu. — Pe tine, dragă Ileanuță?.. nici o dată.

Elena. — De două zile nu m'ai serutat... A! domnule Ministru, avem sê ne certăm împreună... Yea séma... de ți s'a mai întempla sê comiți o asemenea călcare de regulament, sê scii că te destituez.

Hêrzobeanu. — (serutând-o) Nu vê supêrați, mărică voastră, că n'oîu mai greși.

Elena. — Sê lăsăm gluma... Te prea ostenesci, tătuță, cu serviciul și 's îngrijită sê nu te 'nbolnăvesci... Când la Palat, când la consuli, când la Minister, când prin provinciî... și prea puçin acasă... Nu era mai bine 'nainte, pên'a nu te face Ministru?.. Ședeai cu mine, mă desmerdaî, înî vorbeai de mama me și mă mângăcaî de perderea ei... Acum remân zile 'ntregi singurâ... și plâng... ades, privind la portretul mamei mele. (arată portretul din stânga.)

Hêrzobeanu. — Singurâ?.. dar' nu priimești o mulțime de visite? Prinçesa Luța, vorniceasa Protipendeasca, postelniceasa Evghenidis, cucoana Tarsița a lui aga Neamuș?..

Elena. — O!.. cât pentru cucoana Tarsița, mai bine-ar face sê nu mai vie.

Hêrzobeanu. — Pentru ce?

Elena. — Pentru că nu ne 'nțelegem... nu ne venim împreună.

Hêrzobeanu. — Știü... mi s'aü jăluit că ești rece cu dênșă... chîr și fudulă... Asta nu 'i bine, draga mea... Cucoana Tarsița, de și nu tocmai de starea 'ntei,

ii priimită 'n toate casele cele mari, poftită la balurile de la Curte...

Elena. — Se pôte... însă simpatiile nu se impun; și mărturisesc c'astă damă nu 'mă inspiră nici o simpatie...

Hêrzobeanu. — Nu 'nțeleg...

Elena. — Își permite cu mine nisce familiarități care 'mă displacă... nisce consilii care mă irită... Cine 'i-a dat acest drept?... Ce legături ecistă între noi?..

Hêrzobeanu. — (îngâfmat) Nici una, draga mea, nici una... dar' știi... la vrista ei... socoate... (zărind pe Radu) A!... cine vine?

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Elena, Radu.

Radu. — (intrând prin fund) Eă, domnule Ministru... Vin să v'aduc complimentele mele cele mai sincere... (închinându-se Elenei) Domnișoră...

Hêrzobeanu. — Complimente?... pentru ce?

Radu. — Pentru cuvintele elocvente și patriotice pronunțate de domnia v'astră ieri în consiliul de ministri, sub președința lui Vodă.

Hêrzobeanu. — (măgulit) A!... în care pricină?

Radu. — În cestiunea năvălirii jidanilor în Moldova!... Ați arătată cu argumente puternice pericolul unei asemenea năvăliri de vagabonți, alungați din Rusia și Austria; ați prevădută că de nu se vor lua măsuri aspre în contra reului, peste puțină ană Moldova are s'a-

jungă o nouă Galiție miserabilă și demoralizată... A! credeți, cucóne Iorgule, că noi, tinerii surnumiți *bon-juriști*, v'amă admiratū, v'amă binecuvântatū...

Elena. — Ah! cât sūnt de fericitā, scumpe tātūță, a vedea compatrioții nostri recunoscēnd serviciile ce faci țerii!..

Radu. — Dar!.. Puteți fi mândră de părintele domniei vóstre, domnișórá, căci a probat o mare iubire de Patrie; a probat că, dac'arū atirna de la vocea domniei sale, lucrurile-arū merge mult mai bine 'n țéră...

Elena. — Dar' ce?.. nu mergū bine?

Radu. — Nu prea.

Hêrzobeanu. — Știū că vouē, celor tineri, nu vē placū, nu se potrivescū cu ideile voastre... d'apoi... și voi sūnteți prea aprinși, prea nerăbdători, prea revoluționari, după cum dice consulul... Vreți ca toate sē se prifacē după capul vostru, indatā. cât ați bate 'n palme, făr'a vē gândi că o țară nu'si schimbă datinile de cât cu 'ncetul, cu chibzueală... Mai ales tu, Radule, te-arăți prea aspru in gazeta ta, și asta poate sē'ți cășuneze vr'o supărare... Gândește-te bine...

Radu. — M'am gândit și m'am resgândit din capul locului, cucóne Iorgule, și m'am decis a primi ș'a in frunta orī ce loviri, când am intrat in luptă... Datoria cătră Patrie sē'mi implinesc, pericolele nu mă sparie.

Hêrzobeanu. — Înțeleg; te bizui pe protecția vărului Ștefan Stâlpeanu... dar' cu toate-aeste eū te sfătuesc părintește sē'ți mai ții gura, sē'ți mai infrenezī

condeiul, căci însuși consulul, în numele Reglementului, a protestat verbal...

Radu. — Protestat?... cu ce drept?

Hêrzobeanu. — Nu'î vorba de drept... Vorba'î că Stăpânirea și consulul sîntu nemulțemiți de-apucăturile voastre, ale *bonjuristilor*... Spărieți oamenii cu idei de pe ceea lume... ba opinie publică, ba libertate, ba egalitate, ba naționalitate... mai știu eu?... Prin urmare lea sama, băete; atâta 'ți spun.

Radu. — Vê mulțemesc, cucóne Iorgule, de interesul ce'mî arătați; însă...

Hêrzobeanu. — Nu se 'ncepe însă... Sê nu dici pe urmă că nu 'ți-am dat de știre... Toată pasêrea pe limba ei pere... Eú mê duc sê resularisesc hârtiile Ministeriului... (se îndreaptă spre stînga.)

Elena. — Tătuță, te duci fără sê mê seruți?

Hêrzobeanu. — Trebile Statului... (serută pe Elena.)
Mê eartă, mărica ta. (ese prin stînga.)

SCENA VIII.

Elena, Radu.

Elena. — Ce voesce sê dici tatăl meú, domnule Radu?... Ce pericol te-amenință?... Ce crim'ai comis?

Radu. — O crimă care, de când e lumea, a fost considerată ca cea mai mare d'între tóte crimele!... o crimă pentru care mulți aú pătimitu ș'aú primitu corona martirilor! o crimă notată cu negru 'n cartea despotismului!

Elena. — Care crimă?.. Mă spariî!

Radu. — Crima de-a spune adevărul!.. Crima de-a și simți inima revoltându-se 'n fața abuzului! Crima de-a cere dreptate de-opotrivă pentru toți, fie mari sêu mici, tari sêu nemernici, avuți sêu săraci!.. într'un cuvânt, crima de-a visa pentru omenire o sôrtă mai omenescă, și pentru Patrie o sôrtă mai fericită, demnă, independentă!.. Eaca crima de care sânt acusat, și care negreșit mă va arunca 'ntr'o ți pe calea ecsiliului.

Elena. — (uimită) Să fiî ecsilat?.. pentru că'ți iubesci țera?

Radu. — Ca mulți alți!.. Dar' nu mă 'ngrijesc, pe cât timp voiă avea convingere că cuvintele mele vor găsi un resunet într'o singură inimă de Român.

Elena. — De este-așa, urméză'ți misiunea cu bărbăție, căci aceleași visuri de fericire și mărire pentru neamul Român le fac și eu în adâncul inimii mele... și de-a fi se te ecsilase Guvernul orî unde, inima me te va urma în singurătatea ecsiliului cu tótă compătimirea de amică... de soră...

Radu. — O! Dumnezeule!.. Eaca cea mai dulce mângăere pentru amarul ce 'mî umple sufletul, când privesc la starea Moldovei... Ah! de-acum nimic nu mă va opri de-a combate reul, nici persecutările, nici chîr mórtea!.. Mă simt tare, plin de curagiu, plin de abnegare, gata pentru luptele cele mai neînpăcate; căci am găsit un suflet în care arde amorul Patriei ca o lampă cerescă... Ah! domnișoară... ertați ecsaltarea ce m'a cuprins... dar' când ai vedea ce se petrece 'n inima

me... când ași avea îndrăznelă a vă destăinui... a vorbi... Ah! Elenă, 'ți-aducă aminte de copilăria noastră?... 'ți-aducă aminte de-acele zile scumpe și luminoase, care ne-aū vădută jucându-ne 'npreună pe malurile Siretului?... Eramă copii, ne iubeamă ca doi frățiori... De atunci înpregăturările ne-aū despărțitū. Dumneta ai fost crescută 'ntr'un pension din Germaniea, eū am fost trimis la Paris de cuconul Stefan Stâlpeanu ca să 'mă fac studiile; dar' crede-mă că 'n tôte orele vieții mele, ore de veselie seū măhnire, de studiu seū vișuri, suvenirul sororii mele din copilărie m'a însoțit neconținut; el m'a mângăet în străinătate, el m'a încurageat, el m'a susținut și 'mă-a dat credință 'n viitor... Se ȝice că fie care om are 'n Cer câte-o ste tainic legată cu sôrta lui... Steoa me ai fost și ești dumneta, Elenă!

Elena. — (pătrunsă) Eū!

(Mică tăcere.)

Radu. — Sânt un nebun... așa 'i?

Elena. — Ba nu; ești un om cu simțiri nobile și generose, Radule, și mă simt fericită a te vedea astfel entusiast pentru binele Romăniei... Curagiu, amicul meū; steoa 'ți va zimbi tot-de-a-una pe calea 'n care ai întrat... (întinde mâna lui Radu.)

Radu. — (serutând mâna Elenei) Ah! Elenă, de-acum lumea 'i a me!

(Elena ese prin dreapta, foarte uimită.)

SCENA IX.

Radu, Arbore (se ivesce la ușa din fund.)

Radu. — (privind lung la ușa pe unde a eșit Elena.) Ce ânger! Ce suflet dumnezeesc!.. Cum se n'o iubesc?.. Cum se resist pornirii inimii mele?.. O! Dumnezeule!.. Nu cereți de la mine ceea ce nu'mi este cu putință... O iubesc, o iubesc, o iubesc!.. (foarte ecsaltat.)

Arbore. — (apropiindu-se) Iubește-o, fătul meu, dar' nu striga craînicul, pentru că lumea 'ți plină de urechi lungi.

Radu. — Ah! moș Arbore, moș Arbore, simt că mi se perde mintea.

Arbore. — Ferească sfântul, copile; căci avem mare nevoie de dânsa, ca să bați în *metehnele* noastre bătaea popușoiului... Ș'apoi chiar dacă 'ți-ai perde puțin mințile, îți rămâne inima, și vorba ceea: Omul inimos, ca un pom frumos; el te umbrește, el te hrănește, el te 'ncăldăște.

Radu. — Da bine, moșule, cum ai aflat?..

Arbore. — Că iubești pe duduca?.. Na, na, na... eaca 'ntrebare!.. D'apoi bine, băete, ce mă socoți pe mine?.. urs din bърlog?.. N'am fost și eă tîner?.. N'am luat și eă câmpii cei infloriți ai tinereții, când omul aleargă năuc și bat de beția dragostii?.. I, Doamne!.. doar' am fost și eă pe vremea mea un pușor de Românu... știi colea... făcut pe poroncală... Unde 'ți aveam niște plete negre ca pana corbului... Unde 'ți aveam niște ochi de vulturăș, care 'mproșcau în truspatru părți a lumii... Unde 'ți aveam o musteață resu-

cită ș'ascuțită care 'mpungea cu sula 'n inimile neves-tilor... Ce să mai spun?... Mă poreclisără fetele Făt-frumos... Eă? Făt-frumos! Ean privește-acum... Ha, ha, ha... Se potrivește ca nuca 'n părete.

Radu. — (zimbînd) În adevăr, te-ai cam schimbat de-atunci.

Arbore. — Nu eă... anii m'aă schimositu, mânca-ți-ar mama pădurii!

Radu. — Dar' inima ți tot verde, moșule?

Arbore. — Inima, fătul meu, îi ca un armăsar din poveste, cu coama de aur, cu ochii de foc, cu nările dischise, și care, când nechează, răsună lumea!.. și care, când se isbește, zboară prin nori, trece munți, trece șesuri, trece peste nouă mări și nouă țeri, și ți pare că nu ți destul de largă lumea pentru el... Nu ți așa?

Radu. — Așa, așa, moș Arbore... Mie'mi pare ađi că 's împăratul lumii!

Arbore. — (in parte) Drăguțul! (incet lui Radu) Te iubește?... he!?... Când gîucăm la cununie?

Radu. — Cununie?... Ea, o fată de boier mare, și eă, un copil sarac, fără părinți?..

Arbore. — Tac! bâte, nu te 'ntrista, că doar' inimile n'aă *pitace*, n'aă ranguri... singura lor boierie ți n'irca, șicândubirea le-aă dat aripi, ele sborū una la alta de pin fundul fundului... dar' să schimbăm vorba, că vinū musafirī.

SCENA X.

Radu, Arbore, Neamuș, Tarsița.

Neamuș. — (afară) Acasă 'i vărul Iorgu?... bine. (intră pe ușa din fund.)

Arbore. — (zărindu'î, în parte) Aga Neamuș cu soțica dumnisale, cucoana Tarsița. . . Bună păreche!..

Neamuș. — (intrând) A!.. Domnule Radu, ale mele complimente.

Radu. — (închinându-se Tarsiței) Dómnă me...

Tarsița. — (închinându-se lui Radu, în parte) Ades' vine pe-aiică ténérul.

Neamuș. — Vărul Iorgu 'i, se vede, în cabinetul său?

Arbore. — Dar...

Tarsița. — Și Lența 'i în apartamentul ei?

Radu. — Dar, dómná...

Tarsița. — (în parte) Îi bine informat... aũ vėdut-o!..

Neamuș. — N'ai merge să m'anunțî, giupáne Arbure?

Arbore. — Doar' nu ești Porîu împėrat... Haî să intrăm de-adreptul, că boierul nu 'i fudul ca alții. Ușa lui îi deschisă pentru toți, fie agi ca dumneta, fie giupáni ca mine.

Neamuș. — Ha. ha, ha!.. Tot mucalit giupánul Arbure... (în parte) Mojić obraznic! (tare) Haî dar să intrăm sadea ca niște...

Arbore. — Precum dicî... Haî.

Neamuș. — Tarsiço, mata mergi la Lența?

Tarsița. — Dar.

Neamuș. — Sėrut'o din partea mea... Domnule Radu, a revedere... (intră prin stanga.)

Arbore. — (în parte) Îl lingusește pe băct, că se teme de gazeta lui. (intră în stânga.)

SCENA XI.

Tarsita, Radu.

Tarsita. — (în parte) Sântem singuri...

(Radu se închină și voește să plece.)

Tarsita. — Domnule Radu... fugi de mine?

Radu. — Nu, dómna; dar' credeam...

Tarsita. — Dă'mi voie să te opresc puçin, pentru ca să'ți spun că sânt fericită a te 'ntelni măcar aici; căci la mine-acasă am rareori mulțemire a te videa... înainte vinea' ades', ear' acum...

Radu. — Sunteți prea amabilă, dómna me...

Tarsita. — Amabilă... se poate; dar' mă neglijarisști... (cu sentiment) și nu cred să merit a fi astfelu neglijarisită... Eū îți sânt prietină... mă 'nteresez de soarta dumnitale... îți vreū binele... îți sânt mult recunoseătoare că m'ai scăpat din primejdie, în noaptea când m'ai adus de la Teiuș la Iași... Ah! pentru mine, crede-mă, n'oū uita nici o dată acea noapte plină de emoții... găsindu-mă lângă dumneta, răpită 'n fuga cailor pe câmpiile-acele pustii ș'acoperite cu omăt; nu mai simțam nici gerul nopții, nici spaima lupilor care ne-alungau... Mi se părea un vis, un vis prea frumos; căci trista realitate m'aștepta acasă... Și dumneta nu te-ai mai îndurat să'mi re'nnoești visul... M'ai părăsit cu totul...

Radu. — Dómnna me... ocupările mele dîlnice...

Tarsita. — Care ocupări?... ale minții sau ale inimii?... Nu răspunzi?... A!... Domnule Radu, te-ai depărtat de-o prietinie sigură și credincioasă ca a mea; o prietinie care s'ar fi schimbat poate într'un sentiment mai viu, mai dulce... mai înfocat, pentru ca să cadă sub farmecul unei copile care nu știe nici măcar dacă are-o inimă de iubit.

Radu. — De cine voiesci să vorbesci, dómna me?

Tarsita. — De cine?... de Lența... O! 'ți-am găcit eú de mult secretul... nu ȳice ba... Dar; te-ai înamorat nebunește de Lența, o fată rău crescută, fudulă, disprețuitoare, care-a să ridě de-amoriul dumnitale, în loc să 'l aprețuească cum 'l-ar aprețui o inimă simțitoare, ș'a să ridě pentru că ești fără avere, fără poziție, fără părinți...

Radu. — Dómna me, dacă vă credeți în drept a'mi adresa mie muștrării cât de aspre, le primesc cu politeță, de și nu le-am meritat nici de cum... ear' în cât privesce pe domnișóra Elena, vă rog, fórte vă rog, să nu 'i pronunțați numele de cât cu cel mai adânc respect.

Tarsita. — Cum?... să am eú considerație pentru dênșă, care nu mă respectează pe mine?... pentru dênșă?... O! nu te-adimeni cu-aseimine ideí... O urěsc din toate puterile sufletului!... și... ȳe sama, domnule Radu, ȳe sama să nu m'aduci în poziție a te cufunđa și pe dumneta în acea ură... Nu'ȳ pe lume dușman mai ne'mpăcat de cât femcea ce se simte disprețuită... Mi'ȳ

— dice poate... căci m'aștept la toate insultele din parte-
vă... Mi'i dice că 'm'i-am făcut iluzii, c'am căzut de
bună voie 'n ridicolul de-a mă crede iubită... fie!.. răs-
bunarea mea va fi cu-atât mai cumplită asupra celor ce
m'aū trezitū din vis!

Radu. — Dónna me... cuvintele domniei vóstre mă
surprindū și mă mähnescū... Áncă o dată vă rog să mă
ertați dacă, fără s'o știu, v'am ofensat, v'am turburat
liniștea: însă, ánc'o dată vă rog să fiți convinsă că dom-
nișóra Elena...

Tarsița. — (surioasă) Elena dumnitale... o uręcsc ca
pe-o rivală... o uręcsc de moarte!..

Radu. — Ura domniei tale póte să fie tot așa de
crudă, pre cât e și de nesocotită; dar' Elena 'm'i-e soră
de copilărie, și mă jur că voiū sci s'o apăr în contra
furiei domniei tale.

Tarsița. — Omū videa cum ți'i putea 'mplini głu-
rămēntul...

SCENA XII.

Tarsița, Radu, Elena.

Elena. — A!.. Domnule Radu, tot aici?..

Radu. — Am avut o conversație interesantă cu dóm-
na Tarsița, care vă adoră.

Tarsița. — (cu dragoste) *Bonjour*, Lențo... Vin' să
te sērut, ángerașule... (înaintează spre Elena ca să o serute, E-
lena însă se retrage.)

Elena. — *Bonjour*, cucónă Tarsița... Domnule Radu,

doresc să am cel de pe urmă valț de Lanner... te rog să mi'l aduci... îl vei găsi negreșit la librăria lui Henig.

Radu. — Mă duc îndată să'l caut.

Elena. — (dându'i mâna) A revedere, amicul meu.

Radu. — A revedere... (închinându-se Tarsiței) Dómnă...
(ese prin fund.)

Tarsița. — (în parte) Par' c'o facu într'adins ca să mă iriteze și mai mult.

SCENA XIII.

Tarsița, Elena, Arbore; *mai pe urmă* Vulpe.

Arbore. — (eșind din stânga) Duducă Lență, te poștește boieriiul împreună cu cucoana Tarsița.

Elena. — Bine, moșule... (cătră Tarsița) Dómnă me. .

Tarsița. — Bucuros, ângerașule...
(Intră amândouă în stânga.)

Arbore. — (singur) Nu'mi place mie 'nșipta asta de cucoană Tarsiță... Alăture cu duduca, par' că'i un ulțu lâng'o turturică...

Vulpe. — (intră prin fund, căscând) I!.. bine-am mai dormit în odaea cuconului Nastasaki.

Arbore. — Eaca și Vulpoiiul... (lui Vulpe) 'Î-ai tras virtos, ș'ai visat?... Câți rădășii ai mâncat pin vis?... cum s'ar prinde... spune.

Vulpe. — Las' că 'i-oii mánca eú ș'almintere; n'ai grijă, bade.

Arbore. — Dău!.. Se vede c'ai dat vr'o hârtie lui Lipicescu... Spune, cât te ține?

Vulpe. — N'am să 'ți dau ție socoteală.

Arbore. — Așa să trăești... un fișic, două?

Vulpe. — Două?... cine te-aū *pliroforisit*?

Arbore. — Cumosc prețul mărfii ș'a dugheniil... Ei, apoi să 'ți spun una?... 'Ți-ai dat bănișorii de sufletul tati, ca țiganul căciula.

Vulpe. — Pușchea pe limbă'ți... Cum?

Arbore. — Apoi dummeta, boieruile, cređi că pentru 200 de galbină numai o să câștigi dreptul de-a disbrăca un popor de oameni?... Ha, ha, ha... Nu te știeam așa de găgăuță... Trebuie, *pravoslavnicule*, să dischiđi băerile pungii, să verși la bani cu pumnul, ca să 'nfrupți pe toți, și pe cenușeri, și pe șefi de masă, și mai cu samă pe ispravnici; după ce mai întei îi unge cu miere pe giudecători și 'i umbla cu pomana de la cel mai mic ciocoș pên' la... hăt... sus!... Dar' ce stau eu de te 'nvăț?... Par' că nu ești trecut prin cior și prin sită, de când freci păreții giudecătoriilor... Mai bine, crede-mă pe mine, lasă pe bieții rădăși în pace, și nu 'ți încărcă sufletul de blăstămuri; căci blăstămul de la săraci nu cade pe copaci.

Vulpe. — Ama!.. Ai vorbit de te-ai pripit... Dar' eaca și cuconul Nastasaki... imi aduce rezoluția Ministrului... Aține-te, giupâne Arbure.

SCENA XIV.

Arbore, Vulpe, Lipicescu.

Lipicescu. — (în cantoadă) Aud, măria ta... (intrând)
Ha, cucoane... bane, eată'ți hârtia resularisită după
toate formele. (ese prin fund.)

Vulpe. — A! să videm...

Arbore. — Să videm...

Vulpe. — (citind) „Priimit astăzi în 13 Octomvrie
184... Cererea jăluitarului fiind de ramul dicanicesc,
rămâne ca subscălitul să se adreseze la locurile compe-
tente.“ (vorbit) Ce fel?.. ce fel?.. Numai pentru-atâta am
dat eu 200 de galbină... Bree!

Arbore. — Ce 'ți-am spus că?.. Hai!.. Căciula
țiganului...

Vulpe. — 'Și-aă bătut gîoc de mine pușchiul, cum
s'ar prinde.

Arbore. — Blăstēmul săracilor!

SCENA XV.

Ceț de'nainte, Evghenidis, Viteazovică, boieră,
Lipicescu (în fund.)

Viteazovică. — Ce spuî?... Pleacă Ministrul chîar
astăzi?

Lipicescu. — Peste-un ceas, domnule ghinărariu.

Evghenidis. — Să mergem să 'i dorim drum bun.

Lipicescu. — Eată 'l că vine-aici, cucoane Evghenidis.

SCENA XVI.

↓ *Cei de'nainte, Hêrzobeanu, Elena, Neamuș, Tarsița.*

Hêrzobeanu. — Îmi pare rău că vă las, dar' n'am ce face... Trebile Statului...

Viteazovicî. — (dând mâna lui Hêrzobeanu) Am aflat chiar de la Vodă că pleci astăzi, ș'am venit...

Evghenidis. — Amă venitū sē te rugăm ca sē nu 'ntârđii mult, căci Ministeriul cam șchiopătează când ești absent.

Hêrzobeanu. — N'aveți grijă, m'oiu întoarce 'n curând... Noi, miniștrii, avem obiceiū a trece prin țară ca fulgerul, când mergem sē facem reviziū... O știți, dumnevoastră, ca și mine... însă pēn'a nu mă depărta, vreū sē vă dau o veste bună... *Arhon* aga Neamuș îi numit president Divanului domnesc!

(Toți felicitū pe Neamuș.)

Tarsița. — (incet lui Hêrzobeanu) Prin influența dumnitale.

Hêrzobeanu. — (incet Tarsiței) Aū fost destul s'o do-rești mata... (tare) Lipicescule, vutcă... Sē bem, boieri, câte-un păhăruț pe cursă, ca sē'mi meargē 'n plin.

(Un lacheū aduce o tabla cu o sticlă cu vutcă și păhăruțe.)

Hêrzobeanu. — Poftim, boieri...

(Afară de Neamuș, Vulpe și Arbore, carii se gădescū in dreapta, toți ceia-l-alți forméză un grup in stânga, și ciocnescū păhăruțele.)

Neamuș. — Dar, boieri; s'au milostivit Măriea Sa Vodă sē mă 'nalțe pe scaunul presidenției, și sūnt hotă-

rit a ținea cumpăna dreptății cu nepărtinirea cea mai...
cea mai... (tușesce.)

Arbore. — (în parte) Nu 'i dă 'n *pirte*. (se apropie de urechea stângă a lui Neamuș și 'i vorbesc încet.)

Vulpe. — (în parte) President!.. La el mi'i nădejdea. (se furișază încet la dreapta lui Neamuș.)

Arbore. — (încet lui Neamuș) Cucoane Alecu, imi dai voie să fac sêfta cumpenii?

Neamuș. — Ce fel?

Arbore. — Să pun într'unul din talgere vr'o patru fișicuri.

Neamuș. — Cum nu?... dar' ce vre'i de la mine?

Arbore. — Să 'mi dai glasul dumnitale în procesul rădêșilor cu banul Vulpe... Cunoști procesul?..

Neamuș. — Trebue sê'l cunosc... Adă.

Arbore. — Poftim, și sê'ți fie cu ogur...

Neamuș. — Fii sigur de glasul meu.

Arbore. — (depărtându-se, în parte) 'Î-am dat în glas... ce să fac?... obiceiul pământului!

Hêrzobeanu. — Moș Arbore, vin' în coaci... Eă plec pe câteva zile, și fiind că ești un urs de care se temă căței, vreă să te las de pază Lentii.

Arbore. — Bucuros, cucoane, numai de nu s'ar teme duđuca s'o mănânc.

Elena. — (zimbînd) Nu, moș Arbore, că te cred domesnicit.

Tarsița. — Și cu dinții tociți.

Arbore. — Apoi dă, cucoană... la vrista noastră...

Tarsița. — (ridênd, cam furioasă) Auđi, uncheșul!..

Hêrzobeanu. — Na, moșule, un păhăruț de vutcă pe cursă... dă'l pe gât.

Arbore. — (închinând) Drum bun, cucoane, și fără nici o cursă.

(Toți ridă.)

Vulpe. — (în dreapta lui Neamuș, încet) Ș'așa, cum s'ar prinde, cucoane Alecu, fiind că *raspolojenia* în *predmetul peripiscei* cu rădășii din Arburenii...

Neamuș. — O știu... Inșă nu pot să 'ți dau glasul.

Vulpe. — Vai de mine!.. apoi ce mă fac eu?

Neamuș. — Nu te desnădăjdui... spune: ai vr'o 5, 6 fișicuri?

Vulpe. — Am.

Neamuș. — Pune 'i în cumpăna dreptății, colea 'n talgerul din dreapta, (arată mâna dreaptă) și te fac să câștigi procesul.

Vulpe. — Cum asta?

Neamuș. — Înghetându'ți majoritate 'n Divan. Cu chipul aista n'ai nevoie de glasul meu.

Vulpe. — Și dicit c'oău câștiga?

Neamuș. — (imitând o cumpănă cu amândouă mânle) Ean privește cumpăna. În talgerul din stânga sântă patru fișicuri depuse de Arbure. (coborînd încet mâna stângă) Privește cum îl atiră pe cel din dreapta... Vedî?... Pune dumneta cincî, șese fișicuri d'incoaci, și 'i videa minune.

Vulpe. — (punînd 5 fișicuri în mâna dreaptă a lui Neamuș Eată-le.

Neamuș. — Bine... Cată acum. (coboară mâna dreaptă, în timp ce ridică mâna stângă) Vedî cum atiră talgerul din

dreapta pe cel din stânga?.. Haide, ha... Na, na, na... Dumneta ai dreptate.

Vulpe. — Să te-ai dă Dumneșă. (în parte) M'am spețit, cum s'ar prinde.

Neamuș. — (în parte, admirându'și mâinile pline) Frumos giuvaer îi cumpăna dreptății, când talgerile 'să aurite!

Hêrzobeanu. — *Arhon* agă, *arhon* bane... n'ai mai sfêrșitū de pusū țara la cale?

Neamuș. — Sfêrșitū, vere Iorgule... Eaca venim.

Lip'cescu. — (în fund, la ușă) Mărica ta, carêta 'i la scară cu 6 slujitorī călări și cu viç-aga.

Hêrzobeanu. — Hai!.. să nu perdem vremea. când îi de slujit Ocârmuirea... Nastasaki, adă'mi ghizdanul cel mare din cabinet, cel cu doftoriī.

(Lipicescu intră în stânga.)

Totī. — Doftoriī?

Arbore. — În protiva boalei vitelor?

Hêrzobeanu. — (vesel) Ba, uncheșule, în protiva epidemiei opoșiției, care s'au lățit în provinciī.

Lipicescu. — (aducând un portofoliū, un tricorn și o cravașă) Eaca ghizdanul, cucoane, șleapca cea nouă și cravașa.

Hêrzobeanu. — (deschidând portofoliul și arătându'l plin de hârtii) Eaca rețetele destinate pentru oposanți: decreturi de posturi și de ranguri cu numele lăsate în alb. În sinul acestui portofol ministerial zace opinia publică, conștiința alegătorilor și soarta țării!.. (închide portofoliul) Îmi cunosc eū oamenii... pentru uni posturi, pentru alții cinuri, pentru alții bani, și pentru cei mai mulți...

(arată cravașa) Și astfel se completează o Cameră de deputați sub regimul Reglementului organic...

Toti. — (afară de Elena și Arbore) Ha, ha, ha, ha!

Arbore. — (in parte) Vai de bleata țară!

Hêrzobeanu. — Lențo, vin' să te sêrute papa. (serută pe Elena.)

Elena. — (tristă) Adio, tătuță... să nu 'ntârzi mult.

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsița, sêrut mânil. (serută mâna Tarsiței și'î dice încet) Îi gândi la mine?

Tarsița. — (încet și cu sentiment) Te mai îndoestî?

Neamuș. — (in parte, îngrijit) Par' că 'și-a' șoptit în taină!

Hêrzobeanu. — Să ne videm sănêtoși, boieri.

Toti. — Călătorie bună!

(Hêrzobeanu ese prin fund întovărășit de toti, afară de Elena și Tarsița. Elena merge de caută pe fereastă.)

Tarsița. — (in parte) Iorgu mă iubește!.. Sînt presidentă Divanului... Am eșit la rîndul cucoanelor celor mari!.. A!

(Afară se audă vucte de trăsura și pocnete de surugii.)

SCENA XVII.

Elena, Tarsița.

Elena. — (in parte, vîdînd pe Tarsița) Tot aici e? (voesce să casă prin dreapta.)

Tarsița. — Lențo, Lențo, unde te duci?.. și dum-neta fugi de mine?

Elena. — Mă duceam...

Tarsița. — Te duceai ca să nu rămâi cu mine... o știu; căci nu mă iubești.

Elena. — Dă-mă me...

Tarsița. — O! nu te priface... îți sunt nesuferită, pentru că 'mă ție voie câte-o dată să 'ți dau sfatură ca o... soră măi mare; însă, draga mea, ar fi cu dreptul s'aprețiezi almintere purtarea mea... Dacă nu te-ași iubi, nu 'mă-ar păsa nici de cum să te ved apucând pe cărări unde nu trebuie să calce piciorul unei fete de boier mare și cu bună creștere.

Elena. — (ofensată) Ce voiesci să ție, dă-mă?

Tarsița. — Mă 'nțelegi... mă găcești.

Elena. — Acăsta e, negreșit, o enigmă ingeniósă; însă nu știu să găcesc enigmele.

Tarsița. — Da lasă, mă rog, enigmele de-o parte. Roșata obrazului dovedește c'ăi găcit de cine'i vorba.

Elena. — De cine?

Tarsița. — De Radu!

Elena. — (uimită) Radu?

Tarsița. — Dar!.. am băgat de samă că prea ades' el vine-aici, prea ades' vă 'ntelniți și stați la vorbă 'mpreună... Asta te compromitarisește în ochii persoanelor care știu a respecta rangul și poziția lor... Radu 'i un om de nimică, fără familie, fără stare, un *bon-jurist* ce are ambiție a eși la neamuri, și cearcă a'ți fura mințile, pentru ca să uți cine ești.

Elena. — (cu demnitate) Cucónă Tarsița, se vede că aveți o mare experiență de unele lucruri pe care mintea mea nu le pricepe... Îmi vorbesci o limbă ce n'o înțe-

leg; prin urmare imi veți permite a nu mai prelungi o convorbire ce nu'mi pare conformă cu buna educație.

Tarsița. — Buna educație?... Ce vreți să dici?... Te socoși poate mai bine educarisită de cât mine, pentru c'ai fost crescută la Viena?

Elena. — Acolo unde-am fost crescută, am învățat a mă respecta pe mine ș'a da fie căruia partea de considerare ce merită. De-aceea mă retrag, cucónă, și vă las în compania unei persoane care cunoaște bine regulile buneii cuviinții, în compania venerabilei soșii a lui aga Neamuș. (ese prin dreapta.)

Tarsița. — (singură) Soșicia lui Neamuș!.. Auđi?... Mă ica 'n ris și mă disprețuește, fiind că 's măritată cu Neamuș?... dar' ce'ı bărbatu-meu?... Cîcoșu?... Pentru că nu 'ı tocmai de starea 'ntei, nu 'ı nici din starea a doua... și are chîar și rude în *protipenda!*.. ıi president Divanului domnesc, și eü presidentă!.. A! gîupineasă Lențo, ești fudulă pentru că tată-teu ıi Ministru?... te uși la mine cu dispreț, pentru că 's soșicia lui Neamuș?... O! de te-ași videa măritată după gîndul meu... cum 'ți-ar cădea nasul! (se preumblă agitată) Venerabila soșie a lui Neamuș... Venerabilă!.. Radu te-au învățat a fi așa de obraznică, duduca Lențo!.. Vă 'nțelegeți împreună ca să rîdeți de mine... Las' că nu'ți avea voi multă vreme parte unul de... altul... Venerabilă!.. Ah! ce n'ași face ca s'mi răsbum de imperțințele ei!.. Ce n'ași da s'o ved măritată c'un adeverat cîcoșu, dar' cîcoșu... coea... cîcoșu ca...

SCENA XVIII.

Tarsița, Lipicescu; măl pe urmă Neamuș.

(Lipicescu intră prin fund și se îndreaptă încet spre ușa din stânga, examinând un decret.)

Tarsița. — (zărind pe Lipicescu, în parte) Ca Lipicescu, de pildă... Lipicescu!.. și de ce nu?.. (observându'l) Lipicescu 'î tîner... are turnîră cîocoiească... tocmai ce trebuie... (tare) Lipicescule.

Lipicescu. — Poroncă.

Tarsița. — Ascultă: Aî vr'un cin?

Lipicescu. — Din mila boierîului sînt șatrariî, cuconița.

Tarsița. — Bine... Te iubește stăpînu-tîu?

Lipicescu. — Ca pe-o slugă credincioasă... Măria sa are toată încrederea în mine... Eî mă îngrijesc de averea dumnisale, și dumnealui îmi destăinuște toate secretele, atît ale Statului cît și... cele-l-alte.

Tarsița. — Care cele-l-alte?

Lipicescu. — Ale... inimii... Știî, cucoană, că boierîul vî iubește ca ochii din cap... Sî mă ertaî că îndrîznesc...

Tarsița. — Te ert, și vreî sî mă ocuparisesc de viitorîul tîu.

Lipicescu. — Sîrut mînile și picioarele, milostivă...

Tarsița. — Ascultă: Aî vrea sî te 'nsori?

Lipicescu. — Cum nu? . dac'așî găsi vr'o fată de boierîu...

Tarsița. — Ești ambițios?

Lipicescu. — Om sînt și eî... Și am și ceva parale.

ACTUL III.

Același decor; pe pǎretele din fund insă este aninat portretul
Sultanului, în locul celui al împǎratului Nicolae.

SCENA I.

Hêrzobeanu, Evghenidis, Viteazovici, Neamuș
(staū înpregfurul unei mese, în mijlocul scenei), Lipicescu

(scrie la altă masă mai în fund, în stânga.)

(Consiliū de miniștri.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* postelnice Evghenidis, *arhon* polcovnice Viteazovici și chîiar dumneta, *arhon* agă Neamuș, v'am poftit din poroncă domnească ca să v'adunați aici, dumneta ca marele postelnic, dumneta ca locofiitor de ghegenerar miliției, și dumneta ca president Divanului domnesc, pentru ca să chibzuim niște mǎsurî înțelepte în niște trebî vajnice a Ocârmuirii... Îmi pare rǎu cǎ n'au venitū și vornicul Protipendescu, Logofǣtul Dreptății, precum și *arhon* Visternicul, pentru ca să fie Sfatul în complet.

Neamuș. — Marele Logofǣt îi zaif... îl doare stomahul.

Hêrzobeanu. — (ridǎnd) Îi cam lacom Logofǣtul.

(Toți ridă.)

Evghenidis. — Cât pentru marele Vistiar, îi dus la Vodă cu *prinosul* obicînuit.

Hêrzobeanu. — Dar, știū; cu ploconul bănesc votat Măriei Sale de obșteasca obicînuita Adunare, pentru pǎrinteasca *oblăduire... ke ta lipa.*

Totî. — Se cuvine... Se cuvine.

Hêrzobeanu. — Dar... se cuvine; nici vorbă nu'î... Acum, boierii dumnevoastră, se 'ncepem lucrările. Avem de regularisită trii *predmeturi simandikouse*: *predmetul* Ocnelor, *predmetul* jidanilor și *predmetul* tinerilor *bonjuriști*, care, precum știți, 'și-au ridicatū nasul prea sus de la o vreme 'ncoaci.

Viteazovici. — Eū sūnt militar, boierii dumnevoastră... sūnt rāpide la treabă... Cred dar' c'amū putea 'n douē cuvinte sē resularisim aceste trii *predmeturi*.

Totî. — Cum?

Viteazovici. — Îi vorba de Ocne, de jidani și de *bonjuriști*?.. Hai sē bāgām in Ocne atāt pe *bonjuriști*, cāt și pe jidani... și *pașol*.

Totî. — (ridēnd) Ar avea haz.

Hêrzobeanu. — Așa ar avea... dar' nu se poate... Sē vorbim serios... În priivirea Ocnelor eatā cum stā pricina: *Kir Zaharaki* in tovărășie cu *Leiba Kana* propunū sē cumpere *otcupul* Ocnelor pe 5 ani, cu preț destul de folositor pentru *hazna*; însă ei cerū agiutoriū de la Stăpānire pentru inlesnirea cărăturii sării la Dunāre și la Prut; cerū adicā sē li se *posvolească* a lepāda bani priu sate, pe la țerani, cāt or găsi de cuviință, ear' Guvernul sē *obligarisască* pe locuitori a face căraturā pentru acei bani.

Evghenidis. — Cunosc pe *Zaharaki*. el îi *simpatiotul* meū de la *Saranta* *eklisiea*, om cu stare și cu *hristoitie*... Nu 'î place sē *objducască* pe săraci; prin urmare eū sūnt de părere sē'î invoim cererea.

Hêrzobeanu. — Dar' dacă n'or vrea țeraniî sê priimească banî și s'or împrōtîvi?..

Viteazovici. — Oîu merge cū insumî cu soldațîi de 'î-oîu sili... Eū sūnt militar, nu știū multe.

Neamuș. — Mojiul nu poate sê dîcê ba, cînd poroncește Guvernul.

Hêrzobeanu. — Care vra sê dîcê, boierî, incuviințațî?

Toțî. — Dar, dar; se cuvîne...

Hêrzobeanu. — Nastasaki, gata 'î anaforaoa cătră Vodă in *predmetul* sării?

Lipicescu. — (aducînd o hîrtie) Eat'o, ecselențîea voastră.

Hêrzobeanu. — S'o iscălim dar, boierî.

Toțî. — S'o iscălim.

(Boierîi subsemnū.)

Lipicescu. — (in parte) Îsū indulcițî cu sare, ca moronul... Zaharaki 'î-aū presărat in belșug, ș'așteaptă rezultatul in salonul de-alătore împreună cu Leîba Kana.

Hêrzobeanu. — (dînd hîrtîea lui Lipicescu) Na, *arhon* șatrarîu, pune'î numêrul.

Neamuș. — Lipicescule, un cîubuc.

Lipicescu. — (in parte) Mie 'mî poroncește? (se face cî nu aude, și merge la masa din fund.)

Neamuș. — Lipicescule, adă'mî un cîubuc.

Lipicescu. — (pe scaun, in parte) Spatarîi nu 'sū cîubucîi.

Hêrzobeanu. — Nastasaki... n'aî audîț?... surd ești?

Lipicescu. — Ba nu's surd... dar' nicî cîocoîul nimêrui.

Hêrzobeanu. — (în parte) Ce-aũ spus?.. Hmm! aũ început a sã obrãznici și el. (tare și cu un aer poroncitor) Un ciubuc îndată.

Lipicescu. — (merge încet la ușa din fund, o deschide și strigă:) Un ciubuc pentru domnul president Divanului. (apoi se întoarce ear' la masă, după ce a eșit puțin cu anaforoa.)

Hêrzobeanu. — Boierii dumnevoastră, am pus la cale Ocnele, și cred că tot așa de lesne ne-omũ înțeleges' în *predmetul* jidanilor... Știți că este a sã orânduie comisiile spre cercetarea vagabonșilor ș'a sã lua mësuri pentru a'î scoate din țară... Știți că numërul jidanilor crește pe toată ziua... Norodul aũ început a sã 'ngriji de astã nãvălire; *bonjuristii* strigă că Guvernul îi vëndut jidanilor... Ce credeți dumnevoastră că 'i de fãcut într'un cas atât de *vajnic*?.. Binevroiți a vë rosti pe rënd și *ritos*.

Viteazovici. — Eũ sũnt militar, nu știũ multe... Rëu 'i rëu; binele 'i bine; rëul trebuie stërpit!

Neamuș. — Stërpit, dar!.. căci nãvălirea jidanilor în Moldova îi mai primejdioasă de cât toate cele-l-alte nãvăliri de dușmani care-aũ trecutũ peste țara noastră... Tãtarii aũ venitũ și s'aũ dusũ!.. Turcii aũ venitũ și s'aũ dusũ!.. Nemții cei cu coadã aũ venitũ și s'aũ dusũ!.. Chiar Rușii *pravoslavnicii* aũ venitũ și s'aũ dusũ!.. jidaniie însã vinũ și rãmãnũ, și prindũ rãdëcinã, și se plodescũ ca vermi, și se 'ntindũ pe latul și pe lungul Moldovii ca o picinginã otrãvitã...

Evghenidis. — Așa este; însă...

Neamuș. — Priviți în ce hal aũ agiuns Iașul!..

Ulița mare, Târgul-de-sus, Târgul-Cucului, Sfânta-Vineri, Podul-vechiu, Păcurarii și însuși Tătărășii, Tătărășii pe unde nu se pomenea țipenie de Iudă, astăzi sîntu inghesuți de Litfe pângărite... Asemenea toate orașele Moldovii; asemenea satele... tot îi prada lor.

Viteazovicî. — Așa este; însă...

Neamuș. — Pretutindene ei se 'mprăstie ca locustele ș'aducă cu dînsii toate năravurile cele mai vičioase: fanatismul, tîlhăria, camăta, apriga lăcomie de bani, ura de Creștinii, necurățenia, putoarea și boalele!.. Ei hrăpescă negoțul din mîna Românilor, ei otrăvescă locuitorii cu bături falsificate și corumpă firea blîndă a poporului.

Evghenidis. — Așa este; însă avem ș'un mic număr de familii vechi de jidanii, născuți și creșcuți între noi, și care nu se cuvine să-i punem în rînd cu vagabonșii din Galiția și de peste Prut... Ei sîntu jidanii pămîntenii, nu Litfe străine...

Neamuș. — Într'un cuvînt, jidanul îi un element mârșav și dușmănesc de care împărățiile cele mari și puternice a Rosiei și Austriei cată a se disbăra, alungându-l la noi. Se urmăm și noi pildei lor, dacă ne doare inima de soarta Moldovii... Să 'l alungăm și noi de la noi.

(Un arnăut aduce un ciubuc lui Neamuș.)

Viteazovicî. — Așa este; însă voi face și eu o observație...

Hêrzobeanu. — Fă, *arhon polcovnice*; însă pîn'a

nu începe, nu *metahirisitî*, boierî, țigare minunate de la Viena. Mi le-aŭ adus Gaetan Miculi, inadins.

Toți. — (afară de Neamuș) Bucuros.

(Aprindŭ țigări.)

Neamuș. — (voind să fume, găsește ciubucul astupat; eșamină imameoa, descopere în ea o hârtie resucită și o scoate.) Ce dracu 'î în imamea de nu merge?.. Îl astupată?.. Ce'î asta?.. o hârtie băgată 'n ea? (desfășură hârtia și citește în parte) „Eșelenția voastră! o somă de 2000 de galbinî vă așteaptă la mine, la cantor, dacă veți apăra pe jidanî astădî la Sfat... iscălit: Leiba Kana.“ (vorbit) Așa?.. apoi se schimbă treaba.

Evghenidis. — Dumnealui, *arhon* aga Neamuș, aŭ grăit ca un Dimostenes...

Neamuș. — Adică nu eă... V'am rostit cele ce-am cetit într'un jurnal *bonjurist*... Cât pentru mine, n'am nici o ură 'n contra jidanilor...

Evghenidis. — Nu 'sŭ și ei oameni?

Neamuș. — Oamenî dar!.. și ca oameni, făpturi a lui Dumneđeu!.. și ca făpturi a lui Dumneđeu sŭntŭ frații noștri!.. Oare legea creștinească cartă ca fratele să prigonească pe frate?.. Nu, d'improtivă, ea ne povățuește să ne iubim unî pe alții, să ne-agiutăm unul pe altul, să 'mpărțim pânea și haîna cu aproapele nostru... Ce rău facŭ bieții jidanî că se 'ncăldescŭ și ei la Soarele Moldoii?.. Nu 'î acest Soare destul de mare, destul de ferbinte, destul de strălucitor, ca să 'ncăldască și să lumineze pe toți de la olaltă, fie Creștinî, fie jidanî?.. S'aŭ dis că ei sŭntŭ fanatici?.. Este

oare-o crimă de-a urma cu fanatism preceptele religiei sale?

Hêrzobeanu. — Ei!.. prea departe mergi cu 'ndurarea, *arhon* agă.

Neamuș. — Se sparie Moldova de 'nmulțirea elementului jidovesc?.. Care Moldovă?.. poporul prost!.. însă oamenii *prokopsiți*, care s'aū adăpatū la isvorul economiei politice, nu trebuie oare să se bucure când vedū că se 'mpoporează câmpiile goale ale țerii?.. Se mai adauge multe și mai multe, dar' toate fără temeiū; căci jidanul îi harnic, econom, industrial, comerçant, și prin el, numai prin el are să 'nflorească 'n viitorū negoțul Patriei noastre.

Hêrzobeanu. — Și nu uita, *arhon* president, că dar'averile lor nascū o mulțime de proceșuri, care sūntū mana ramului dicănesces...

Neamuș. — Prin urmare eū sūnt de părere să de-părtăm de noi ori ce gând de prigonire 'n contra acestui neam atât de interesat... asta... atât de interesant, vroeam să dic...

Hêrzobeanu. — Limba greșind adevêrul spune.

Evghenidis. — Eū voū tratarisi un punct de vedere mai politic, ca unul ce sūnt Postelnic. Îmi pare lucru greū, și chîiar primejdios, de-a lua mēșuri in contra jidanilor, mai ântei pentru că ei aū toți banii in mâna lor, și dacā ei arū părăsi Moldova, Moldova ar rămānea sāracă... Al doile, pentru că cu asemenea mēșuri amū supēra pe aghenția nemțască... Ceī mai mulți d'între jidanī sūntū sudiți; prin urmare nu ne putem

atinge de densiți... Boșerii dumnevoastră, Moldova are miniștri, are Domn, are obștească obicinuită Adunare; dar' mai are și pe domnul aghent și pe ghenear consul al maiestății sale împăratului Rosiei, protectorul nostru... Miniștrii și chiar Domnul sântu ades' obligați a pleca fruntea d'inaștea vroinții consulilor... și dar politica cere ca să priimim cu brațele deschise tot ce ne vine din Rosiea și din Austria, fie jidan, fie holeră.

Vitezovici. — Adânc ai vorbit, *arhon* Postelnice... Ești un Meternich, un Neselrod, și eă mă unesc cu părerea dumnilale. Eă sânt militar...

Hêrzobeanu. — Dar; nu știi multe... nici măcar că însuși ofișerii dumnilale de pe granița daă drumul târtanilor să năvălească 'n țară.

Vitezovici. — Ofișerii mei sântu înțeleși cu ispravnicii dumnilale... Înșă ași vrea să cunosc și opiniea dumnilale, *arhon* Vornice. Dumneta care, sântu câteva săptemâni, te-ai rostit d'inaștea lui Vodă in contra jidanilor, vėd cu mirare c'acum păstrezi o tăcere... cam...

Hêrzobeanu. — Eă?... Nastasaki, ad'aici besactea cea nouă.

(Lipicescu aduce din cabinet o besecte ș'o depune inăștea lui Hêrzobeanu.)

Vitezovici. — Cum?... îți ții opiniea 'nchisă, ca să nu sboare?

Hêrzobeanu. — Precum ții... Boșerii dumnevoastră!.. Asară, târdiă, doi zarafi cunoscuți aă venită in cabinetul meu și 'mi-aă inchinată această besactea, ții cėndu'mi: „Vė rugăm, eeselenție, să priimiți acest dar din partea noastră a jidanilor... nu înșă pentru ca să

ne sprijiniți mână la Sfat, ci numai și numai ca să nu diceți nimică...“ (deschide besectea) Priviți, boieri, aici sîntu o păreche de șfeșnice de aur și trii pungî, cuprîndînd fie-care câte-o mie de galbinî... Presentul îi frumos... așa 'i?

Toți. — Prea frumos!

Hêrzobeanu. — Așa dar... eată opinia mea în *predmetul* jidanilor... Ați vorbitu cu toți de minune în favorul lor... Staă acum și mă gîndesc: dacă mie mi s'aă plătit așa de scump pentru ca să nu grăesc, ce-aă trebuitu să vă plătească dumnevoastră pentru ca să deveniți advocații lor, și să vorbiți cu-atăta elocvență!

Viteazovicî și Evghenidis. — A!.. protestarisim...

Hêrzobeanu. — Prin urmare, domnilor miniștri, sînteți de părere ca să lăsăm pe jidanî în pace; nu'î așa?

Toți. — Dar, dar, sërmanî... sîntu oamenî bunî, oamenî cinstiți, oamenî darnicî...

Hêrzobeanu. — Fie!.. M'așteptam la rîspunsul dumnevoastră... Natasaki, adă anaforaoa cătră Vodă în *predmetul* jidanilor...

Lipicescu. — (aducînd o hîrtie) Eat'o, eceselenție.

Evghenidis. — Cum?... era chîlar gata?

Hêrzobeanu. — Te mirî?... Bine-vroiți a o iscăli, boieri; și tu, Natasaki, să duci besactea asta zarafilor înapoi...

(Boierii subsemnă.)

Lipicescu. — (stringînd besectea la sîn cu dragoste, în parte) Cum?... Vorbă'î... Atuncî s'agiungē ei! (duce besectea în camera din stînga; apoi se întoarce de Iea anaforaoa, în parte) Mē duc

să bucur pe Leiba Kana, cole 'n salon, și să mă capăt cu vr'o câteva fișicuri. (ese prin fund în salon și se întoarce peste pușin, numerând vr'o 4 fișicuri în palmă.)

Hêrzobeanu. — Ce ne mai rămâne-acum de tratărisitū?.. Ha!.. *predmetul bonjuriștilor*. Boierii dumnevoastră, observarisitați de câtva timp ce avânt aū luatū tinerii întorși din Ghermanica și Franța?

Viteazovicî. — *Bonjuriștî?* pantalonarii?

Evghenidis. — Un avânt revoluționar, asupra căruia consulul aū trimes mai multe note...

Neamuș. — Și care 'mî pare de natură a îngriji serios pe-un Guvern înțelept ca al nostru. Las' că ei ne tratărisescū pe noi, cei mari, cei *simandikoși*, fără nici un *sevas*; dar' și *katigorisescū* fără nici o sfiçală actele Stăpânirii. Cu critica 'n gură și cu pistolul în mână, ei pretindărisescū să formeze opinia publică 'n țara Moldovii, ș'astfelii aū începutū a răspândi groază în sufletul amploacașilor.

Viteazovicî. — Trebuie 'nfrânați!

Hêrzobeanu. — Trebuie... însă cum? Ei sîntū *duelgi*, nu se temū de nimică, ținū frățește 'mpreună și 'sū în stare să facē o revoluție... ș'apoî isū toți ficiorî de boierî.

Viteazovicî. — Eū sînt militar, *arhon* Vornice... nu știū multe... imî ieū soldații cu mine, și...

Hêrzobeanu. — Și speli putina...

(Toți ridū.)

Viteazovicî. — (atîns) *Arhon* Vornice... am fost cu Rușii la Varna!..

Hêrzobeanu. — Ai fost, dar' n'ai luat-o... însă nu'î vorba de Varna... Boieri dumnevoastră, vreți s'auziți lucru nostim?... ascultați raportul lui viç-agă... Nastasaki, aice'î pitarul Slugărică?

Lipicescu. — Așteaptă de ađi dimineața la ușa.

Hêrzobeanu. — Di'î s'e între.

(Lipicescu deschide ușa lui Slugărică, ș'apo' ese)

SCENA II.

Cei de'nainte, Slugărică (în uniformă de viç-agă.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitar, ce mai veste 'n oraș?

Slugărică. — (inchinându-se milităresce de câte ori răspunde)

Bine, eceselenția voastră... Astă noapte do'î caldărâmgii' a' s'partu' păretele casei lui Avrămică.

Hêrzobeanu. — Cel din ulița-mare?

Slugărică. — Și 'l-a' ucisă.

Tot'î. — S'ermanul!.. Și 'î-a' prinsă pe ho'î?

Slugărică. — Ba nu... s'a' făcută nevêdu'î.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a-una... Altă?

Slugărică. — Bună pace, eceselenție... Ađi dimineața, intr'o vie de la Copo'î, a' fost un duel...

Tot'î. — Ear'?

Slugărică. — Tocmai pe când se primbla Măriea Sa Vodă, în cât cai' s'a' spărietă de pocnitul pistoalelor... Poliția n'a' putut sosi la vreme ca s'e 'mpedice duelul.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a-una, se 'nțelege.

Slugărică. — Asară, la teatru, a' fost un scandal

mare. Se parastuca două piese nouă pline de 'mpunsătură în ispravnică și 'n giudecătoria... În cea d'intei, un țeran cânta :

Din Focșani la Dorohoi
Țera 'i plină de ciocoi.

și 'n cea de-a doua, un aftar schimbat în păpușeri, spu-
nea că 'n țara păpușilor, adică la noi, tâlharii poartă
mănuși,

Și se jură pe dreptate
Că le 'să mâinile curate.

Totî. — Cum se poate? Și dummeta, ca viç-agă, ce-
ai făcut?

Slugărică. — Am dat poroncă să 'nchidă perdeoa;
însă de-o dată-aū săritū toți cuconășii și m'aū ame-
nițatū...

Totî. — Cum? Aū îndrēznitū?... Și?..

Slugărică. — Și piesa s'aū glucat pēn' la sfērșit.

Viteazovicî. — Dar' cine era 'n capul rēsvrăti-
torilor?

Slugărică. — Domnul Radu.

Totî. — Radu?

Slugărică. — Dacă nu mă credeți, eșelentie, puteți
să 'i luați *dopros* chiar dumnisale; căci 'l-am zărit mai
dinoare aici, în salonul de-alături.

Hêrzobeanu. — Mergi de 'l poștește să vie d'ina-
ntea noastră.

Slugărică. — Ascult. (ese.)

Viteazovicî. — (*mânios*) Boierî, treaba se 'ngroașă,

trebuie asprime... Auđi? din Focșani la Dorohoú țara 'i plină de cıocoi!.. Care vra se ęicę, noi?..

Neamuș. — *Raison*... Sumeția *bonjuristilor* nu mai are margini!.. Auđi? in țara de păpuși tълharii poartă mănuși!.. Și cū port mănuși... Care vra se ęicę...

Hêrzobeanu. — Ești pácălit... Ha, ha, ha.

Evghenidis. — Ha, ha, ha.

Viteazovicı. — Nu se cuvine se ridem, boieri. Revoluția 'i in aer... Datoria noastră 'i s'o innębușim in fașă... militărește...

Hêrzobeanu. — Măi, că viteaz îi prietinul... (in parte) de departe.

SCENA III.

Cei de'nainte, Radu, Slugărică.

Slugărică. — 'L-am adus... ecseleție.

Viteazovicı. — (cu severitate) Domnule... Radu, te-am chîemat d'inaintea noastră ca se ne dai samă de purtările dumnitale.

Radu. — *Pardon*, domnule colonel, imi place a crede că vă inșelați... Eú nu vin aici chîemat de nime. Vin insărcinat de hatmanul Stefan Stâlpeanu se daú de scire cuconului Iorgu, că a sosit de la țera și că doresce se 'l vadę.

Hêrzobeanu. — Când aú venit vęrul Ștefan?

Radu. — Ieri noapte.

Viteazovici. — Să fie dumnealui sănătos. Acum, fiind că ești d'inaintea noastră, răspunde, cum de-ai îndrăznit asară la teatru?..

Radu. — *Pardon*, domnule colonol, în ce calitate îmi faceți interogatoriū?... Mi se pare că nu mă găsesc înaintea unui tribunal... milităresc.

Evghenidis. — Ești în prezența Sfatului, domnule, în prezența miniștrilor, și trebuie să răspunzi cu respect.

Radu. — Prea bine, domnilor miniștri. Bine-voiți a mă întreba.

Viteazovici. — Domnule! prietini dumnitale, comențați de dumneta însuși, vă *posvolitiți* de-un timp încoace o mulțime de desfrânări care supără pe Guvern și pe consuli. Vă bateți la duel, atacați oamenii Stăpânirii cu acuzări de hoții... Declamariți cuvinte late de opinie publică, de libertate, de egalitate, ca și când ați fi în Franța... Scriți în gazete lucruri nepomenite pînă ați în țara Moldovii, în cât amețiți lumea și mergeți cu anarhia pîn' a nesocoti poroncile Stăpânirii. Asară ați obligariți pe actori la teatru ca să gioace niște piese revoluționare, pe care viș-aga vrea să le oprească... și cine 'i șeful răzvrătorilor... dumneta! așa este?

Radu. — Așa.

Viteazovici. — Ș'ancă o mărturisești... Vra să dică 'i adevărat că v'ați bătut gîoc de viș-aga?

Radu. — Adevărat.

Viteazovici. — Auțiți, boieri?... *Arlon* viș-aga, mergi îndată de gătește căruți de poștă, ca să trimetiți pe autorii pieselor de-asară la monăstirile de la Săcul

și de la Soveja. Cât pentru actori, să 'i ticsești într'o trăsură de harabagiū și să 'i ecspeduești la monăstirea Slatina spre pocăință.

Slugărică. — Ascult. (ese ca să dea ordine, și vine ear' inapoI.)

Radu. — (indignat) Minunat!.. Ș'apoī vē mirați că tinerimea Moldovei e animată de spiritul revoluționar?.. Cum?.. Oamenī onorabili sūntū, in seculul nostru, osândiți la ecsiliū, la închisoare prin monastirile munților, osândiți fără a fi judecați, numai după un simplu ordin a domnului Viteazovici, și pretindeți ca noi să remānem spectatori indiferenți in fața unui asemenea act arbitrar!.. Cum?.. Se dă pradă un popor întreg unui Zaharaki și unui Leiba Kana!.. Se deschidū frontierele țerii unei grozave năvăliri de vagabonđi, de lipitori care vinū să sugē mēduva Romāniei, ș'apoī pretindeți ca să nu se revolte 'n noi simțul de omenire?.. A!.. Domnilor ministri, luați sēma!.. timpurile se schimbū, ele reclamū și impunū adoptarea principiilor civilisătoare care nu se inpacū cu obiceiurile barbare ale trecutului... Luați sēma!.. A început a sufla despre Occident un vēnt mântuitor care e menit a arde, a seca, a stērpi chirul ce înțelinese pământul Moldovei... Luați sēma!.. O junime deșteaptă, onestă și patriotică vē calcă pe urme; ea are o inimă ce cuprinde tot viitorul Romāniei; o junime ce e nerăbdătoare a'și vedea Patriea eșită din făgașul putred in care zace de seculi, și acea junime care are dreptul a purta fruntea sus fiind, că e gata a să sacrifica pentru sânta dreptate a țerii, acea junime e

compusă din fiii, nepoții și rudele domniei voastre. Ei sîntu față cu bătrîni cărî se găsesc astăzi la cîrmă. Nu 'î faceți marturi unor fapte ce aru fi de natură a stînge respectul lor filial; nu mai comiteți greșeli de acele care potu duce Patriea la peire, căci ele vor sili pe tineri să smuncească cîrma din mînile bătrînilor!

Viteazovicî. — Audiți, boieri?... Ne-amenință 'n față cu revoluții!.. (furios) Nebunule! te-oî trimete să te 'nchidă la Golica.

Radu. — Se poate, domnule; dar' veî comite un act de nebunie.

Viteazovicî. — Cu cine grăești așa de obraznic, pantalonariule?

Radu. — Cu un militar care cred că are obicei să dea satisfacție prin arme, când insultă pe cineva.

Viteazovicî. — Satisfacție!.. Vrei duel cu mine?.. Mă provocariști pe mine, generalul miliției?

Radu. — *Pardon...* nu ești general, ești numai inspector.

Viteazovicî. — Eî?

Radu. — Dumneta... Reglementul organic îți dă titlul de inspector general a miliției, adică inspector obștesc, și dumneta, schimbând ordinea cuvintelor, te-ai numit general și inspector... Prin urmare înțeleg să nu ai obicei a te bate la duel... Te las dar tot inspector, precum te-am găsit, și mă retrag. (ese.)

SCENA IV.

Ceț de'nainte; măș pe urmă Lipicescu.

Viteazovicî. — (*furiOS*) Viç-agă, după densus, sê 'l infundî la casarmă, (*se preumblă agitat*) și sê 'l inchiđi jurnalul. Slugărică. — Ascult.

Hêrzobeanu. — Stăi pe loc, *arhon* pitariu. . . nu te grăbi.

Viteazovicî. — Ce felu? . . nu vreî sê 'l arestuească, când m'aũ insultarisit pe mine, Ministru!

Hêrzobeanu. — 'L-omũ arestui, n'ai grijă; însă cu forme, cu *tropos*; căci vêrul Ștefan Stâlpeanu aũ sosit în Iași, și vêrul Ștefan îl ocrotește pe Radu.

Evghenidis. — O știm. . . însă mi se pare că s'ar cuveni o pildă. . .

Neamuș. — O pildă care sê coboare nasul *bonjuriștilor*.

Hêrzobeanu. — Dar. . . o pildă serioasă. . . însă pentru aceasta trebuțe sê ne chibzuim ca oameni fără patimă, fiind că. . . ce sê vê spun? . . *bonjuriști*. . . *bonjuriști*, dar' sũntũ copiii noștri. . . și cam aũ dreptate 'n unele lucruri.

Evghenidis. — Prea bine; haî sê ne chibzuim.

Neamuș. — Sê iscodim vr'un tertip. . .

Viteazovicî. — (*punêndu-se la masă*) Sê facem un plan. . .

Hêrzobeanu. — Sê combinarisim. . .

(*Se punũ toți cu frunțile pe mână și gândescũ.*)

Evghenidis. — Lucru 'l delicat. . .

Neamuș. — Îi greũ. . .

Viteazovici. — Nicî de cum...

Hêrzobeanu. — Ai găsit ceva?

Viteazovici. — Ba... nu... dar'...

Lipicescu. — (intră și ȋncepe încet lui Hêrzobeanu) Cucoane, aũ venit cucoana Tarsița.

Hêrzobeanu. — (încet) Tarsița... unde 'i?..

Lipicescu. — (încet) Am întrodus-o în salonul de-alături cu cabinetul dumnevoastră.

Hêrzobeanu. — (sculându-se) Boierî dumnevoastră, vèd că sunteți osteniți de-atâta lucru... Sè lăsăm dar pe-altă dată *predmetul bonjuriștilor*.

Toti. — (sculându-se) Bucuros.

Neamuș. — Eũ mè 'ntorc la Divan. Aȋ se trata-risește proçesul lui Arbure cu banul Vulpe.

Evghenidis. — Eũ merg sè fac vizită Pașii care-aũ adus scrisoarea Vizirului.

Hêrzobeanu. — A!.. apropo... știți că astăȋ Pașa 'i poștit aici la masă.

Evghenidis. — Numai Pașa?.. fără consulul rusesc?

Hêrzobeanu. — Așa cere politica... Cred că mi 'ți face mulțemire sè veniți și dumnevoastră, ca sè facem cinste turcului.

Evghenidis. —

Viteazovici. —

Neamuș. —

Bucuros... (esũ prin fund.)

Hêrzobeanu. — (singur) Uf!.. mè *plihitisisem* cu *sfetnicii* tronului... Bine c'aũ venit Afrodita sè mè mângâe. (merge la ușa din stânga și o deschide) Cucoană Tarsița, poștim.

SCENA V.

Hêrzobeanu, Tarsîța.

Tarsîța. — (foarte agitată) Ah!.. Iorgule, s'aũ dus bărbatul meu?

Hêrzobeanu. — Dus la Divan.

Tarsîța. — Cât imi tremurã inima! (cade obositã pe un fotoliu.)

Hêrzobeanu. — Pentru ce?.. sufletele?.. Sũntem singuri, singurei.

Tarsîța. — Neamuș are prepusurĩ... iĩ zuliar... imi face scene... mẽ pãndește... M'aũ amenințat alaltaierĩ cu Dicasterica.

Hêrzobeanu. — Ce spuĩ, soro?.. aũ indrãznit?.. Dacă 'l daũ afarã din presidenție.

Tarsîța. — Alaltaierĩ te-aũ zãrit eșind de la mine și s'aũ fãcut foc... dar' nu mẽ *sinhiesc* de furiea lui, pe cât oĩu fi sigurã cã mẽ iubești... Ah! mẽ iubești, Iorgule?

Hêrzobeanu. — Mai poate fi 'ntrebare?.. Imi ești dragã ca Afrodita din Olimp, și sũnt gata sã 'ți daũ orĩ ce dovedĩ ai dori... Ah! *psihii mi*, singura mângãere ce am, in mijlocul supãrãrilor politice, este de a gãndi la mata... și, đeu, adeseorĩ uit chĩar trebile Statului...

Tarsîța. — Ah! Iorgule, mẽ 'nșeli...

Hêrzobeanu. — Eũ?.. Sã n'am parte de... minister, dacã mint.

Tarsîța. — Te cred, scumpul meu; insã... (se face cã plãnge.)

Hêrzobeanu. — Însă?... Ce ai, *matia mu*, de plângi?... pentru ce 'ți arzi ochisorii?... Ai vr'o măhniclune?... spune'mi-o... te rog...

Tarsița. — Ah! Iorgușorule, sînt foarte nenorocită... (sculându-se și schimbându-și tonul) Sînt furioasă.

Hêrzobeanu. — Vai de mine!... 'Ți-ai pricinuit vr'o daună cineva?

Tarsița. — Dar!... am fost insultarită așară, la teatru... și vreă să 'mi răsbum.

Hêrzobeanu. — Cum?... Cine-ai îndrăznit?

Tarsița. — Radu!

Hêrzobeanu. — El!... În ce chip?... Spune, ce s'a 'ntemplat?

Tarsița. — Așară, la eșire, imi trăsese carêta la scara teatrului, pe cînd m'afflam încă 'n lojic... am întîrziat ca vr'un șfert de ceas pên' să mă gătesc, și 'n vremea asta, Radu cu prietiniî lui, 'mi-ai alungatû vezeteul, subț cuvînt c'asteptaû alte cucoane... de starea a doua... Ficiorul ai cercat a să 'mprotivi, dar' ei 'l-ai împinsû în glod, și cînd eû m'am coborit în antret, toți ai începutû a ride... De cine rideai?... de mine!... Ah! ah! Iorgule, dacâ nu mă 'i răsbuma, nu mai trăsesc... Radu a să 'mi scurteze dîlele!

Hêrzobeanu. — Nu te despera așa, *cpila mu*... nu te-aprinde... Cine știe?... poate că s'a fi obrăznic ficiorul... Știi cum sîntû slugile...

Tarsița. — Așa?... il aperi pe Radu?... cînd el m'au făcut de batgiocurâ?... Ș'apoi pretindariștii să cred că mă iubești?... (plînge) Ah! nenorocita de mine! la cine

să găsească protecție, dacă mă *adicaforisește* chiar omul cărui am jertfit tot!..

Hêrzobeanu. — Te 'nșeli, sufletul meu, nu țin cu Radu nici de cum, și de vreme ce ai *parapon* asupra'î, sînt gata să'l pedepsesc.

Tarsița. — Nu te cred, căci ți'î teamă de vărul dumnilale, de hatmanul Stâlpeanu.

Hêrzobeanu. — (atîns) Teamă de Ștefan?.. Spune, dacă 'î așa, ce pedeapsă merită Radu?

Tarsița. — Degeaba mă 'ntrebî... nu 'î avea curajul... .

Hêrzobeanu. — A! m'atingi la filotimie. Tarsiço, spune: Vrei să 'l trimet la un schit?

Tarsița. — Dar!.. tocmai în fundul munților... să nu mai aud de dînsul.

Hêrzobeanu. — Ei bine; iți dau *parola* mea că 'ți-oîu împlini dorința.

Tarsița. — *Parola* 'î bună... însă...

Hêrzobeanu. — Nu te 'ncređi într'insa?.. Dacă 'î așa, dimoni drăgălaș... privește... (merge la masă) Eată... îmi pun iscălitura în gîosul coalei aste albe de hîrtie, și 'ți-o încredințez, ca să ai singură mata mulțemirea de-a scrie poronca de arestuire și de surgun a lui Radu... Vrei mai mult? (iscăleşce o coală de hîrtie și o dă în mîna Tarsiței.)

Tarsița. — (mulțemită, luând hîrtia) Ah! acum vîd că mă iubești, Iorguțule... Mă simt fericită cum n'am fost nici o dată...

Hêrzobeanu. — Te mai îndoesti de iubirea mea?

Tarsita. — Ah! nu, scumpul meu... M'ai robit pentru toată viața.

Hêrzobeanu. — (cu dragoste, scrutând mâna Tarsitei) Gîuvaeriule!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Tarsita, Slugărică.

(Slugărica deschide ușa, vede serutatul mâinii, se retrage, apoi tușesce, și car' se arată.)

Tarsita. — (auzînd tusa) Vine cineva! (se depărtează de Hêrzobeanu.)

Slugărică. — Ecselenția voastră! aū venit un aghiotant... Vē poștește Mărica Sa Vodă. (ese.)

Hêrzobeanu. — Mē duc îndată.

Tarsita. — Mē lași, iubitule?

Hêrzobeanu. — Pēcate, soro... trebile Statului... dar' nădējduese că 'i veni ađi la masă.

Tarsita. — Cu cea mai mare mulțemire... Mai este cineva?

Hêrzobeanu. — Dar!.. Pașa... am poroncit sē 'i face un pilaf de-o baniță de orez.

Tarsita. — Ha, ha, ha, ha.

Hêrzobeanu. — Așa 'mī place sē te vēd... veselă ca o garofă... A revedere... Mē eartă că te las... dar' dacă vrei s'o veđi pe Lența... ea trebuie sē se 'ntoarcē 'ndată de la primblare... Sē vii la masă... (ii scrută mâna) Sē 'l ametești pe turc. (ese prin stînga.)

Tarsita. — Ha, ha, ha... Ce nebun ești, Iorgușorule!

SCENA VII.

Tarsița. -- A!... în sfârșit îl țin la mână pe domnișorul Radu! (arată hârtia.) Am prins în ghiare pe duca Lența cea fudulă... am să 'mă răsbun și pe unul și pe altul... A!... Mult ai să scârșnești de ciudă, domnule Radu, când te'î videa închis la o sêhăstrie! Mult ai să 'ți plângi odorul, ducă Lenço, când te'î videa dispărțită de densul... Dar' nu'î destul atâta... M'ai disprețuit?... am să te fac s'agîngi cîcoaică... 'Mi-ai smomit pe Radu?... am să 'ți sting visul de căsătorie cu omul care te iubește... cu Radu!... Ai să 'ți calci pe inimă și să devii nevasta cîcoiului Lipicescu... Tatăl tău îi orbit de dragoste pentru mine, face orî ce vr-ă cu, îl port de nas cum îmi place, și chiar el, fără să aibă nici un prepus, are să m'agîute ca să 'mă răsbun de zuliea, de ura și de suferințele ce-au deșteptat în mine iubirea voastră. . A! caca Lipicescu... Să videm dac'aū urmat porățuirilor mele.

SCENA VIII.

Tarsița, Lipicescu (ese din cabinet.)

Tarsița. — Lipicescule, spune'mă degrabă: întins-ai mrejele, precum te-am sfătuit, împregîurul ducăi?

Lipicescu. — O parte din ele le-am întins, cucconiță, dar' nu toate.

Tarsița. — Cum asta?

Lipicescu. — Am câțiva prietini, și mai cu samă

pe viș-aga Slugărică, în care mă pot crede, și care s'ar bucura mult să mă vadă ginerile boierului.

Tarsița. — Prea bine, și?..

Lipicescu. — Ei. aș începută a răspândi vorbe pe ici, pe cole, că duduca s'ar fi uitând cu ochi blândi la mine... că poate... s'ar fi dat și 'n dragoste cu mine...

Tarsița. — Minunat!.. are s'o vorbească lumea... dar' tu dat-ai ceva a înțelege duducai despre dorințele tale?

Lipicescu. — Am cercat, cuconiță...

Tarsița. — În ce chip?

Lipicescu. — Precum m'ați învățat, când ați avut bunătate a mă chema la dumnevoastră acasă, am oftat privind la duducuța, 'i-am adus flori din grădină, am îndrăznit chiar a o stringe încetinelu braț, când am suit-o în trăsură...

Tarsița. — Și ea... 'ți-aș mulțumit?.. 'i-aș zimit?

Lipicescu. — 'Mi-aș mulțumit, însă fără a 'mă zimi... și pe cât am înțeles, țară a nu da și 'n samă.

Tarsița. — Și nu BILIBURESCU încă nimică despre starea inimii tale?

Lipicescu. — Drept să vă spun, cuconiță, n'am îndrăznit...

Tarsița. — Ești un prost... Fetele sântă tot-de-a-una flatarisite de-amoriul ce aprindă în sufletul unui bărbat, și gata de-a'si da inima celui ântei tînăr care le spune că le iubește... Tu ești tînăr, ești curățel, ești iubit, aprețiarisit de părintele Lenții, ai avantajul de-a te întelni ades' cu dînsa... Nu ved nici o greutate de-a o putea scoate din minte... și dac'ai fi mai îndrăzneț...

Lipicescu. — Așa 'i, cuconiță... ba 'ncă 's și spatariu...

Tarsita. — Spatariu... ești spatariu?... Minunat!.. lucrurile se simplifică... Cu cinul de spatariu ai intrat în starea a doua... O singură treaptă te mai distinge de *protipenda*... Nu ved dar nici o pedică care să te oprească a eși la neamuri.

Lipicescu. — Mai cu samă că am și stare... Am o moșie cumpărată pe numele pitariului Slugărică... Am bani depuși la Leiba Kana... Când stăpânul meu îi foarte 'ncurcat în averea sa.

Tarsita. — Ce spui, Lipicescule?

Lipicescu. — De când s'aun făcut Ministru, aun mers cu cheltuelile mai departe de cât îl erta mijloacele, și astăzi se găsește înglodat în datorii.

Tarsita. — Iorgu?

Lipicescu. — Cuconiță... în cât de-ar vinde tot ce mai are, de-abia 'i-ar rămânea vr'o 30,000 de galbină.

Tarsita. — (în parte, cu bucurie) Dăstrea Lenții îi compromitarisită! (tare) Ascultă, Lipicescule, nu 'i vreme de perdut... Vrei să te 'nsori cu Lența?

Lipicescu. — Cum nu, cuconiță?... O ducă de starea 'ntei!

Tarsita. — Trebuie numai de cât să te declararisești astăzi, s'o uimești cu cuvinte de amoriu... să 'i rostești ceva din Eretocrit... Ai cetit pe Eretocrit?

Lipicescu. — Ba nu.

Tarsita. — Păcat! (în parte) Pe mine Neamuș m'aun

amețit cu Eretocrit... (tare) În sfârșit spune'ți ce'ți ști...
Altul în locul tău ar fi isbutit pînă acum.

Lipicescu. — Ei!.. păcatele mele!.. dac'așî fi și
cū crescut la Paris, ca domnul Radu, nu m'așî incurca
în vorbă cu duduile.

Tarsița. — Radu?.. el te 'ngrijește?

Lipicescu. — El... căci mi se pare că 'ți și place
duducăi... Știe franțuzește.

Tarsița. — Ți se pare că'ți place?.. numai atîta?..
Năucule, orbule, n'ai vădut, n'ai priceput că se iubesc
împreună?

Lipicescu. — Vai de mine!.. apoi ce mă fac eu?

Tarsița. — Nu te văita, că 'ți port eu de grijă...
Radu 'ți un impertinent ambițios, nesuferit... îl urîsc
din toată inima... M'au insultarisit asară la teatru, și
de cîte ori mă vede, mă tratarisește fără respect...
Vreū să 'mă răsbun, Lipicescule, și priu răsbunarea mea
să lucrez în interesul tău.

Lipicescu. — Să 'ți agiute Dumneșă, cuconiță...
dar' cum? Domnul Radu 'ți ocrotit de cuconul Ștefan
Stâlpeanu, și nime nu 'ndrîznește-a să atînge de dînsul,
nici chîiar Ministrul!

Tarsița. — Așa credî tu?.. Ei! dar ascultă: Lența
iubește pe Radu pentru că 'l socoate un om mai deose-
bit, mai presus de cît alții... însă sînt încredințată
că amorul ei ar scădea mult, s'ar stînge chîiar, cînd
Radu ar fi insultarisit, umilit în ochii ei, desonorat de
un om mișel care să nu vroiească a'ți da satisfacție.

Lipicescu. — Las' pe mine, cucoană... Eū îi sūnt omul.

Tarsița. — (în parte) Ce cîcoiū!.. Numai bun pentru rivala mea.

Lipicescu. — Înșă... dacă s'ar întempla să mă pâlmească el d'inaintea duduicăi; atunci eū rămân platcă...

Tarsița. — Și asta se poate... nu mă gândisem... Mijlocul cel mai bun îi s'el depărtăm pe Radu din Eși.

Lipicescu. — N'a vroi, cuconiță...

Tarsița. — N'a vrea el, vreū eū!.. Chiar astăzi am s'el ecspeduesc.

Lipicescu. — Fără poronca Stăpânirii?.. Nu se poate.

Tarsița. — (arătând hârtiea) Eaca poronca!

Lipicescu. — Ați căpētat-o?.. (ecsamină hârtiea) Îi o hârtie albă.

Tarsița. — Albă... dar' cole gîos nu veđi iscălitura Ministrului?.. Na, scrie tu de-asupra iscăliturii ordinul de arestuire și de ecsil, și dă hârtiea în mâna agăi... Pēn' în sară s'el fie Radu pornit spre Sēcul.

Lipicescu. — (luând hârtiea) Las' pe mine... Eū îi sūnt popa de-acum... am s'el călugăresc, cât ai đice: Tatăl nostru. A! 'mī-aū căđut drăguș la căuș.

(Se aude un vuet de trăsură.)

Tarsița. — Ce s'aude?

Lipicescu. — (căutând pe fereastă) Se 'ntoarce duduca de la visite.

Tarsița. — Vine Lența?.. Nu vreū s'el mă găsască aici... Es prin cabinetul lui Iorgu... Tu, Lipicescule,

urmează cum te-am povățuit: fă declarație, și 'ndată pe urmă aleargă la aga. (ese prin stânga, ținând în parte) 'MI-am răsburat!

SCENA IX.

Lipicescu, Elena.

Lipicescu. — (singur) Să fac declarație!.. Iesne 'Y de ȳis, dar' cum?.. N'am făcut de când sânt... doar' să parastuesc ca actorii de la teatru.

Elena. — (intrând prin fund) Domnule Lipicescu, acasă'Y tatăl meu?

Lipicescu. — Ba nu, ducă... (se turbură) ȳ dus la Curte... să facă... declarație...

Elena. — Ce?... (ride.)

Lipicescu. — Mă ertăȳi... nu știu ce spun... Mă simt amețit.

Elena. — Ești bolnav?

Lipicescu. — Ba nu... dar'...

Elena. — Cu-atăta mai bine, fiind că astăȳi avem masă mare... Mă duc degrabă să mă gătesc...

Lipicescu. — Duducuȳă...

Elena. — (oprindu-se) Ce voiesci?..

Lipicescu. — (în parte) Haȳt, într'un noroc! (cade în genunchi) Duducuȳă, fă'ȳi milă și pomână cu mine... care te ȳbesc... de mă prăpădesc... și nu știu cum să 'ȳi declararisesc, după cum vrea cucoana Tarsiȳa...

Elena. — (cuprinsă de mirare) Tarsiȳa!

Lipicescu. — Cucoana Tarsița 'mî vrea binele... Sînt un biet tîner cu inimă... și cu stare... și cu cin de spatarîu... Sînt mai bogat și mai boierîu de cît Radu... Nu mî lăsa 'n părăsire, duduca... și eî sînt ficior de oaminî.

Elena. — (în parte) Tarsița 'l-a indemnat?..

SCENA X.

Elena, Lipicescu, Stâlpeanu, Arbore.

Arbore. — (intrând prin fund) Ce 'mî vedură ochii!.. Lipicescu bate mătăni!

Lipicescu. — (în parte, spăriet) Na! c'am sfeclit-o... De-acu 's mort!

Stâlpeanu. — (înaintînd) Lenço, ce cată cîcoiul ista la picîoarele tale?

Lipicescu. — (în genunchi, întinînd mînile) Duduca, fă'ți milă și pomană...

Elena. — Moș Stefan... s'a inamorat, sermanul! de cameriera me, și 'mî-o cere de nevastă.

Stâlpeanu. — Așa?... apoi dă'î-o, sêrmanul, că 'sî potrivîți împreună.

Arbore. — (în parte, cu prepus) Bizzz!

Stâlpeanu. — Lipicescule, mergi de 'ți scoate pecîl... Te-oî cununa chîar eî, băete.

Lipicescu. — (sculîndu-se) Sêrut mînile, milostive... (eșînd, în parte) Din mare primejdie m'aî scăpat duduca... Am asudat... Haî la aga.

Elena. — (pe gânduri, în parte) Care 'i-a fost planul Tarsiței?

Stâlpeanu. — Lențo, n'au venit încă nici un mușafir?.. Eă sânt cel întăi?

Elena. — Așa se cuvine, moș Stefane... Ai fost tot-de-a-una și ești în fruntea tuturor.

Stâlpeanu. — Draga moșului!.. ce guriță plină de miere!.. Dar' tu nu te gătești?.. Acuși aă se 'nceapă a veni poftiții la masă.

Elena. — N'ăși voi să te las singur, moș Stefane.

Stâlpeanu. — Nu te ocupa de mine, draga mea... Rămân cu Arbure... Hai, mergi de te fă mândră.

Arbore. — Ca Ileana Cosinzana.

Elena. — Mă duc, și vin îndată. (ese prin dreapta.)

Stâlpeanu. — Ce bujorel de copilă!.. par' că 'i primăvara 'n picioare... te întinercește numai cătând la dânsa.

Arbore. — Brândușă, cucoane, brândușă.

SCENA XI.

Stâlpeanu, Arbore, Hêrzobeanu, Vitezovicî, Evghenidis.

Hêrzobeanu. — (întrând prin fund) Poftim, boierî... A! vere Ștefane, îți mulțemes c'ai priimit să vii la masă... Pașa dorește mult să te vadă.

Stâlpeanu. — Ne cunoaștem împreună de la Țarigrad

Arbore. — Cucoane Iorgule, aveți un Pașă la masă astăzi?

Hêrzobeanu. — Dar, uncheșule; un Pașă cu trei tuțuri.

Arbore. — De-acca ai scos portretul împăratului ș' ai pus pe-a Sultanului?

Hêrzobeanu. — Se 'nțeleg... Așa cere politica.

Arbore. — A fi cerând... dar' nu mă dumeresc bine...

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha... Nu pricepe creștinul... El știe numai să se 'nchine pe la icoane.

Arbore. — Apoi dă... să am ertare... fie care se 'nchină la icoanele sale.

SCENA XII.

Cei de'nainte, Tarsița, Neamuș.

Hêrzobeanu. — (în parte) Eaca și icoana mea! (merge înaintea Tarsiței) Poftim, cucoană Tarsiță. Cât sânteti de amabilă c' ați venit!... Vădându-vă Pașa a să se creadă în rațul lui Mohamed.

Tarsița. — Ce se potrivește...

Neamuș. — (în parte, cu gelosie) Prea multe complimenturi!

Tarsița. — Dar' Lența unde 'i?...

Hêrzobeanu. — Eat'o că vine.

SCENA XIII.

Cei de'nainte, Elena (ese din apartamentul ei.)

Hêrzobeanu. — Lenço, eată cucoana Tarsița care 'ntreabă de tine.

Tarsița. — (înaintând spre Lența) De mult nu te-am vădut, surioară... Ce frumușică ești!.. Ce tualetă de *bon ton!* (în parte) Nu 'i merge.

Elena. — (trecând alături cu Tarsița, se apropie de Stâlpeanu) Moșule Stefan, cum mă găsești?.. Sînt după placul matală?

Stâlpeanu. — În ochii mei, drăguliță, ești tot-de-a-una o floriciță.

Arbore. — Ghiocel, cucoane, ghiocel.

SCENA XIV.

Cei de'nainte, Stolnicul, Pașa.

Stolnicul. — (deschidînd ușile din fund) Ecselenția Sa Mustafa Pașa. (ese.)

(Toți afară de dame, Stâlpeanu și Arbore, se răpedu înaintea Pașii. Pașa intră închinându-se turcesce.)

Hêrzobeanu. — Ecselenție, dați'mi voie să vă prezentez pe fiică-mea Elena.

(Elena se închină grațios.)

Pașa. — (făcînd temenea) *A!.. ghîuzel... ghîuzel...*

Hêrzobeanu. — (presentînd pe Stâlpeanu) Vêrul meu, hatmanul Ștefan Stâlpeanu.

Pașa. — (cu bucurie) *Ha... a... a! Stefan efendi... Hoș gheoldum, efendi?... Kefinis ei?..*

Stâlpeanu. — Mulțimesc, *efendi*... și dumneata?

Pașa. — *Allah amanetoolu*... (dând cu ochii de portretul Sultanului, se închină respectuos.)

Hêrzobeanu. — Portretul Padișahului Abdul Medjid, suzeranul nostru.

(Toți afară de dame, Stâlpeanu și Arbore, facă temenale portretului.)

Pașa. — *Aferim*... *aferim*...

(Se aude sgomot între cultsele din stânga.)

Hêrzobeanu. — Ce este?

SCENA XV.

Cei de'nainte, Radu, Lipicescu, Slugărică; pe urmă Stolnicul.

Lipicescu. — (afară) Stăi, nu 'i voie de intrat.

Radu. — (afară) În lături, cîcofule.

Toți. — Ce este?

Radu. — (intrând agitat) Domnule Ministru! vin să reclam în contra agenților poliției. Voiesc să m'aresteze... 'Mi-aș călcată casa și mă alungă ca pe-un criminal.

Stâlpeanu. — Să te-aresteze!.. din a cui poroncă?

Slugărică. — Din ordinul domnului Ministru...

Stâlpeanu. — Tu?... vere Iorgule?

Hêrzobeanu. — Eă?... nici n'am gândit... (lui slugărică) Cine 'ți-aș adus ordinul meș?

Slugărică. — Șatrariul Lipicescu aș venit și 'mă-aș spus, din partea ecseleției voastre, ca să pun mâna pe domnul Radu.

Hêrzobeanu. — (lui Lipicescu) Tu?... ai îndrăznit?

Lipicescu. — Dar... n'ați hotărîtă dumnevoastră astăzi în Sfat ca să 'nchideți *bonjurisții* la monăstire?.. Domnul Radu 'y un răsvrătitoriu... locul lui îi la temniță, nu prin casele boierilor, ș'ancă mai puțin aici. (inaintând spre Radu) Domnule, nu ești poftit la masă, nu poți rămănea în salon... Afară.

Radu. — (indignat) Ticălosule!

Tarsița. — (cu intenție) Adevărat îi că nu 'y invitat?

Elena. — (inaintând spre Radu) Domnule Radu, vă rog să 'mă dați brațul ca să mă duceți la masă... Veți fi cavalerul meu.

Radu. — (cu recunoștință) Domnișoră... (se apropie de Elena.)

Stâlpeanu. — Bravo, Lență... (întorcându-se către Lipicescu) Cât pentru tine, cîcociule, acu să eși din casa vărului Iorgu, și să nu te mai arăți pe-aici... eși!

Lipicescu. — (obraznic) Nu priimesc porocî de la dumnea.

Hêrzobeanu. — (cu autoritate) Eși!

Stolnicul. — (deschidînd ușile din fund) Poftiți la masă.

Hêrzobeanu. — (Pași) *Buŭur, efendi...*

Pașa. — *Peki.* (dă brațul Tarsiței și ese.)

(După Pașa trece Radu, dănd brațul Elenei, apoi cețea-l-alți invitați, afară de Arbore.)

Neamuș. — (incet lui Arbore) Giupăne Arbure, ai perdut procesul cu banul Vulpe. (ese.)

Arbore. — Stați-ar în gât!

SCENA XVI.

Arbore, Lipicescu.

Lipicescu. — (abătut) Afară!.. sînt dat afară... eă!

Arbore. — Ei!.. Lipicescule, așa'î că s'ău adevărit vorba Romănuului: Nicî din talpă cerc de bute, nicî dip mojie om de frunte... Pățiși rușinea chîar d'inaintea Pașii... Ce-a dice Sultanul?

Lipicescu. — (furios) Hei!.. meșter îi dracul!.. Le-oî arăta eă cine 'î Lipicescu!.. (scotînd o hărtie din buzunar și arătînd-o publiculu) Eaca arma rîsbunării mele! (ese.)

Arbore. — Ce dice?... Bun îi de 'nfundat in Ocnă... împreună cu aga Neamuș care-aă vîndut pe bîețiî ră-dîși luî Vulpe... Hai de-acum la moșie, Arbure sîrmane. Aă venit vremea sî ne-apărăm dreptul cu parul... La parî, Romăni! (ese.)

(Cortina cade.)

ACTUL IV.

Același decor; cele trei uși însă din fund sînt deschise și lasă să se vadă salonul de alături luminat pentru bal; pe părăți, în fața publicului, se vîdă portretele împăratului Nicolae și a Sultanului; candelabrele sînt aprinse, și musica militară e așezată între culise.

SCENA I.

Princesa și Postelniceasa (pe o canape în stînga pe planul I),
Viteazovici, Evghenidis și Neamuș (jocî preferanțul la o masă, mai în fund); Tarsița (pe un fotoliu în dreapta), Hêrzobeanu (în picioare lângă Tarsița. În salonul de alături mai multe grupe de dame și cavaleri. Lachei în livre portî tablale cu înghețate, etc.)

Evghenidis. — *Protos.*

Neamuș. — *Defteros.* (în toate scenele pîndesc cu gelosie mișcările Tarsiței și ale lui Hêrzobeanu.)

Viteazovici. — Nouă 'n cupe cu onori mari.

Princesa. — *Mon cher Georges*, te complimentez... Balul e splendid!.. Nici la prințul Meternich n'am vîdut mai elegante toalete.

Hêrzobeanu. — Ađi îi điaua de naștere a Lențiî, prințesă... Balul e al ei, și am nădejde că ne vor face cinste să vie atât consulul rusesc cît și Mustafa Pașa.

Princesa. — (privind portretele din fund) A!.. în adevăr; ar fi trebuit s'o găcesc după galerica de portreturi ce ornează salonul.

Hêrzobeanu. — Așa cere politica.

Princesa. — Și politeța... Dumneta, ca om politic

și politicoș, al simbolizat astfel amiceia protectorului cu suzeranul nostru, alieanța Rosiei cu Turcia... Bravo! diplomatule!... (căutând înpregătur) Dar' balul e în adevăr foarte brillant, și ceea ce 'mă place a constata, este că și la noi a început a presida un ton elegant în adunări. Nu ca mai 'nainte, când cavalerii intra în saloane cu ciubote nevăcsuite și cu ciubuce aprinse.

Hêrzobeanu. — (vesel) Asta se făcea, prințesă, ca un soiu de omagiū cătră dame... le tēmtea ca pe niște dumneqēite.

Princesa. — Frumos omagiū!.. Bietele divinității era afumate și svēntate...

(Toți ridă.)

Hêrzobeanu. — Trebuie însă ca să mărturisim, prințesă, că dacă obiceiurile societății s'aū mai poliitū, dacă *bontonul* s'aū introdus la noi, meritul e al dumnevoastră.

Princesa. — Și al generației nouă crescută în străinătate... Amū găsitū bunī aucsiliari în damele june și în junii cavaleri de astădī... în *bonjuriști*, precum îi numiți dumnevoastră.

Evghenidis. — *Protos*.

Viteazovicī. — Himm!.. Nouē 'n cupe cu *bonjuriști* mari.

Neamuș. — Ear'!

Tarsița. — (încet lui Hêrzobeanu) Prințesa are dragoste de bunică pentru *bonjuriști*.

Princesa. — Ai spus vr'o rēutate... cu spirit, cu-coană Tarsiță?

Tarsița. — *Pardon*, prințesă... nu 'mă-ași permi-

tarisi... Am observarisit lui domnu Ministru, că dumnealui nu prea are a se lăuda cu protegeații dumnevoastră.

Princesa. — Pentru ce?

Tarsița. — Pentru că 'sü nesupuși... cam tulburători...

Postelniceasa. — Asta 'i așa... Nu 'sü prea duși la biserică.

Tarsița. — Nerespectuoși.

Princesa. — Curios lucru!.. Mie nu 'mă-au lipsitü nici o dată de respect... Nu știu dacă dumnevoastră v'ați ecpusü?..

Postelniceasa. — Ba, ferească Dumnedeu! . dar' eü una mărturisesc că mi'ï frică de denușii. Aud în toate zilele o mulțime de isterii care mă sparie... Ba se ucidü între ei la duel... Ba *katigorisescü* miniștrii... Ba se laudă c'or să facë revoluții!.. Știu atâta că de câteva nopți nu dorm liniștită.

Tarsița. — Nici eü.

Princesa. — Curios lucru!.. eü n'am nici o grijă, și dorm dusă.

Viteazovicî. — Rău faci, prințesă.

Princesa. — Dorm în pace, domnule colonel, pentru că ordina publică este încredințată unui militarü viteaz care a asistat la asediul de la Varna.

Viteazovicî. — Himm!.. Nouë 'n cupe cu onori mari.

Neamuș. — Ear'?

Evghenidis. — Ce noroc!

SCENA II.

Ceț de'nainte, Stâlpeanu.

Princesa. — Vină, vere Ștefane, în agiutoriu! meu ca să apărăm pe bieții tineri... care 'să acușați de lucruri monstruoase.

Stâlpeanu. — (salutând și mergând să serute mâna princesei) Mai bun advocat de cât dummeta, verișoară, nu pot să găscă ei... Ai trăit prin țeri civilisate și aprețiez oamenii civilisați.

Princesa. — Vra să dică, ții cu mine?

Stâlpeanu. — Se 'nțelege... Mie 'mă placă apucăturile tinerilor, de și poate unele idei ale lor sântă cam nepotrivite cu starea 'n care ne aflăm astăzi... dar' în sfârșit ce vreă ei?... Vreă binele obștesc, vreă progres.

Evghenidis. — Progres pripit...

Neamuș. — Progres nebun.

Viteazovică. — Progres franțuzesc.

Tarsița. — Progres obraznic.

Postelniceasa. — Progres care 'mă alungă somnul.

Princesa. — Ha, ha, ha... Sântei admirabil...

Postelniceasa. — Dummeta riđi, prințesă, pentru că nu cunoști ca mine ce se pitrece 'n târg... Bărbatul meu, Evghenidis, ca Postelnic, știe multe și 'mă-aă destăinuit...

Evghenidis. — Tacă, soro, nu divulgariși secreturi de Stat.

Postelniceasa. — Ce să tac?... Nu 'mă-aă spus însuși c'aă străchieat lumea și că ne găsim pe-un... cum aă đis? pe-un balcon?

Evghenidis. — Un vulcan.

Postelniceasa. — Fie și vulcan... că de ați pînă mîni poate să izbucnească o răscoală?... Și apoi vreți să dorm în pace?... N'ați observarisitū de ați dimineață o mișcare mai deosebită pe uliți?... Mă dusesem la Leiba Grosu din dughenile Mitropoliei pentru ca să cumpăr o ștofă de patrahire pentru biserica de la țară, și de-ablea vezeteul aū putut răsbate de multă lume.

Princesa. — Ce era, vere Ștefane?

Stâlpeanu. — Se trata la obșteasca Adunare chestiea jidanilor, și 'n adevăr Ulița-mare era inghesuită de oameni.

Postelniceasa. — Așa'î?... și chiar astă sară, viind aici la bal, n'ați remarcarisitū grupe de oameni pe la rēspintenî? (se scoală agitată) Of!... oîū sē mor de lipsă de somn!... Am presimțiri care nu mă 'nșală... Imi țiu urechea stângă de trii zile...

Princesa. — (sculându-se) Ha. ha, ha, ha!... Soarta noastră atîrnă de urechea Postelnicesei... Frumos cercel!

Viteazovicî. — Nouē 'n cupe cu cercei mari.

Evghenidis și Neamuș. — Ear'!... Breee!...

(Termină lute partida și se scolū de la masă.)

SCENA III.

Cei de'nainte, Elena (ese din dreapta în toaletă elegantă.)

Princesa. — Eaca și Lența! regina balului!... Vin' la mine, *mademoiselle*, să te ecsaminez dacă meriți titlul de regină?

(Elena se închină la adunare, apoi se apropole de princesa.)

Princesa. — Ean să videm... toaleta'î perfectă... coafura de minune... ochii limpedi și strălucitori de veselie... așa, cum aș dori s'o am eu însămi... totul încântător!... Vin' să te serut, ângerașule... Nu 'mi pare rău de trecut, când vîd prezentul atît de frumos. (serută pe Elena care'î serută mîna.)

Tarsița. — (în parte) Ce anostie!

Elena. — Prezentul e fericit de aprobarea unei persoane care reprezintă trecutul în tîntă nobleța lui.

Princesa. — (cu dragoste) Scumpa mea... de 'mî-ai fi noră, eu 'ți-aș fi mamă, nu soacră... Dar' se 'ncepe valțul... Treci iute 'n lumea plăcerilor... mergi ca să te-admire cu toții... Nu'î locul tîu aici p'între moșnegi și... babe. (privesce cu coada ochiului la Tarsița.)

Tarsița. — (în parte, atînsă) Babe!

Postelniceasa. — (în parte) Babe!

(Musica escută un valț.)

SCENA IV.

Cei de'nainte, Radu (vine din salonul din fund.)

Radu. — (aproplîndu-se de Elena) Domnișoră, vî rog să 'mî faceți onorul de a'mî acorda un tur de valț.

Elena. — Cu multă plăcere, domnule Radu... Îmi permiteți, dîmnă princesă?..

Princesa. — (îmitînd-o) Cu multă plăcere, domnișoră Lența.

(Radu dă brațul Elenei și esî împreună.)

Tarsița. — (în parte, cu cîudă) Ean privește'î!

Princesa. — Hai, cucoanelor, să videm regina dănsând.

Tarsița. — (încet lui Hêrzobeanu) Peste cinci minute
să te găsească aici... am să 'ți vorbesc.

Hêrzobeanu. — Voi fi.

(Toți se duc în salonul balului. Viteazovici dă brațul princesei,
Evghenidis Tarsiței și Neamuș Postelnicesei.)

SCENA V.

Hêrzobeanu, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — Stăi, vere Iorgule... avem două vorbe
'mpreună.

Hêrzobeanu. — Bucuros, vere... dar' ași vrea să
ved dacă n'a venit consulul și Pașa...

Stâlpeanu. — N'a venit, și poate că nici vor veni.

Hêrzobeanu. — Te 'nșeli... 'Mi-au făgăduită acum
trii zile...

Stâlpeanu. — Fie!.. Ascultă: Lucrurile merg rău,
poporu'î neliniștit, tinerimea indignată, Vodă îngrijit, con-
suliî fin sfaturî între ei...

Hêrzobeanu. — Ai vădut pe Vodă?... Când?

Stâlpeanu. — Pe la patru ceasuri... S'a arătat
pornit asupra tinerimei și nemulțemit de miniștri... Știi
că toată ziua orașul a fost în picioare pe uliți, aștep-
tând hotărîrea Camerii în chestia jidanilor, și Camera
a făcut greșala să voteze propunerea miniștrilor... Pe
la două după ameață, o deputăție din popor, compusă de

țineri, s'aŭ prezentat la Curte ș'aŭ cerut schimbarea agăi și chîr... a Ministeriului... O știi?

Hêrzobeanu. — Și ce le-aŭ rêspons Vodă?

Stâlpeanu. — Le-aŭ făgăduit că va chibzui... va lua măsuri... dar' nu le-aŭ ȃis nimic hotărîtor... N'aŭ luat nici un angagement...

Hêrzobeanu. — Și nici n'a lua, cât a afla c'aŭ fostu la balul meu Pașa și consulul.

Stâlpeanu. — Nu te-adimeni, vere, cu năluciri... Ați câștigatŭ neîncrederea țerii prin o mulțime de acte arbitrare, creȃnd că, fiind la putere, v'e este totul er-tat... Lumea țipă și are dreptate...

Hêrzobeanu. — Țipe cât 'i-a plăcea... Ce ne pasă?

Stâlpeanu. — Nu vorbi copilării, că ești om că-runt... Nu știi că țipetul unui popor îi mai puternic de cât tunetul, că el rêstoarnă cetăți și munți, când îi pornit din durere? Deschideți ochii, căci orbirea duce la peire.

Hêrzobeanu. — Vrei să mă 'ngrozști ca pe-un co-pil, dar' nu 'ți-ai găsit omul, vere... Aștept pe consu-lul și pe Pașa la bal... Prezența lor va fi pentru mine un sprijin în contra paraponului domnesc... Cât pentru norod, avem slujitori, avem soldați... Omŭ ști noi s'e'l aducem la supunere.

Stâlpeanu. — Dec Dumneȃu s'e nu v'e trediți din amețală prea târziu... Eŭ 'ți-am arătat primejdia... fă cum te-a povățui mintea ca s'o înlătorezi în inte-resul liniștei orașului ș'a țerii... (voiesce s'e easă.)

SCENA VI.

Stâlpeanu, Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — Cucoane Ștefane, vă poștește 'ndată Mărica Sa Vodă la Curte.

Stâlpeanu. — Pe mine?.. Ce să mai fie?.. Merg...

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitariu, n'aũ venitũ ancă Pașa și consulul?

Slugărică. — Nu ancă, eceselenția voastră.

Stâlpeanu. — Pare-mi-se că 'i aștepți in zădar, vere... Mă duc și vin ear'... (cse.)

Hêrzobeanu. — Du-te, vere, și s'e'mi spu'i ce 'i vorbi cu Vodă.

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — (in taină) Eceselenție.

Hêrzobeanu. — (preocupat) Ce este?

Slugărică. — Dați'mi vole să vă raportarisesc că s'aũ întemplatũ multe neorëndueli in oraș.

Hêrzobeanu. — Când?

Slugărică. — Acu 'n spre sară... Tătărășeni s'aũ coboritũ din mahalaoa lor cu ciomege și spargũ capetele jidanilor pe uliș. Ei s'aũ dusũ de-aũ stricatũ cu bolovanĩ geamurile lui *ki* Zaharaki, și pe Leiba Kana il cantă ca s'e'l arunce in Bahluiũ.

Hêrzobeanu. — Cum se poate?.. Mojicii aũ indrẽznitũ?..

Slugărică. — Pe Ulița-mare, pin Târgu-de-sus și pin Sfânta-Vineri se primblă cete de oameni care pară turbați, și chiar aici, la poartă, sântă adunați vr'o sută.

Hêrzobeanu. — (ingrijit) O sută! .. și ce vreă?

Slugărică. — Nu știu bine, dar' p'ntre dênșii am zărit pe șatrariul Lipicescu și 'l-am auđit ațițând no-rodul in contra miniștrilor.

Hêrzobeanu. — Lipicescu!

Slugărică. — Ce 'mă poronciți să fac, eceselenție?

Hêrzobeanu. — Nu te-ai priceput pên'acu, man-gositule?.. İea 'ndată slujitoriı agiei și 'mprăștie mo-jicii cu bicele... Cât pentru Lipicescu, să 'l prindeți și să mi 'l aduceți aici... Haı degrabă... nu holba ochii la mine... Mergi de te-arată vrednic.

Slugărică. — Ascult. (ese.)

Hêrzobeanu. — (singur, se preumblă turburat pe scenă) Să aibă dreptate vărul Ștefan?.. Să ne găsim oare 'n agiu-nul unei revoluții?.. Revoluție la noi!.. Ce-a ȃice con-sulul?.. Ce-a ȃice Pașa?.. Trebuieșcū luate măsuri as-pre... Trebuie să mă consultarisesc cu colegii mei, cu Evghenidis, cu Viteazovicı... (privind in salonul din fund) Ha!.. eată 'ı colo, aproape de consulul grecesc... mă duc să le fac cunoscut... .

SCENA VIII.

Hêrzobeanu, Tarsița.

Tarsița. — (pe pragul ușiı din fund) Iorgule... .

Hêrzobeanu. — Aud? .

Tarsita. — Vin' incoaci... Privește, mă rog... colo... lângă fereastră, pe duduca Lența cu domnișorul Radu, cum se blizescă împreună... Nu se lasă unul de altul...

Hêrzobeanu. — Și ce rău găsești dumneta?

Tarsita. — (coborînd în scenă) Rêul că 'î vorbește lumea și te *katigorișește* pe dumneta ca pe-un părinte fără prevedere... Toți se 'ntreabă cu mirare, ce caută Radu 'n casa dumnitale?... Ce 'l autorisază a fi într'o relație așa de... strînsă cu Lența?... Frate nu 'î e, vêr nu 'î e... prin urmare ce 'î?... Logodnicul ei?... Amorezatul...

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsiță, Lența mea aș priimit o creștere care-o va opri tot-de-a-una de-a sê abate din calea bunei cuviinți, și care-o pune mai presus de toate bănuiele.

Tarsita. — Nu mă 'ndoesc, Iorgule... dar'... știî... gura lumii numai pămîntul o astupă... Cu ce drept Radu se găsește 'n casa dumnitale ca 'n casa lui?

Hêrzobeanu. — Radu aș fost crescut din copilărie cu Lența... Ei sîntu ca doi frați.

Tarsita. — Frați... frați. Eă nu m'ași încrede 'n asemenea frăție.

(Începe a sê auți sub fereastă un vuet surd și depărtat.)

Hêrzobeanu. — Ce s'aude?... poate că vine conșulul?... (merge de se uită în fund.)

Tarsita. — (în parte) Ce are 'n astă sară?... Îî îngrijit, tulburat... (tare) Iorgule!

Hêrzobeanu. — (intorcîndu-se) Aud?

Tarsita. — Ce ai, scumpul meu?... Ești neliniștit... pe gânduri.

Hêrzobeanu. — Nimic, nimic.

Tarsîța. — Poate că te-ai măhnit de proșesul ce se dice că vrea să 'ți facă Lipicescu?

Hêrzobeanu. — Un proșes mie?.. Lipicescu?.. Cine-aŭ spus așa bazaconie?

Tarsîța. — Bărbatul meu, asară, 'mî-aŭ dat a înțelega că Lipicescu ar fi pretindarisit că 'i ești dator cu o sumă *simandikoasă*.

Hêrzobeanu. — Eŭ?... lui?... fleacurî... N'am să'î dau nici o para. El din contra are socotelî cu mine pentru toți banii ce 'i-aŭ trecutŭ prin mîni, cât aŭ fost în slujbă la mine.

Tarsîța. — Nu știŭ... se vorbește de-un sinet al dumnitale de 30,000 de galbinî, care s'ar găsi în mînile lui Lipicescŭ.

Hêrzobeanu. — Un sinet?... 30,000 de galbinî?.. Ha, ha, ha, ha... Frumoasă poveste!

Tarsîța. — Nu 'ți face cruce, Iorgușorule... poveștile din ziua de astăzi s'adeverescŭ câte-odată... Bărbatul meu aŭ și vedŭt sinetul.

Hêrzobeanu. — Aș'!.. a fi avut orbul găinilor.

(Un nou vuet se aude afară în depărtare.)

Tarsîța. — (în parte) Nu crede!..

Hêrzobeanu. — (tresărînd) 'Ear'?.. (se apropie de salo-nul din fund) Nu... încă n'aŭ venitŭ!.. oare ce 'i impedică? (se întoarce posomorît.)

Tarsîța. — Iorgule... ai ceva care 'mî tălnuești... Nu ești în apele dumnitale...

Hêrzobeanu. — N'am nimică... dŭșŭ... crede-mă.

Tarsița. — (luându-l de braț) Iorgușorule... par' că nu mai ai încredere 'n mine, și asta 'mă sfășie inima... Eă care te iubesc cum n'am iubit pe nime 'n lume!... eă care-ași vrea, cu prețul vieții mele, să te ved fericit!... ascultă-mă: Nu nesocoti cuvintele mele... Știu de sigur că te-amenință o mare supărare... o nenorocire chiar.

Hêrzobeanu. — Pe mine?

Tarsița. — Dar! scumpul meu... De când 'l-ai dat afară pe Lipicescu, 'ți-ai făcut un dușman primejdios... El acum îi boierii de starea a doua, căci îi spatariu.

Hêrzobeanu. — Șatrariu, vrei să ții?

Tarsița. — Ba spatariu!... 'ȳ-am vedut decretul... Are bani... mai mulți poate de cât dumneta... Are ș'o moșie...

Hêrzobeanu. — El?

Tarsița. — El... Are trecere la boierii divaniști... Se țice că 'i bine priimit de însuși Pașa... Precum ved, s'au ridicat și el între oameni, și-a-ă dobândit o poziție destul de 'naltă... Nu trebuie desprețuit... Dacă 'i ade-verat că posedarisește un sinet de 30,000 de galbină, n'ar fi lucru de mirare să câștige procesul și să 'ți dee astfelu o lovire serioasă 'n avere!

Hêrzobeanu. — N'am grijă.

Tarsița. — (cu dragoste) Iorgușorule... ascultă-mă pe mine, căci mă 'nteresez mai mult de mata de cât chiar de mine insami... O știi...

Hêrzobeanu. — (pêtruns, serută mâna Tarsiței) O știi, surioară.

Tarsița. — De cât să te eșosporisești a fi tras în giudecată... a fi supărat... a fi calicit poate... Mai cu minte-ai urma ertând pe Lipicescu, dacă îți-ai greșit... Mai măreț ar fi din parte-ți să 'l tratarisești ca pe-un om de casă, ca pe-un copil crescut de dumneata; să 'l agiți a să 'nălța pe scara socială, să 'l scoți la neamuri, să 'l însori c'o fată de boierii... chiar și c'o fată din *protipenda*...

Hêrzobeanu. — Cum?..

Tarsița. — Căci urmând astfel. ai să fii admirarisit de lume. Toți ai să ție, cu toată dreptatea: Cât de mare, cât de *evghenist*, cât de puternic îi Vornicul Iorgu Hêrzobeanu, dacă cireacii lui agiungă boieri mari!

Hêrzobeanu. — Poate să ai dreptate, draga mea Tarsiță.

Tarsița. — Am, Iorgușorule, nu te 'ndoi, căci îți grăesc din adâncul inimii... din dragoste...

Hêrzobeanu. — (serutându-i mâna) Scumpa mea!... odorul meu!

(În tot timpul scenei acesteia, Neamuș se ivesce pe la ușile din fund și urmăresce cu ochii pe Tarsița.)

SCENA IX.

Tarsița, Hêrzobeanu, Neamuș.

Neamuș. — Frumos!.. bravo, cucoană Tarsiță!.. bravo, cucoane Iorgule!

Tarsița. — (în parte) Bărbatu-meu!

Neamuș. — Vă retrageți de-oparte din bal ca să vă

dismierdați; ca să vă cînguliți ca doi hulubași. A!.. de mult vă pîndeam eu... În sfîrșit v'am prins!

Hêrzobeanu. — Se poate... dar' te rog... nu răcni... nu face scandal.

Neamuș. — Știu eu cum să mă port în adunare. (tare) Cucoană Tarsița...

Hêrzobeanu. — Mai incet, te rog...

Neamuș. — (apropiindu-se de Tarsița, îi dîce furios dar' mai incet) *Kera mu*, mîni vom merge la Dicasterie.

Tarsița. — Alecule...

Neamuș. — Tacî, mułere neruși...

Hêrzobeanu. — Mai incet, mai incet.

Neamuș. — (incet) Tacî, mułere nerușinată... De mîni nu 'i mai fi agoae.

Tarsița. — Ah! (cade pe fotoliu în dreapta, cu batista la ochi.)

Neamuș. — Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule...

Hêrzobeanu. — Siss!

Neamuș. — (incet) Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule... așteaptă-te la o rîsbunare de care te 'i simți cât îi trăi.

Hêrzobeanu. — Să nu te 'mpingă pîcatul, că te dau afară din presidenție.

Neamuș. — Mai degrab' îi cădea tu din Minister de cât eu de pe scaunul de president, și pîn' atunci am să te rad în proșesul tîu cu Lipicescu, să te osîndesc a 'i plăti 30,000 de galbinî.

Hêrzobeanu. — Cum?... ecsistă acel sinet?

Neamuș. — Ecsistarisește!.. A! cucoane Iorgule, m'ai necistit?.. am.să te calicesc.

Hêrzobeanu. — Sîss!

Neamuș. — (cu vocea înnădușită) Să te las lipit pă-mêntului.

(Se aude afară un șgomot mai accentuat. Musica încetează.)

SCENA X.

Princesa, Postelniceasa, Elena, Radu, Evghenidis, Viteazovicî, Tarsița, Neamuș, Hêrzobeanu, Vulpe, Trufandachi, Lipicescu, invitați, popor.

Poporul. — (afară) Ho... ho!.. Capra... Prindeți capra, măi...

Trufandachi. — (afară) Ah!.. *aman!.. aman!..*

Poporul. — (afară) Aă scăpat țapul... ha, ha, ha...

Trufandachi. — (afară) *Epanastasis!..* (întră în salonul din fund, strigând): *Epanastasis, arhonta.*

Vulpe. — (alergând după Trufandachi) Răscoală... săriți... agiutorii!..

Toți. — (în salonul din fund) Ce este?.. ce este?.. răscoală!..

(Vină spărieții în salonul de pe scenă. Mulți dispară în toate părțile.)

Hêrzobeanu. — Răscoală?.. Fugi, Tarsița, în cabinetul meu...

(Tarsița fuge în stînga.)

Trufandachi. — (în uniformă de prefect, fără șapcă și fără sabie 'n teacă) Unde 'î *eklambrotato* Ministro?

Hêrzobeanu. — Trufandaki?... prefectul de Hirlău!

Trufandachi. — *Epanastasis, bei mu... ke la ținuturi, ke la mosiile, ke aiçe la Iasi.*

Hêrzobeanu. — Cum?

Trufandachi. — Țarani s'a sculato... tirgoveți s'a sculato... m'a alungato... m'a...

Hêrzobeanu. — Unde?

Trufandachi. — La mosie la Arbureni, *ke aiçe la porta evgheniei voastre.*

Toți. — Aici, la poartă?

Trufandachi. — *Neski... m'a rapito to spati.*
(arată teaca goală.)

Vulpe. — Și mie șlicul din cap... niște blăstemați de pe uliți.

Trufandachi. — *Neski, neski... hoți!... Eniçeri!... Eū cu arhon Vulpe veneam in fuga mare de la Arbureni ca se ne zaluimo che s'a rasvratito țarani.*

Toți. — Cum se poate?

Trufandachi. — *Neski... de-abea am scapato de la munele lor si am dato aiçe peste alta belea... Cum diçe vorba: Am scapato de draco si am dato peste taso dimisale...*

Hêrzobeanu. — Nu vè 'nțeleg... țarani?... țirgoveții?... dracu?... tată-sëu?... Tălmăciți-vè curat.

Trufandachi. — *Bei mu, la Arbureni...*

Vulpe. — Las' sè spun eū... la Arbureni...

Trufandachi. — *Ohi, eū... La porta ecselenției voastre.*

Vulpe. — Nu așa... la poartă... ba la moșia rădășilor... cum s'ar prinde...

Hêrzobeanu. — Ei bine!.. La Arburenî ce s'aũ întemplat?..

SCENA XI.

Cei de'nainte, Arbore (se arată în fund.)

Arbore. — Eată ce s'aũ întemplat, boierî dumnevoastră!.. Să v'o spun cũ.

Totî. — Moș Arbure... grăește... grăește...

Arbore. — (inaintând în mijlocul scenei) Dumnealũ, banul Vulpe... îl cunoașteți?... Eată 'l! priviți 'l bine... Așã'î că 'și poartă numele 'n fațã?... Dumnealũ 'î vecin de moșie cu rădășii din Arburenî, și ca Vulpoiũ și ca vecin s'aũ pus la pândă de mai mulți anî ca să hrăpească pământul bieților locuitorî... că mare dulce 'î, se vede, bucățica săracului în gura bogatului!.. când mai cu samă bogatu 'î pravoslavnic ca dumnealũ, om cu frica lui Dumneđeũ, care se spovăduște și se 'mpărtășește de cincî orî pe an!.. S'aũ cercat cu binele... cum s'ar prinde... s'aũ gudurat pe lângă români doar' 'î-a înșela, după obiceiũ; dar' eșind abraș, aũ luat în sfêrșit calea lungă și sucită a giudecății... Pe la mijlocul calei aũ dat de-un pehlivan cucuet tocmai sus... sus pe scaunul presidenției Divanului domnesc. . Înțelegeți de cine 'î vorba?

Neamuș. — De mine?

Arbore. — D'apoî de cine?.. de Nastratin Hogea?.. Marele aga Neamuș... ș'aista 'i mare din păcate!.. Aga Neamuș de cum aû prins la mână șușaneoa dreptățîi, 'și-aû ȑis in gîndul lui: Dumneȑeu 'mî-aû dat doue braçe... pentru ce?.. pentru ca sê ieû cu-amêndouê mânile, și 'n dreapta și 'n stînga, și de la Stan și de la Bran, și de la creștin și de la păgân... Creștinul sînt eû, boierî, și păgânul, banul Vulpe!.. Cum aû ȑis, aș aû fîcut... Aû luat de la mine patru sute de galbinî, fîgăduindu'mî glasul dumnisale, și pe de-altă parte cincî sute de la Vulpe, fîgăduindu'î cî 'i-a fîco maîoritate in Divan.

Neamuș. — Mincîunî!

Arbore. — Sê se sgârcească mâna celui care-aû luat banii?.. Rêspunde!.. Ș'aș a cumpîna dreptățîi aû tras in partea celui fîră dreptate!.. Nu trecu o sêptemîna, și Stîpînirea milostivă trimise poronci de 'mplinire ispravnicului de Hirliu, lui *kir* Trufandaki... Vreȑi sê 'l videȑi, boierî?.. Eată'!.. Nu 'i frumos, da 'i șiret... Dumnealui aû fost halvagiû vestit peste Dunăre, și prin urmare d'incoaci de Dunăre aû fost chitit ca numai bun de-administrat țara... Sêrmană țară!.. Cum ai agîuns de risul veneticilor!.. Inȑ'o ȑi luminată cu Soare... Adicî multe mai vede Soarele 'n țara noastră!.. Inȑ'o ȑi pomenitul *kir* Trufandaki, halvagiû-ispravnic, impreună cu banul Vulpoîu, intovîrîșii de-o ceată de slujitori, sosescû pe neașteptate la Arburenî... știȑi? ca boala 'n trupul omului!.. Ei aducû un plug și 'ncepû a tîlea moșiea rîȑșilor in doue... Boii tragû din greû, cîci

Însuși pământul părea a se lupta în protiava hoșiei!.. brazda se 'ntinde neagră ca păcatul de-alungul câmpului... Când de-odată esă d'intr'un rēdiu o romāncă 'naltă cu pruncușoru'i la țiță... ea vine sumeață 'n fața câlailor, pune copilul la picioarele boilor și dīce: „Ați venitū sē ne luați hoșește moșica strămoșască?.. Na!.. „trageți în calte brazda peste unicelele mele, pentru că sē nu rēmāte pe lume peritor de foame!.. Trageți!..“ Și romāncă dreaptă, mândră, vitează, se părea atunci că crescuse 'naltă cât 'naltul Ceriului și fulgera cu ochii impregiurului ei!.. Așa este Vulpe?.. Așa este ispravnică? Princesa. — Bravo, romāncă!

Arbore. — De-o cam dată-ați rēmasū incremeniți amēndoi; dar' vēdēnd d'inaintea voastră numai o blată femeie ș'un biet copilaș, ați prinsū la inimă ș'ați poroncitū slujitorilor s'asvērle copilu 'n câmp... Așa este ispravnică? așa este Vulpe?.. Când, ce sē vedeți?.. Unde 'ncepe-a părăi rēdiul, unde esă de-o dată vr'o sută de romāni cu ciomege și cu topoare, viindū ca zmeii, răcnindū ca leii... dar' când sē puțe cangea pe hoși... tufă!.. și ispravnic și Vulpoiū și slujitori o luasēră la sânăteasa, de nu le zăreai călcăile... Dusu-s'aū pârle, ca vērtejul de toamnă, în răcnetul Romānilor care strigău în urma lor: La oarba!.. la oarba!.. Eată ce s'aū întēplat la Arburenī!

Radu. — (ușmit, esaltat, cu lacrimile în ochi) Care'i romāncă ceea?.. Unde'i, sē merg în genunchi ca sē mē 'nchin ei... Cariī sūntū romāniī acei vōinicī?.. sē merg ca sē'i string l_a peptul meu?.. (cătră Neamuș, Trufandachi și Vulpe

A! miserabili!.. miserabili!.. Voi sunteți răsvrătorii, voi vîndătorii santei dreptăți!.. Peste voi s'ar cuveni să trecă ferul plugului!

Totți. — (căutând să liniștească pe Radu) Radule...

Radu. — Lăsați-mă!.. indignarea și lacrimile mă 'nnădușu când aud asemenea infamii în biata Moldovă!.. Ș'apoi vă mirați că spiritele ferbū, că dorul de răsbunare crește 'n inimă?.. Eū mă mir cum de n'a isbucnit pēn'acum o revoluție mântuitoare?.. dar' bun e Dumnezeu!.. Ora va suna!

(Se aude sub fereastă sgomot mare, strigăte și larmă.)

Totți. — Ce este?.. ce este?

Radu. — (transfigurat) Ora a sunat!

SCENA XII.

Cei de'nainte, Slugărică, Stolnicul.

Poporul. — (afară) Ho... ho!.. — Nu da, gulera-tule! — Valeū! — Pe dēnșii, măi! — La pari, la pari! — Dați de moarte! — Prindeți cîcociul! — Ho... hooo!..

(Se aude sgomot de luptă, tropot de cai și zinghenit de săbiil.)

Slugărică. — (spăriet, rupt, stălcit) Ecselenție... fugiți!.. tēlharii!.. m'aū ucisū!..

Totți. — Viș-aga bătut?.. Cum, cum?..

Slugărică. — (cădēnd pe un scaun) Norodul!.. 'Mî-ați poroncitu să ieū oamenii agiei ca să 'mprășliū bandele de pe uliți!.. Am eșit cu slujitorii călări, am dat iuruș; dar' în loc să'ī alungăm noi pe dēnșii, ne-aū alun-

gată ei pe noi pên'aici în ogradă. Priviți în ce hal m'au adusă!.. Valeu!

Viteazovici. — Mojicii!.. trebuie 'mpușcați!

Arbore. — Mojici, mojici, dar' mulți... Nu cerca marea cu degetul.

Poporul. — (afară) Ce batgiocură'i asta? — Să hăituească norodul cu slujitorii? — Răsbunare! răsbunare! Gîos Ciocoi! — Gîos aga!

Lipicescu. — (afară) Gîos aga!.. gîos ministrii!

Poporul. — (afară) Gîos ministrii!

Viteazovici. — Ce dicu?... gîos ministrii!.. Soldații... sê vie soldații... Viç-agă, aleargă 'ndată la casarmă.

Slugărică. — Ba, aleargă dumneta dacă vrei... Eū m'am săturat de buchisală.

Lipicescu. — (afară) Afară Ministeriul!

Viteazovici. — Ear'? (deschide feresta) Măi, bețivilor, cum îndrăzniți?... oîă aduce tunurile...

Poporul. — (afară) Oarba!.. la oarba!..

(Afară se audă șuerături.)

Viteazovici. — *Selma!*

Lipicescu. — (afară) *Selma* 'i ficiorul tată-tëu.

(O peatră aruncată sparge un geam.)

Viteazovici. — Aruncă cu bolovanii?... Ah! *ti pad-leț!* (asvêrle un scaun pe ferestă) Na!

Poporul. — (afară) Ho... o... o!

(Petrele curgă în fereste; una lovesc pe Viteazovici la cap.)

Viteazovici. — Valeu!.. 'm'au spartă capul, tēharii!

Arbore. — Ean să ved... (eșamină capul lui Viteazovici)
 Nimică... o sgâriitură... Vin' de'ți pune-un bleastur...
 (duce pe Viteazovici în dreapta.)

(Se audă lovituri de topoare în ușile din dreapta.)

Stolnicul. — (alergând) Cucoane, spargă ușile de gîos
 cu toporul... Fugiți.

Postelniceasa. — Vină sus Enicerii!... Ah! ah!
 ah! (leșină.)

Evghenidis. — Aă leșinat Todosica?... (aleargă lăngă
 ea, o ridică pe brațe și o duce în camera din dreapta.)

Arbore. — (eșină din dreapta) Da ce mai este?... Aă
 lovit-o și pe cucoană?

Evghenidis. — Sîntem perduți. Poporul năvălește
 pe scări... (intră în dreapta.)

Arbore. — De-aceea fugi?...
 (Sgomot mai apropiat.)

Toți. — S'aă suită!.. sîntă la ușa salonului din fund!

Radu. — Dómnă princesă... Elenă... vă rog, re-
 trageți-vă 'n apartamentul de-alături.

Elena. — Eă nu mă despart de tatăl meu. (se lipes-
 ce de Hêrzobeanu.)

Princesa. — Să mă retrag de-aici eă?... O! nu;
 spectaculul e prea interesant... (se pune pe canape) Și chiar
 mă așed la locul întei, ca să 'l ved mai bine...

Poporul. — (afară, sgâlțîind ușa salonului din fund) Stricați
 ușa, măi... Adă toporul.

(Se audă loviri în ușa, pe din afară.)

Toți. — (ingroziți) A!

Radu. — Nu vă spărieți, nu vă deserați... Merg să vorbesc poporului. (se îndreaptă rapide spre ușa salonului din fund și ese.)

Elena. — (ingrijită) Radule...

Princesa. — Nobil suflet!.. El se expune pentru toți.

Radu. — (deschide ușa din fund și se presintă poporului) Oamenii buni!..

(Se aude sgomot mare în popor.)

Poporul. — (afară) A... a... a!..

Poporul. — (năvălind în salonul din fund) Dreptate, că ucidem tot!.. dreptate!

Radu. — (mănținându-l) Stați, stați!..

Toți. — (ingrijit) A! (se grupează de o parte.)

SCENA XIII.

Cei de'nainte, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (ese din cabinetul din stânga și se presintă măreț d'inaintea poporului) Ce este, oameni buni, ce vreți?

Poporul. — Cuconul Ștefan!.. Să trăească cuconul Ștefan!

Stâlpeanu. — Să trăiți cu toții, feții mei!.. Spuneți-mi ce vă tulbură?.. Ce doriți?

Poporul. — Dreptate, cucoane, dreptate! — Așa ne-au ucis pe uliți cu slujitorii. — Jidani ne 'nnedușă. — Pânea 'i făcută cu făină aprinsă. — Carnea 'i de vite bolnave. — Sântem jăcuiți din toate părțile. — Ne-au

agînsu cuțitul la os. — Să 'l dee afară pe aga. —
Gîos aga!

Lipicescu. — (ivîndu-se pe deasupra capetelor poporului) Gîos
miniștrii!

Arbore. — (arătînd pe Lipicescu) Eaca Îuda.

Radu. — Tăcere!.. Voî espune eî plîngerile vîstre.

Poporul. — Grăește, grăește, domnule Radu.

Radu. — (pe pragul ușii din mijloc) Domnilor miniștri!
țera suferă de multe rele... Poporul e călcat în picioare!..

Poporul. — Așa, așa, pécatele noastre!

Radu. — Poporul e bun, poporul e răbdător... dar'
și răbdarea are margini... El s'a deșteptat în fine din
somb, s'a ridicat din injosire, 'și-a adus aminte că e
Român!.. El cere dreptate pentru toți, pentru cei mici
ca și pentru cei mari... parte dréptă... Așa e, oa-
menî bunî?

Poporul. — Așa, așa.

Lipicescu. — Toți, afară de miniștri.

Radu. — Tăcere!.. Poporul s'a oșerit de monstruîsa
invoire dată lui Zaharaki, ca să facă din săteniî țeriî ro-
biî lui; el cere să se desființeze acel pact de crudă șerbire.

Stâlpeanu. — Se va desființa!

Radu. — Poporul s'a îngrozit de năvălirea vaga-
bonșilor pe pămîntul Moldovei; el cere să se rînduească
comisiî pentru cercetarea și isgonirea lor.

Stâlpeanu. — Se vor rîndui!

Radu. — Poporul se simte umilit de a vedea în Ca-
meră, ca reprezentanți ai țeriî, oameni impuși prin co-

rupție și amenințări... el cere depărtarea lor din sinul obștei Adunări.

Stâlpeanu. — Vor fi depărtați!

Radu. — Poporul a fost maltratată pe strade de sbiri agiei... el cere schimbarea agăi și darea lui în judecată.

Stâlpeanu. — Fie!

Radu. — Sânteți mulțemiți, oameni buni?

Poporul. — Dar, dar! — Să trăească cuconul Ștefan! — Să trăească domnul Radu!

Lipicescu. — (arătându-se) Poporul cere mai presus de toate demisionarea miniștrilor care-au făcută tot răul.

Poporul. — Dar, dar! — Afară miniștrii!

Stâlpeanu. — Liniștiți-vă, copii!.. Ministeriul întreg a demisionat, pentru ca să impace obștea... Măria Sa Vodă m'a înșărcinat pe mine însumi ca să formez noul Minister... Sânteți mulțemiți?

Poporul. — Sântem, sântem. — Ura! — Să trăească noul Ministru! — Hai să luăm musică, să ne primblăm pe uliți. — Ura... a... a!

(Poporul se retrage cu scotoc pe sub ferestă în sunetul musicăi.)

SCENA XIV.

Cer de'nainte, Viteazovici, Postelniceasa, Tarsița.

Viteazovici. — (intră furios cu un bleastur pe frunte) Am demisionarisit eu?... Când?

Evghenidis. — (esind din dreapta). Când am demisionarisit?

Stâlpeanu. — Dacă n'ați dată demisie, v'ați depăr-
tat chiar Vodă, pentru ca să liniștească orașul.

Viteazovici. — N'aveam oaste? n'aveam tunul?

Arbore. — Care?... cel dogit?

Stâlpeanu. — Nu vă supărați... Mai bine mulțemiți
lui Dumnedeu c'ați scăpată teferi din ghăarele norodului.

Evghenidis. — Omă protestarisi la Petersburg și la
Constantinopoli... (ese.)

Viteazovici. — Hai la Pașa... (ese.)

Arbore. — Priviți'i... de-abia dați afară din slujbă,
și țup în opoziție!

Stâlpeanu. — Afară de vărul Iorgu, care 'i om în-
treg la minte.

(Hêrzobeanu șede abătut pe canape lângă princessa.)

Princessa. — (încet lui Hêrzobeanu) Iorgule, ridică'ți frun-
tea că te privește copila ta.

Hêrzobeanu. — (ridicând capul, întinde brațele Elenei)
Scumpa mea Lență!..

Elena. — (aruncându-se în brațele tatălui său) Tătuță!..

Princessa. — (sculându-se) În sfârșit m'am învredni-
cit și eu a videa o revoluție în țara mea!.. Am pe-
trecut de minune... (lui Stâlpeanu, luându'i brațul) Domnule
Ministru, reclam protecția dumnitale ca să mă ducă acasă.

(Toți se retragă. Hêrzobeanu, Elena, Radu și Arbore rămân de oparte.

(Cortina cade.)

ACTUL V.

Același decor; ușile însă sînt închise și portretele Sultanului și a împăratului Nicolae sînt scoase.

SCENA I.

Arbore (eșind din stînga, pe gânduri.)

Măi, măi, măi!.. adică mare farmec or fi mai avînd puterea și mărirea, de vreme ce nu se potî mîngăea boierii cînd cadu de-a rostogolul din culmea lor... Dureroasă'î tumba!.. Bietul cuconu Iorgu!.. îi tot posomorit din noaptea cea furtunoasă care 'l-aŭ răsturnat din Minister... par'că'î tot ninge și 'î plouă... oftează, n'are poftă de mîncare, 'î-aŭ perit somnul, ba 'ncă vorbește câte-o dată și singur... și pare muncit de teama sărăciei, de cînd 'î-aŭ deschis proceș nopêrca cea de Lipicescu... Astă noapte m'aŭ întrebat dacă'î greu de-a fi sărac pe lume? Ba, dău, mai ușor nici că se poate, cucóane, 'î-am răspuns, atunci cînd omul îi sărac și curat. Eŭ unul știu că n'ași mai tînji după secături ca acele care fură mințile boierilor... Am fost și eŭ boier odinioară, boier de nu mai știu care stare... coșcogea ban!.. Îmî dicea lumea banul Arbure!.. dar' de cînd am dat de bani calpi, ca banul Vulpe, m'am lepădat de boierie și m'am lipit de rădêșie... Sărac și curat!.. (privesce împregiur și în salonul din fund) Breee!.. ce pustiiŭ în casa asta!.. Nici țipenie de lingăŭ pin sa-loane și pe scări!.. Lipsêște mîerea, se ducŭ muștele...

SCENA II.

Arbore, Princesa (intră prin fund.)

Princesa. — Moș Arbure, unde 'i Iorgu?

Arbore. — Cole, alături în etac, cucoană.

Princesa. — Ce face?

Arbore. — Duce dorul Ministeriului și grija procesului.

Princesa. — Ați se caută procesul?.. Luat-ă vr'un avocat?

Arbore. — Nu cred, cucoană; boierul nădejduște în sfânta dreptate a divaniștilor..

Princesa. — Slabă nădejde!

SCENA III.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (intrând) Arbure! Ursule!

Arbore. — Cine mă chiamă pe nume?

Stâlpeanu. — Ce face vărul Iorgu?.. Nu se gătește să meargă la Divan?.. Boierii divaniști au început a s'aduna.

Arbore. — 'Și-or fi ascuțind bricele; însă boierul pare a nu se teme de-a fi ras.

Princesa. — Ce nebunie!.. Toată averea lui e în pericol.. Trebuie să 'i vorbim numai decăt.

Arbore. — Eată'l... faceți 'i un engomion.

SCENA IV.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu, Hêrzobeanu.

Stâlpeanu. — Vere Iorgule, ce faci?.. la ce te gândești?.. Peste-un ceas incepe proșusul... și dumneata stai pe loc?

Hêrzobeanu. — Ce vrei să fac, vere Ștefane?..

Princesa. — Să mergi la Divan ca să te aperi...

Hêrzobeanu. — Eă?... să mă duc ca să mă gălesc față cu ciocoiful meu d'inaintea giudecății?... Prea mare cinste-ar fi pentru ticălosul de Lipicescu.

Stâlpeanu. — Nu 'i vorba de cinste... Când te calcă hoții, cinstea nu te oprește de-a te lupta în contra lor.

Hêrzobeanu. — Nu, vere!.. Ciocoii pot să ne fure, să ne vîndă, să ne calicească, să ne ucidă chiar... fie! dar' noi să nu ne 'ngîosim a ne măsura cu dînșii nici o dată.

Princesa. — Îmi place mândria ta, Iorgule, ș'o înțeleg... dar' ție sama că dîstrea Lenței este în rizic.

Hêrzobeanu. — (turburându-se) Dîstrea Lenței!..

Princesa. — (la ușa din dreapta) Lențe.

SCENA V.

Cei de'nainte, Elena.

Elena. — (viind) Cine mă chiamă?... A!.. dîmna princesă?

Princesa. — Vin', dragă, de unește glasul tău cu

al nostru, ca să convingem pe tatăl tău că trebuie să meargă la Divan, pentru ca să se apere în contra lui Lipicescu... Toată averea voastră, tot viitorul tău sântu astăzi în joc... și tatăl tău nu vrea...

Elena. — Nu voiesce să cerșească dreptate?... (se aruncă în brațele lui Hêrzobeanu) Bine faci, tătuță.

Princesa. — (în parte) Drăguța mea!...

SCENA VI.

Cei de'nainte, Radu.

Radu. — (intrând rapide) Cucoane Iorgule... nu 'i timp de perdut... Alergați îndată la Divan... judecătorii s'aũ adunatu, și Lipicescu se laudă 'n gura mare că 'i sigur de isbândă...

Hêrzobeanu. — Fie!

Toți. — (afară de Elena) Iorgule. — Vere Iorgule. — Cucoane Iorgule...

Hêrzobeanu. — În zădar mă 'ndemnați... Nu mă duc... Facă-se cu mine ce-a vrea Dumneșeu.

Radu. — Cucoane Iorgule, dacă nu voiți să vă găsiți față cu miserabilul ce vă persecută, dați-mi voie mie să pledez în numele domniei vóstre... Am venit numai într'o fugă ca să vă cer această invoire... Nu 'mı-o refusați... vă rog... Ași fi așa de fericit să luț din tóte puterile pentru interesele domniei vóstre, și să probez că n'a perit încă dreptatea în țera noastră.

Hêrzobeanu. — Radule...

Elena. — (inaintând și dând mâna lui Radu) Mergi, amicul meu... Însamă eă te indemn și te rog, în numele părintelui meu, ca să demasci pe trădător.

Radu. — Alerg... și am încredere c'oău reuși. (ese.)

Arbore. — Hai și eă... Duducă Lență, auđit-ă vr'o dată pomenind de sfântul Ioan Gură-de-aur?... Să nă încredințată că Radu a să vorbească la Divan mai di-hai de cât el. (ese.)

Stâlpeanu. — Acum, vin' degrabă, Iorgule, de fă o imputernicire lui Radu, ca avocatul dumnitale, și 'mă-o dă să 'i-o duc la Divan. (intră în stânga cu Hertzobeanu.)

SCENA VII.

Elena, Princesa.

Princesa. — (după o mică tăcere) Lențo... caută drept în ochii mei...

(Elena se uđă cu mirare la princesa.)

Princesa. — Răspunde: Nu 'ți spune inima nimică?

Elena. — (coborind ochii și nămită) Nu...

Princesa. — Minți!.. ochii ți strălucesc... Ai o presimțire de-o mare bucurie.

Elena. — (turburată) Eă?

Princesa. — (luând-o de mână) Nu te tulbura, drăgu-lița mea... Eă te considerez ca pe copila mea, și do-resc fericirea ta... Vin' cole lângă mine... am să 'ți destălnesc un mare secret...

(Se pună amândouă pe canape.)

Princesa. — Știi, scumpă Lentușoară, ce ne-am pus în gând eu și cu vărul Ștefan?.. Ne-am pus în gând să te mărităm... O!.. nu te spăria... Dorința noastră este ca să realizăm visul tău cel mai dragălaș; ear' nici de cum să 'l stingem... Spune-mi dar fără sfială... cu cine-ai vrea tu să te cununi?.. c'un tânăruț de starea 'ntâi, fudul, crescut la Cuculi?

(Elena zîmbesce și face semn din cap că nu.)

Princesa. — C'un *baron* neamț?

(Elena face asemenea semn negativ.)

Princesa. — C'un *kneaz* rus?

(Elena face asemenea semn negativ.)

Princesa. — C'un *beizade* de la Fanar?

Elena. — Princesă, sînt Română și voiu să fiu soția unui Român.

Princesa. — (scrutînd-o) Bravo, ângerașule, m'așteptam la acest răspuns din parte'ti... Acum se videm cine se fie oare fericitul Făt-frumos la care se gîndește Ileana Cosinzana?.. Negreșit el este de-o natură mai aleasă, și are un suflet măreț și plin de iluzii frumoase ca al tău... El iubește Patriea mai presus de cât chiar pe tine, și tu ești mîndră de-a avea o asemenea scumpă rivală?

Elena. — O! dar, dar!

Princesa. — El are o misiune sacră de 'mplinit în țara lui, și nimic nu'l spăria pe lume, căci are lângă dînsul doi ângeri păzitori: amorul Patriei și amorul tău... El desprețuiește chiar moartea, și știe a înfrunta

cu bărbăție chiar furia unui popor turbat, precum a înfruntat-o în noaptea cea de răscălare...

Elena. — (ecsaltată) O! dar, dar!

Princesa. — Cine altul de cât Radu poate fi dar eroul închipuirii tale?... Este altul?

Elena. — (ascunzându-și obrazul în sinul princesei) Ba nu, nu! altul de cât el...

Princesa. — Ângerașule!.. De mult ești v'at unit pe-amândoi în inima mea... Sânteti demni unul de altul... Radu te iubește... o știi?

Elena. — (zimbînd și coborînd ochii) O știu.

Princesa. — (se scoală) Dău?... Și ești credea... Ei, dac' o știi, *mademoiselle*, primește din partea nunei tale acest șirag de mărgăritar pentru ziua cununiei tale...

Elena. — (luând șiragul) A!.. princesă...

Princesa. — Ș'acum hai în camera ta să te ornez cu el, pentru ca să mai ved o dată cum eram ești acum trii-dăci de ani.

Elena. — (serutînd mîna princesei) Scumpa me protec-tore... ești bună și iubitore ca mama me.

Princesa. — (ușimată) Tac, nu mă face să plîng... toc-mai acum cînd mă simt întinerită prin fericirea ta.

SCENA VIII.

Princesa, Elena, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (eșind din stînga) Păca imputernicirea...
mă duc înte s'o dau lui Radu.

Princesa. — Și Ți spune, spre încurajare, că Elena și eu Ți pregătim o surprisă care Ți-a 'nebuni de bucurie.

Stâlpeanu. — Am înțeles... alerg. (ese.)

Princesa. — Ce diplomat profund! (intră cu Elena în dreapta.)

SCENA IX.

Hêrzobeanu (intrând trist și pe gânduri.)

Vêrul Ștefan mă 'ndeamnă s'ô mărit pe Lența cu Rădu, după ce va câștiga procesul meu... Sêrmana copilă!.. ea nu mai are nici o dêstre!.. Cheltuelile nebunești ce-am făcut în vremea Ministeriului meu, și têlbăriile lui Lipicescu, care 'mă avea toată averea în mâni, m'au rui-natâ!.. Și de-a fi sê mă osândească Divanul a plăti banii reclamați de hoțul de ciocoliă... rêmân calic!.. Sêrmana copilă!.. deprinsă a trăi în lucș, ce-o sê devie în miserie?.. Cum s'ô mărit c'un om care n'are nimic?.. Ce-o sê mă fac eu însumi?.. Sê merg a trăi de pomană la vêrul Ștefan saũ la altul?.. Mai bine moarte!.. Ah! blâstemat sê fie ceasul când m'au mușcat șêrpele ambiției de inimă!.. Am perdut viitorul copilei mele! (cade obosit pe canape.)

SCENA X.

Hêrzobeanu, Tarsița (în doliu.)

Tarsița. — (cu voce dureroasă) Iorgule...

Hêrzobeanu. — (tresărind) Tarsița!..

Tarsița. — Eă!.. Vedî în ce hal sînt?..

Hêrzobeanu. — Îmbrăcată 'n negru?..

Tarsița. — Vin de la Dicasterie!.. m'am desparțit!.. m'ău lăsat bărbatu-meu din pricina ta!..

Hêrzobeanu. — Cum?

Tarsița. — A!.. mă mai întrebî cum?.. Nu știu cât era de zuliăr?.. Ai nîtat scena cea de la bal, cînd ne-aă surprinsu împreună?.. De-atunci n'ani mai ayut dîle bune; am pătimit toate vîrvăriile din partea lui!.. am fost tratarisită mai rău de cât o slujnică!.. și astădî, după ce ne-amu înfăçoșatu la Dicasterie, el m'ău alungat din casă... (plîngend) Am rămas pe ulițî, Iorgule, fără nici o protecție, hulită de toți, arătată cu degitul!.. și toate-aste umilirî pentru ce?.. pentru că te-am iubit pe tine, Iorgule, pentru că 'ți-am făcut toate jêrtfele, pentru că, orbită de dragoste, am călcat în picioare datoriile mele de soție... Eată rêsplata ce-am dobîndit: singurătatea, sîrăciea, disprețul!.. Ah! Iorgule, nu mă pîrăsi!..

Hêrzobeanu. — Sêrmana!

Tarsița. — Fie'ți milă de mine... Nu mă lăsa peirei!..

Hêrzobeanu. — Nu, nu, Tarsița... Liniștește-te.

Tarsița. — (plîngend mai tare) Ah! nu pot, nu pot, căci mi'î sufletul plin de amar... Simt că 'nebunesc cînd privesc soarta ce m'asteaptă... dacă tu nu mi'î întinde-o mînă de-agîutorîu, dacă tu nu mă 'î ridica din cădere, dacă tu, care ești bun, drept, nobil, generos, nu mă 'î pune 'n fața lumii alături cu tine, pentru ca să fie silită lumea a mă respecta...

BIBLIOTECA CENTRALĂ

Hêrzobeanu. — Dragă Tarsișă... tot ce 'mî-a fi prin putință...

Tarsișă. — Tot îți este cu putință, scumpul meu, dacă mai păstrezi un pic de iubire pentru mine... Iubirea ta 'mî-a dat cea mai mare fericire pe pămînt, mie care mă credeam osândită a nu mai cunoaște fericirea în viață... Iubirea ta poate să 'mî dea tot ce-am pierdut, poziție, nume, considerație...

Hêrzobeanu. — Înțeleg că sînt datoriu a șterge lacrimile ce verși din cauza mea, ș'a te ridică mai presus de cât ai fost pîn' acum... Așa cere sfînta dreptate... dar' ce poziție pot să 'ți dau eu acum, când nu 'mî mai rămîne de cât puțin, foarte puțin din averea mea... acum când mă vîd amenințat de-o ruină deservită prin procesul lui Lipicescu?... Ce trăiu o să 'ți pregătesc?... un trăiu de lipsuri, de zile negre...

Tarsișă. — Ah! Iorgușorule, nu mă sparie sărăciea cu tine 'mpreună... dar' dacă m'ai asculta pe mine, noi am putea duce încă o viață plăcută și 'mbelșugată.

Hêrzobeanu. — Cum?... Nu mai am nimic, dac'oîu fi condamnat a plăti acele 30,000 de galbină.

Tarsișă. — Ascultă-mă: Am vădut pe Lipicescu... pe spatariul Lipicescu; 'l-am muștrat că 'ți-a deschis proces, și știi ce 'mî-a răspuns?... 'Mî-a răspuns că desperarea 'l-a împins să facă acest pas... El iubește pe Lența.

Hêrzobeanu. — Ce?... el?

Tarsișă. — El!.. Ar fi 'n stare să te slujască toată viața lui în genunchi, numai dac' ar putea căpeta mâna

Lenței... Ce s'î faci?... î tîner... are inimă... are și ambiție nobilă, de vreme ce visază a fi ginerele Vornicului Hêrzobeanu!.. Nu cred s'î merite osândă pentru asta...

Hêrzobeanu. — Auđi, cîocoil!

Tarsita. — Nu mai e cîocoil acum... î boierul ca toți boierii, are bani, are rang de spatariu... și astăzi el singur î în stare s'î te ferească... s'î ne ferească pe-amîndoi de sîrăcie.

Hêrzobeanu. — Nu 'nțeleg...

Tarsita. — El s'au gîurat d'înaintea icoanelor c'î sigur s'î cîștîge proșesul... și nu m'î ndoesc, pentru c'î s'au agîuns c'î parte din divaniști... Cît pentru Neamuș, știu c'î luat o mie de galbinî de la Lipicescu... Proșesul î perdut pentru dumneta...

Hêrzobeanu. — (trist) Perdut!

Tarsita. — Di un cuvînt, și Lipicescu rupe sinetul.

Hêrzobeanu. — Care cuvînt?

Tarsita. — Di c'î 'l priimești ginere.

Hêrzobeanu. — (sculîndu-se indignat) Eû?... nici o dată.

Tarsita. — Dragă Iorgușorule... gîndește cît de fericit omu trîi 'mpreună cînd ne-a mai rîmînea o avere de 30,000 de galbinî... Lipicescu nu cere nici o dîestre... el va fi robul nostru, și eû n'oiu mai avea altă grijă 'n viața mea, de cît s'î te 'ncungîur de mulțîmiri... Gîndește c'î vinu bîtrînețele, ș'î dată Lența mîritatã, o s'î ne gîsim singuri... La bîtrînețe nevoea se simte mai greû... ea 'î mai asprã... Avereã numai

o poate 'nlătura, și crede-mă... 30,000 de galbină nu suntu de lepădat... Căsătoria Lenței...

Hêrzobeanu. — (pe gânduri) Lența... Lența n'a priimi nici o dată...

SCENA XI.

Tarsița, Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (intră veselă, purtând colierul de mângăritar pe cap) Tătuță, privesce ce colier frumos!.. (vădând pe Tarsița) A! pardon... (voiesce să se retragă.)

Tarsița. — Stăi, Lenço, nu te retrage.

Elena. — Tătuță, voiesci să 'mă spui ceva?

Hêrzobeanu. — Eă... nu... draga mea.

Elena. — (apropiindu-se) Dar' ce ai?... te vâd trist, preocupat...

(Hêrzobeanu întoarce capul și 'și șterge ochii.)

Elena. — Plângi, tătuță?... Ce ai?... pentru Dumnezeu, ce supărare ai?... Adă dimineață erai vesel... Ce ai, tătuță... Nu voiesci să 'mă spui?

Tarsița. — Eaca ce 'l muncește, dragă Lențușoară... in două cuvinte...

Hêrzobeanu. — Tacă, cucoană Tarsiță... te rog...

Elena. — Ba nu; te rog, vorbește.

Tarsița. — Tatăl-tău aă perdut o mare parte din averea sa, și are un proșes cu spatariul... cu spatariul Lipicescu pentr'o sumă de 30,000 de galbină, un proșes pe care negreșit are să 'l peardă... atunci rămâneți să-raci, lipiți pământului...

Elena. — (desmierdând pe tatăl său) Asta te măhnește, tătăuță?... Ei bine, vom trăi 'n sărăcie împreună. și Dumnezeu ne-a purta de grijă.

Hêrzobeanu. — Dragă copilă!.. dar' tu rămâi fără ștestre...

Elena. — Ș'apoi?

Hêrzobeanu. — Cum te 'i mai putea mărita?..

Elena. — M'o! mărita mai lesne c'un om fără stare, și 'i-omă face-amendo! o comoră din dragostea noastră.

Tarsița. — Nu 'i vorba de tine, Lenço... tu ești în timpul nălucirilor și nu cunoști nevoile vieții... da 'i vorba de tatăl tău... El, un boieru mare, unul din cei anței în țară, diprins a ținea punga deschisă pentru agiutorii celor sërmanî, diprins a trăi în lueșul și considerația ce dă averea, cum 'l-ai condamna tu să cadă din rangul său?... să 'i lipsască pânea de toate dîilele... să fie miluit de alții?..

Elena. — (lipindu-se de tatăl său) Tătăuță...

Tarsița. — Cum ai suferi să 'i dică lumea: Hêrzobeanu cel calic?... Așă 'i că, dac' ai putea, ai face toate jêrtfele ca să 'l scutești de-o asemenea 'ngiosire?

Elena. — O! dar!.. Ce pot face eu?

Tarsița. — Poți să dai cea mai mare dovadă de iubirea părintelui tău, luând o hotărîre sublimă de abnegare.

Elena. — Care?... sînt gata...

Tarsița. — Să te măriți c'un om, care slugur îi în stare să 'mpedice ruina tatălui tău.

Elena. — Așă e, tătăuță?

(Hêrzobeanu pleacă capul și face.)

Elena. — (cătră Tarsița) Cine 'i acel om?

Tarsița. — Spatarul Lipicescu!

Elena. — Lipicescu!.. O! Dumnedeule! ce 'ți-am greșit, să mă pedepsesci astfel... (plânge.)

Tarsița. — Lențo... Cinstea și vieța părintelui tău iubit atirună de la curajul inimii tale.

Elena. — Așa e, tată?

(Hêrzobeanu plânge înădușit și tace.)

Elena. — (Tarsiței) Ei bine, dómna me... primesc!

Hêrzobeanu. — (tresărind) Priimești să fii soțica lui Lipicescu?... Priimești?

Elena. — Dar!

Tarsița. — Și m'authorizezi să duc acest răspuns lui Lipicescu?

Elena. — (slăbind) Dar!

Tarsița. — M'authorizezi să 'l aduc aici cu mine?

(Elena cade pe canape.)

Tarsița. — Mă duc și vin îndată... Lipicescu m'așteaptă la poartă. (în parte, cu bucurie, eșind) A! 'mă-am împlinit gândul!..

SCENA XII.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (aruncându-se în brațele tatălui său, plângend) Ah! tátuță, tátuță!..

Hêrzobeanu. — (indușet) Lențo, Lențo... ești un ânger... vreți să te jêrtfești pentru mine... dar' nu priimesc jêrtfa ta.

Elena. — Ba s'o primescî, scumpe tătută... căci nu voiesc să cadî în lipsă... nu voiesc să fiî miluit de nime... nu voiesc să vîd pe părintele meu umilit... desprețuit!... Nu voiesc să suferî... nu... o!... nu... Mai bine eî... mai bine eî... sînt tîneră... am curagîu... (o înecă lacrimile.)

Hêrzobeanu. — Lențo, Lențușoară...

Elena. — (sculându-se ecsaltată) Dar!.. am curagîu!.. îmi împlinesc datoricia de copilă iubitore... și mama me mă va binecuvînta din Cer... (cădînd în genunchi d'înaintea portretului mamei sîcle) O! mamă!.. mamă sântă!.. privesce: din culmea fericirii eată-mê's cădută 'n nefericirea cea măi cumplită!.. Trebuie să renunț la Radu, la singurul om pe care 'l cere inima me, și mă condamn a fi soțica unuî miserabil, desprețuit de toți!.. O! mamă!.. spune'mî că ești mulțemită de sacrificiul meu... căci el scapă onorul și viața părintelui meu!.. (se scoală și ese prin drepta cu fața transfigurată.)

Hêrzobeanu. — (singur, privind lung la portretul soției lui.) Cainicul de mine!.. la ce-am agîuns! (de o dată se oțeresce și dice, dominat de o halucinare) O! Dumneșule! ce-am vîdîut!.. O! Dumneșule!.. ochii portretului sînt plini de lacrimi!.. (remîne încremenit, privind drept la portret) Umbra soției mele... plînge!..

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Tarsița.

Tarsița. — Iorgule...

Hêrzobeanu. — (tresărind) A!.. dumneta?... ai venit?

Tarsita. — Dar; ș'am adus cu mine pe spatariul Lipicescu.

Hêrzobeanu. — (în parte) Ei!

Tarsita. — Îi dai voie să între?

(Hêrzobeanu tace.)

Tarsita. — (cu rugămintă) Iorgule, adă'ți aminte de făgăduința ce 'mî-ai dat... Soarta noastră 'î în mîinile lui... Lența'î hotărită să se mărite cu dînsul... Priimește'l să vie să'î sêrute mîna... Iorgule... te rog...

Hêrzobeanu. — EI!.. fie... (se pune pe canape.)

Tarsita. — Ah! acum vîd că mă iubești. (deschide ușa din fund și face semn lui Lipicescu.)

SCENA XIV.

Hêrzobeanu, Tarsita, Lipicescu.

Lipicescu. — (se apropie să serute mîna lui Hêrzobeanu) Cucoane. . .

(Hêrzobeanu retrage mîna; Lipicescu se dă înapoi.)

Tarsita. — Iorgule... Spatariul Lipicescu vine cu supunere să vî ceară ertare pentru greșelile lui... Fiți milostiv și 'l ertați, căci el îi gata să spele-acele greșeli cu dovedî de cel mai adînc respect și cea mai adîncă recunoștință.

Lipicescu. — Așa este, cucoane Iorgule!.. Am greșit; dar' am greșit numai din desnădejduire... Când

m'am vădut tratarisit ca un cîcoi, dat afară din casa dumnitale în fața unei adunări întregi de boieri... Când am vădut mai ales pe domnul Radu alături cu duduca... Om sînt și eu, cucoane... M'au apucat furica, ș'am giurat s'e'mi rēsbun... Mē ertați... eram orbit de-o patimă necunoscută mie pēn'atunci... de patima dragoste... iubeam pe duduca, precum o iūbesc ș'acum, ca un nebun... Cucoana Tarsița au avut bunătate sē vē spuie cāt am suferit, și ce sînt gata sē fac pentru dumnevoastră, dacā v'ați milostivi cu mine ca sē mē priimiți earășī în casă... sē mē priimiți ca... ginere, ca un fiū supus, care toată vieța luī...

Hērzobeanu. — (se scoală indignat) Tu, ginere!.. tu, fiul meū!.. Ș'ai cređut... au putut sē'ți treacē prin minte, cîcoiule, cā eu, Vornicul Hērzobeanu, boierū de starea 'ntēi, m'ași îngiosi pēn'a te culege pe tine din gunoū... din gunoū ca sē te ridie alături cu fiica mea, pe tine!.. V'ați inchipuitū amēndoī, și dumneta, cucoană, și tu, ticălosule, v'ați inchipuitū cā eu ași face-o faptă atāt de nelegiuită?..

Tarsița. — Iorgule...

Hērzobeanu. — Eū, Vornicul Hērzobeanu, socrul cîcoiului Lipiceseu!..

SCENA XV.

Cei de'nainte, Princesa (eșind din dreapta), Viteazovici, Evghenidis, Vulpe, Trufandachi, Slugărică

(vină prin fund. Trufandachi și Slugărică vină înbrăcați
ca la actul I.)

Princesa. — (intrând) Ce este?

Hêrzobeanu. — Vină, prințesă... Veniți, boieri, s'audiți lucru ne audit în țara Moldovii!... Veniți și vedeți până unde poate să meargă obrăznicia unui Cîocoî!.. Ticălosul acesta, crescut în casa mea, boierit de mine, scos din întuneric la lumină prin mila mea... Știți cum 'mî-aŭ plătit binele ce 'i-am făcut?... S'aŭ ingrășat din averea mea, s'aŭ incolăcit șerpele în sinul meu!.. aŭ abuzat tîlhariul de 'ncrederea stăpînului sîu, 'mî-aŭ furat iscălitura pentru ca să facă o plastografie, cu gînd de-a mă calici de istov!.. și astădî vine, acest nelegiuit... vine... ați crede, boieri?... vine și 'ndrênește s'îmi propule ca s'îi vînd eŭ fata mea pe suma de 30,000 de galbinî, ce nu'î sînt datorî!.. Și cine'l sfătuește?... cine 'l ocrotește?... cine 'î indreaptă pasul pe calea sumeției?... dumneeî, cucoana Tarsița!.. A! muțere fără suflet!.. te-aî gudurat cu vorbe dulci pentru ca să ieî în casa mea locul mumeî copileî mele, și cea întey faptă de mamă vitrigă este ca s'îmi lepedî copila în mînile celui mai mîrșav cîocoî d'între toți Cîocoî?... Afară s'eșiți amêndoî, procleților!.. afară... periți din ochiî mei!

Tarsița. — Pe mine m'alungî? (amenințătoare) O! 'mî-olî rîsbuna eŭ! (ese.)

Hêrzobeanu. — Afară, cîocoîule.

Lipicescu. — (obraznic) Nu es, pên' ce nu mi'î plăti datoria de 30,000 de galbină... În ceasul aista Divanul imî recunoaște dreptul... Peste puçin 'ți-oîu vinde tot la mezat... și chiar pe tine te-oîu vinde.

Hêrzobeanu. — (ridicând un scaun) Ticălosule!

Princesa. — *Georges*, nu te cobori cu mânica pên' la dânsul.

Toți. — (voindû să aline pe Hêrzobeanu) Cucoane... — Iorgule...

SCENA XVI.

Cei de'nainte, Arbore (viind răpide.)

Arbore. — Cucoane Iorgule... te-aû rasû divaniștii!... de și Radu te-aû apêrat cât un viteaz... Eaca vine și presidentul.

Lipicescu. — A! boierîule... sê 'ți arăt eû acum ce 'î Cîocoîul.

SCENA XVII.

Cei de'nainte, Neamuș, boierî divaniști.

Neamuș. — Cucoane Iorgule, pricina dumnitale s'aû căutat chiar acum la Divan... Trii boierî divaniști aû fostû pentru, și trii contra... Rêmâne acum ca eû, presidentul, sê fac a atirna cumpâna dreptății de-o parte saû de alta... Datoria mea este sê 'ți adresarisesc o de pe urmă întrebare... (arată o hârtie) Eată sinetul de

30,000 de galbină... A dumnitale 'i iscălitura? (se apropie de Hêrzobeanu.)

(Hêrzobeanu, în fața scenei, Iea hârticia și o ecsamină.)

Neamuș. — (incet) Fie a ta saū ba... eū sūnt hotărit sē 'mī rēsbun și sē daū dreptate luī Lipicescu... A!.. iți place sē spargi case?... oīū sē te-aduc la sapă de lemn. (tare) A dumnitale 'i iscălitura?

Hêrzobeanu. — (privind la Neamuș cu dispreț) A mea!.. dar' gîur pe Dumnedēū că sinetu'i falș...

Neamuș. -- Prin urmare majoritatea Divanului declară în conștiință că: dumnealū Vornicul Iorgu Hêrzobeanu este datoriu spatariului Nastasaki Lipicescu cu suma de 30,000 de galbină, pentru care dumnealū Vornicul va fi implinit pēnă în 24 de ceasuri.

Toți. — (consternați) O!

Lipicescu. — (triumfător) A!

Hêrzobeanu. — (abătut scapă hârticia din mână și dîce trist, în parte) Dumnedēū mē pedepsește!.. Asta'i coala de hârtie albă ce-am dat-o scorpiei cei de Tarsiță ca sē serie pe dēnsa poronca de arestuire a luī Radu... și el, sormanul, aū fost apărătorul meu! (remâne adâncit pe gânduri, și cade pe canape.)

Arbore. — (culegēnd hârticia de jos o ecsamină în zare; de o dată figura luī se luminează.) Ce vęd?

Lipicescu. — (voind sē casă) Sē ne videm cu bine, cucoane Iorgule... Când te-a trage foamea la pământ, sē vii la pomană la cîcociul Lipicescu...

Arbore. — (cu voce tare) Stați, boieri... mai stați pe loc... A! cucoane Ștefane...

SCENA XVIII.

Cei de'nainte, Stâlpeanu, Radu.

Stâlpeanu. — Ce 'i?

Arbore. — Ești Ministru!.. poroncește slujitorilor să păzască ușile... (mergând la ușa din fund) Unde'su slujitorii?... Veniți aici... (aduce la ușa din fund doi subcomisari și 'i așează la ușa) Stați cole... și să nu lăsați să easă nici dracul.

Stâlpeanu. — Dar' ce te-au apucat, Arbure?..

Arbore. — (luând pe Radu de mână și aducându-l în fața lui Lipicescu) Radule, pune-te cole 'n fața ciocoifului ca un stejar în fața unui putregăiu... și, dacă s'a mișca din loc, să mi'l trântești c'un pumn în genunchi.

Toți. — Dar' ce 'i?

Arbore. — Am prins hoțul în căpeana lui... A! Liop-ctofleandură... A! Ciocorofleacule!.. faci plastografii ca să calicești pe stăpănu-tău?... (cătră Neamuș) A! giupâne presidentule al Divanului domnesc, dai mâna cu plastografii ca să apeși în cumpăna dreptății?

Neamuș. — (mându) Ce?

Arbore. — S'atți credutū voi că vi s'or trece coțcăriile așa ghioșgorea, ca 'n satul lui Cremine? Dacă doar' n'au peritū toți căniū de pază din sat!.. doar' n'au murit încă Arbure rădășul!

Stâlpeanu. — Bine, uncheșule... unde'i plastografia?

Arbore. — (arătând hârtica) Privește, cucoane Ștefane... priviți cu toții, boieri, cole în zare hârtica astă afurisită!.. Care 'i data hârtiei?... 1848!.. acum cetiți.

data sinetului: 1846!.. apoi cum s'aũ putut scrie un sinet la 1846, pe-o hãrtie care-aũ eșit din fabricã la 1848, cu doi ani mai în urmã?

Lipicescu. — Vai de mine!.. sãnt perdut! (tremurã.)

Arbore. — Ean vedeți nelegiuitul!.. 'L-aũ apucat tremurul lui Cain!

Stãlpeanu. — (la comisari) Comisari!.. puneți mãna pe ticãlosul ist de plastograf, și la Criminal!

Lipicescu. — (cade în genunchi) Ertare, boieri, ertare!.. Fie-vã milã...

Stãlpeanu. — La Criminal!

(Comisarii apucã pe Lipicescu, și 'l tragũ afarã.)

Stãlpeanu. — (lui Neamuș) Cãt pentru dumneata, domnule Neamuș, din minuntul acesta nu mai ești president Divanului domnesc, pe care 'l-ai desonorat!

Neamuș. — Oĩu protesta la consul și la Pașã! (ese.)

Stãlpeanu. — Ha!.. apropo de Pașã. Domnilor Viteazovicĩ și Evghenidis... Eatã jalba ce-ați datũ Pașii în contra Guvernului, dupã ce-ați cãdutũ de la putere... Eat'o!.. Vẽ invit ca sã faceți o primblare pe la moșile dumnevoastrã.

Viteazovicĩ. — Asta 'ĩ un abuz! (ese.)

Evghenidis. — *Katahrisis!* (ese.)

Vulpe. — *Samavolnicie!* (ese.)

Trufandachi. — *Adikie!* (ese.)

Arbore. — Haĩt!.. S'aũ curãțit copacul de omidã... Sfãnta dreptate-aũ eșit în undã pentru toți!..
Vivat!

Princesa. — Ba 'ncă nu pentru toți... Așteptați!..

(merge în apartamentul din stânga și aduce de mână pe Elena.)

SCENA XIX.

Cei de'nainte, Princesa, Elena.

Princesa. — Lențo, și tu, Radule... (apucă de mână pe Radu) veniți de 'ngenuncheți înaintea părintelui vostru ca să binecuvinteze cununia voastră...

Radu și Elena. — (cadu în genunchii d'înaintea lui Hêrzobeanu) Ah! tătută...!

Hêrzobeanu. — (ridicându'și și stringându'și în brațe) Copiii mei!..

Princesa. — Bravo!.. așa se cuvine, căci adevărata nobleță 'i scrisă în inimă, nu pe pergamente.

Stâlpeanu. — Ei, frate Arbure, nu tragi un chiot de bucurie?

Arbore. — (ușnit) Ba trag... (cercă să tragă un chiot, dar' îl înneacă plânsul) I... i... i... Nu pot, că'mi stă un nod în gât... Mă 'nnecă lacrimile de bucurie!..

(Stâlpeanu și princesa se apropie de Hêrzobeanu. Radu se aruncă în brațele lui Stâlpeanu. Elena se aruncă în brațele prinsesei.)

(Cortina cade.)

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
18/07

VERIFICAT
2017

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI